AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS ALAPPROGRAMJA

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

2025

TARTALOMJEGYZÉK

I. RÉSZ ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK 5

Az alapprogram szerepe a művészetoktatás tartalmi szabályozásában 5

Alapelvek 6

Az alapfokú művészetoktatás célja a zeneművészet, táncművészet, képző- és iparművészet, a színművészet és bábművészet, valamint a cirkuszművészet területein 8

Az alapfokú művészeti oktatás-nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében 8

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei 9

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei 9

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja 10

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés 10

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése 10

Az Alapprogram tartalmi szabályozásának fogalmi rendszere 11

II. RÉSZ KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG 16

A) képző- és iparművészet műfaj 16

A képző- és iparművészet műfajának célrendszere és funkciói 16

A képző- és iparművészet műfaj oktatásfejlesztési követelményei 17

A képző- és iparművészet műfaj oktatásának sajátosságai 18

A képző- és iparművészet műfaj tantárgyainak tartalma 18

A képző- és iparművészet műfaj képzési szerkezete 19

Tanszakok 19

Az előképző, az alapfok és a továbbképző évfolyamok tantárgyi felépítése 19

Óraterv 20

Képző- és iparművészet műfaj művészeti alapvizsga és záróvizsga tantárgyai 21

Képzőművészeti tanszak tantárgyai (az előképző 1–2. és alapfok 1–3. évfolyamok közös tanszaka) 22

Alkotójátékok tantárgy (az előképző 1–2. évfolyam főtárgya) 22

Rajz-festés alapjai tantárgy (az alapképző 1–3. évfolyam főtárgya) 24

Vizuális alkotógyakorlat tantárgy (az alapfok 1–6. és a továbbképző 7–10. évfolyamainak kötelező tárgya) 31

Vizuális alkotógyakorlatok tantárgy 46

Tanszaki műhelygyakorlatok tantárgyai Fém- és zománcműves tanszak 59

Fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy 59

Fotó és film tanszak 79
Fotó és film műhelygyakorlat tantárgy 79
Grafika és festészet tanszak 102
Grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy 102
Környezet- és kézműves kultúra tanszak 119
Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat tantárgy 119
Szobrászat és kerámia tanszak 141
Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy 141
Textil- és bőrműves tanszak 157
Textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy 157
Választható tantárgyak 175
Művészettörténet tantárgy 175
Választható tantárgyak 187
Népi játékok tantárgy 187
III. RÉSZ 188
B) Népművészet műfaj 188
A népművészet oktatásának célrendszere és funkciói 188
A népművészet oktatás jellemzői 188
Kiemelt kompetenciák a népművészet oktatásban 189
A népművészet műfaj képzési szerkezete 190
Tanszakok 190
Az előképző és az alapfok tantárgyi felépítése 190
A Népművészet műfaj tantárgyai 191
Óraterv 192
A népművészet Műfaj művészeti alapvizsga vizsgatantárgyai 193
Népművészet műfaj tantárgyai 193
Népi játékok tantárgy 193
Népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy 208
Faműves tanszak (fa, fakéreg, szaru, csont megmunkálása) 215
Faműves alkotógyakorlat tantárgy 215
Faműves műhelygyakorlat tantárgy 220
Fazekas tanszak 226
Fazekas alkotógyakorlat tantárgy 226
Fazekas műhelygyakorlat tantárgy 231

Népi bőrműves tanszak 236
Népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy 236
Népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy 242
Népi kézműves tanszak 250
Népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy 250
Népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy 257
Népi textilműves (szövés, hímzés, nemezművesség) tanszak 264
Népi textilműves alkotógyakorlat tantárgy 264
Népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy 271
Szálasanyag (csuhé-, gyékény-, vessző-, szalmatárgykészítő) tanszak 278
Szálasanyagtárgy-készítő alkotógyakorlat tantárgy 278
Szálasanyagtárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy 283
Választható tantárgy 289
Néprajz tantárgy 289
AJÁNLOTT TANANYAG A NÉPMŰVÉSZET MŰFAJ TANTÁRGYAIHOZ – ÉVFOLYAMBONTÁS NÉLKÜL 302

I. RÉSZ
ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

AZ ALAPPROGRAM SZEREPE A MŰVÉSZETOKTATÁS TARTALMI SZABÁLYOZÁSÁBAN

A nemzeti köznevelésről szóló törvény alapján az alapfokú művészeti iskola feladata a tanuló képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelés és oktatás biztosítása, mely lehetővé teszi, hogy a tanuló képességeinek kibontakoztatása, személyiségének fejlesztése, tehetségének felismerése és kibontakoztatása érdekében alapfokú művészetoktatásban vegyen részt.

Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja *(továbbiakban: Alapprogram)* a művészeti-kulturális műveltség azon részeit, tovább építhető elemeit tartalmazza, amelyeket az alapfokú művészeti iskolákban elsajátíthatnak a tanulók.

Az Alapprogram a zeneművészet, táncművészet, képző- és iparművészet, népművészet, a színművészet és bábművészet, a cirkuszművészet iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását.

Az Alapprogram részét képező, művészeti áganként megjelenő tantervi programok és követelmények (*a továbbiakban: tantervi program és követelmény*) tartalmazzák azokat a képességfejlesztő célokat és feladatokat, követelményszinteket és feltételeket, amelyeket minden alapfokú művészeti iskolának teljesítenie, biztosítania kell, és amelyek az adott művészeti ágon belül az alapfokú művészeti iskolák közötti átjárhatóságot biztosítják. A *tantervi programok feladatcsoportjaiban* zárójelben megjelenő információk, ajánlások a feladatok tematikus és technikai értelmezését, feldolgozását segítik. Az Alapprogram lehetővé teszi különböző tankönyvek, segédletek, digitális tananyagtartalmak és taneszközök alkalmazását.

A művészetoktatás tantervi programja az oktatás szerkezetéhez igazodva előképző, alapfokú és továbbképző évfolyamokból álló, legfeljebb 12 éves program.

A tananyagtartalmat – a tantervi programban meghatározott keretek és a pedagógiai program előírásai alapján – az iskola tanszaki munkaközösségei és a pedagógusok határozzák meg, amit a tematikus tervekben vagy tanmenetekben rögzítenek. A *tantervi program és követelmény* különböző életkorban teljesíthető, a tananyagtartalom mélységét a pedagógus a csoport életkor és képesség szerinti összetételének megfelelően határozza meg.

A tantervi program és követelmény lehetővé teszi, hogy az iskolák és a tanulók a tananyag feldolgozásához, elmélyítéséhez és kiegészítéséhez, a követelmények teljesítéséhez, sajátos szükségleteik, igényeik kielégítéséhez, a tehetséggondozás feladatainak megvalósításához megfelelő tanulmányi idővel rendelkezzenek. E célok érdekében a tantervi program és óraterve az

egységes követelményeket úgy állapítja meg, hogy azok teljesítéséhez – átlagos feltételek mellett – a képzési idő keretében lehetőség nyíljon kiegészítő tartalmak és követelmények meghatározására is.

Az alapfokú művészetoktatás megalapozza a művészi kifejezőkészséget, elősegíti a szakmai orientációt, a szakirányú továbbtanulást. A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok, a nemzeti értékek megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában, a kortárs művészet értő befogadásában.

Az alapfokú művészeti iskolák a követelményeket és tantárgyi programokat alapul véve készítik el az iskola pedagógiai programját, azon belül a helyi tantervét, melyet a helyi igények és célok figyelembevételével hoznak létre, és amelyben rögzítik az iskolák sajátos arculatának jellemzőit, és keretet biztosítanak a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenységéhez. A helyi szabályozás lehetőséget ad az iskolafenntartók, a szülők, a tanulók érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére, valamint az adott körülmények, feltételek figyelembevételére.

Az alapfokú művészeti iskola jelentős esélyteremtő szerepet vállal a végzettség nélküli korai iskolaelhagyás csökkentésében, az integráció támogatásában, a tanulási, beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek, a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű tanulók fejlesztésében. Színteret és a művészeti ágnak megfelelő szakmai környezetet biztosít a tanulók továbbtanulási esélyeinek növeléséhez, életminőségük javulásához.

A művészetoktatás a köznevelés feladatkörén belül lehetőséget teremt a művészeti ágak és a partnerintézmények közötti együttműködésre (konstruktív pedagógia a projektmódszer, a kooperatív és a kollaboratív munkaforma tematikus közösségi alkalom révén), valamint kulturális és pedagógiai együttműködést biztosít más intézményekkel, településekkel, önkormányzatokkal, annak érdekében, hogy a művészeti nevelés minél több gyermek, tanuló számára elérhető legyen, valamint a művészetoktatás eredményei minél szélesebb körben hasznosuljanak. A művészeti iskola kultúraközvetítő szerepvállalása, társadalmi felelősségvállalása és jó gyakorlatainak átadása révén hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók minél eredményesebben vegyenek részt ismereteik megszerzésében, gyarapításában, tudásuk és tehetségük komplex kibontásában.

Alapelvek

A magyar művészetoktatás olyan értékközvetítő pedagógiát képvisel, amely a személyiség sokoldalú fejlesztésére, az egyéni képességek feltárására és differenciált fejlesztésére irányul. Az értékközvetítéshez kreatív alkotói folyamat társul, amely új értékek létrehozását eredményezi.

A művészetoktatás tantervi programja a művészeti nevelés és oktatás tapasztalataira, az új szaktudományos és módszertani ismeretekre, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára,

valamint a korszerű pedagógiai elvárások rendszerére épül. A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztéséhez, a személyiség sokoldalú fejlesztéséhez.

A tantervi programok megvalósítására a holisztikus szemlélet, az élménypedagógiai irányultság és a gyakorlatorientáltság jellemző.

A művészetoktatás a készség- és képességfejlesztést, az ismeretek és tapasztalatok gazdagítását a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a tanuló életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.

A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene-, a tánc-, a képző- és iparművészeti, a színművészeti és bábművészeti, valamint a cirkuszművészeti műveltség megalapozásához, a különböző kompetenciák fejlesztéséhez. A tananyag feldolgozását a kompetenciafejlesztő szemlélet jellemzi, amely négy kulcsterületre fókuszál: ismeretre (kognitív kompetencia), képességre (személyes kompetencia) és attitűdre (társas-szociális kompetencia), valamint a mindezek fejlesztését megvalósító módszer-kompetenciára.

A magyar alapfokú művészetoktatás a NAT által meghatározott nevelési célok megvalósítását támogató, iskolarendszerű képzési forma. A tantervi szabályozás rugalmassága lehetővé teszi az integrált oktatás-nevelés megvalósítását, továbbá hozzájárul a NAT-ban meghatározott kulcskompetenciák fejlesztéséhez, de különösen a *kreativitás, önkifejezés és kulturális tudatosság kulcskompetenciák* fejlesztése kerül a képzés középpontjába.

A tanulási folyamatok megújításának érdekében az információs és kommunikációs technika használata lehetőséget ad arra, hogy a pedagógiai innovációk transzferhatása érvényesüljön. Ezzel lehetőséget biztosít az egyéni nevelésre, a differenciált fejlesztésre, ami a komplex személyiségfejlesztés alapja.

A digitális pedagógia alkalmazásának lehetősége új utat teremt az egymással való együttműködésre, a tudásmegosztásra, szem előtt tartva a digitalizáció mentális és egészségi hatásait is.

A magyar művészetoktatás tevékenységrendszere kortárs közösségek létrehozását generálja, amelyek kulturális szerepvállalásuk révén jelentős értéket képviselnek, és elősegítik a társadalmi együttműködést.

Az alapfokú művészetoktatás célja a zeneművészet, táncművészet, képző- és iparművészet, a színművészet és bábművészet, valamint a cirkuszművészet területein

Az alapfokú művészetoktatás célja:

- képességfejlesztés (a személyiséget alkotó és szakspecifikus képességek kompetenciaalapú fejlesztése) a művészeti ág eszközrendszerével és formanyelvével, az élménypedagógia módszereivel
- a tanuló megismerése, a személyiség integrációjának támogatása, a kulcskompetenciák fejlesztése
- értékközvetítés, értékmegőrzés, új értékek létrehozása, művészeti tudatosság kialakítása
- a tanulói tevékenység középpontba állítása, a felfedező tanulás támogatása
- az önkifejezés, a kreatív alkotóképesség és a kommunikáció fejlesztése
- a mérlegelő gondolkodás képességének alakítása
- a magyar és egyetemes kulturális hagyományok átörökítése, a nemzeti identitás erősítése
- kortárs közösségek létrehozása, a társas együttműködés, az érzelmi intelligencia és az empátia fejlesztése
- a különböző nemzeti vagy etnikai kisebbség kulturális értékeinek elismerése
- a tehetségek azonosítása, fejlesztése és gondozása, a pályaorientáció segítése
- a tehetségek bemutatása szakmai fórumokon, rendezvényeken, versenyeken
- esélyteremtés, a szociokulturális hátrányok csökkentése
- egészséges életmód igényének kialakítása, fenntarthatóságra nevelés
- művészeti irányzatok, stílusok és a kortárs művészet megismertetése
- alkotói és előadó-művészeti tevékenységek színvonalas megvalósítása, közzététele
- a digitális térben rejlő lehetőségek kihasználása a tanulók felelősségteljes közreműködésével

Az alapfokú művészeti oktatás-nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében

A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét, a személyiség integrációjának segítését, támogatja a képességek aktiválását, fejleszti a tehetség kibontakoztatásának képességét is.

A rendszeresen átélt pozitív, cselekvő élmények alakítják ki azon emberi személyiségtulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészeti tevékenységek során vagy a munkában az eredményesség összetevői.

A művészeti tevékenységek hozzájárulnak az érzékelés és észlelés érzékenységének, a kifejezés árnyaltságának fejlesztéséhez. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját, melynek során a tanulók közvetlenül átélhetik a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző- és iparművészetben, a színművészetben és bábművészetben, valamint a cirkuszművészetben ötvöződnek.

Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás az egyik legértékesebb emberi alapképesség. Megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az alkotómunka iránti igényét.

Az egyéni és a csoportos foglalkozások segítik a szociális érzékenység, az együttműködési készség kialakulását, a felmerülő problémákra való rugalmas reagálás képességét, és előmozdítják az infokommunikációs eszközök célszerű használatát.

A nemzetiséghez tartozókat segíti abban, hogy megtalálják és vállalják identitásukat, őrizzék hagyományaikat, jelenítsék meg értékeiket, erősítve ezzel is a közösséghez való kötődésüket.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

A tanuló az alapfokú és továbbképző tanulmányi szakaszok végén művészeti alap- és záróvizsgát tehet. A továbbképző évfolyamain az a tanuló tanulhat tovább, aki sikeres művészeti alapvizsgát tett. A vizsga eljárásrendjét, módját, a vizsgafeladatokat az iskola határozza meg önálló szabályzatban vagy a helyi tanterv részeként.

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett. Az alapvizsga és a záróvizsga az adott tanév végi vizsgával összevontan is megszervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, az erre épülő konkrét vizsgafeladatokat az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. Amennyiben elméleti tantárgyból is kötelező vizsgát tenni, az iskola a helyi szabályozása szerint határozza meg, hogy az írásban vagy szóban történik. Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá; amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja. A vizsga tantárgyait a művészeti ágak és ezen belül a tanszakok főtárgyai és kötelező tantárgyai, illetve az alap- vagy záróvizsgáig tanított választható tárgyai alkotják.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen a versenyfelhívásban nevesített helyezést, teljesítményt, szintet ért el.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat, két gyakorlati tantárgy esetén a főtárgy osztályzata a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

Az Alapprogram tartalmi szabályozásának fogalmi rendszere

A tantervi program és követelmény
A tantervi program és követelmény a pedagógiai programon belül a helyi tantervek és a tantárgyi programok kidolgozásának alapdokumentuma, mely együttesen határozza meg a nevelő-oktató munka közös céljait. Művészeti áganként tartalmazza a nevelő-oktató munka alapjául szolgáló közös, az egyes tartalmi szakaszokban teljesítendő fejlesztési feladatokat, a tananyagtartalmat és az elérendő tudásszintet.

Digitális pedagógia
A hagyományos és a konstruktív pedagógia elveire épülő, az információs társadalom kompetenciáinak fejlesztését megvalósító tanítási-tanulási mód, módszer. Alkalmazása során a gyerekek számítógép, okostelefon vagy más digitális eszköz használatával jutnak információhoz, annak feldolgozásával, egymással együttműködve keresik a válaszokat, értékelik a megszerzett információkat, és alkalmazzák azokat.

E-learning (elektronikus tanulás)
A jelenléti tanítási-tanulási folyamat kiegészítője vagy időszakosan használható eszközrendszere. Olyan oktatási szemlélet, amely magába foglalja a tanítási-tanulási folyamat információs és kommunikációs eszközökkel támogatott, formailag és tartalmilag is újszerű formáját. A hagyományos tananyag egy részét szükség esetén alkalmassá teheti a távolléti tanulásra.

Információs és kommunikációs technológia (IKT)
Minden olyan számítógépes informatikai eszköz, alkalmazás, amely alkalmas arra, hogy a tanítás-tanulás folyamatában felhasználják.

IKT-val támogatott óra
Olyan óra, foglalkozás, melyen alkalmazzák az IKT-alapú módszereket, taneszközöket.

IKT-alapú eszközök
Számítógép, számítógéphez kapcsolódó audiovizuális és/vagy multimédia-eszközök (pl. projektor, hangosítás, kamera, digitális fényképezőgép, különféle digitális adathordozók), aktív tábla, szavazógép, számítógéphez kapcsolt mérési eszközök, hordozható eszközök (kézi számítógép, mini audiovizuális eszközök).

Fejlesztési feladat
A fejlesztési feladatok meghatározzák a tanulók képességfejlesztésének különböző területeit (nevelés, közösségfejlesztés, személyiségfejlesztés, szakspecifikus képességek), a személyiséget alkotó képességek (személyes, szociális) és a speciális művészeti ágakra jellemző képességek kompetenciaalapú (ismeret, képesség, attitűd, módszer) fejlesztését. Kijelölik, hogy mely

kulcskompetenciák fejlesztését teszi lehetővé az adott művészeti tevékenység. A művészeti oktatásban a pedagógiai folyamat különböző aspektusaira helyezik a hangsúlyt, figyelembe véve az életkori sajátosságokat, a tananyag felépítését és az egyes évfolyamok követelményeit.

Helyi tanterv
A helyi tanterv az Alapprogram alapján készül, amelyet az iskola a pedagógiai programjában kitűzött céljainak, alapelveinek megfelelően készít el.

Holisztikus szemléletű pedagógia
A holisztikus szemléletű pedagógia olyan nevelés, fejlesztés és oktatás, amely az embert a maga teljességében: testi, lelki, szellemi és szociális egységében szemléli.

Holisztikus értékelés
A holisztikus szemléletű értékelés figyelembe veszi a tanulás elméleti, viselkedési, szociális és érzelmi vonatkozásait, a tanuló körülményeit, fejlődésének mértékét, meghatározza a tanulási folyamat következő lépéseit, a továbbhaladás útját.

Jó gyakorlat
A jó gyakorlat a köznevelés különböző területein alkalmazott, egyéni vagy intézményi szinten megjelenő, szemléletében és gyakorlatában innovatív és/vagy hiánypótló eljárás, módszer, tevékenység, eszközhasználat, pedagógiai vagy szervezetfejlesztési gyakorlat vagy ezek együttese. A jó gyakorlat a köznevelési intézmény működését és az intézmény nevelési-oktatási feladatainak ellátását pozitívan befolyásolja. Megfelel a köznevelés fejlesztésére vonatkozó szakmai kritériumoknak, az ágazati és intézményi szabályozó dokumentumoknak. Jogtiszta, alkalmazása dokumentált, eredménye és hatása mérhető, működése fenntartható.

Kompetenciák
A művészetoktatás során kialakítandó, megerősítendő és fejlesztendő ismeretek, képességek, attitűdök rendszerének alapvető elemei, amelyekre a fejlesztési célok irányulnak.

- személyes és társas kompetenciák: érzelmi és kognitív tényezők.
- szociális kompetenciák: együttműködés, kommunikáció, konfliktuskezelés, szabálykövetés, felelősségvállalás, kezdeményezés
- szakmai kompetenciák: a művészeti ág tevékenységrendszeréhez kapcsolódó szakmaspecifikus képességek
- módszerkompetenciák: mérlegelő gondolkodás, problémamegoldás, munkamódszer, munkastílus

Követelmény
A tanulói teljesítmény és továbbhaladás értékelésének alapjául szolgáló kritériumrendszer. A tantervi program és követelmény a művészeti ismeretek felfedezésére és ezzel párhuzamosan azok gyakorlati alkalmazására helyezi a hangsúlyt. Mindezzel a tanulók készségeit, a

tevékenységek széles körében érvényesíthető képességeit, azok fejlődését, fejlesztését kívánja megalapozni.

Kulcskompetenciák

Az Európai Unió ajánlása szerinti és a hazai sajátosságokat figyelembe vevő, a NAT által meghatározott és a tanulási területeken átívelő kulcskompetenciák:

- a tanulás kompetenciái
- kommunikációs kompetenciák: anyanyelvi, idegen nyelvi
- digitális kompetenciák
- matematikai gondolkodási kompetenciák
- személyes és társas kompetenciák
- kreativitás, önkifejezés és kulturális tudatosság
- munkavállalói, vállalkozói kompetencia

A művészetoktatás kiemelten foglalkozik a kreativitás, az önkifejezés és a kulturális tudatosság kompetencia fejlesztésével, és jelentős szerepet tölt be a többi kompetenciaterület fejlesztésében.

Projektpedagógia

A projekt közösen végzett tevékenységek sorozata, melynek középpontjában egy komplex jellegű problémafelvetés áll, amit a diákok és tanárok közösen, több szempontból elemezve, komplex módon dolgoznak fel. Az egyéni és a csoportos munkaforma egyaránt jellemzi. A munkafolyamat eredménye a produktum. A módszer a tanulók érdeklődésére, szükségleteire és közös tevékenységére épít. Fő jellegzetessége a szabadság és az önállóság. Kilép a hagyományos időbeosztásból és a tantárgyi keretekből, valamint az iskolai környezetből. Az ismeretszerzés alkotó módon történik, az ismereteket a tanulók szerzik meg, a pedagógus facilitátorként segíti a munkát.

Tehetséggondozó program

Az óraterv keretében megvalósítható, a helyi tantervhez kapcsolódó tematika alapján működő fejlesztés, amely egyéni, páros, kis és nagy csoportos formában szerveződik. A művészeti ágnak megfelelő tehetségkoncepció alapján kerülnek a tehetségígéretek a programba, a speciális képességmérésre épülő beválogatást pszichológiai mérés is támogathatja. A program éves munkaterv alapján működik, amelyben több pedagógus és külső szakember is részt vehet. Célja a tehetségígéretek fejlesztése, a tananyag gazdagítása, dúsítása, új tartalmak beépítése. A program kimenete valamilyen alkotás, produktum nyilvános bemutatása. A program megvalósítását tehetséggondozó naplóban rögzíti a pedagógus.

Tanmenet

Tananyagközpontú tervezés, amelyben a pedagógus a tananyagtartalmat időrendben, a tanév egészére határozza meg.

Tematikus terv
Folyamatközpontú tervezés, a pedagógus az adott tanév komplex tananyagának elemzését (tartalmi, nevelésközpontú, didaktikai) követően a tananyagot tematikai egységekre bontja, amelyhez óraszámokat rendel. A tematikai egység a csoportösszetétel (életkor, összevont évfolyam, egyéni igények, szükségletek, egyéni és közösségi jellemzők) figyelembevételével készül, tartalmazza a célokat (nevelési, szakmai, fejlesztési), a tananyag kompetenciaalapú feldolgozását, a pedagógiai és szakmai-módszertani eljárásokat, a tanulásszervezési technikákat, a tanulói tevékenységek, a motiváció megtervezését, az elérendő tudásszintet, az ellenőrzés és értékelés módját, valamint a továbbhaladás útjának kijelölését. A tematikai egységek résztémára bontása eredményezi a tematikai egység tanórai lebontását. Olyan korszerű tervezés, amely adaptivitást, rendszerszemléletet és reflektív szemléletet követel.

Tematikus közösségi alkalom
Az informális, nonformális tanulást elősegítő tanórán kívüli, élményközpontú tevékenység, amely során egy választott témakört dolgoznak fel a tanulók a pedagógus vagy pedagógusok által kidolgozott tematika szerint. Középpontban a tanulói tevékenység, a felfedezés és a tanulói alkotótevékenység áll. A projekthez hasonlóan a pedagógus facilitátorként vesz részt a megvalósítási folyamatban.

Tananyag
Az oktatás és a tanulás kiválasztott, különböző módon (spirális, lineáris, koncentrikus, egyéb) elrendezett ismeretanyaga. A tananyag komplex rendszert alkot, amely több szempontból is csoportosítható, és amelyben domináns szerepet kap az ismeretanyag gyakorlati alkalmazása.

A kompetenciaalapú tananyag egy adott oktatási program része, amely moduláris felépítésű is lehet, tanuló- és tevékenységközpontú, differenciált módszerek alkalmazására épülő, egyéni fejlesztésre is alkalmas eszközrendszer.

Homogén és heterogén csoportokban a tanulók személyes, kognitív, szociális és speciális szakmai kompetenciáit, valamint módszerkompetenciáit fejleszti.

Tanszak
Az oktatásszervezéshez kapcsolódó fogalom, az adott művészeti ág sajátosságai alapján összerendezett, egyedi szakmai tananyagot tartalmazó tantárgycsoport.

Tantárgy
A művészeti ág tantervi programjában meghatározott tananyag egysége**.**
Az intézménytípusra jellemző tantárgyi csoportosítás:

- **főtárgy:** a művészeti ág tantervi programjában elsődlegesenként megjelölt szakmai tantárgy

- **kötelező tárgy / kötelezően választható tantárgy:** a főtárgy tananyagának megalapozásához, feldolgozásához, elmélyítéséhez szükséges tantárgy
- **választható tantárgy:** a főtárgy ismeretanyagát kiegészítő elméleti vagy gyakorlati tantárgy

Tantervi program
Az oktatás tartalmának, kiválasztásának, elrendezésének, feldolgozásának koncepciója. Funkciója az oktatási folyamat tervszerűségének megalapozása, az oktatás alapvető tartalmi egységeinek meghatározása.

Tantervi tananyagtartalom
A tantervi tananyagtartalom részletes felsorolás formájában megadja az adott terület, tantárgy évfolyamokra bontott legfontosabb témáit, témaköreit, fogalmait, személyeit, műveit.

Óraterv
A tanulási idő pedagógiai céloknak megfelelő felosztása tantárgyak és évfolyamok szerint. Az óratervben hagyományosan heti óraszám szerepel. A helyi tanterv az éves órakeretet megtartva didaktikailag indokolt esetben más óraszámfelbontást is alkalmazhat, lehetőséget teremtve a csoportos, kis csoportos vagy egyéni tehetséggondozásnak, esélyteremtő felzárkóztató foglalkozásoknak, vagy a tananyag tartalmi gazdagításának.

Taneszköz
Oktatási eszköz, segédeszköz, tanítási és szemléltető eszköz. Az oktatás folyamatában felhasználható, az oktatás céljainak elérését elősegítő tárgy vagy digitális oktatási segédanyag. A taneszközök lehetnek hangszerek, tanári demonstrációs eszközök, tanulói munkaeszközök, nyomtatott vagy digitális tanári és tanulói segédletek, oktatástechnikai taneszközök, az online oktatást támogató digitális eszközök, anyagok és egyéb eszközök.

Tanév végi vizsga – tanév végi bemutató
A művészeti ágnak és a művészeti iskolai gyakorlatnak megfelelő nyilvános bemutató, melyen a tanuló vagy tanulói csoport az adott tanév szakmai eredményeiről ad számot. A megvalósításához szükséges helyszíni körülményeket, eszközöket, installációt, hangszereket, jelmezeket, viseleteket az iskola biztosítja.

Vizsgakövetelmények
A tanulói teljesítmények és a jogszabályban rögzített normák összehasonlítására alkalmas kritériumrendszer az oktatás szakaszainak határain. A sikeres alapfokú művészeti vizsga a továbbhaladás feltétele, a művészeti záróvizsga a 12 éves képzés ünnepélyes záróeseménye. Az alapfokú művészeti vizsga és a művészeti záróvizsga a tanév végi vizsgával – tanév végi bemutatóval együtt is megszervezhető.

II. RÉSZ
KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

A) KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET MŰFAJ

A képző- és iparművészet műfajának célrendszere és funkciói

Az alapfokú képző- és iparművészet oktatásának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a látás és a képzelet finomításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.

Az alapfokú művészetoktatás *tantervi programja és követelménye* lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység, nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság alakítására, a látás kiművelésére. A *tantervi program és követelmény* tematikája bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező-, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek finomítják a kézügyességet, technikai érzékenységet, valamint erős motivációs bázist teremtenek, melyek fejlesztik az érzelmek, gondolatok, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

Az alkotótevékenység a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző- és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, alakítja készségeiket. A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott tanszak sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megismertesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A jogszabályi kereteknek megfelelően, a program alapján az iskola maximum 4 évfolyam összevonásával alakíthat ki helyi tantervet.

A program integrált óraszervezési lehetőséget biztosít arra, hogy a főtárgy órakeretéhez közvetlenül kapcsolódhasson valamely kötelező tantárgy tananyagának elsajátítása, feldolgozása. A tanuló mindkét tantárgyból osztályzatot kap, és a helyi tantervben rögzített vizsgafeladatok szerint tehet művészeti alapvizsgát, illetve művészeti záróvizsgát.

A képző- és iparművészet műfaj oktatásfejlesztési követelményei

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Kiemelt kompetenciák az alapfokú képző- és iparművészeti oktatás területén
Az alkotótevékenység a kiemelt kompetenciaterületeken a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segíti, olyan tulajdonságegyüttest alakít ki, amely lehetővé teszi a kultúra közvetítését, a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a problémafelismerést és problémamegoldást.

Szakmai kompetenciák
- a környezet által közvetített üzenetek befogadása és értelmezése
- tervezési-alkotási készség
- kreativitás
- vizuális gondolkodás és kifejezőkészség
- manuális és digitális eszközhasználati készség
- igényesség, esztétikai érzékenység
- intuíció és ötletgazdagság
- problémaérzékenység, reflektivitás

Személyes és társas kompetenciák
- nyitottság
- fejlődőképesség
- önállóság
- önkifejezés képessége
- kezdeményezőkészség
- empatikus készség, tolerancia
- interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció)
- együttműködési készség

Módszerkompetenciák
- figyelem, összpontosítás
- gyakorlatias feladatértelmezés
- ismeretek helyén való alkalmazása
- módszeres munkavégzés

A képző- és iparművészet műfaj oktatásának sajátosságai

- *Tevékenységközpontúság* – a vizuális tananyagtartalmak, feladatok különböző gyakorlati tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan való feldolgozása, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját.
- *Feladattudatosság* – egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését.
- *Alkotói magatartás* – amelyben fontos szerepet kap az önállóság, a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és a problémamegoldás képessége.
- *Komplexitás* – amely átjárhatóságot biztosít a képző- és iparművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között.
- *Folyamatszerűség* – amely az egyes feladatok következetes végigvitelében és szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben valósul meg.
- *Kreatív cselekvőképesség* – melynek fontos elemei a témák kibontása során a kísérletezőkedv, a lényeglátás, a szituativitás, a döntésképesség és a nézőpontváltás.
- *Interaktivitás és együttműködés* – mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és az innovációt.
- *Tantárgyi integráció* – amely a különböző műveltségterületek alkotómunkában való megjelenítését, feldolgozását célozza.

A képző- és iparművészet műfaj tantárgyainak tartalma

Az *alkotójátékok tantárgy* az előképző komplex művészeti tantárgya, mely sokszínű fejlesztő tevékenységre ad lehetőséget. Az alkotótevékenység során a legkülönfélébb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a tanulók képzelőerejének, kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

A *vizuális alkotógyakorlat tantárgy* a képző- és iparművészet, a kézműves tárgyformálás és a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár, az alkotói formanyelv kialakítása, gazdagítása változatos kreatív feladatsorokon keresztül.

A *rajz-festés alapjai tantárgy* a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.

A *tanszakonként különböző műhelygyakorlat tantárgy* lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző- és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek megismerését, elsajátítását. A tanuló – a helyi intézményi lehetőségektől függően – a tanszaki műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

A népi játékok választható tantárgy az előképző 1–2. és az alapfok 1–2. évfolyamának komplex tantárgya. A magyar népművészet hagyományaira épülő, sokszínű, alkotójátékra ad lehetőséget. A különféle anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermeki kreativitás kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását, valamint a mesterségek hagyományos technikai ismereteinek gyakorlati megismertetésére szolgál.

A *művészettörténet választható tantárgy* elméleti és gyakorlati feladatokon keresztül megismerteti a tanulót a művészet társadalomban betöltött szerepével, lehetővé teszi az egyes művészettörténeti korok, stílusirányzatok megértését és elemzését az őskortól napjainkig. Az adott történeti kor és a kortárs művészet szellemi, társadalmi hátterének, jelentős alkotásainak bemutatásával és feldolgozásával elősegíti a stílusérzék, az önálló tájékozódás képességét, megalapozza az ismeretszerzés igényét.

A képző- és iparművészet műfaj képzési szerkezete

TANSZAKOK

A képző- és iparművészet műfaj közös tanszaka az előképző 1–2. évfolyamokon és az alapfok 1–3. évfolyamain:

- képzőművészeti tanszak

A képző- és iparművészet műfaj hat egyedi szakmai tanszaka az alapfok 4. évfolyamától a továbbképző 10. évfolyamáig:

- fém- és zománcműves tanszak
- fotó és film tanszak
- grafika és festészet tanszak
- környezet- és kézműveskultúra tanszak
- szobrászat és kerámia tanszak
- textil- és bőrműves tanszak

Az előképző, az alapfok és a továbbképző évfolyamok tantárgyi felépítése

Főtárgyak
Előképző 1**–**2. évfolyam **/** *alkotójátékok*
Alapfok 1–3. évfolyam **/** *rajz-festés alapjai*

Kötelező tárgy
Alapfok 1–6. és a továbbképző 7–10. évfolyam **/** *vizuális alkotógyakorlat*

Főtárgyak az egyedi szakmai tanszakokon

Alapfok 4–6. és a továbbképző 10. évfolyamáig

- Fém- és zománcműves tanszak / fém- és zománcműves műhelygyakorlat
- Fotó és film tanszak / fotó és film műhelygyakorlat
- Grafika és festészet tanszak / grafika és festészet műhelygyakorlat
- Környezet- és kézműves kultúra tanszak / környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat
- Szobrászat és kerámia tanszak / szobrászat és kerámia műhelygyakorlat
- Textil- és bőrműves tanszak / textil- és bőrműves műhelygyakorlat

Választható tantárgyak

Előképző 1–2. és az alapképző 1–2. évfolyam / *népi játékok*

Alapfok 3–6. és továbbképző 7–10. évfolyam / *művészettörténet*

ÓRATERV

A) KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET MŰFAJ

Tanszakok		***Képzőművészeti tanszak***		***Egyedi szakmai tanszakok***									
Évfolyamok		**Előképző (E)**		**Alapfok évfolyamok (A)**						**Továbbképző évfolyamok (T)**			
		(1.)	**(2.)**	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**10.**
Főtárgyak	***alkotójátékok***	*2–4*	*2– 4*										
	rajz-festés alapjai			*2*	*2*	*2*							
	tanszaki műhelygyakorlat						*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
Kötelező tárgy	***vizuális alkotógyakorlat***			*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
Választható tantárgyak	***népi játékok vagy más tantárgy***	*(2)*	*(2)*	*(2)*	*(2)*								
	művészettörténet					*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*
Összes tanóra:		*2-(4)*	*2-(4)*	*4-(6)*	*4-(6)*	*4-(6)*	*4-(6)*	*4-(6)*	*4-(6)*	*4-(6)*	*4-(6)*	*4-(6)*	*4-(6)*

A tanítási órák időtartama: 45 perc

Az „Összes óra” rovatban az első szám a heti minimális óraszámot jelöli, a második szám a szakmai program megvalósítása során az egyéni, páros, kis és nagy csoportos tehetséggondozás számára is időkeretet biztosít.

Az összevont osztályok működéséből következően, valamint az integrált óraszervezés lehetőségét figyelembe véve a tanéven belül a tantárgyi óraszámok átcsoportosíthatók.

A tanuló az iskolában rendelkezésre álló lehetőségeken belül, a heti 6 órás időkeretben jelentkezhet más választható tantárgy képzésére is a képző- és iparművészeti ág, illetve más művészeti ág tantárgyai közül.

Képző- és iparművészet műfaj művészeti alapvizsga és záróvizsga tantárgyai

A művészeti alap- és záróvizsga követelményeit az egyes tantárgyi programok záró szakasza tartalmazza.

Az alapfokú művészeti vizsga és záróvizsga tantárgyak a képző- és iparművészet oktatásban:

- vizuális alkotógyakorlat
- tanszaki műhelygyakorlat:
  - **fém- és zománcműves tanszak:** fém- és zománcműves műhelygyakorlat
  - **fotó és film tanszak:** fotó és film műhelygyakorlat
  - **grafika és festészet tanszak:** grafika és festészet műhelygyakorlat
  - **környezet- és kézműves kultúra tanszak:** környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat
  - **szobrászat és kerámia tanszak:** szobrászat és kerámia műhelygyakorlat
  - **textil- és bőrműves tanszak:** textil- és bőrműves műhelygyakorlat

Választott tantárgyi vizsga:

- művészettörténet

Képzőművészeti tanszak tantárgyai
(az előképző 1–2. és alapfok 1–3. évfolyamok közös tanszaka)

ALKOTÓJÁTÉKOK TANTÁRGY
(AZ ELŐKÉPZŐ 1–2. ÉVFOLYAM FŐTÁRGYA)

Az *alkotójátékok tantárgy célja* bátorítást, támogatást adni a vizuális kifejezési módok kipróbálásához, gyakorlásához, lehetővé tenni az érzékelés, a befogadó- és alkotókészség fejlesztését. A tantárgy a művészettel való játékos ismerkedésen keresztül hozzájárul a pozitív lelki tulajdonságok gyarapításához, az esztétikai érzékenység és nyitottság kialakításához.

Az *alkotójátékok tantárgy feladata* az alkotói képességek előhívása, kibontakoztatása komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységeken keresztül.

ELŐKÉPZŐ (E/1–2. évfolyam)

Előképző 1–2. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *alkotójátékok tantárgy E/1–2. évfolyam*

- A képzelet felszabadítása a játékos alkotómunka folyamatában
- Az önkifejezés változatos formáinak kibontakoztatása
- A kreatív tevékenységek támogatása
- A finommotorikus mozgások – szem-kéz koordináció fejlesztése
- Élményalapú alkotás és memóriafejlesztés
- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) élményanyagának képi, plasztikai feldolgozása
- Térbeli tájékozódás – a természeti és tárgyi környezet felfedezése
- A kézműves tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése
- A legkülönfélébb anyagok, eszközök, alkotótechnikák megismertetése
- Kapcsolódás más műveltségterületekhez

Tananyag / *alkotójátékok tantárgy E/1–2. évfolyam*

- A síkbeli és a plasztikus és konstruáló alkotás alapvető anyagai, eszközei, technikái
- Mesék, történetek, dramatikus játékok, vizuális ábrázolás
- Személyes élmény, elképzelés megjelenítése változatos módon
- Eltérő méretű, anyagú alkotások készítése síkban és térben
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *alkotójátékok tantárgy E/1–2. évfolyam*

Mese és valóság

- A mesebeli világok, lények síkban és plasztikus formában (meseillusztráció, mesehősök)
- Népmesei jelenetek (képek, képpárok)
- Valós történetek, megfigyelések (házon belül, szomszéd utca, a falu, a város élete)
- A környezet növényvilága és állatszereplői (sík és plasztikus feldolgozások)

Tér – forma – felület

- A környezetben található természetes és mesterséges anyagok megismerése (gyűjtés, újraalkotás)
- A sík és a tér megtapasztalása (lakóterek, labirintusok, térképek, pop-up konstrukciók)
- Térjátékok – zárt és nyitott terek (kinn, benn, fent, lent / dobozterek)
- Téri élmények – a közeli és távoli világ megjelenítése (felnagyított tárgyrészlet, madártávlat)
- Síkból térbe nyitható, hajtogatható képeslap készítése (karton – kivágás, ragasztás – filctoll, festés)
- Felületképzési játékok síkban és plasztikus formában, változatos anyagokkal (nyomhagyás, pozitív és negatív plasztika)

Tárgykészítés – méretek – arányok

- Játékok, használati és ajándéktárgyak készítése (textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyagedények)
- Agyag- vagy gipszfigurák, kabalák mintázása, faragása
- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb – festés, papírkivágás)
- Játékos arányváltó feladatok

Változások

- Az idő múlása és a változások megtapasztalása (napszakok, évszakok tulajdonságai, eseményei)
- Jelenségek, eseménysorok megjelenítése (időjárás, természeti jelenségek – képsorozat, leporelló)
- Átváltozás, mássá válás – álarcok, maszkok segítségével (az évszakok, az átváltozás ősi, népi maszkjai / talált anyagok, papírzacskók, dobozok, papírmasé, gipszes géz / festés)
- Egyszerű animációs játékok (pörgetős füzet)

Mintakincs

- Képzeletbeli állatok mintázatának tervezése (csíkok, pöttyök, foltok / papírkivágások, nyomatok / szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták)
- Egy kitalált szigetlakó nép világának, díszítményeinek elkészítése (díszítések különböző anyagokon, talált tárgyakon)
- Varázslatos növények (a kiskerttől a dzsungelig)

Színkavalkád – én és a világ

- Színkeverési játékok
- Kedvenc képek, színek, hangok, illatok, ételek-ízek egy mesébe keverednek (történet megjelenítése képpel, alakított tárggyal, mesedobozzal, belakható kis térrel)
- Személyes tárgyak, játékok bemutatása egy valós vagy kitalált történetben
- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása (derűs és félelmetes jelenetek)
- Értékelés és kiállításrendezés

RAJZ-FESTÉS ALAPJAI TANTÁRGY
(AZ ALAPKÉPZŐ 1–3. ÉVFOLYAM FŐTÁRGYA)

A *rajz-festés alapjai tantárgy célja* a személyiség és a környezet vizuális fókuszú megközelítése, érzékeny, nyitott szemlélet kialakítása, a képi világ, a fantázia kibontakoztatása és a valósággal való összekapcsolása. A rácsodálkozó felismerések támogatása, a rugalmasság, a lelemény és az egyéni képzelet felszabadítása a szokatlan nézőpontok és más művészetek, műveltségterületek tartalmainak meglepő társításával és beemelésével összeállított feladatok, projektek és kerettörténetek segítségével.

A *tantárgy feladata* előkészíteni, megalapozni a művészi igényű szakmai munkát, fejleszteni a képi kifejezéshez szükséges képességeket, megismertetni az ábrázolás különféle módjait. Változatos, az intézményi sajátosságokhoz illeszkedő felfedező- és alkotófolyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.

ALAPFOKÚ évfolyamok (A/1–3. évfolyam)

Alapfok 1. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *rajz-festés alapjai tantárgy A/1. évfolyam*

- A környezet jellemzőire fókuszáló figyelem és nyitott szemlélet kialakítása
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedezése
- A rajzi és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A személyes megnyilvánulásoknak, emlékeknek teret adó örömteli alkotótevékenység motiválása más művészeti ágak bekapcsolásával

Tananyag / *rajz-festés alapjai tantárgy A/1. évfolyam*

- Rajzi és festési ismeretek, technikák (grafit, színes ceruza, filctoll, vizes bázisú festékek)
- A vonal megjelenési formái
- A szín szerepe az érzelmek, a hangulat kifejezésében
- A forma, folt létrehozásának lehetőségei
- A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának alapjai

- A nyomhagyás egyszerű technikái
- Képi elemek elrendezésének alapjai
- A személyes élmény, elképzelés megjelenítése
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *rajz-festés alapjai tantárgy A/1. évfolyam*

Forma

- A vonal mint mozgásnyom (hossz, vastagság, szín, kitöltöttség, egyenesség/görbültség, irány, változékonyság, nyitottság/zártság)
- A vonalak, formák megjelenése a valóságban és a képzőművészetben (játékos felfedezések, feldolgozások)
- Változatos mozdulatokkal, eltérő érzelmekkel hagyott nyomok különböző felületeken és anyagokon
- A környezet formai megfigyelése, vonallal, folttal való megjelenítése (természet, tárgyak, lények)

Szín

- Különböző színű papírok, anyagok, tárgyak gyűjtése (játékos felhasználás, csoportosítás)
- Szín és mozgás, gesztusok által létrehozott színfoltok (mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel)
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése (különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal)
- Adott tárgy, lény tulajdonságainak, jellemének kifejező ábrázolása színekkel

Minta – jel

- Minták felfedezése a közvetlen vagy tágabb környezetben (mintagyűjtemény)
- A gyűjtött minták felhasználása az alkotás során, új kontextusba helyezésük (valós vagy meseszereplők öltözetén, tárgyain, építményeken)

Terek – tárgyak

- Adott szempontok alapján gyűjtött tárgyak, kacatok felhasználása játékos gyakorlatokban (installációk, színspirál, labirintus, varázsládák, bábozás)
- A közvetlen környezet tereinek egyéni és csoportos felfedezése (tájékozódás hangok alapján, hangvezetés, átrendezés, térbe simulás)
- Térélmények megtapasztalása eltérő nézőpontokból (világ a cipőm szemszögéből, a létra tetejéről)

Képalkotás

- Képi elemek rendezése – játékos megközelítés, variációk létrehozása, az elrendezés elvének felismerése, hatásuk megfigyelése (centrális, átlós, szimmetrikus-aszimmetrikus, horizontális-vertikális, háromszög, spirális kompozíció)

- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása (monokróm festéssel, kollázzsal, egyszerű nyomhagyással)
- Különböző formájú, felületű tárgyakkal lenyomatok, rajzolatok létrehozása
- Nyomok, nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése egyéni elképzelések szerint
- Történetek, emlékek, mesék jeleneteinek személyes megfogalmazása rajzi és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, vízfesték, kollázs)

Kitekintés

- Zene és zaj (képalkotás különböző zenék, zajok hangjaiból – hangok, zajok a természetből / szél, víz, csicsergés, károgás / épített környezetből – ajtónyikorgás, óraketyegés, zakatolás, hangszerhangok)
- Mesehősök kalandjai napjainkban (ismerős mesealakok szokatlan helyzetekben, mai környezetben)
- Számok, betűk és hangjelek mögött rejlő mesék és személyes történetek képi megjelenítése vagy dekoratív felhasználásuk (meghökkentő megszemélyesítések, a fantáziavilág alakjai, mesehősök és híres képzőművészek közös kalandjainak megjelenítése)
- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *rajz-festés alapjai tantárgy A/1. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a vonal megjelenési formáit
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében
- a forma, folt jelentését és létrehozásának lehetőségeit
- a nyomhagyás egyszerű technikáit
- a képi elemek elrendezésének alapjait

Legyen képes:

- a képi ábrázolás különféle eszközeinek, technikáinak alkalmazására
- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére
- az érzelmek vonallal, színnel történő kifejezésére
- forma, folt tudatos létrehozására, felhasználására
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására
- élményalapú képalkotásra
- a fantázia és a valóság képeinek feldolgozására
- tematikus gyűjtemény létrehozására
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 2. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *rajz-festés alapjai tantárgy A/2. évfolyam*

- A környezet és az alkotások jellemzőire fókuszáló figyelem és emlékezet fejlesztése
- A rajzi és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A színnel, formákkal, léptékkel, kompozícióval kapcsolatos élményszerű tapasztalatok gazdagítása
- A személyes megnyilvánulásoknak, fantáziának teret adó alkotótevékenység motiválása

Tananyag / *rajz-festés alapjai tantárgy A/2. évfolyam*

- Rajzi és festési ismeretek, technikák (porpasztell, kollázs, papírdúc)
- A formák megfigyelése térben és síkban
- A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a tájban
- Színek és tulajdonságok, lelki minőségek
- Forma- és felületkontrasztok létrehozása
- A minta szerepe a környezetben és a tárgyakon
- A kiemelés lehetőségei
- Történetek, mesék karaktereinek, jeleneteinek ábrázolása
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *rajz-festés alapjai tantárgy A/2. évfolyam*

Forma

- Vonalak, formák megfigyelése, téri alakzatok létrehozása (vonalszerű anyagok játékos felhasználása: fonal, kötél, szalag – térjátékok, installációk)
- A létrehozott téri alakzatok megjelenítése különböző rajzi eszközökkel, kiegészítésük egyéni elképzelés szerint
- Formai jellemzők és az általuk kiváltott érzések, asszociációk megfigyelése

Szín

- Színek a mesékben és a valóságban (élénk, felfokozott, halvány, pasztellszínek)
- Valóságos vagy elképzelt színes terek és az általuk keltett érzések megjelenítése (festés, kollázs)
- Tulajdonságok, karakterek rokonítása, összekapcsolása színekkel és formákkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása színekkel, festéssel, tárgymesék létrehozása (megelevenedő dobozok, hengerek, kidobásra ítélt tornacipők, edények, tolltartók, táskák kitalált történetei)

Minta – jel

- Vizuális játékok tárgyakon, állatokon, öltözeteken lévő minták jellemzőinek, szerepének megfejtésével
- Növények, állatok fotóin, mikroszkopikus felvételeken található mintázatok felfedezése

- A gyűjtött minták, mintázatok szabad felhasználása méret- és léptékváltással
- A gyűjtött fotók, fotórészletek, fénymásolatok rajzi kiegészítése, továbbgondolása

Terek – tárgyak

- Személyes kis terek megtalálása, kialakítása a saját környezetben, hang- és zajjátékokba való bekapcsolása
- Különböző térformák, építmények összeállítása talált dobozokból, hengerekből, építőelemekből, majd a téri konstrukció lerajzolása

Képalkotás

- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a művészetben (megfigyelések, dramatikus és szituatív játékok)
- Semleges, nyugodt és zaklatott felületek felhasználásával kontrasztok létrehozása (táj- vagy térábrázolás)
- Képalkotás során az egyes szereplők, képi elemek hangsúlyozása (kiemelés formával, mérettel, színnel, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)
- Történetek, mesék jellemző elemeinek, jeleneteinek ábrázolása rajzi és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, tus, diófapác, vegyes technika)

Kitekintés

- A természetismeret tapasztalatainak beemelése a képi ábrázolásba, vizuális játékokba (kalandozás a biomintázatok és mikrovilágok közt mesefigurákkal és a kortárs művészet karakteres alakjaival)
- Kortárs képzőművészeti alkotások szereplőinek, alakjainak elképzelt kalandjai a mesék, mondák világában
- Épületek, építmények különböző tájakon (forma, anyag, méret, funkció és környezet – klasszikus vagy kortárs építészek, képzőművészek és mesehősök közös tervei / híd, víztorony, gyár, lakóház, sportcsarnok, alagút, kapu)
- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *rajz-festés alapjai tantárgy A/2. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a vonalak térképző lehetőségét
- a szín és minta szerepét, hatását a tárgyakon
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit
- a kiemelés szerepét, módjait

Legyen képes:

- a képi ábrázolás különféle megközelítéseinek megvalósítására
- a formák lényeges jellemzőinek megragadására
- a lelki minőségek, tulajdonságok, karakterek kifejezésére
- felület, textúra kontrasztok létrehozására
- képalkotás során a kiválasztott elemek hangsúlyozására
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 3. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *rajz-festés alapjai tantárgy A/3. évfolyam*

- A környezet, önmaguk és az alkotások jellemzőire fókuszáló figyelem és emlékezet finomítása
- A rajzi és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A színnel, körvonallal, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása
- A személyes megnyilvánulásnak, eredeti ötleteknek teret adó alkotótevékenység motiválása a szokatlanság bekapcsolásával

Tananyag / *rajz-festés alapjai tantárgy A/3. évfolyam*

- Rajzi és festési ismeretek, technikák (olajpasztell, tempera, monotípia)
- A mozgás, változás megfigyelése
- A színek egymáshoz való viszonya
- A forma, folt és textúra kifejező használata
- Minták, motívumok alkotásokon, építményeken
- Kompozíciós variációk
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *rajz-festés alapjai tantárgy A/3. évfolyam*

Forma

- Mozgás, változás látható jeleinek megfigyelése vagy elképzelése és megjelenítése (hintázás, ugrálás, olvadás, áradás, növekedés, száradás)
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és a tapasztalatok felhasználása alkotás során (erős fényben, ellenfényben, függöny mögött, árnyékban, félhomályban)

Szín

- A színek egymáshoz való viszonyának, kapcsolatának átélése mesén, dramatikus játékon keresztül (élmények megjelenítése, mese, emlék, dramatikus játék)
- Tudatos és ösztönös színkeverési, festési kísérletek (különböző érzelmi állapotok, versek, dalok hangulatának megjelenítése különböző méretű, formájú felületeken)

- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése (pirkadat, verőfényes napsütés, vihar, szürkület, köd, eső, vulkánkitörés, orkán)
- Ellentétek, harmóniák érzékeltetése színekkel (változatos textúrájú felületeken)

Minta – jel

- Műalkotásokon, építményeken látható minták gyűjtése, felhasználása új kontextusban (úszógumin, repülőn, rolleren, papucson)
- Különböző anyag- és tárgydarabkák lenyomatával létrehozott minták felhasználása építmények, alkotások díszítésére

Terek – tárgyak

- Közvetlen környezetben található mikroterek felfedezése, megörökítése fotóval, rajzzal
- A mikroterek benépesítése és megjelenítése rajzi és festészeti eszközökkel, vagy kiegészítése kollázzsal
- Hétköznapi tárgyak elrendezésének változatai adott érzelem, fogalom kifejezésének érdekében (magányos, veszekedő, szorongó, békés, félelmetes – székek, táskák, könyvek, ceruzák)

Képalkotás

- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás vagy különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére
- Eltérő komponálási módok kipróbálása egy adott üzenet figyelemfelkeltő közvetítésének érdekében
- Történetekben, mesékben zajló változások, jelenetek ábrázolása képsorozatként, képregényként

Kitekintés

- Időjárás-jelentés (improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok a változás, mozgás rögzítésére)
- Mesék, mondák és a mikroszkópok titokzatos lényeinek találkozása rendhagyó szituációkban (árvíz idején, harangöntéskor, divatbemutatón)
- Mesehősök és képzőművészeti figurák kalandjai egy szokatlan termékeket előállító gyárban (természeti jelenségekhez, érzelmekhez, fogalmakhoz kapcsolódó termékek)
- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *rajz-festés alapjai tantárgy A/3*

A tanuló ismerje:

- a mozgás, változás kifejezésének lehetőségeit
- a színek egymáshoz való viszonyát

- a színek érzelmi minőségét
- a színharmóniákat, színkontrasztokat

Legyen képes:
- a képi ábrázolás változatos formáinak megvalósítására
- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára
- minták egyedi alkalmazására
- a kompozíciós variációk, képsorok készítésére
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

VIZUÁLIS ALKOTÓGYAKORLAT TANTÁRGY (AZ ALAPFOK 1–6. ÉS A TOVÁBBKÉPZŐ 7–10. ÉVFOLYAMAINAK KÖTELEZŐ TÁRGYA)

A *vizuális alkotógyakorlat tantárgy célja* a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális kifejezőkészség és manuális készségek fejlesztésével.

A *tantárgy feladata* a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotófolyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. A tantárgy feladata még az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a különböző műveltségterületek ismereteinek feldolgozása az alkotótevékenységekben. A gyakorlati munka során a tanulók megismerik és betartják a baleset-, munka-, környezet- és tűzvédelmi szabályokat.

ALAPFOK (A/1–6. évfolyamok)

Alapfok 1. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/1. évfolyam*
- A környezet érzékelésére, látványára és jelenségeire nyitott, kíváncsi, felfedező szemlélet kialakítása
- Az alapvető képzőművészeti és kézműves technikák használatának elsajátítása játékos tevékenységeken keresztül
- A fantáziának, a személyes kibontakozásnak teret adó, élményteremtő alkotótevékenység motiválása

- A tanuló figyelmének, leleményességének fejlesztése más művészeti területek inspiráló bekapcsolásával

Tananyag / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/1. évfolyam*

- A síkbeli, a plasztikus és konstruáló alkotás alapvető anyagai, eszközei, technikái
- Mesék, történetek továbbszövése, dramatikus játékok, vizuális ábrázolás
- Személyes élmény, elképzelés megjelenítése változatos módon és különböző anyagokkal, eszközökkel
- Eltérő méretű, anyagú alkotások készítése síkban és térben
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/1. évfolyam*

Mesék – hősök – történetek

- Egyéni fantáziára épülő mesefeldolgozások, kiválasztott jelenetek megelevenítése (dramatikus játékkal, hanggal, bábbal, tárggyal, képpel)
- Hangsúlyos kontúrokkal létrehozott figurák, mesehősök, karakteres szereplők (vonalak, formák, foltok által jelzett jellegzetességek / filctoll, zsírkréta, festék, fonal- és drótfigurák)
- Hősök, szereplők kalandjai a meséken túl – nemcsak a saját történetükben (cselekmények, históriák továbbgondolása, kivágott képi elemekkel, játékkal)

Terek – formák, figurák

- Mesék, mítoszok szereplőinek plasztikus, térbeli megjelenítése (mesehősök, állatok, szörnyek, táltosok / agyag, gipsz- és papírmasé, talált anyagok)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, a méret és a jelentőség kapcsolata (síkfigurák, bábok / játék velük)
- Mesehősök lakhelye, környezetük elképzelése, megjelenítése (rajz, festés, kollázs, térkép, dobozterek, egyszerű diorámák)
- A természeti és ember alkotta környezet újrateremtése talált, fénymásolt környezetet ábrázoló képi elemek, részletek felhasználásával, folytatásával, továbbalakításával (saját környezet, mesebeli tájak, falvak, városok)

Tárgyak – kellékek – technikák

- Ajándék- vagy varázstárgy készítése egy mesehősnek (természetes anyagok, ágak, termések és egyebek felhasználásával)
- Adott meséhez, történethez kapcsolódó valós vagy elképzelt eszközök, edények létrehozása különféle kézműves technikákkal (fonás, szövés, agyagozás)

Idő – változás – hagyományos és kortárs

- Mozgás, mozdulat, változás megjelenítésének lehetőségei (vonallal, folttal, formákkal, egyszerű képhajtogatással, képmozgatással/thaumatroppal)

- Átváltozás, mássá válás játékos lehetőségei álarcok, maszkok segítségével (az évszakok, a változás ősi, népi maszkjainak és kortárs plasztikák inspirációinak összekapcsolása, összeépítése egy különös mese, esemény okán / talált anyagok, kacatok, papírzacskók, dobozok, papírmasé, gipszes géz / festés)

Képes üzenetek – díszítés

- Képzeletbeli állatok mintázatának tervezése (állati és növényi szimbólumok / papírkivágások, nyomatok / szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták)
- Ősi, törzsi népek gyűjtött mintáiból egy kitalált nép világának, díszítéseinek megalkotása (tárgy- és textilfestések, játékos díszítések különböző anyagokon, talált tárgyakon)

Felfedezés – én és a világ

- Kedvenc képek, színek, hangok, illatok, ételek-ízei egy mesébe keverednek (történet megjelenítése képpel, alakított tárggyal, mesedobozzal, belakható kis térrel)
- Személyes tárgyak, játékok bemutatása egy valós vagy kitalált történetben
- Fontos, gyakran átélt érzelmek, hangulatok érzékeltetése színekkel, színvariációkkal és játékos gyakorlatokkal (festés / dramatikus játék, megszólaló, zajongó, zenélő, illatozó érzések, színkontrasztok, színharmóniák / vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/1. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó ábrázolási, megjelenítési módokat
- a tanult kézműves technikák egyszerű fogásait, megoldásait

Legyen képes:

- minták, motívumok gyűjtésére, felhasználására
- rajzok, színes alkotások és plasztikus formák, tárgyak készítésére
- vizuális ábrázolás tanult eszközeinek, technikáinak alkalmazására
- érzések, személyes élmények, elképzelések változatos megjelenítésére
- történetek, mesés tartalmak gondolati továbbszövésére, vizuális megelevenítésére
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 2. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/2. évfolyam*

- A környezet és önmaguk jellemzőire fókuszáló nyitott, kíváncsi figyelem és szemlélet fejlesztése
- A feladatokhoz szükséges vizuális és kézműves műfajok lényeges módszereinek, fogásainak használata

- A személyes kibontakozásnak, fantáziának, emlékezetnek és a rugalmas viszonyulásoknak teret adó alkotótevékenység motiválása
- A környezet által közvetített üzenetek, hatások iránt fogékony figyelem fejlesztése

Tananyag / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/2. évfolyam*

- A megjelenítés, ábrázolás és tárgyalkotás sajátosságai, alapvető anyagai, eszközei, technikái
- A vizuális kifejezési nyelv bátor használata
- Különböző méretű, anyagú és műfajú alkotások készítése
- Hagyományok, kortárs jelenségek, épített környezet és művészettörténet inspirációs forrásként való használata
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/2. évfolyam*

Mesék – hősök – történetek

- Hétköznapi, kitalált történetek fő motívumainak, jeleneteinek megelevenítése (dramatikus játékkal, zajjal, fénnyel, tárgyakkal, bábokkal, rajzolt, festett képekkel)
- Valós vagy irodalmi, zenei élmények feldolgozása különféle színes vagy vonalrajzos kompozíciókban (ceruza, toll, tus, kréta, festék)
- Egy korábbi alkotás további jelenetekkel való kiegészítése (leporelló készítése, apró miniatúrák vagy óriásképek)

Terek – formák – figurák

- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás, konstruálás / agyag, papírmasé, karton, drót, talált kacat)
- Kedvenc hősök és állataik kalandjainak megjelenítése a környezetükkel együtt (hanggal, mozgással, játékkal / síkban rajzolva, festve, plasztikusan / körplasztika, dombormű mintázása / konstruálás: drót, karton, textil, hurkapálcák, botok, talált anyagok)
- Épületek, építmények településsé szervezése közös elképzelés mentén (nagyméretű, összekapcsolható színes kompozíciók és konstruált plasztikus építmények / kép- és tárgykirakós, puzzle)

Tárgyak – kellékek – technikák

- Mai hétköznapi tárgyak mágikus erejűvé tétele (képes, rajzos tervezés, ábrázolás, talált/kidobásra ítélt tárgyak átalakítása, átfestése / különféle hagyományos kézműves technikákkal, díszítéssel)
- Mesebeli takarók, kendők készítése (a fonalak, a gyapjú és a textilanyagok felhasználási lehetőségei)
- Személyes tárgyak, apró játékok, ajándékok alkotása (természetes anyagok, ágak, termések kombinálása)

Idő – változás – hagyományos és kortárs

- Korábban készített tárgy, játék működésének, mágikus erejének bemutatása (dramatikus szituációban, képsorozattal, egyszerű fázisrajzokkal, képes, rajzos használati utasítás, mágikus útmutató)
- Mitikus vagy mesebeli hősök képzeletbeli ünnepei, napi teendői (eseménynaptár, időkerék, régen és ma / festett, rajzolt naptárak applikált kiegészítőkkel: szimbólumokkal, képekkel)

Képes üzenetek – díszítés

- Varázsigék a tárgyakon (a fontos tárgyak működését segítő szavak, jelek felírása, felfestése, rávarrása, ragasztása tárgyakra, csomagolásokra)
- A magyar népművészetből és a kortárs, modern alkotásokról gyűjtött motívumok összekapcsolásával személyes tárgyak díszítése (tolltartó, roller, füzet, tornacipő, bögre, póló)

Felfedezés – én és a világ

- Beköltözve egy mesébe – egy választott szerepbe bújva saját küldetésük és a mese jellegzetes világának bemutatása (játékkal, sík és plasztikus alkotásokkal)
- Arcok és érzelmek, jellemek megfigyelése, megelevenítése képpel és játékkal (arány, karakter, mimika / dramatikus játék / kártya-, memóriajáték ismert mese és irodalmi szereplők portréjával)
- Talált, gyűjtött portréfotók felhasználásával fontos, valós vagy kitalált szituációk, események megjelenítése (kiegészítések, átalakítások rajzi, festészeti eszközökkel / nagyítások, ismétlődések – fénymásolatok segítségével)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/2. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó sík- és térbeli ábrázolási, megjelenítési módokat
- a tanult kézműves technikák alapvető fogásait, megoldásait

Legyen képes:

- minták, motívumok gyűjtésére, átalakítására, alkalmazására
- vázlatok, rajzok, színes képek és plasztikus formák, tárgyak, terek tervezésére, készítésére
- a tanult vizuális kifejezőeszközök bátor alkalmazására
- megfigyelések, érzések, személyes élmények és elképzelések változatos megjelenítésére
- történetek és inspiratív vizuális tartalmak összekapcsolására, továbbgondolására, vizuális, játékos megelevenítésére
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 3. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/3. évfolyam*

- A környezet, a művészeti alkotások jellemzőire és önmaguk megismerésére fókuszáló figyelem finomítása
- Az egyéni és csoportos munkához szükséges alkotói és technikai ismeret és készség fejlesztése
- A képi emlékezet és a képzelet gazdagítása
- A vizuális kifejezés, az esztétikai érzékenység és az alkotókészség fejlesztése

Tananyag / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/3. évfolyam*

- Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek, gyakorlatok
- Különféle képzőművészeti és kézműves technikák
- Tartalmak, témák változatos nézőpontú megközelítése, feldolgozása és megjelenítése
- Népművészeti, klasszikus és kortárs vizuális művészeti példák inspiratív beemelése az alkotótevékenységbe
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/3. évfolyam*

Mesék – hősök – történetek

- Történetek, jelenetek, személyes élmények megjelenítése, feldolgozása különféle eszközökkel, anyagokkal (rajzok, festett színes kompozíciók, alkalmazott technikák / formázott kép, képregény, leporelló, kódex lap)
- Népmesék szereplőihez kapcsolható termékek, tevékenységek és foglalkozások képes, játékos bemutatása (meseszereplők a piacon árusítják portékáikat, műhelyükben fogadják a megrendelőket / dramatikus játék, bábozás, makett, dioráma, festés, rajzolás, kollázs, mintázás)

Terek – formák – figurák

- Menedékhely készítése valós vagy kitalált, mesebeli, mitikus lénynek (sík vagy plasztikus alkotás, térrendezés, konstruálás)
- Mozgatható bábfigurák készítése, és történetük elmesélése árnyjátékkal (pálcára, lécre szerelt vagy függesztett bábok / papírkivágás, festés, kollázs)
- Különleges képességű, varázslatos, mesebeli növények ábrázolása és gondozási útmutatója (népmesék, legendák alapján / rajz, festés, sgrafitto jellegű viaszos technika, karcolás, domborítás agyagba, gipszbe)

Tárgyak – kellékek – technikák

- Szokatlan rendeltetésű járművek tervezése, készítése egy klasszikus történet, képzőművészeti alkotás szereplői számára (hagyományos és talált anyagok, kézműves technikák, konstruálás)

- Állat alakú vagy antropomorf edény készítése, mintázása (barátnak, kedvenc állatnak, valós vagy elképzelt szereplőnek / agyag, gipszes géz, papírmasé, vessző, háncs)
- Öltözetkiegészítők, ékszerek készítése különböző anyagokból, anyagkombinációkkal (textil, gyapjú, fonal, természetes anyagok, termések)

Idő – változás – hagyományos és kortárs

- A természeti jelenségek, a változás, a körforgás érzékeltetése egy jelenetsor, egy egyszerű mese segítségével (mozgást imitáló animáció, pörgethető lapok, zootróp, képkockák papírcsíkon)
- Álruhák és mágikus öltözetek, munkaruhák tervezése, készítése egy fontos szereplő számára (népművészeti és kortárs, modern képzőművészeti inspirációk összekapcsolásával)

Képes üzenetek – díszítés

- Titkos üzenetek küldése, elhelyezése hétköznapi tárgyakon és helyzetekben (szalvétán, pohár alján, papucs talpán, parkban, járdán, utazás közben / kréta, festék, talált anyagok / papírkivágások, stencilek, nyomatok / pozitív-negatív formák, ritmusok, jelek, szimbólumok)
- Sokatmondó csomagolás készítése különleges ételek, italok számára (mesebeli teafilter, varázsital, gyógynövények, sütemények futó-tök számára)
- Stilizált növények, geometriai szimbólumok felhasználásával megjelenített beszédes történetek napjaink épített környezetének felületein (kortárs vizuális elemek összekapcsolása népi motívumok részleteinek nagyításával / graffiti, molinó, plakát, falfestmény / tervek nagyméretű kartonon)

Felfedezés – én és a világ

- Kedvenc versek, dalok, irodalmi alkotások illusztratív feldolgozása (saját könyv, kiadvány, napló számára)
- Belecsöppenve egy festménybe – egy választott képzőművészeti alkotás terébe, világába kerülve egy új szituáció vagy következő pillanat megjelenítése (játékkal, bábbal, hanggal, fénnyel, rajzzal, festéssel, plasztikus alkotással)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/3. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a feladatokhoz kapcsolódó vizuális kifejezőeszközöket
- a tanult sík és térbeli ábrázolás, megjelenítés lehetőségeit, gyakorlatát
- a feladatoknál alkalmazott kézműves technikák lényeges fogásait, megoldásait

Legyen képes:

- jelek, minták, szimbólumok gyűjtésére, jellemzőinek felismerésére, leleményes, egyedi felhasználásukra

- a látvány, a jelenségek és a történetek értelmezésére, továbbgondolására, átírására
- a képi ábrázolás változatos formáinak megvalósítására
- vizuális kifejezőeszközeinek folyamatos bővítésére és találékony alkalmazására
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A célzatos megfigyelés és a látványértelmező képesség fejlesztése
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismerése
- A vizuális nyelvrendszer alapvető elemeinek tudatos használata
- A tárgyalkotás és a vizuális művészet megjelenítési lehetőségeinek felismerése
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése
- A más műveltségterületekről származó inspirációk bátor használata

Tananyag / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A látvány, érzés, gondolat megfigyelése, értelmezése, rögzítése
- Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök, gyakorlatok.
- Formák, színek, anyagok és méretek célzatos használata
- A népművészeti, a klasszikus és kortárs vizuális művészeti példák inspiratív beemelése az alkotótevékenységbe
- Témák és tartalmak különböző szempontú megközelítéséből származó meglátások megfogalmazása
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Kép és valóság

- Tárgyak, környezet ábrázolása a látvány által kiváltott érzéseket is megjelenítve (színek, fények, élesebb, elmosódottabb kontúrok / környezeti zajok, zenék hatása / monokróm színhasználattól a komplementer színpárokig)
- Kedvenc növények megfigyelése, sokrétű bemutatása (poétikus növényillusztráció verssel, botanikus leírással, érzelmi hangoltságot jelző zenével, hangzó növényposzter / növényhatározó)
- Tiszta színekből és szürkékből építkező kompozíciók (színes hangulat-, zaj- és illattérkép, formázott színes kívánságkép / festés, vegyes technika, kollázs talált anyagokból)

Forma – test és karakter

- Fantasztikus figurák, állatok, sosemvolt lények megformálása (vízköpők, mitikus lények, képes katalógus, lexikon, bestiárium, kisplasztikák / agyag, talált anyagok, papírmasé, gipsz)

- Arcképtár, arc-talány (gyűjtött, rajzolt karakteres arcokhoz jellem, öltözet, történet, környezet kitalálása / kártyák, társasjáték, memória- és asszociációs játék, cserélhető-mozgatható elemű képeslapok)
- Önarckép, arckifejezés változatai különböző valós vagy elképzelt szituációban, környezetben (festmény, grafika / képeslap, illusztráció szöveges, zenei műhöz, útikönyvhöz, utazási katalógushoz)

Terek – tárgyak – környezet

- Figurális épületszobrok titkai, valós és képzeletbeli megbízatásuk bemutatása (mozdulatjátékok, képes, rajzos gyűjtemény / megfejtett, kitalált történet megjelenítése: minikönyv, kódex, képregény, festmény)
- Mobil installációk készítése célzatos szín- és anyagválasztással adott hangulat, gondolat előhívására (szárnyalás, reszketés, ellentét, harmónia / papír, textil, fonal, drót, vessző, háncs / ragasztás, varrás, festés)
- Térmakettek különleges áttörésekkel, nyílásokkal (doboz- és hengerterek, térrészletek / színes fóliák, rózsaablakok / játék a fénnyel / megvilágított kész terek ábrázolása, fotózása)

Vizuális üzenet

- Adott témához illő minták, díszítések gyűjtése, egy-egy részlet nagyítása, új kontextusba helyezése (ősi, népi és kortárs motívumok / léptékváltás, alakítás, egybekapcsolás)
- Gyűjtött minták, természeti, növényi, geometrikus motívumok felhasználása alkotás során (képzeletbeli mintatérkép személyes érzések, asszociációk alapján / félelem erdeje, nyugalom tava, bánat kútja / ceruza, filc, vízfesték, tus, sablonnyomat, frottázs)
- Beszédes önarckép készítése szövegek, versek, jelek, betűképek felhasználásával (vers- és dalszövegrészletek, rajzok, szimbólumok, jelek, betűk, iniciálék, graffitik, talált képek / ceruza, toll, akvarell, kollázs)

Történet és idő

- Egy időutazó krónikája – személyes kalandok a múlt és a jövő hétköznapjaiban, jelentős történéseiben (vizuális napló, kódex, papírtekercs / rajz, festés, kollázs, illusztráció, leírás)
- Klasszikus képzőművészeti alkotásokról kiválasztott tárgyak kiemelése és új kontextusba helyezése (saját személyes használatba, eltérő kor vizuális alkotásának terébe, képzeletbeli szituációba, napjaink hétköznapi munkahelyi környezetébe / sík vagy téri alkotás, szituációs játék, fotó, film, animáció)
- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása vagy továbbtanulás megalapozása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó vizuális kifejezőeszközöket, technikákat
- a tervezéstől az alkotásig tartó folyamat lépéseit
- a legfontosabb balesetvédelmi tennivalókat

Legyen képes:

- a látvány és a jelenségek értelmezésére, rögzítésére
- adott téma kapcsán érzései, gondolatai vizuális alkotásokban való megfogalmazására
- motívumgyűjtésre, átírásra, sík és plasztikus alkotások, tervek készítésére
- a vizuális kifejezés alapismereteinek felhasználásával képet, teret és tárgyat létrehozni
- a feladatához kapcsolódóan beépíteni és továbbgondolni különböző művészeti területek alkotásainak elemeit, tartalmát
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Az emberi és a természeti környezet tudatos megfigyeléseinek, tapasztalatainak vizuális megjelenítése
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek tudatosítása
- A tárgyalkotó, a vizuális művészeti tevékenységek körének bővítése
- A vizuális kifejezőeszközök használatának fejlesztése

Tananyag / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A látvány pontos megfigyelése, ábrázolása
- Különböző képző- és vizuális művészeti, tárgyalkotó, konstruáló technikák és gyakorlatok
- Hagyományos és új médiumok használata
- Az előképek megismerése, feldolgozása
- Témák és tartalmak különböző szempontú vizsgálata, feldolgozása különféle műfajokban
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

Kép és valóság

- A környező látvány ábrázolása (ablakon túl, falakon belül / vonal-, levegő- és színperspektíva, előtér – középtér – háttér / kréta, szén, lavírozott tus, festés)

- Megfigyelési gyakorlatok – a valós látvány vizsgálatából kitalálható reális és fiktív előzmények, következtetések rögzítése (talányok megfejtése, modellezése / nyomozóiroda: mi történt itt / illúzió-vadászok: optikai csalódások, illúziók, térbeli lehetetlenségek / életképek egy elképzelt színhelyen / képes, rajzos, fotós dokumentálás)
- Emlékek, belső tájak, átélt ünnepek megjelenítése (grafika, festés, fény- és térinstalláció)

Forma – test és karakter

- Jellegzetes építményekhez társítható karakteres alakok (építmény- és alakábrázolás / torony, híd, cölöpház, uszály, iglu, vár / lakó, gondnok, vendég karakteres megjelenítése / rajz, festés, mintázás, konstruálás, jelenet)
- Öltözet, stílus és kelléktár összeállítása egy érdekes, képzeletbeli alak számára (kém, időutazó, szuperhős, tudós, kalandor, galaktikus postás, álomgyűjtő, digitális vándor / rajz, sziluettkép, festés, kollázs, képes-, rajzos, szöveges lapok, síkbábok, tárgyalkotás)
- Adott öltözethez, korhoz, karakterhez illeszkedő minták, különleges textúrák gyűjtése, alakítása és új felületté, díszítménnyé szervezése (különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagok, kollázs, tus, pác, nyomat)

Terek – tárgyak – környezet

- Sajátságos település megtervezése, megépítése – szokatlan, képzeletbeli funkcióval rendelkező építmények, terek összekapcsolásával (képzeletkikötő, időjárás-daraboló üzem, emlékvarroda, gondolatraktár / rajz, festés, konstruálás, makett, térkép, képes ismertető / karton, drót, vessző, fonal, fólia, talált anyagok)
- A természeti környezet és jelenségeinek megfigyelése, megjelenítése (grafika, festés)
- Szokatlan funkciójú térkonstrukció létrehozása (gyűjtött hétköznapi tárgyak, textil, fonal, karton összeépítésével, átalakításával, többféle bevilágítással /-emlék-doboz, költöző-övezet, kapcsolat-tér, felejtés-szektor)

Vizuális üzenet

- Látható, eltérő méretű üzenet létrehozása a szabadban, az ott található anyagok felhasználásával, az alkotást segítő magyarázó rajz elkészítésével (land art / udvaron, parkban, járdán, erdőben, mezőn / felszíni alakzatok, növények, növényi részek, kő, kavics, homok, víz)
- Szobrok alkotása önmaguk, kedvenc szereplőjük tulajdonságainak megjelenítésére (lélek-virág, lélek-gubanc, fény-lélek, lélek-szilánk, lélek-tükör / természetes formák redukálása, stilizálása, szín- és formavariációk / rajz, festés, mintázás, konstruálás / agyag, papírmasé, gipszes géz, karton, drót, vessző, talált anyagok)

Történet és idő

- Az idő szubjektív belső érzékelésének tudatosítása, a tapasztalatok megjelenítése többféle művészeti médium segítségével (performance, film, időkép-fóliák, időobjektum / tárgy, időlabirintus /tér / elfolyó idő, időspirál, megállt idő, időréteg, idő-ragacs, szivárgó idő)

- Kedvenc helyek, tájak, épületek és titkok – egy világjáró felfedező útjának bemutatása választott nézőpontból (képes, rajzos, szöveges térkép, saját vagy talált fotók, mozgóképek, animációk, kollázs, montázs)
- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása vagy továbbtanulás megalapozása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó vizuális kifejezés eszközeit, lehetőségeit
- a tervezéstől az alkotásig tartó kreatív folyamat lépéseit
- a legfontosabb balesetvédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek tudatos értelmezésére, rögzítésére
- a térbeli ábrázolás alapvető szabályainak figyelembevételére
- motívumgyűjtésre, átírásra, vázlatok, sík és plasztikus alkotások készítésére
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására
- különböző anyagokkal és eszközökkel változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására
- adott gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus alkotásokban való megjelenítésére
- a feladatához kapcsolni, beépíteni, továbbgondolni műalkotások és más műveltségterületről származó ismereteket és tapasztalatokat
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A látvány ábrázolása kapcsán a megismert megjelenítési módok és a személyes elképzelések összehangolása
- A környezet, a karakterek jellegzetességeinek tudatos megfigyelése, megjelenítése
- A stílus- és arányérzék finomítása, a kompozíció, a szín és az előadásmód továbbfejlesztése
- A tárgyalkotás, a vizuális alkotótevékenységek technikáinak, eszköztárának adekvát használata
- A képi, vizuális műveltség bővítése

Tananyag / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Látvány, érzelem, gondolat és koncepció megjelenítése a grafika, festészet és plasztika eszközeivel
- Környezet építményeinek, tárgyainak több szempontú vizsgálata, megjelenítése
- A hagyományos és kortárs vizuális és tárgyalkotó módszerek, technikák és szemlélet

- Témák, tartalmak, üzenetek eltérő fókuszú megközelítése és különböző műfajú inspirációk felhasználása az árnyalt megjelenítés érdekében
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Kép és valóság

- Csendélet – hétköznapi és különös tárgyak beállításával (zsúfolt és összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások, érzékeny színárnyalatok, színharmóniák, disszonanciák / a csendélet környezetének átírása, a csendélet beemelése egy képzőművészeti alkotás terébe)
- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés (valóság és látszat, perspektíva és az axonometria fintorai)
- Látvány, tárgyak ábrázolása eltérő, rendhagyó nézőpontokból, szokatlan képkivágással (grafit, szén, pittkréta, akvarell, tempera, pasztell)

Forma – test és karakter

- Bizarr, mozgalmas történetek, jelenetek illusztratív feldolgozása (figuratív, nonfiguratív módon / rajz, festés, kép, fotó, film, számítógépes manipulációk, kollázs)
- Klasszikus és kortárs alkotások szereplőinek inspiratív felhasználásával karakterlapok, karakterkártyák létrehozása (a szereplő külső és belső jellemzői, vágyai, tevékenységei, tárgyai, környezete / grafikai, festészeti eszközök, kollázs, szöveg)
- Önmaguk vagy kedvenc szereplőjük karakterének, személyiségének térbeli megjelenítése (önportré nonfiguratív elemekkel / identitást jelző, hordható maszk, legyező / egyedi tárgy, kellék / a szereplő környezetét is bemutató tér, dioráma)

Terek – tárgyak – környezet

- Funkció, forma és a környezeti adottságok kapcsolatának vizsgálata az épületek, építmények tereinek, külső, belső megjelenésének változatossága kapcsán (rajzok, vázlatok, gyűjtött fotók, leírások)
- Választott funkcióra egy rendhagyó anyagú, formai megoldású építmény kitalálása, modellezése és elhelyezése egy sajátos, új környezetben (ábrázolás, terv – tus, pác, akvarell, vegyes technika, kollázs / térbeli makett – karton, pausz, vessző, drót, fóliák, ytong, gipsz, talált anyagok, kacatok)
- Tárgyak rendeltetése, használhatósága, egyedi jellemzők felfedezése, megjelenítése (ceruza, vízfesték)
- Használhatatlan tárgy tervezése, elkészítése (túlzásba vitt forma, komplikált mechanizmus, érzékszervi ellentmondás, környezeti/társadalmi kritika / rajz, katalógus, webshop, képregény, használati útmutató / talált vagy nem használt tárgy átalakítása)

Vizuális üzenet

- Műalkotások témájának, üzenetének, hangulatának bemutatása / kitalálása a hozzájuk társított hangok, zajok, illatok, mozdulatok segítségével
- Ismert alkotások, plakátok átértelmezése a hozzájuk kapcsolódó szöveg, kép megváltoztatásával
- Különböző korokból, területekről gyűjtött minta, ornamentika elemeire bontása, részletének nagyítása, módosítása, majd új művé alakítása (elemek összeillesztése különös rendezési elv mentén / szokatlan kontextusba helyezni: eltérő kor képi alkotásaiba, napjaink jellemző szituációiba / festés, kollázs, vegyes technika, sablonnyomat)

Történet és idő

- A véletlen, a bizonytalan témájának körüljárása, és a képzelet egyedi jellegének megfigyelése játékos vizuális feladatokon keresztül (klasszikus és kortárs alkotások szereplőinek véletlen találkozása egy alkotás terében vagy egy mai helyszínen / ugyanazon képi elemek, figurák egyéni elképzelések mentén való elrendezése, jelenetté formálása / grafika, festés, kollázs, számítógépes képi manipulációk)
- Különleges „emlék-rögzítő” eszköz tervezése, készítése, mely képes a saját vagy mások emlékeit előhívni, őrizni, átélhetővé tenni (interaktív, többérzékű / modalitású konstrukció, installáció, kép-szövő, kép-rétegző szerkezet, illat-, hang-, fény- és érintésnyom-doboz)
- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása vagy felkészítés továbbtanulásra

Alapvizsga-felkészülés

- A megszerzett ismereteket, tapasztalatokat bemutató 7−10 darabos portfólió összeállítása az alapfok évfolyamain készült sík és plasztikus alkotásokból
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a téma megközelítéséhez és megjelenítéséhez kapcsolódó lehetőségeket, vizuális kifejezési eszközöket
- a feladat kibontásától a tervezésen át az alkotásig tartó kreatív folyamat lépéseit
- a legfontosabb balesetvédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a látvány és a jelenségek értelmezésére, rögzítésére
- adott gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus megjelenítésére
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak figyelembevételére
- színtani, kompozíciós ismeretek alkalmazására
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására

- különböző anyagokkal, eszközökkel és inspiratív megközelítésekkel változatos képek, konstrukciók, tárgyak létrehozására
- különböző műfajú műalkotások értő befogadására, továbbgondolására és feladatához kapcsolására
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek technikai és műfaji sajátosságait, tanult alkotói eljárásait
- a kép- és tárgyalkotás alapvető lépéseit, tanult módszereit
- a sík és plasztikus alkotás alapvető törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit, különböző eljárásait
- a vizuális művészetek jelentős klasszikus és kortárs alkotóját, jellemző műveiket
- a legfontosabb balesetvédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a látvány és a jelenségek megragadására, visszaadására
- a képi ábrázolás tanult térbeli, színtani, kompozíciós ismereteinek, szabályainak alkalmazására
- munkájához inspirációkat, motívumokat gyűjteni és vázlatokat, terveket készíteni
- a tárgyalkotás, a téri, plasztikus konstruálás során a tanult elméleti, gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások elkészítésére
- a különböző műfajú műalkotások értő, inspiratív befogadására, és a más műveltségterületről származó ismeretek felhasználására alkotótevékenysége során
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

A *Vizuális alkotógyakorlat tantárgy* művészeti alapvizsga követelménye

Az alapvizsga részei

Az alapvizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tárgya és időtartama:

- a *vizuális alkotógyakorlat tantárgy* alapfokú évfolyamain készült tanulói munkákból válogatott portfólió összeállítása tanári segítséggel, a vizsgát megelőző félévben
- a portfólió bemutatása (témák, technikák, személyes gondolatok – alkotói/tervezési folyamatok) – maximum 15 perc

Az alapvizsga tartalma
A portfóliót a tanuló úgy állítja össze, hogy a 7−10 db-os válogatásból mérhető legyen a tervező-, alkotó-, konstruáló, tárgykészítő képessége. A válogatás tükrözze a tanuló megszerzett tudását a vizuális művészet műfaji sajátosságairól, anyagairól, alkotói módszereiről. A portfólió mutassa be a tanuló vizuális alkotói jártasságát, szakmai tudását.

Az alapvizsga értékelése
A vizuális alkotógyakorlat művészeti alapvizsga értékelésének szempontjai:

- a gondolati tartalomnak megfelelő koncepció és tervezés
- a síkbeli, a plasztikai és tárgyformáló ismeretek gyakorlati alkalmazása
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő kifejezőképesség
- a témák ötletes feldolgozása, az alkotások egyedisége
- a kiválogatott alkotások igényessége, összhatása
- a bemutatás tartalma, előadásmódja

VIZUÁLIS ALKOTÓGYAKORLATOK TANTÁRGY

TOVÁBBKÉPZŐ évfolyamok

Továbbképző 7. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

- A tanult művészeti kifejezőeszközök önálló, tudatos alkalmazása
- A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása
- A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák magabiztos használata
- Az elvont gondolkodás, az analizáló-szintetizáló képesség kialakítása
- Az ábrázolási konvenciók megismerése, elsajátítása

Tananyag / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

- A látvány pontos megfigyelése, értelmezése, leképezése
- A vizuális információk megértése, átírása, felhasználása
- A képi gondolkodás, vizuális absztrakció és a felbontás-sűrítés mint alkotói eszköz
- A gondolat, téma kibontása – variációk, sorozatok, tárgyegyüttesek létrehozása
- A jelentés, a mondanivaló és a kifejezési eszközök közötti kapcsolat feltárása, kísérletezés
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

Tér – tárgy – forma

- A geometrikus testek, tárgyegyüttesek ábrázolása, feldolgozása (képzeletbeli, személyes, szokatlan nézőpontból: beszorulva a tárgyak közé, padlóról, létráról, homályos szemmel, fejjel lefelé nézve / arány, térbeli elhelyezkedés, perspektíva / rajz, szén, tus, színes rajz-festő eszközök)
- Gyűrhető, hajtogatható anyagok, textilek kifejező megjelenítése (tanulmányrajzként, szokatlan szituációban, ellentétes környezetben / drapéria, zsák, párna, ruha, papír, alufólia, celofán / ceruza, pittkréta, szén, tus, kollázs)
- Belső terek, térrészletek tanulmányrajza, s felhasználása egyéni elképzelés szerint (szobasarok, lépcsőház, ablakfülke, bútorlábak / rajz, festés / perspektíva, rendhagyó képkivágás)
- Környezetünk rejtett szobrai, gyakorlatok a térbeliség érzékeltetésére (jellegtelen, személyes jelentésű tárgyak, mint szobrok a térben / kétpontos perspektíva, kavalier axonometria, szerkezeti rajz / ceruza, kréta, szén, tus, pác)

Test – figura – karakter

- Portré, önarckép készítése, majd ezek felhasználása, újraalkotása különböző médiumokban (modell, tükör, fotó segítségével / egyedi jellemzők, karakterjegyek / kroki, vázlat, tanulmány, mintázás / sokszorozás, torzítás, montázs)
- Test, fej tanulmányozása, elkészült krokik, tanulmányok új kontextusba helyezése (nagyítás, kicsinyítés, összeépítés / új figurává, valós vagy képzeletbeli karakterré, történetté / rajz, festés, montázs, fotó, mintázás)
- A test, arc részleteinek mint felszíni formáknak a tanulmányozása, megjelenítése élő modell alapján (rajz, mintázás, relief / újraértelmezése: test mint térkép, személyes topográfiák)

Természet – struktúra – inspiráció

- Változatos formák, szerkezetek külső, belső tereinek megfigyelése alapján különleges konstrukciók, mechanizmusok megjelenítése (csigaház, termés, kristály, óra, porszívó, számítógép / belső tájak, mesterséges organizmusok, fiktív szerkezetek / rajz, metszet, festés, térbeli konstruálás)
- A tanulmányok inspiratív feldolgozása fiktív teória mentén a tanult ábrázolási konvenciók felhasználásával (struktúra-, építmény-, szerkezetrajz, tus, festés, mintázás, konstruálás / zaj-erdők, csend-sziklák, recsegő-csőrendszer, kegyetlen-dugattyú)

Változás – átváltozás – átirat

- Különböző sűrűségű, anyagú textilek, fóliák, lapok viselkedése eltérő szituációkban (zenék, versek, szövegek által inspiráltan, mozgásban, lebegve, lógatva, kifeszítve, rétegezve / fotó, videó, festés; papír-, agyag-, gipsznyomat)

- A drapéria, tárgytöredék, kacat mint plasztikai elemek és jelek (épület-dísz, lélek-forma, lény-test / mintázás, faragás, gipszöntés)
- Korábbi saját képek vagy művészek alkotásainak, témáinak újragondolása, átírása (szélsőséges méretek és képkivágások, absztrakciók, szín- és stílusvariációk, rendhagyó kontextus / festés, rajzolás, nyomat, stop-motion, gif)

Kép – jelentés – kontextus

- A környezetben található azonos típusú tárgyak, látványelemek dokumentálása, egyedi jellemzőik által kiváltott eltérő érzetek megfigyelése és feldolgozásuk (ajtó, szék, cipő, vonal, árnyék / jelentést hordozó kompozíciók, tárgy története, tárgy mint metafora / fotó, kollázs, festés, képregény, filmetűd)
- Vizuális üzenetek, vizuális napló lapjainak létrehozása eltérő jellegű vonalhasználattal személyes eseményről, emlékről (pontozott, rácsozott, vonalhálós, satírozott rajz, faktúra- és foltképzés)
- Különböző színek és hozzájuk kapcsolt nonfiguratív formák, foltok hatásának tudatos alkalmazása különleges célból (érzelemkijelző telefonképernyő, hangulatközvetítő tanteremajtó, jóskártyák, jelzőtáblák)

Kifejezés – kísérlet – nézőpont

- Szokatlan megjelenésű, meglepő formatársításokkal rendelkező térkonstrukciók létrehozása (fiktív szerepű építmények, létesítmények, iskolai transzformálógépek, gondolatszerkezetek / talált anyagok, alakított tárgyak, illatok, zajok, hangok, szövegek, mobil elemek)
- Gömb valós, téri és szimbolikus témájának, térbeli részeinek megjelenítési lehetőségei (formai és gondolati kísérletek, szövegek, vázlatok, mintázás: osztott gömb, gömbszeletek, egymásra mintázások)
- Portré, saját arc megjelenítése új szerepben, identitáscserével, ahogy mások látnak (rajz, kollázs, fotó, montázs, digitális technikák, mintázás, konstruálás / túlzások, torzítások, fotóhitelességű és expresszív feldolgozások)

Reflexió – koncepció – önállóság

- Egyedi, reflektív csomagolás készítése egy fontos vagy személyes gondolat számára
- Vizuális napló készítése talált, kidobásra ítélt könyv, katalógus átalakításával személyes gondolatok, emlékek, emléknyomok rögzítésére (rajz, festés, kollázs, talált anyagok, szövegek, frottázs, kivágások)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a klasszikus és kortárs rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat
- a térábrázolás, a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit
- a kompozíció jelentéshordozó lehetőségeit

- az alapvető színtani törvényszerűségeket
- a témákhoz kapcsolódó jelentős klasszikus és kortárs vizuális művészeti alkotókat, jellemző műveiket
- a balesetvédelmi előírásokat

Legyen képes:

- a látvány és a jelenségek árnyalt értelmezésére
- látványrészletek, motívumok feldolgozására, vázlatok készítésére, átírására
- geometrikus és természeti formák ábrázolására
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására
- az alkotói folyamat lépéseinek megoldására és összehangolására
- a műalkotás és környezete kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Továbbképző 8. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

- A geometrikus és természeti formák, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása
- A térbeliség, plaszticitás, perspektíva, a szerkezeti kapcsolódások és az anatómia szabályai
- Különféle vizuális kifejezési eszközök tudatos, önálló használata
- A feladatok problémaérzékeny megközelítése, megoldása

Tananyag / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

- Az ábrázolás, vizuális kifejezés lehetőségei, szabályai, törvényszerűségei
- Formák, szerkezetek vizsgálata, anatómiai ismeretek
- A természeti jelenségek, formák vizuális átírása
- Az anyagszerűség, a fény megjelenítése
- A tér megjelenítésének eszközei, lehetőségei
- A korszakokra, alkotókra jellemző stílusjegyek
- Érzések, gondolatok, koncepciók vizuális megjelenítésének módjai
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

Tér – tárgy – forma

- Tárgyak, térelemek célirányos megfigyelése, formaelemzések a szabadban, és megjelenítésük egyéni elképzelés mentén a perspektíva, a plaszticitás érzékeltetésével (tárgyak, kacatok formáiból épületegyüttes, elhagyott helyszínek új szerepben, építmények, terek rejtett rétegei, metszetei / vonal, tónus, színfolt, szerkezet)

- Épületek, terek, utcaképek a perspektíva, a téri ábrázolás törvényeinek értő használatával (perspektíva, vetületi ábrázolás, valóság és látszat / az utca, ahogy még sosem láttad, torzított perspektíva, meghökkentő tér- és formaelemek / rajz, festés, kollázs)

Test – figura – karakter

- Kortársak arca, vázlatok, krokik, portrék, szobrok készítése élő modell után (nagyítás, kicsinyítés, összekapcsolás szimbolikus tárgyakkal, öltözettel, pózzal, szöveggel)
- Állat- és emberi koponya szerkezetének, formai, plasztikai részleteinek rajzi tanulmányait felhasználó új mű alkotása (állati tükörkép, hibrid portré, mitikus lény / grafit, toll, szén, stencil, kréta, festék, digitális technika, mintázás)
- A valóságban megfigyelt változatos formák, felületek és egyes képi elemek kiemelésével valós vagy fiktív karakterek megjelenítése (személyes/társadalmi problémákhoz kötött karakterek: magány, klímaszorongás, online identitás / rajz, festés, vegyes technika, mintázás, konstruálás)

Természet – struktúra – inspiráció

- A természeti jelenségek, biológiai struktúrák elemző, rajzi megfigyeléseinek felhasználása díszítés, digitális tervezés, animációk készítésénél (levél, rovarszem, toboz, vihar, forróság, pára / vonal, faktúra, szín, minta, mintázat)
- A tárgyegyüttes látványának átírása különböző korok, korszakok stílusában (ókori egyiptomi, krétai, barokk, impresszionista, expresszionista, naiv, kubista, szürrealista, fotórealista, konceptualista)
- A természeti formák szerepe a forma-, épület- és tárgytervezésben (termések, növények, ásványok szerkezetének, mikroszkopikus formáinak felhasználásával épület, építmény, tárgy tervezése / rajz, festés, kollázs, vegyes technika, mintázás, konstruálás különleges talált anyagokból)

Változás – átváltozás – átirat

- Mozgás, átalakulás kifejezésének lehetőségei, kísérleti művek létrehozása (egy tárgy élőlénnyé alakul, álomszerű jelenetek, egy meglévő rajz/festmény/plasztika átváltozása / folyamatábrák, fázisrajzok, animációk)
- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók rendhagyó alkalmazása (látvány – táj, utca, alak, arc furcsa szemszögből: pók, egér, drón, vakond, fejjel lefele lógva, nagyítón, térfigyelő, fedélzeti kamerán keresztül / rajz, festés, street fotó, VR látványterv, street art optikai illúziók, 3D sidewalk art, épületméretű óriásfotók tervei)
- Művészettörténeti alkotások átírása, újragondolása (klasszikus alkotás módosítása, kiegészítése napjaink aktuális problémáinak bemutatására, klasszikus alkotások szereplői napjaink világában, mai szereplők klasszikus pózokban / grafika, festés, kollázs, montázs, fotómanipuláció, akció, performance, interaktív mű)

Kép – jelentés – kontextus

- A portrérajzolás és -festés rejtett üzenetként, új történetek, hatások létrehozásának szándékával (kép a képben: egy portré hátterében egy másik arc, másik kép / portré a valóság és álomrétegek között / portrék mögötti háttércserék)
- A méretváltásból adódó kompozíciós és tartalmi problémák körüljárása (önarckép/portré óriás és miniatűr változatban, hatásuk, üzenetük megfigyelése különböző helyszíneken / tükörkép eltérő stíluskorszakokban, környezet, tárgyak, testtartás, kompozíció)

Kifejezés – kísérlet – nézőpont

- Világítási kísérletek során az érzelmi hatások és a formák értelmezhetőségének vizsgálata (arcon, tárgyon, alakon / különböző napszakok, extrém fényviszonyok: gyertyafény, neon, színes reflektor, zseblámpa alulról, a formánál erősebb árnyék / rajz, szén, tus, festés, kollázs, fotó, fotómanipuláció, filmetűd)
- Arc mögött rejtőző titkok, egy koponya tanulmányrajza alapján rekonstruált fej (kortárs elemek beépítése a rekonstrukcióba: tetoválás, VR-szemüveg, cyberpunk kiegészítők / a koponya rajzának és egy klasszikus festmény vagy kortárs mű szereplőjének összekapcsolása / rajz, festés, mintázás)
- Portré különös szemszögből, különböző síkbeli, plasztikus és kísérleti eljárásokkal megjelenítve („hibás”, lehetetlen nézőpont és képkivágás ellenére izgalmas kép / rajz, festés, fotó, fotómanipuláció, vésett, mintázott relief, körplasztika)

Reflexió – koncepció – önállóság

- A koponya vagy tárgytöredék megjelenítése változó környezetben, a helyszín által felkínált többletjelentés érdekében (strand, metró, erdő, álom, kortárs kiállítótér, ékszerüzlet, lift, daru / tanulmányok felhasználása / toll, festés, kollázs, grafika, linó-, papírmetszet, fotó, fotómanipuláció, montázs, kollázs, film, installáció, performance)
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása újszerű koncepció mentén (arányok, térbeli helyzet, környezet, fényviszonyok / összeolvadt, környezetbe simult tárgyak, új funkcióval, abszurd vagy zavaró díszítéssel, világító testként / rajz, festés, kollázs, fotó, fotómanipuláció, installáció)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a hagyományos, a kortárs és kísérleti vizuális művészet kifejezési eszközeit, technikáit
- a térábrázolás, plasztikus megjelenítés szabályait
- a kompozíció jelentésmódosító lehetőségeit
- az alapvető színtani törvényszerűségeket

- a témákhoz kapcsolódó jelentős klasszikus és kortárs vizuális művészeti alkotókat, jellemző műveiket
- a balesetvédelmi előírásokat

Legyen képes:
- a látvány és a jelenségek árnyalt értelmezésére, vizuális rögzítésére
- motívumok, látványrészletek feldolgozására, vázlatok készítésére, átírására
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására, kísérletezésre
- érzések, gondolatok, témák kibontására, variációk megjelenítésére
- az alkotói folyamat fázisainak, részfeladatainak megoldására és összehangolására
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- személyes érzések, gondolatok vizuális megjelenítésére
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Továbbképző 9. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*
- A megfigyelés és a látványértelmezés tudatos használata az önkifejezés érdekében
- Az emberi alak és a természeti környezet jellemzőinek felismerése
- A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése
- A mérlegelő véleményformálás igényének és képességének kialakítása

Tananyag / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*
- A környezet- és tárgykultúra vizuális vonatkozásai
- A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
- A külső környezet látványa, a plein air festés gyakorlata
- Látvány és tartalom átértelmezése, újragondolása a különböző műfajokban
- Kapcsolódás a fotó, a film és az elektronikus művészetek kínálta vizuális világhoz
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

Tér – tárgy – forma
- A látvány jellemzőinek megfigyelése, kiemelése – a rajzok asszociatív kombinálásával, kiegészítésével új képpé alakítása (utópisztikus/disztópikus város, buszmegálló, park, legunalmasabb vidámpark, zajongó veteményes / grafit, tűfilc, akvarell, gouache, tus, digitális nyomat)
- Gyors körvonalrajzok, fotók kidobott tárgyakról – azok felhasználása jelentéssel bíró alkotáshoz (tárgyportrék, katalógusképek, illusztráció, plakát társadalmi üzenettel / rajz, festés, fotó, digitális fotó, plakát, installáció)

- Vázlatok és festmények készítése külső környezetről, természetről (változó fény-, hang- és mozgásviszonyok, szellő, zaj és árnyék, plain air festés / pác, lavírozott tus, akvarell, gouache, hang-fény installáció)

Test – figura – karakter

- Önarcképek, portrék készítése modell után – a karakteres vonások felerősítése (karikatúrák, illusztratív vonalas-színes képek, fotók, digitális torzítások, glitch, trash, digitális kollázs)
- Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról, csontvázról (rajz, tus, pác, vázlatok, ecsetrajz / továbbgondolásuk / pózoló alak teste mint üzenethordozó felület: környezeti, társadalmi, személyes, művészeti problémák / textilfestés, testfestés, akció, performance, fotómanipuláció)
- Bábok, bábfigurák, maszkok készítése különböző karakterjegyek kiemelésével, eltúlzásával és összeolvasztásával (faragás, konstruálás, varrás, mintázás / fa, ytong, habanyag, hungarocell, textil, drót, talált anyag, kacat, fények, hangok, zajok / kesztyű, marionett, bunraku, wayang és maszkos báb / játék tere)

Természet – struktúra – inspiráció

- Fotózás a természetben, fotósorozatok létrehozása időnyomokról (ugyanazon természetdarab: növény, pocsolya, almacsutka változásának dokumentálása több héten át, fotózás, rajzolás / változások feldolgozása: montázs, képsorozat, videó, filmetűd, zene, hangmontázs)
- Emberi alak részletrajzainak, fotóinak beépítése másik alkotásba, természetfotóba (életterek, identitás / kollázs, montázs, fotómanipuláció, trükkfotó, rajz, festés)

Változás – átváltozás – átirat

- A mozdulatok értelmezése, fotószekvenciák mozgásról (testhelyzet, térbeliség, mozdulat / sport-, tánc-, hétköznapi mozdulatok fotósorozata, a képek egymásra montírozása, kiterjesztett valóság /AR kísérletekkel, mozgássorozat montírozása, animációs film)
- A művészettörténet különböző stílusú figuraábrázolásainak felhasználása egyedi variációk létrehozására (identitás, helyesbítés, hiány, beolvadás / ismert alkotások alakjainak variálása – helycserék, összekapcsolások / alakok beépítése a természet ábrázolásába)
- Műalkotások egyes apró képi elemeinek felhasználása új szerepben (textilminta, ékszer, street art, utcai fotó, magazin, reklám, forma-, tárgy- és épületterv / kivágás, belerajzolás, átfestés, sokszorozás, forgatás, torzítás, méretváltás / rajz, fotómanipuláció, mintázás, makett, konstruálás)

Kép – jelentés – kontextus

- A magyar népi viselet és népművészeti motívumok kortárs szemléletű felhasználása (hangzó, fénylő, efemer hímzések, rátétek / öltözet formai és díszítésbeli megoldásai sajátos öltözeteken: páncélruha, símaszk, szörfruha)

- Természeti népek ősi technikái mai szerepben (rejtett üzenet a múltból / mai tárgytervek és kivitelezések ősi technikával, kinézettel: powerbanktok, gamerszék-huzat, egérpad, telefontok, roller, bukósisak / hímzés, szövés, fonás, faragás, fazekasság)
- Örökölt, talált tárgy vagy kép átalakítása személyes üzenetet hordozó műtárggyá (örökölt történet, sors, időtöredék / festés, kollázs, varrás, ragasztás, konstruálás, papír-, gipszmasé kiegészítés)

Kifejezés – kísérlet – nézőpont

- Fogalompárok, zajkompozíciók nonfiguratív vizuális leképzése (recsegő-sustorgó, álmatag-éber, haragos-megbocsátó, selymes-szúrós, nyomasztó-feloldó / festmény, interaktív hang-objekt, mobil installáció)
- Árnyalt érzelmi állapotok, fogalmak új nézőpontú megközelítése és színekkel, formákkal való kifejezése (személyes, társadalmi, környezeti problémák / táblakép, plakát, kiadvány, térbeli reklám, akció, street art)
- Egy összetett látvány, tartalom vagy jelenség realisztikus és absztrakt megközelítése (személyes világatlasz: valós vagy képzeletbeli ország/világ térképe szubjektív tartalmakkal, érzésekkel, emlékekkel / rajz, festés, kollázs, digitális technikák, interaktív tábla, installáció)

Reflexió – koncepció – önállóság

- Az alkotói nézőpont szerepének feltárása egy személyes téma feldolgozása során (emlékek helye, az emlékezés folyamata, a múlt és a jelen, az elmúlás / képsorozat, képregény, filmetűd, rövidfilm, performance, kollázs, festés)
- Fontos üzenet megfogalmazása és álcázott, diszkrét, rejtőzködő vizuális megjelenítése (közösségi vagy személyes ügy kifejezése / társadalmi csoportok, egyének tárgymeséi / forgatókönyv, fotódokumentáció, óriás és mini land art mű, észrevétlen tárgyinstallációk, tárgysokszorozások)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a hagyományos és kortárs vizuális művészet síkbeli, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikáit
- a téri megjelenítés ábrázoló és plasztikus lehetőségeit, szabályait
- a kompozíció jelentéshordozó lehetőségeit
- az alapvető színtani törvényszerűségeket
- a témákhoz kapcsolódó képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat
- a balesetvédelmi előírásokat

Legyen képes:

- a látvány és a jelenségek árnyalt értelmezésére, egyéni elgondolású rögzítésére
- motívumok, látványrészletek, vázlatok felhasználására, feldolgozására
- a perspektíva szabályai és a látvány alapján tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására, kísérletezésre
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására
- az alkotói folyamat fázisainak, részfeladatainak megtervezésére és megvalósítására
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- személyes érzések, gondolatok, témák eltérő műfajú vizuális megjelenítésére
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Továbbképző 10. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

- A látvány és az absztrakció kapcsolatának feltárása
- A figura és a környezet viszonyának tudatos, értelmező vizsgálata, ábrázolása
- A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, tapasztalatok összegzése
- Önálló, egyéni koncepciók létrehozásának, interdiszciplináris megvalósításának támogatása

Tananyag / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

- A környezet, a tér és a tárgy egymáshoz való viszonya, személyes felvetések vizuális megfogalmazása
- A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a vizuális megjelenés összefüggései
- A látvány újraértelmezése a nézőpont, képkivágás és a személyes nézőpont segítségével
- A különböző műfajok, stílusok, technikák, eljárások kínálta lehetőségek használata
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

Tér – tárgy – forma

- Tárgyak, ételek szokatlan téri helyzetben való megjelenítése az adott szituáció érzetének közvetítésével (polcokon, raktárban, autópályán, ókori romokon / idegenség, disszonancia, hétköznapi, abszurd / rajz, festés, fotó, fotómontázs, digitális 3D modell, installáció)
- Alakok, emberek, állatok megjelenítése az épített térben (jelenetek külső-belső terekben, tömeg, magány, kapcsolatok / életre kelt köztéri szobrok, valós vagy mitológiai szereplők elképzelt szituációkban: pénztár, aluljáró, gyártósor, szárítóüzem, urbánus állatkert / rajz, festés, fotó, óriás fotó, film, digitális montázs, graffiti, street art, köztéri akció)
- Külső környezetben lévő tárgyak, emberek és a táj kapcsolata (idill / plein air a klímaválság közepette / az emberi jelenlét nyomai: napelem-erdő, ipari horizont, szeméthalom, szélerőművek / grafika, festmény, fotó, fotómanipuláció, kísérleti film)

Test – figura – karakter

- Vázlatrajzok, krokik álló és mozgó alakokról, kortársakról, majd felhasználásuk egyéni elképzelés alapján (közösségi közlekedés, hétköznapi jelenetek, piac / várakozó, siető alakok képzeletbeli belső monológjainak vizuális jelzésével / ceruzarajz, tus, pác, agyag)
- Ülő, fekvő figura ábrázolása (pihenő ember / elszakadva a digitális világtól / abszurd, szürreális pihenési szituációk: alvás könyvkupacon, puha felhőn, kávégőzben ülve / festés, szén, fotómanipuláció, vegyes technika, kollázs)
- A teljes figura mint karakter bemutatása (Z generációs testnyelv, testtartás / saját test mint videójáték-avatár / karikatúra, kroki, vonalas rajz, szoborvázlat, fotósorozat, festés)

Természet – struktúra – inspiráció

- Egy természeti forma, motívum feldolgozása, variációk létrehozása többféle anyagból és technikával (falevél, kavics, vízfelület / tárgyparafrázis 3 anyagra, jelentésváltás, értékváltás, anyag-identitás, átöltözés / rajz, akvarell, konstruálás újrahasznosítással, műanyag, beton, fémlemez, papír, világító test)
- A természetes struktúráknak mint kompozíciós elemeknek a megjelenítése a megszokottól eltérő arányokkal, léptékváltással (fészek, gombatelep, hangyaboly / óriás léptékű installáció városi közegben, a természet visszafoglalja a belső tereket / invázió, térfoglalás, méretváltás, torzítás / rajz, festés, installáció, konstruálás, fotókollázs)
- Érzelmi állapotok és természeti jelenségek összekapcsolása és kifejezése színekkel (élethelyzetek mint természeti jelenségek: viharos megérkezés színtérképe, közösségi terek, tájak érzelmi-hőkamerával / nagy méretű színinstalláció, festett textil-tér, digitális interaktív színatlasz, festés, digitális eszközök, fények)

Változás – átváltozás – átirat

- Önmaguk bemutatása eltérő korokban, stílusokban a klasszikus és kortárs figuraábrázolások jellemzőit felhasználva (jövőképek, egy karakter 3 különböző művész szemével, sorsok párhuzamos dimenziókban / rajz, festés, digitális technikák, kollázs)
- Bábok és a bábok mozgatóinak kérdéskörét feltáró és megjelenítő vizuális alkotás (személyiségek és mozgató erőik / identitás, szerep / közéleti, társadalmi jelenségeket megvilágító karakterek / színfalak mögötti jelenetek, abszurd dialógus / festés, faragás, varrás, konstruálás, kevert anyaghasználat, karton, kacatok, tárgy, fény)
- A bábuk, szereplők jelenetei és játékterei, változatok létrehozása a tér érzelmi, tartalmi üzeneteinek közvetítéséért (lakótelepi színpad, erkélyjelenetek, titkos életterek, szürreális helyszínek, rétegzett valóság / festés, színezett grafika, digitális látványterv, kollázs, makett, konstruálás, karton, textil, talált anyagok, tárgyak, fények, hangok, játék a térben)

Kép – jelentés – kontextus

- Anakronisztikus képi részletek beépítése a műalkotásokba (klasszikus alkotások szereplői mai helyzetben, szokásokkal: közösségi médiában, smink tutorial, okostelefonozás, e-ügyintézés, LED-es fények / festmény, digitális fotó, fotómanipuláció, kollázs, montázs)

- Stílus- és karakterváltozatok által közvetíthető tartalmi eltolódások (figura vagy étel eltérő stílusú környezetben, alak látogatóban különböző művészeknél, alternatív univerzumokban, valós vagy kitalált kulturális környezetben, időcsere, paradox beavatkozás, múlt-jelen párbeszéd / festés, grafika, kollázs, digitális szerkesztés, digitális fotómanipuláció, kollázs és festett beavatkozás, AR réteg egy klasszikus portréra)

Kifejezés – kísérlet – nézőpont

- Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban (narratív, hangulatváltó, kontrasztos megjelenítés / tisztálkodás, sütés, kirándulás, építkezés / rajzolt, festett képsorozat, animált gif, fotó és grafika, vegyes technika)
- Személyes gondolat vizuális kifejezése kollázs és grafikai kiegészítés segítségével (titkok, párbeszéd a valódi és a közösségi médiában megmásított önkép között / nyomtatott, talált fotók, grafikai eszközök, digitális, fizikai rétegezés, beledolgozás, sokszorosítás)
- Ugyanazon téma bemutatása ellentétes érzelmi, életkorú, beállítottságú nézőpontból (szoba, városrész, gép, élőlény, tárgy, tevékenység: kávézás, utazás / mozgalmas-unalmas, harsány-szelíd, haragos-vidám, elfogadó-kirekesztő / rajz, festés, kollázs, digitális képalkotás, vegyes technika, installáció)

Reflexió – koncepció – önállóság

- Emlékek, történetek, gyerekkori élmények újraalkotása, vizuális újraértelmezése egy kitalált koncepció mentén (saját mitológia, jövőben játszódó múlt, nosztalgia, jelenkori történet hajdani játék/tárgy szemszögéből / képregény, talált fotók átalakítása, festmény, film, installáció)
- Látványterek tervezése, film, játék helyszíneként alkalmas tér megalkotása (elhagyott emberi építmények mint társadalmi metaforák: kiüresedett vidámpark, könyvtár, laboratórium / érzések, érzetek mint a tér atmoszférájának előhívója: kedvenc zene, hideg, fémes szag / rajz, festés, számítógépes tervezés, makett, konstruálás, installáció, immerzív színházi tér, hang, fény)
- Forgatókönyv megtervezése, elkészítése saját koncepció alapján (egy tárgy sorsa, kortárs mítoszok, a csomag, az elfeledett postaláda / storyboard, illusztráció)
- Felkészülés a záróvizsgára
- A megszerzett ismereteket, tapasztalatokat bemutató 10-15 darabos portfólió összeállítása a továbbképző évfolyamain készült tanulói munkák válogatott anyagából
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a különféle vizuális művészetek legjelentősebb törekvéseit, megjelenítési lehetőségeit
- a síkbeli, plasztikus és téri alkotás törvényszerűségeit, anyagait és eszközeit
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat

- a térábrázolás, a téri megjelenítés módjait, szabályait
- a kompozíció, a színek jelentéshordozó lehetőségeit, törvényszerűségeit
- a témákhoz kapcsolódó képző- és iparművészeti, intermédia, médiaművészeti alkotásokat
- a balesetvédelmi előírásokat

Legyen képes:

- a látvány és a jelenségek árnyalt értelmezésére, egyéni elgondolású feldolgozására
- motívumok, látványrészletek, vázlatok felhasználására, feldolgozására, átírására
- a térbeliség szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására, kísérletezésre
- illusztrációkat készíteni
- egy gondolat, téma önálló kibontására, variációinak létrehozására
- az alkotói folyamat fázisainak, részfeladatainak tervezésére, megvalósítására
- a műalkotás és a környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a legjelentősebb klasszikus és kortárs hazai és nemzetközi vizuális művészeti törekvéseket és alkotásokat
- a sík- és térbeli művek, alkotássorozatok létrehozásának módjait
- pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítésének lehetőségeit
- a fény-árnyék viszonyok törvényszerűségeit
- a művészeti anatómia alapvető szabályait
- a munkabiztonsági és környezetvédelmi előírásokat

A tanuló legyen képes:

- eligazodni a művészettörténet jelentős korstílusai között
- felismerni a népi kultúra jellegzetes tárgyait, anyagait, technikáit
- adott látvány, tárgy, táj, portré és figura elemző értelmezésére, változatos vizuális megjelenítésére
- vizuális művészeti ismereteinek, tapasztalatainak alkotó felhasználására
- konkrét és elvont tartalmak hagyományos képi, plasztikai és kortárs műfajú megjelenítéseire
- témák önálló feldolgozására, koncepciók megfogalmazására, kivitelezésére
- a saját és mások alkotásainak elemző vizsgálatára
- a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására

A *vizuális alkotógyakorlat tantárgy* művészeti záróvizsga követelménye

A záróvizsga részei

A záróvizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A záróvizsga tárgya és időtartama:

- a vizuális alkotógyakorlat tantárgy
- a továbbképző évfolyamokon készült tanulói munkák válogatott anyagának (portfólió) összeállítása tanári segítséggel, a vizsgát megelőző félévben
- a portfólió bemutatása (témák, technikák, személyes gondolatok – koncepció, alkotói / tervezési folyamatok) – maximum 15 perc

A záróvizsga tartalma

A portfóliót a tanuló úgy állítja össze, hogy a kb. 10-15 db-os válogatásból mérhető legyen a tervező-, alkotó-, konstruáló, tárgykészítő képessége. A válogatás tükrözze a tanuló megszerzett tudását a vizuális művészet műfaji sajátosságairól, anyagairól, alkotói módszereiről. A portfólió mutassa be a tanuló vizuális alkotói-technikai jártasságát, szakmai tudását, művészeti igényességét, önállóságát.

A záróvizsga értékelése

A vizuális alkotógyakorlat záróvizsga értékelésének szempontjai:

- a gondolati tartalomnak megfelelő koncepció és tervezés
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő- és kifejezőkészség
- a használt vizuális technikák és eljárások alkalmazási szintje
- a témák ötletes feldolgozása, az alkotások egyedisége
- a kiválogatott munkák egyedisége, igényessége
- a bemutatás tartalma, előadásmódja
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága

Tanszaki műhelygyakorlatok tantárgyai
Fém- és zománcműves tanszak

FÉM- ÉS ZOMÁNCMŰVES MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy célja* a szakirányú vizuális műveltség és tapasztalat megalapozása, fejlesztése mindazon ismeretek és gyakorlati tapasztalatok átadása révén, melyek képessé teszik a tanulót fém- és zománcműves alkotások létrehozására. Célja továbbá olyan szín- és formakultúra, technikai tudás átadása, amely felkészít az alkotómunkára, az igényes kép- és tárgyalkotásra.

A *műhelygyakorlat feladata* a fém- és zománcművesség műfaji sajátosságainak megismertetése, a tárgyalkotáshoz szükséges anyag- és eszközismeret, eszközhasználat biztosítása, a tárgyalkotói folyamat elindítása.

A *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy* feladatcsoportjai párhuzamosságot mutatnak a *vizuális alkotógyakorlat tantárgy* egy-egy tananyagával és a *művészettörténet tantárgy* témaköreivel, valamint kapcsolódási lehetőségeket kínálnak a társművészetek felé.

ALAPFOKÚ évfolyamok (A/4–6. évfolyamok)

Alapképző 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A fém- és zománcművesség műfaji sajátosságainak, tárgykultúrájának bemutatása
- A fém- és zománcműves műhely legfontosabb berendezéseinek, szerszámainak, anyagainak, a fémmegmunkálás legegyszerűbb módjainak, a zománcfelhordás és -bevonás technikáinak megismertetése
- A tárgyalkotási műveletekhez szükséges fém- és zománcműves elméleti és gyakorlati tudás, anyag- és eszközismeret, szerszámhasználó, anyagformáló készségek és képességek kialakítása
- A balesetmentes műhelymunka szabályainak elsajátíttatása

Tananyag / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A kezdetek fémművessége, fém- és zománcműves ismeretek
- A fém- és zománcműves műhely berendezése, szerszámai, segédeszközei
- A fém- és zománcművesség anyagai
- Egyszerű fémmegmunkálási módok
- A fém ékszerkészítés alapműveletei
- Zománcfelhordási, -bevonási technikák
- Szárítási, égetési műveletek
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Ismerkedés a fémművességgel

- A fémművesség műfajai, tárgykultúrája
- A kezdetek fémművessége (réz-, bronz- és vaskori tárgyak)
- A kortárs fémművesség formanyelvi sokszínűsége

Fémműves műhely

- Térkialakítás, munkaasztal, satupad és tárolóhelyek
- A fémműves műhely alapvető szerszámai (lemezvágók, fogók, kalapácsok, reszelők, satuk), anyagai (vas és acél, színes- és könnyűfémek)

A fémek alakíthatósága, lánckészítés

- A színes- és könnyűfémhuzal alakítása (vágás, hajlítás, lapítás, kalapálás)
- A réz- és alumíniumhuzal tulajdonságai (gyűjtött minták – geometrikus és organikus formák felhasználása / huzalalakítás)
- A megismert eszközök, alakítási módok felhasználásával huzalékszerek készítése (kitűző, medál, függő)
- Láncok készítése – lánctípusok / a lánckészítés műveletei (láncszemek készítése, az egyszerű alapegységekből láncok fűzése, záródások)

Ismerkedés a zománcművességgel

- A zománc eredete / a zománcművészet műfaji sajátosságai, tárgykultúrája
- A kortárs zománcművészet sokszínűsége
- Az ipari és iparművészeti zománc

Zománcműhely

- Térkialakítás, munkaasztal és tárolóhelyek
- A zománcműhely alapeszközei (zománcégető kemence), a zománcozás és égetés segédeszközei (égető villa, hőálló kesztyű, spatula, ecset)
- A zománcművesség alapanyagai (előalapozott lemez, zománciszap, zománcpor)

A zománctechnika alapjai

- Zománccal készült alkotások bemutatása
- Az előalapozott lemez és a zománciszap tulajdonságai
- Zománcfelhordási, -bevonási technikák megismerése (felkenés ecsettel, felhordás spatulával, rácsurgatás, leöntés, összefolyatás, repesztés / egyszerű minták foltokkal, vonalakkal)
- A szárítás, égetés műveletei
- Zománcozási hibák, zománcjavítási módok elsajátítása

Egyedi zománclapok készítése

- Forma- és színtervek készítése (növényi és állatmotívumok / minta elforgatásával, azonos elemekből épülő sorozatok)
- Zománcbevonási, díszítési műveletek (egyenletes zománcfelület rusztikussá tétele)
- Egyedi kísérletek (fonalzománc, üveggolyócskák vagy szemcsés zománc alkalmazása)
- Szárítás, égetés, utómunkálatok
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a kezdetek fémművességét, a zománc eredetét
- a fém- és zománcművesség meghatározó példáit, alapvető műfaji sajátosságait
- a fém- és a zománcozott dísztárgy készítésének tárgyi feltételeit

- a színes- és könnyűfémek, valamint a zománciszap tulajdonságait
- a huzalalakítás, lánckészítés módjait, műveleteit
- a zománcbevonás technikáit (felkenés, összefolyatás)
- a szárítás, égetés műveleteit
- a szakszerű, balesetmentes műhely- és eszközhasználat követelményeit

Legyen képes:

- fémalakítási műveletekre (darabolás, hajlítás)
- egyszerű tárgyalkotási feladatok elvégzésére (fém ékszer, zománcozott lap készítésére)
- előalapozott fémlapok zománcozására, egyszerű zománcbevonási módok alkalmazására
- egyedi zománclapok készítésére
- az eszközök balesetmentes használatára

Alapképző 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A fém- és zománcművesség műfaji sajátosságainak, tárgykultúrájának megismerése
- A fém- és zománcműves műhely legfontosabb berendezéseinek, szerszámainak, anyagainak, a fémmegmunkálás módjainak, a zománcfelhordás, -bevonás, a zománcdíszítés technikáinak megismertetése
- A tárgyalkotási műveletekhez szükséges vizuális művészeti (formai, színtani, komponálási, stilizálási, motívumképzési) ismeretek elsajátíttatása
- A munkavégzéshez szükséges anyag- és eszközismeret, tervező-, szerszámhasználó, anyagformáló készségek és képességek kialakítása
- A környezettudatos és balesetmentes munkavégzés szabályainak betartatása

Tananyag / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Fém- és zománcműves ismeretek
- A fém- és zománcművesség tárgykultúrája
- Az ókori Egyiptom fémművessége
- Kelta zománcművészet
- Stilizálás, motívumképzés
- A fém- és zománcművesség műfaji követelményei
- A fém- és zománcművesség technikai követelményei
- A lemezékszer és a fémintarzia-készítés műveletei
- A kő-befoglalás technikái
- A fémlapok zománcozásra történő előkészítése
- A különböző zománcfajták tulajdonságai
- Zománcfelhordási, -bevonási, -díszítési technikák
- Eszközhasználati, környezetvédelmi tudnivalók és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

Fémművesség

- Az ókori Egyiptom fémművességének megismerése
- A fémek alakíthatósága (vágás, hajlítás, lapítás, kalapálás, zömítés), az alakítás szerszámai, eszközei (satupad, lemezvágó olló, fogó, kalapács, fűrész, fúró, reszelő, csiszolóvászon)

Lemezékszer, lemezplasztika

- Azonos elemekből felépített ékszer / kis méretű téri konstrukció tervezése, elkészítése (hajtogatás, összefűzés, összeépítés, függesztés)
- Az ékszerkészítés műveletei (az elemek kivágása, a lemezfelület mintázása, az összekötő elemek elkészítése, a tárgy összeállítása)

Fémintarzia

- Példák bemutatása a különböző anyagú fémek eltérő szín- és felületi hatására, fémintarziával díszített tárgyakra
- Intarzia tervezése (minta, kompozíció, megvalósíthatóság)
- Az intarziakészítés műveletei: az elemek (geometrikus és organikus formák) kiszabása, a részek összeépítése

Befoglalás

- Egyszerű rögzítési, befoglalási módok megismerése
- Természetben gyűjtött kavicsok, kövek befoglalása

Zománcművészet

- A kelta zománcművészet
- Zománcművészeti példák, a zománc alkalmazási lehetőségeinek megismerése
- A szín, fény és forma szerepe a zománc alkotásokban
- A színek érzelmi ereje, szimbolikus szerepe, optikai és térhatása
- A különböző zománcok fényáteresztő tulajdonságai (fényes és matt; áttetsző és fedő)
- A formák sík foltokká, motívumokká alakítása – átírási, komponálási gyakorlatok (adott korhoz illeszkedő minták gyűjtése, díszítménnyé szervezése)
- A zománciszap tulajdonságai – színminták készítése vaslemezre és rézlapra
- A különböző fajtájú és színű zománciszapok hőigénye

Sablontechnika alkalmazása a zománcozás során

- A sablontechnika megismerése, sablon készítése
- A pozitív-negatív formákból képzett sablonokkal más-más formakapcsolatok kialakítása (felületjáték – ritmus)
- A tervek alapján a lealapozott lemez sablontechnikával történő zománcozása (zománcpor felszitálásával)

Zománcozott ékszer vagy kiegészítőékszer vagy öltözék készítése

- A vörösréz alakíthatósága
- A transzparens zománc tulajdonságai
- A fémlapok zománcozásra történő előkészítése (zsírtalanítás és a tapadóképesség fokozása), zománcozása, kiégetése, összeszerelése
- Vörösréz alapú medálok zománcozása, a kiégetett medálok befoglalása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- az ókori Egyiptom és a kelták fém- és zománcművességét
- a szín és forma, a stilizálás, átírás, komponálás, konstruálás tárgyalkotó szerepét
- a vas és acél, a könnyű- és színesfémek tulajdonságait
- a zománciszapok és zománcporok tulajdonságait
- a fém- és zománcműves tárgy tervezésének és készítésének fázisait, technikai fogásait,
- a lemezalakítás, díszítés módjait
- az egyszerű fémékszer-fém formatanulmány készítésének műveleteit
- a zománcműves munkafolyamatokat (zománcbevonás, -festés, szárítás, égetés)
- a szakszerű műhely- és eszközhasználat követelményeit

Legyen képes:

- fémalakítási műveletekre (vágás, darabolás, fúrás, fűrészelés, reszelés, csiszolás, hajlítás, lapítás, kalapálás)
- fémműves tárgyalkotási feladatok elvégzésére (lemezékszer, lemezintarzia)
- a fémek zománccal történő bevonására, egyszerűbb zománcdíszítési módok alkalmazására
- a zománccal bevont tárgy kiégetésére
- zománcozott ékszerek készítésére
- kövek, zománcozott medálok befoglalására
- a munkavédelmi szabályok betartására, balesetmentes munkavégzésre

Alapképző 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A fém- és zománcművesség műfaji sajátosságainak, tárgykultúrájának megismerése
- A fém- és zománcműves műhely berendezéseinek, szerszámainak, anyagainak használata
- A fémmegmunkálás, felületdíszítés módjainak (trasszírozás, domborítás, cizellálás), a zománcművesség technikáinak megismerése (limoges-i festett zománc, grisaille technika, zománc sgrafitto)
- A tárgyalkotási műveletekhez szükséges készségek fejlesztése (figyelemvezetés, kiemelés, ritmus, felületrendezés, egyensúlyteremtés)

- A tárgyalkotáshoz szükséges anyag- és eszközismeret, tervező-, munkaszervező, szerszámhasználó, anyagformáló készségek és képességek kialakítása
- A tárgyalkotó folyamatok átlátása a tervektől a kivitelezésig

Tananyag / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Fém- és zománcműves ismeretek
- A népvándorlás kori törzsek, a szkíták és a honfoglaló magyarok fém- és ötvösművészete
- A fém- és zománcművesség műfaji-technikai követelményei
- Az elemek elrendezése (pozitív-negatív forma, formaredukció, motívum- és jelképzés, ornamentika)
- A fémművesség anyagai, eszközei, szerszámai
- A fémmegmunkálás, a trasszírozás, domborítás és cizellálás műveletei
- A zománciszapok tulajdonságai, fajtái, a felhordás módja, eszközei
- A zománc-sgrafitto technikája
- Festett zománc (grisaille technika)
- A zománcozott tárgy égetésre történő előkészítése, ráégetés, átégetés
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Fémművesség

- A népvándorlás korának fémművessége
- A honfoglaló magyarok ötvösművészete
- Művészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

Felületdíszítő technikák

- Ismerkedés a vörös- és sárgaréz (ezüst) díszíthetőségével
- A trasszírozás, domborítás, pusszírozás, cizellálás megismerése iparművészeti példákon keresztül

Domborítás, cizellálás

- A domborítás, cizellálás eszközei
- Műveletek: az alapfelületek mélyítése, leütése poncolóval (plasztikus minták kiemelése)
- Domborított, cizellált vagy trasszírozott fémlap zománcozása
- A mintázott lemez zománcozásra történő előkészítése (bevonása transzparens zománccal, szárítás, égetés)

Zománcművészet

- Szkíta fém- és ötvösművészet
- Limoges-i festett zománc
- Pozitív-negatív formák viszonya, formaasszociációk (más-más jelentéstartalom)

- A sablontechnika ismételt alkalmazása
- Asszociációra alkalmas motívumok, jelek képzésével új tartalom kifejezése (szabadon választott színvilággal, a gondolatközlést legjobban erősítő zománctechnikával)

Festett zománc

- A limoges-i festett zománc megismerése
- Limoges-i technika kipróbálása (növényi motívumok / figurális ábrázolás – fehér alapra ráégetett fekete kontúrok, külön-külön felvitt színek)

Grisaille technika

- A grisaille technika megismerése
- Műfaji sajátosságoknak való megfelelés (fekete alapzománcra festés több rétegben fehér zománccal)

Zománc-sgrafitto

- A sgrafitto technika megismerése, zománc-sgrafitto tervezése, kivitelezése
- A gyárilag lealapozott lemezek előkészítése zománcozásra
- A forma- és színtervek alapján a sgrafitto legalsó zománcrétegének kialakítása, a ráégetést követően a következő zománcréteg felvitele
- A bőrkemény állapotú zománcrétegből a rajzolat vagy forma visszaszedése, ismételt égetés (illusztratív megjelenítés – külső és belső épített terek, városkép, tájábrázolás)

Fémműves vizsgamunka készítése

- A megtanult fémműves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával, tárgyalkotó szándék szerinti egyedi lemeztárgy készítése
- Egyéni kifejezési szándék szerinti zománcozás a megismert zománcok (zománciszap, zománcpor), a tanult zománctechnikai eljárások alkalmazásával
- A munkafolyamatok dokumentálása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a színek hatását, a pozitív és negatív formák viszonyát, a motívum és jel szerepét
- a fém- és zománcművesség műfajait, példáit
- a népvándorlás kori törzsek, a szkíták és a honfoglaló magyarok fémművességét
- a trasszírozás, domborítás, cizellálás eszközeit, műveleteit
- a sablontechnika és a sgrafitto alkalmazhatóságát
- a limoges-i festett zománcot és a grisaille technikát
- a szakszerű műhely- és eszközhasználat követelményeit

Legyen képes:

- fémműves tárgyalkotási feladatok elvégzésére
- a fém felületének trasszírozással, domborítással, cizellálással történő díszítésére
- a fémlapok zománcozására
- a zománccal bevont tárgy kiégetésére
- zománcgrafikai és festőzománc technikák alkalmazására
- a munkavédelmi szabályok betartására, balesetmentes munkavégzésre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat A/4–6. évfolyamok*

A tanuló ismerje:

- a fém és a zománc alapanyagok tulajdonságait
- a fém- és zománcművesség példáit, műfaji követelményeit
- a tárgykészítéshez kapcsolódó tervezés módszereit
- a fém- és a tűzzománcozott tárgy készítésének technikai feltételeit
- a fémalakítás, felületdíszítés és kőfoglalás lehetőségeit
- a zománcműves munkafolyamatokat (zománcbevonás, -díszítés és a zománcfestés technikái, szárítás, égetés)
- a szakszerű és balesetmentes anyag- és eszközhasználat követelményeit

Legyen képes:

- fémmegmunkálási, -alakítási műveletek elvégzésére (vágás, darabolás, fúrás, fűrészelés, reszelés, csiszolás, hajlítás, lapítás, kalapálás, vésés, domborítás, trasszírozás, cizellálás)
- fémműves tárgyalkotási (lánc, lemezintarzia, lemez relief) feladatok elvégzésére
- a fémek zománcozására
- a fémek formára alakítására, zománcozásra történő előkészítésére, bevonására
- az egyszerű zománcdíszítési módok (repesztés, összefolyatás, átégetés) használatára
- az egyszerű zománcgrafikai, -festészeti (sablon, sgrafitto, grisaille technika) megoldások alkalmazására
- a zománccal bevont, festett tárgy kiégetésére
- életkorának megfelelő szinten – az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására
- a helyes munkamenet, a munka- és balesetvédelmi szabályok következetes betartására

A *fém- és zománcműves tanszak* művészeti alapvizsga követelménye

Az alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

- fém és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy

- fémműves vagy zománcműves tárgy/kép készítése a vizsgát megelőző félévben
- a vizsgatárgy tervezésének, elkészítési technikájának szóbeli bemutatása: maximum 15 perc

Az alapvizsga tartalma
A választható fémműves vagy zománcműves vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező-, tárgyalkotó képessége. A tervezési feladat tükrözze a tanuló tartalomnak, funkciónak megfelelő képalkotó és tervezőkészségét, a fém- és zománcművesség anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló technikai jártasságát, szakmai tudását.

Az alapvizsga értékelése
A fém- és zománcműves műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró-, tervező-, formaalkotó, felület- és díszítményalakító képesség
- fém- és zománcműves technikai alapismeret
- anyag- és eszközhasználat
- az elkészített tárgy ízlésessége, igényessége, összhatása
- a bemutatás tartalma, előadásmódja

TOVÁBBKÉPZŐ évfolyamok (T/7–10. évfolyam)

Továbbképző 7. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*
- Az adott évfolyamon az igényes tárgyalkotási gyakorlat megvalósításához szükséges vizuális művészeti, fém- és zománcművészeti ismeretek átadása
- Tervek fém- és zománcműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag, eszközök és technika megválasztására szolgáló gyakorlati ismeretek elsajátítása
- Biztos formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, technikai tudás és igényesség kialakítása, melyek a fém- és zománcműves területen lehetővé teszik a filigrán technikával, rekesz- és sodronyzománc technikával díszített tárgyak készítését

Tananyag / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*
- Fém- és zománcműves-ismeretek
- Ékköves és almandinberakású, filigrán díszítésű ötvöstárgyak
- Rekesz-, sodrony- és filigránzománccal díszített ötvöstárgyak
- Fémmegmunkálási eszközök, módok
- Az ékszerzománc, a rekeszzománc változatai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

Fémművesség

- Gepida ékkő berakása, germán almandin berakása
- Középkori filigrán és bőrtűs díszítésű tárgyak
- Egyéb művészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

Fémmegmunkálás

- A hengerlés és dróthúzás eszközei és műveletei
- Forrasztási eljárások (a lágyforrasztás és keményforrasztás anyagai, eszközei)

Filigrán technika

- Sodratok készítése, formára alakítása
- A zsinórfonalszerű, vékony filigránhuzalokkal a terveknek megfelelő motívumképzés
- Filigrán és granulák alkalmazása
- Különféle zománcozott tárgyak készítése a kialakított motívumokkal (doboztetők, könyvjelzők, díszgombok)
- Ékszergarnitúra tervezése, készítése filigrán technikával

Zománcművészet

- Ókori görög bordázott zománcok
- -A legkorábbi kínai rekeszzománcok
- Bizánci és Ottó-kori rekeszzománc
- Az orosz filigránzománc
- A kijevi fejedelemségek rekesz- és sodronyzománc emlékei
- A magyar sodronyzománc
- Az erdélyi filigránzománc
- Kortárs művészi példák felsorakoztatása a tanév anyagához

Ékszerzománc

- A vörösrézre alkalmas ékszerzománcok fizikai és kémiai tulajdonságai
- A zománcok fajtái funkció szerint (alapzománc, fedő- vagy díszítő zománc)
- A zománcok fajtái állag szerint (zománciszap, zománcpor, zománckristály)
- A zománcok megkülönböztetése fényáteresztő képességük szerint (transzparens, fondant, opak, opál zománcok)
- Az ékszerzománc tulajdonságainak megismerése (próbalapok, színminták)
- Égetési variációk, technikai kísérletek

Huzal- vagy drótzománc

- Mintaképzés egyszerű geometrikus ornamentikával
- A tárgyalkotás lépései (a huzal formára alakítása, a fémalap előkészítése, a lap ellenzománcozása, az előlap transzparens zománccal történő bevonása, a huzal beégetése az alapba, égetés után a reve eltávolítása, a huzalközök feltöltése zománckristállyal, szárítás, égetés, a zománcozási hibák esetén újrafeltöltés, ismételt égetés)

Rekeszzománc

- A rekeszzománc műfaji sajátosságaihoz alkalmazkodó zománcalkotás tervezése (a figura az ornamentika és a felirat összehangolása)
- A tárgyalkotás lépései (rekeszszalagok készítése, formára alakítása, a felület berekeszelése, a rekeszek rögzítése, a rekeszközök feltöltése zománccal, szárítás, égetés, a zománcozási hibák számbavétele, újrafeltöltése, égetés, a felület felcsiszolása, polírozása)
- Az összeépítés, keretezés, installálás fontossága, megtervezése
- Értékelés, kiállításrendezés

Követelmény / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- az ötvösművészet legjelentősebb tárgyi emlékeit, technikai vonulatait
- a tervezéshez, képi-plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert
- az átírás, stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit
- a tárgyalkotás műveleteit
- a fémek viselkedését a különböző megmunkálási műveletek során
- a legalapvetőbb rekeszzománc technikákat
- a kész zománcalkotás megjelenítésének lehetőségeit
- a munkavédelmi teendőket

Legyen képes:

- a feladatához kapcsolódóan tárgyterveket, műhelyrajzokat készíteni
- az alkalmazni kívánt műveletek előkészítésére
- a tervszerű, igényes munkavégzésre
- rekeszek, sodratok készítésére
- filigránhuzalokkal díszített ékszerek készítésére
- huzal- vagy drótzománc, rekesz- és sodronyzománccal díszített tárgyak alkotására
- a fém- és zománcműves műhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi előírások betartására

Továbbképző 8. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

- Vizuális művészeti, fém- és zománcművészeti ismeretek átadása, melyek az adott évfolyamon az igényes tárgyalkotási gyakorlat megvalósításához szükségesek
- Mindazon gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, fém- és zománcműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag, eszközök és technika megválasztására
- Rajzi, színtani, plasztikai, technikai tudás és igényesség kialakítása, melyek a fém- és zománcműves területen lehetőséget biztosítanak niello technikával díszített fémtárgyak, beágyazott zománccal díszített ékszerek, öltözékkiegészítők, képlemezek készítésére

Tananyag / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/8.*

- Fém- és zománcműves ismeretek
- A fém- és zománcművesség műfajai, tárgykultúrája
- Beágyazott zománc, niello technika, sodronyzománc
- A királyi Magyarország ötvös központjai, ötvöstárgyai
- Fém- és zománcműves ékszerek
- Képlemezek
- A tervezés képi, plasztikai eszközrendszere, műhelyrajz
- A fém- és zománcművesség anyagai, eszközei, szerszámai
- A fémmegmunkálás módjai
- Ötvös zománc technikák
- Eszközhasználati, munka- és környezetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

Fémművesség

- A magyar fémművesség – ötvös központok a királyi Magyarországon
- Művészeti példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

Niello technika

- Niellóval díszített tárgyak bemutatása
- A mintázatot adó anyag (pép) megismerése
- Tárgyalkotás – a vésett vájatok feltöltése, a pép beégetése, a felületet csiszolása, polírozása

Zománcművészet

- Román kori beágyazott zománc
- Rajna vidéki és limoges-i beágyazott zománc
- Középkori magyar zománcművészet, a magyar sodronyzománc emlékei
- Kortárs zománcművészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

A beágyazott zománc

- A beágyazott zománc változatainak megismerése
- Sima beágyazott zománc (a körvonalakon belüli rész eltávolítása véséssel, maratással, giluzsálással)
- Áttetsző vagy lapos reliefzománc (az alap domború, esetleg cizellált)
- Kevert zománc (a rekeszzománc és a beágyazott zománc együtt jelenik meg)

Sodronyzománc

- A sodronyzománc műfaji sajátosságainak megfelelő zománcalkotás tervezése
- A tárgyalkotás lépései – sodronyok készítése, formára alakítása, rögzítése, feltöltése zománccal, szárítás, égetés, égetés utáni műveletek
- Az összeépítés, keretezés, installálás fontossága, megtervezése

Ékszerek, ruhakiegészítők

- A különböző korú, stílusú ékszerek megismerése, divattörténeti ismeretek
- Életkorhoz, személyhez, alkalomhoz, ruhához illő garnitúrák (függők, melltűk, medálok, gyűrűk, karkötők, hajdíszek) tervezése, készítése
- Az öltözékkel stílusazonos gombok, csatok tervezése, készítése
- Fémalakítási, zománctechnikai eljárások alkalmazása

Ötvös zománccal díszített képlemezek

- A tanult ötvös zománc technikák egyéni alkalmazása
- Értékelés, kiállításrendezés

Követelmény / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a fém- és zománcművészet technikai vonulatait, tárgytípusait
- az ötvösművészet legjelentősebb tárgyi emlékeit, technikai vonulatait
- a tervezéshez, képi-plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert
- az átírás, stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit
- a tárgyalkotás műveleteit
- a fémek viselkedését a különböző megmunkálási műveletek során
- az ékszerkészítés formai, technikai lehetőségeit
- az alapvető beágyazott zománctechnikákat

- a kész alkotások megjelenítési formáit
- a munkavédelmi szabályokat

Legyen képes:
- a feladatához kapcsolódóan tárgyterveket, műhelyrajzokat készíteni
- az alkalmazni kívánt fém- és zománcműves műveletek előkészítésére
- a tervszerű, igényes munkavégzésre
- zománcképek, ékszerek készítésére
- a beágyazott zománctechnikák alkalmazására
- a fém- és zománcműves műhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi előírások betartására

Továbbképző 9. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*
- Az adott évfolyam tárgyalkotási gyakorlatainak megvalósításához szükséges vizuális művészeti, fém- és zománcművészeti ismeretek átadása
- Tervek fém- és zománcműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag, eszközök és technika megválasztására szolgáló gyakorlati ismeretek elsajátítása
- Biztos formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, technikai tudás és igényesség kialakítása, melyek a fém- és zománcműves területen lehetővé teszik a filigrán technikával, rekesz- és sodronyzománc technikával díszített tárgyak készítését

Tananyag / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*
- Fém- és zománcműves ismeretek
- A fém- és zománcművesség legjelentősebb stíluskorszakai, tárgytípusai a reneszánsztól a szecesszió ötvösművészetéig
- A látványrajz szerepe a tervezésben
- A műszaki rajz szerepe a szerkesztett megjelenítésben
- A műhelyrajz szerepe, jellemzői, a műhelyrajz készítésének menete.
- A fémalakítás, -megmunkálás újabb lehetőségei
- Festőzománc és ötvös zománc technikák
- Eszközhasználati, munka- és környezetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

Fémművesség
- A reneszánsz ötvösművészet
- A barokk, rokokó ötvösség és kovácsoltvas művesség
- A klasszicizmus és az empire ötvösművészete

- A romantikus és a biedermeier ötvösség
- Szecessziós irányzatok a zománcötvös-művészetben

Fémmegmunkálási eljárások
- A fémnyomás és -sajtolás anyagai, eszközei, műveletei
- Kovácsolási eljárások

Zománcművészet
- Erdélyi zománc
- Limoges-i festőzománc
- A barokk zománc: miniatúrafestészet
- Szecessziós irányzatok a zománcművészetben

Az erdélyi zománc
- Erdélyi zománcok bemutatása
- A megismert példák alapján zománctervek készítése
- A tárgykészítés műveletei – keretezett mezők kialakítása, zománcozása, a zománc felülfestése, luminálása, a zománcmezők közé gyöngy beillesztése

Az azsúrzománc / émail á jour
- Azsúrzománccal díszített tárgyak bemutatása
- A megismert példák alapján zománctervek készítése
- Tárgykészítés – a fémkeret, a színeket elválasztó lemezek kialakítása, alátét készítése, az azsúrkeret és az ideiglenes alátét rögzítése, a lemezek közötti részek feltöltése zománccal, a zománcok beégetése, az ideiglenes alátét eltávolítása, pácolás, felcsiszolás, polírozás

Festőzománc technikák
- Festés fém-oxiddal
- Festés fondanttal és fém-oxidokkal
- Aranyfestés zománcra

Miniatűrfestészet zománcon
- A technika megismerése és alkalmazása
- A megismert zománctechnikák alkalmazása különböző tárgytípusokon
- Fémdoboz fedelének díszítése kazettába illeszthető erdélyi zománccal
- Mérműves azsúrzománc alkotás tervezése
- Szecessziós azsúrzománcok példájára zománcékszerek tervezése

Követelmény / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

A tanuló ismerje:
- az ötvösművészet legjelentősebb tárgyi emlékeit a reneszánsztól a szecesszió koráig
- a magyar ötvösművészet legjelentősebb alkotásait, műhelyeit, alkotóit
- a tervezéshez, képi-plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert

- a zománc- és fémművesség műveleteit
- a festőzománc és ötvös zománc alapvető technikáit
- a környezet- és munkavédelmi teendőket

Legyen képes:
- fém- és zománcműves látványterveket, műhelyrajzokat készíteni
- az alkalmazni kívánt fém- és zománcműves műveletek előkészítésére
- a tervszerű, igényes munkavégzésre
- a festőzománc technikák alkalmazására
- erdélyi zománccal, azsúrzománccal díszített tárgyak készítésére
- a műhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi előírások betartására

Továbbképző 10. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*
- Az adott évfolyam tárgyalkotási gyakorlatának megvalósításához szükséges vizuális művészeti, fém- és zománcművészeti ismeretek átadása
- Tervek fém- és zománcműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag, eszközök és technika megválasztására szolgáló gyakorlati ismeretek elsajátítása
- Biztos formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, technikai tudás és igényesség kialakítása, melyek a fém- és zománcműves területen lehetővé teszik a filigrán technikával, rekesz- és sodronyzománc technikával díszített tárgyak készítését

Tananyag / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*
- Fém- és zománcműves-ismeretek
- A kortárs fém- és zománcművesség tárgykultúrája, műfaji követelményei, alkotói
- Cégérek, címerek
- Öntészeti eljárások
- Fémmegmunkálás, felületkezelés
- Lemeztárgyak
- Csavarkötés, szegecselés
- Festőzománc
- Ötvöszománc
- A fémmegmunkálás, zománcozás munka- és környezetvédelmi szabályai

Feladatcsoportok / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

Fémművesség
- A modern fémművesség (20. századi és kortárs)
- Tárgytípusok
- Alkotók, alkotóműhelyek

Fémmegmunkálási és felületkezelési eljárások

- Különböző öntészeti eljárások
- Homokba formázás, precíziós öntés viaszformával
- A különböző fémek felületkezelési módjának megismerése
- A galvanizálás – előkészítő eljárások és utómunkálatok

Összetett tárgyak létrehozása

- Rézlemezből összetettebb funkcionális tárgyak tervezése és kivitelezése
- Oldható és oldhatatlan kötések – csavarkötés, szegecselés (doboz készítése lemezből, a tető záródása – zsanér, zárszerkezet)

Zománcművészet

- A kortárs zománcművészet
- Alkotóműhelyek, alkotók, tárgytípusok

Festőzománc technikák

- Festés fém-oxiddal
- Festés fondanttal és fém-oxidokkal
- Festőzománc és ötvös zománc technikák alkalmazása különböző tárgytípusokon

Cégérek, címerek, emblémák

- A címer formája, a címerpajzs osztása, a mesteralak vagy jelkép és a felirat
- Heraldika – különböző funkciójú (ország, város, intézmény, család) címerek tervezése
- Különböző tevékenységek (mesterek, cégek, üzletek) cégéreinek megtervezése, kivitelezése (a tevékenység stilizált, szimbolikus jele, felirata)
- Utca- és házszámtáblák tervezése, kivitelezése (település, utca, épület jegyeinek kiemelésével, ornamentikaképzéssel, stilizálással / egyedi irányító, jelölő táblák tervezése)

Zománcdíszek

- Adott belső térbe, különböző lakberendezési tárgyak (bútor, tükör, doboz, tál) díszítő zománcbetéteinek tervezése (igazodás az adott tárgy anyagához, formájához, stílusához)

Vizsgamunka készítése

- A megtanult fémműves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgyalkotó szándék szerinti egyedi lemeztárgy készítése
- A tanuló szándéka szerinti egyedi zománctárgy készítése (címer, cégér, ékszer, öltözék-kiegészítő, zománcozott képsorozat, lakberendezési tárgy vagy épületdíszítmény)
- Értékelés, kiállításrendezés

Követelmény / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a kortárs fém- és zománcművesség legjelentősebb műhelyeit, alkotóit, tárgytípusait
- a tervezéshez, képi-plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert

- az öntészeti, felületkezelési eljárásokat
- a lemeztárgykészítés, összeszerelés műveleteit
- az alapvető festőzománc és ötvös zománc technikákat
- a legfontosabb környezet- és munkavédelmi teendőket

Legyen képes:

- fém- és zománcműves látványterveket, műhelyrajzokat készíteni
- az alkalmazni kívánt fém- és zománcműves műveletek előkészítésére
- a tervszerű, igényes munkavégzésre
- a festőzománc technikák alkalmazására
- az ötvös zománc technikák alkalmazására
- a megismert fém- és zománcműves technikákkal zománcalkotások készítésére
- a műhelyeszközök balesetmentes használatára, a környezetvédelmi előírások betartására

Követelmény a továbbképző évfolyam elvégzése után / *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a fém- és zománcművészet műfajait, formálási és díszítőtechnikáit
- a fém- és zománcművészet jelentős tárgyi emlékeit, stíluskorszakait, műhelyeit
- a magyar ötvös- és zománcművészet jelentős korszakait, alkotásait, műhelyeit, alkotóit
- az átírás, stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit
- a színesfémek, könnyűfémek, nemesfémek anyagára jellemző tulajdonságokat
- a zománc- és fémművesség műveleteit
- a fémek viselkedését a különböző megmunkálási műveletek során
- a filigrán, granulák, niello, rekesz- és sodronyzománc-készítés, azsúrozás technikáit
- a térbeli lemezalakító módokat
- a különböző felületkezelési módokat
- az alapvető festőzománc és ötvös zománc technikákat (huzal-, rekesz-, filigrán vagy sodronyzománc / beágyazott és azsúrzománc)
- a felhordott zománc szárítását, égetését, az égetés utáni műveleteket
- a kész fémműves és zománc alkotások megjelenítésének lehetőségeit
- a környezet- és munkavédelmi teendőket

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket, tapasztalatokat tűzzománc- és fémműves alkotómunkájába beépíteni
- a feladatához kapcsolódóan tér, forma és színtanulmányokat, ornamentikaterveket, fémműves és zománcműves terveket, maketteket készíteni
- munkáin a forma, funkció, díszítmény összhangját megteremteni
- az alkalmazni kívánt műveleteket előkészíteni, elvégezni

- tervszerű, igényes munkát végezni
- a tűzzománc- és fémműves műhely eszközeit balesetmentesen használni, a környezet- és tűzvédelmi előírásokat betartani

A *fém- és zománcműves tanszak* művészeti záróvizsga követelménye

A záróvizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya: *fém- és zománcműves műhelygyakorlat*

A gyakorlati vizsga időtartama:

- tervezési feladat 45 perc
- tárgyalkotás 180 perc

A szóbeli bemutató időtartama: maximum 15 perc

A záróvizsga tartalma

A választható vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező- és tárgyalkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló látványértelmező, tartalomnak, funkciónak megfelelő átíró-, képalkotó, tervezőkészségét, a tűzzománc- és fémművesség anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló technikai jártasságát, mesterségbeli tudását, művészeti igényességét.

A záróvizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- a zománc- és fémműves ismeretek gyakorlati alkalmazása
- anyag- és eszközhasználat
- a tartalomnak, funkciónak és műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítőkészség
- a terv tartalmi, funkcionális és formai megoldása
- a forma és díszítmény ízlésessége, összhangja, a vizsgamunka összhatása, esztétikuma

A szóbeli bemutató értékelése

- a vizsgatárgy technikájának bemutatása és elhelyezése az elméleti tananyag ismeretében
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága

Fotó és film tanszak

FOTÓ ÉS FILM MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy célja* az analóg és digitális fényképezés, a mozgóképkészítés történeti, műfaji, valamint társadalmi, kulturális és művészeti összefüggéseinek bemutatása, valamint ezek kritikus értelmezésének és saját alkotásokban való alkalmazásának elősegítése. A digitális pedagógia, az újmédia-művészet és a mesterséges intelligencia által kínált vizuális eszközök és lehetőségek hangsúlyozása és beemelése a képzésbe, mely hozzájárul a tanulók kortárs vizuális kultúrában és technológiai közegben való tájékozottságához, valamint a vizuális tartalmakkal kapcsolatos tudatos és felelős eligazodásához. Célja továbbá azoknak az elméleti és gyakorlati tudnivalóknak a megismertetése, melyek birtokában a tanulók képessé válnak önálló alkotások létrehozására a fotós és a filmes nyelvi sajátosságok, törvényszerűségek figyelembevételével, alkalmazásával. Az elsajátított kritikai gondolkodás és vizuális műveltség lehetővé teszi, hogy a tanulók a technikai eszközök kezelésével együtt képesek legyenek a fotók, filmek tartalmi és esztétikai dimenzióit is értelmezni, alkotó módon alkalmazni, a műveikkel tudatosan reflektálni az őket körülvevő világra.

A *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy feladata* elméletben és gyakorlatban is megismertetni a tanulókat a fényképezés és a filmkészítés során alkalmazott anyagokkal, eszközökkel, valamint azok kreatív és innovatív felhasználási lehetőségeivel a digitális térben. A képalkotási folyamatok során a tanulók elsajátítják a képrögzítéshez és -szerkesztéshez szükséges technikai ismereteket, az optikai és világítástechnikai alapokat, amelyek elengedhetetlenek az álló- és mozgóképi tartalmak létrehozásához és hozzájárulnak az egyéni vizuális nyelv tudatos formálásához.

A *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy* támogatja a projektalapú munkavégzést, az egyéni digitális portfólió építését, az online publikálás gyakorlását, amely elősegíti a tudatos médiamegjelenést és a személyes vizuális arculat kialakítását. A tantárgy gyakorlatában szerepet kap a mesterséges intelligencia és más korszerű digitális eszközök kreatív és kritikus használata is (pl. képgeneráló, szerkesztő- és animációs alkalmazások), amelyek napjaink vizuális kultúrájának meghatározó részévé váltak.

ALAPFOKÚ évfolyamok (A/4–6. évfolyamok)

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A fényképezés és a filmkészítés során alkalmazott anyagok, eszközök és egyszerű technikai megoldások megismertetése elméletben és gyakorlatban
- A tanulók vizuális fantáziájának, kreatív gondolkodásának és kísérletező kedvének fejlesztése az alkotási folyamatokon keresztül

- Az életkori sajátosságokhoz igazított vizuális elemző- és képalkotó képességek kibontakoztatása, a képi gondolkodás ösztönzése
- A digitális média egyszerűbb platformjai működésének megismertetése
- A rendezett munkakörnyezet iránti igény kialakítása, a balesetmentes munkavégzés szabályainak elsajátíttatása

Tananyag / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- Alapfogalmak, eszközök, történeti bevezetés.
- Tudásszint: ismeretszint.
- Álló- és mozgókép alapismeretek
  - A képalkotás történetének kezdete, a korszak nagy alkotóinak megismerése
  - A fotólabor berendezései, eszközei
  - A fénnyel, fényérzékeny anyagokkal való kísérletezés
  - A vizuális nyelv alapfogalmai és képalapú kommunikáció
- Alapvető fotó- és filmelméleti ismeretek
  - A fotogram, kemogram, frottázs alapjai
  - Képalkotás egyszerű analóg és digitális technikákkal
  - A digitális platformok használata életkornak megfelelően
  - Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Fotólabor

- A fotólabor térkialakítása, munkaállomások, tárolóhelyek
- a labor eszközei (nagyító, laborfelszerelés, előhívó segédeszközök)
- a fotóelőhíváshoz szükséges anyagok (papír, előhívó vegyszerek)
- technikai ismeretek (papírfajták, vegyszerek és ezek tárolása)

Alapvető képrögzítési eljárások megismerése

- Camera obscura és lyukkamera működési elve
- Egyszerű lyukkamera vagy camera obscura eszköz elkészítése
- Kipróbálás természetes fényforrásnál, vetítéses kísérlet

Egyéni fotogramok, kemogramok, frottázsok létrehozása

- Fénykísérletek és textúrapróbák
- Fényérzékeny papír és előhívó használata irányított gyakorlatban
- Tárgyak elhelyezése, megvilágítása, különféle nyomhagyások létrehozása

Mozgás illúziója – animációs alapok

- Ismerkedés a kinetoszkóppal – képkockák mozgásának megértése
- 12-képes fázisrajzcsík készítése (pl. járás, ugrás, hullámzás)
- Egyszerű flipbook vagy képhenger készítése

Lapozható, sodorható képsorok készítése

- Képregényvázlatok elkészítése
- Szendvicsdia komponálása, képi megjelenítése (kollázs)
- Egyéni kísérletek, újszerű hatások létrehozása
- Zine készítése

Fényképezőgép, kamera a gyakorlatban

- Önálló felvételek készítése egyszerű képrögzítő eszközökkel (mobiltelefon, digitális fényképezőgép)
- Alapvető képszerkesztési eszközök megismerése (vágás, fényerő)
- Az eszközök megóvása, szakszerű kezelése

Digitális képszerkesztés alapjai

- alapszintű technikai ismeretek (fényerő, vágás)

A biztonságos digitális médiahasználat alapjai

- Mi a nyilvános, mi a privát?
- Jelenlét a digitális térben – mit lehet és mit nem
- Online és offline identitás

Értékelés és kiállításrendezés

- Alapvető műtárgyértékelési szempontok
- A fehér kocka és fekete doboz kiállítási tér alapvető ismerete

Követelmény / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a fotóművészet kezdetének néhány jelentős alkotóját műveiken keresztül
- az álló- és mozgókép közti alapvető különbségeket
- az analóg gép nélküli képalkotás technikáit
- a rendelkezésére álló egyszerűbb képrögzítő eszközöket
- a laboreszközöket
- a nézőpont, kompozíció fogalmait
- ismerje a digitális platformok lehetőségeit és azok veszélyeit

Legyen képes:

- megfigyelni az alapvető fény-árnyék jelenségeket, és tapasztalatait a képi kifejezésben alkalmazni
- fotó- és filmalkotásokat tanári segítséggel elemezni
- önállóan vagy kisebb csoportban vizuális ötletet megfogalmazni és azt képalkotó eszközökkel kivitelezni
- az új technikák kipróbálására és kísérletező, alkotó hozzáállás kialakítására

- részt venni a közös értékelési folyamatban, véleményt megfogalmazni saját és társai munkáiról
- felismerni a digitális platformok (TikTok, YouTube, Instagram, játékplatformok) lehetőségeit az önkifejezésre, tanulásra és alkotásra, ismerve azok nyilvános és privát jellemzőit
- a munkavégzés során a biztonsági és környezetvédelmi szabályokat betartani

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A fényképezés és a mozgófilmkészítés történetének bemutatása, a vizuális kultúra fejlődésének érzékeltetése
- A fotós és a filmes nyelv sajátosságainak, törvényszerűségeinek tanulmányoztatása, elemzéseinek megismerése
- A nézőpont, a képkivágás megválasztási szabályainak, képi következményeinek, valamint a mozgó, mozgatható képek, képsorozatok előállításának gyakoroltatása
- Az esztétikai érzék, vizuális ízlés, valamint a képi befogadóképesség fejlesztése különböző stílusú és technikájú alkotások megismerésével és elemzésével
- A tanulók esztétikumra való nyitottságának, kreativitásának és vizuális problémákra való érzékenységének fejlesztése az önálló alkotói feladatokon keresztül
- Saját munkák elemző értékelésének, rendezésének, dokumentálásának alkalmaztatása
- A környezettudatos és balesetmentes munkavégzés szabályainak betartatása

Tananyag / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Képi és technikai készségek, tervezés, kifejezés
- Tudásszint: alkalmazási szint
- Álló- és mozgóképi ismeretek
  - Az álló- és mozgókép fogalma, alapvető különbségei
  - Megfigyelési gyakorlatok: képkivágás, nézőpont, mozgás irányítása
  - A kép, a képsor és a mozgókép közötti kapcsolat megértése
  - A fotográfia és filmművészet technikai fejlődésének főbb állomásai
  - Jelentős találmányok, eszközök
  - A fotó- és filmművészet néhány korai emblematikus alkotásának megismerése
  - Álló és mozgó tárgy, személy követése statikus és mozgó kameraállásból
  - Különböző képkivágások (plánok)
  - Egy kitalált vagy felépített jelenet plánokra bontása (premier plán, kistotál, nagytotál)
  - Rövidfilmes kísérletek a tapasztalatok alapján
  - A mozgóképkészítés technikai és narratív szabályai

- A fénnyel, a fényérzékeny anyaggal való kísérletezés (fotogram, kemogram, frottázs létrehozása)
- Digitálismédia-ismeretek
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A fényképezőgép és a kamera működése (analóg és digitális rendszer)

- A nézőpont megválasztásának képi hatása
- A fénymérés alapjai, a záridő, fényrekesz (blende), ISO (filmérzékenység) összefüggéseinek és jelentőségének gyakorlati megismerése
- A kameramozgások fajtái és ezek variációinak megismerése (svenkelés, emelés, süllyesztés, kocsizás)

A plánok kapcsolata

- A képkivágások (plánok) alkalmazásának rendje (premier, szekond, bőszekond, amerikai, kistotál, nagytotál plán)
- A plánok szerepe a képi történetmesélésben
- Rövidfilmes gyakorlatok: jelenetek rögzítése különféle plánokkal és kameramozgásokkal

Kísérleti képalkotás – fotogram, camera obscura, kemogram, frottázs

- A fény, tér és idő kapcsolatának képi feldolgozása
- Anyagismeret és manuális technikák fejlesztése
- A fényérzékeny papír jellemzőinek, az előhívónak és rögzítőnek a kipróbálása
- Transzparencia, reflexió
- Fotogramok, kemogramok, frottázsok létrehozása
- A fotogramok képsorokba, sorozatokba rendezése
- A mozgás vizuális érzékeltetése statikus képsorokkal
- Egyéni kísérletek: újszerű képi megoldások létrehozása

Árnykép

- Rövid történetet, jelenetet feldolgozó árnyképsorozat készítése (tárgyak felhasználása, vetítés)

Digitális képalkotás: tematikus sorozatok (mobiltelefon, kompakt fényképezőgép, számítógép)

- Mobiltelefon vagy kompakt fényképezőgép használata képkészítéshez
- Képpárok, képsorozatok létrehozása (előtte–utána, mozgás fázisai)
- Kiválasztott képek szerkesztése számítógépes alkalmazás segítségével (fényerő, vágás, szűrők)
- A kész képek nyomtatása, sorozatba vagy tematikus párokba rendezése

Értékelés és kiállításrendezés

- Műtárgyértékelési szempontok ismerete és alkalmazása
- Az interaktív és performatív kiállítási tér alapvető ismerete
- Alapvető kurátori ismeretek

Követelmény / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a fotó- és filmművészet néhány jelentős korai alkotóját műveiken keresztül
- - a természetes és mesterséges fényforrásokat, tudjon különbséget tenni hatásmechanizmusuk között
- a képkivágások (plánok) képalakító hatását
- az optikai képalkotás alapvető fogalmait, lehetőségeit és technikai eszközeit
- a mozgóképkészítés alapvető szabályait (sorrendiség, mozgásirány, vágás),
- a nézőpont, kompozíció, ritmus, ismétlés, szimmetria képi jelentését és esztétikai szerepét
- a digitális platformokon ismerje a tartalomközlés felelősségét, a digitális lábnyom fogalmát, alakuljon ki benne kritikus szemlélet
- a szakszerű műhely- és eszközhasználat követelményeit

Legyen képes:

- a tanult képzőművészeti technikákat, módszereket saját fotó- és filmalapú munkáiban alkalmazni
- egyszerű képregényvázlatot elkészíteni, valamint mozgó-, mozgatható képeket, képsorozatokat létrehozni (animációs fázisrajz, képpárok, mozgásrészletek)
- kombinálni hagyományos alkotói technikákat az új digitális technológiák adta lehetőségekkel
- a magabiztos kamerahasználatra, illetve a fény- és hangtechnikai eszközök használatára
- a digitális képrögzítési és szerkesztési technikák alkalmazására
- saját munkáit elemzően értékelni, rendezni, rendszerezni, dokumentálni
- a digitális térben biztonságosan jelen lenni

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A fényképezés és a mozgófilmkészítés történetének, műfaji sajátosságainak mélyebb megismertetése
- A képelemzések során az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális hátterének felismertetése, az összefüggések értelmezésére való képesség fejlesztése
- A fényképezés és a filmkészítéshez kapcsolódó anyagok, eszközök és technikai megoldások célirányos alkalmazási lehetőségeinek további megismertetése
- A képalkotásban rejlő lehetőségek elmélyítése, a tanultak kipróbáltatása és alkalmaztatása

- Az idő- és térbeli változás, mozgás, fejlődés, haladás képi kifejezésének megismertetése
- A storyboard készítésének elsajátíttatása
- A képrögzítő és -szerkesztő eszközök gyakorlati felhasználásának megismertetése
- Az önálló vizuális alkotás megvalósításához szükséges elméleti és gyakorlati tudás mélyítése, a fotográfiai és filmes nyelvi sajátosságok tudatos alkalmazásának elősegítése
- Az értékes munkák kiválogatásának, rendszerezésének és kiállítási módjainak elsajátítása (portfólió szemlélet)
- A tanulók együttműködési képességének, kommunikációjának és interaktív részvételének fejlesztése csoportos és páros tevékenységek során
- A különféle online platformok formai és tartalmi jellemzőinek megkülönböztetése (TikTok, YouTube Sort, Instagram Reels), biztonságos megosztható tartalmak tervezése, más tartalmak kritikus szemlélettel való értelmezése

Tananyag / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Kreatív integráció, digitális platformok, jogi-etikai keretek
- Tudásszint: kritikai és reflektív szint
- Álló- és mozgóképi ismeretek
  - Az állókép és mozgókép közötti különbségek és kapcsolódások
  - A jelenethossz variációi: lassítás, gyorsítás, kontrasztos vágás – változatos alkalmazásuk
  - A mozgásábrázolás eszközei (sorozat, fázisrajz, filmes megoldások)
  - A fotográfia és a filmművészet technikatörténete
  - A fotográfia és filmkészítés technikai fejlődésének főbb állomásai
  - A fényképezés és a mozgóképkészítés kezdeti eszközei és eljárásai
  - Jelentős magyar és külföldi fotósok és filmalkotók munkásságának megismerése műveiken keresztül
- Optikai és technikai alapfogalmak
  - A helyes expozíció fogalma, szerepe, beállítási lehetőségei
  - A fénymérés alapjai (záridő, blende, ISO)
  - Digitális technikai alapismeretek: képformátumok, felbontás, fájlkezelés
  - Digitális képrögzítő eszközök (fényképezőgép, mobiltelefon) tudatos használata
  - Képi szerkesztés, formai eszközök
  - A kompozíció képi eszközei (ritmus, ismétlés, kiemelés, elhagyás, szimmetria)
  - A kollázs és montázs mint képalkotó technika és vizuális formanyelv
- Kamera- és mozgóképtechnika
  - A közelítés és nyitás fogalma, gyakorlása zoom-objektívvel
  - Digitális vágóprogram megismerése, alapfunkciók kipróbálása

- Analóg képalkotás
  - Kísérletek, dupla expozíció, manipuláció a negatívval
- Digitális platformok
  - TikTok, Instagram Reels formai és ritmikai szabályai (vertikális képkivágás, hangeffektek, klipszerű vágás, narratív sűrítés)
  - Videószerkesztő applikációk, feliratozás (CapCut, InShot, Canva Video, Clipchamp stb.)
  - Nyilvános felületekre való tartalomgyártás etikai és jogi keretei (személyiségi, szerzői jog)

Feladatcsoportok / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy A/6.*

Fotogramok, kemogramok és hibrid technikák

- Térbeli manipuláció a fotópapírral (hajtogatás, vágás), megvilágítás, előhívás
- Irányított roncsolás (tépés, égetés), megvilágítás, előhívás
- A mozgás illúziójának megjelenítése
- Egyéni kísérletek, újszerű hatások létrehozása

Fotóséta a város, település meghatározott helyszínein

- Streetfotó és dokumentarista riportfotózás
- Az adott tér atmoszférájának bemutatása
- Kreatív, egyedi témakeresés a helyszín adottságaihoz igazodva
- Az elkészült fotók szelektálása, majd szerkesztése számítógépen
- 5-10 képből álló fotósorozatok, képpárok létrehozása

Tárgyfotózás

- A tárgyfotózás céljai (dokumentatív, reklám, konceptuális, művészi)
- Kompozíciós alapok tárgyfotóhoz, beállítás, háttérválasztás (egyszínű, textúrás, semleges, reflexív)
- Nézőpontváltás: felülnézet, alulnézet, profil, perspektíva
- Térhasználat, negatív tér, egyensúly és kiemelés
- Tárgyak viszonya a környezethez: „in situ” és műtermi hatás
- Anyagszerűség fotózása: fényes–matt, puha–kemény, átlátszó tárgyak kezelése

Fények és árnyékok kezelése

- Fényforrások megfigyelése (természetes/mesterséges fény)
- Fényformálás: oldal-, ellen-, derítőfény

Kreatív feladatok

- Egyéni nézőpont és kompozíciós rend megválasztása („Emlékdarabok” – fotóalapú kollázs)
- Ritmus, ismétlés, kiemelés, elhagyás, szimmetria megjelenítése az alkotásokban („Egy napom tárgyakban” – tárgyportrésorozat)

- Spontán és tudatosan komponált fotók készítése („Én más szemmel” – alternatív nézőpontok)
- Az idő- és térbeli változás, mozgás, képi kifejezése a fotó és a film formanyelvén („Összekötve” – csoportos filmes etűd)
- Fény- és színérzetvizsgálat (hangulat, napszakok ábrázolása, érzelmek)
- Képpárok ellentétekkel („Kettő az egyben”)

Digitális képalkotás – haladó technikák alkalmazása

- Tematikus képtörténet (projekt) készítése digitális fényképezőgéppel, telefonnal, tablettel
- Storyboard létrehozása rajzolással, kollázstechnikával
- Forgatási terv elkészítése, filmetűd forgatása stábmunkában

Utómunkálatok

- Analóg, fekete-fehér felvételek készítése, előhívása
- Digitális fotók, filmek szerkesztése számítógépen, mobiltelefonon, tableten
- Feliratozás
- A vágóprogramok alkalmazása mobiltelefonon, számítógépen, tableten

Vizsgamunka készítése

- Az elmúlt tanévekben tanult elméleti, gyakorlati és technikai ismeretek alkalmazásával önállóan megvalósított fotó- vagy filmalkotás elkészítése, a munkafolyamat dokumentálása és a kész mű prezentálása

Értékelés és kiállításrendezés

- műtárgyértékelési szempontok alapvető ismerete és elemző alkalmazása
- a fehér kocka, fekete doboz és a performatív kiállítási tér tervezési ismerete
- digitális kiállítási tér tervezésének alapismerete (artsteps – szabad hozzáférésű program)
- alapvető digitális kurátori ismeretek

Követelmény / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a fotó- és filmművészet néhány jelentős hazai és nemzetközi alkotóját műveiken keresztül
- a nézőpont, kompozíció, ritmus, ismétlés, szimmetria, kiemelés, elhagyás fogalmait
- a kameramozgások, a jelenetek képsorokra bontását, a képsorok megszerkesztésének alapelveit, módszereit
- azokat a kreatív technikákat, amelyeket felhasználhat mondanivalója képi kifejezéséhez
- az analógfotó-technika alapjait
- a digitálisfotó-technika alapjait
- a mozgás és időbeliség vizuális ábrázolásának jellemzőit különböző művészeti példákon keresztül

- a fotózással, a filmezéssel és a digitális platformokkal kapcsolatos személyiségjogi, etikai, adatvédelmi szabályokat
- a szakszerű műhely- és eszközhasználat követelményeit

Legyen képes:

- fotogramok, valamint különböző fotók felhasználásával kreatív montázsokat létrehozni
- alapvető számítógépes képszerkesztő funkciók használatára (vágás, korrekció, szűrők, rendezés)
- az idő- és térbeli változást, mozgást, fejlődést, haladást képileg kifejezni, megfogalmazni
- storyboardot készíteni rövid történethez, filmes jelenethez
- önálló nézőpontot kiválasztani és azt következetesen végigvinni munkája során
- egyszerűbb forgatási tervet készíteni és annak alapján, segítséggel filmet forgatni
- megkülönböztetni a különféle online platformok (pl. TikTok, YouTube Shorts, Instagram Reels) formai és tartalmi jellemzőit, biztonságos megosztható tartalmakat tervezni, kritikus szemlélettel értelmezni más tartalmakat
- saját munkáit elemzően értékelni, rendezni, rendszerezni, dokumentálni
- a baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat betartani

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy A/4–5–6. évfolyamok*

A tanuló ismerje:

- a fotó- és filmtörténet meghatározó alkotóit és mérföldköveit
- a fotó- és filmművészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit munkásságukon keresztül
- az álló- és mozgókép közötti lényeges különbségeket és azok sajátosságait
- a rendelkezésére álló képrögzítő eszközöket és azok funkcióit
- azokat a kreatív technikákat, amelyeket felhasználhat mondanivalója képi kifejezéséhez
- a folyamat- és mozgásábrázolás alapvető jellegzetességeit a művészetben
- a komponálás alapelemeit – a nézőpont, kompozíció, ritmus, ismétlés, szimmetria, kiemelés, elhagyás fogalmait
- a rajz- és animációs filmek készítésének alapelveit (lapozható, sodorható képsorok)
- a laboreszközöket
- a képkivágások (plánok) típusait és hatásukat
- a mozgóképkészítés alapvető szabályait
- a kameramozgásokat, a jelenetek képsorokra bontásának, szerkesztésének elvét
- a fotózással, a filmezéssel és a digitális platformokkal kapcsolatos személyiségi jogokat, etikai és adatvédelmi szabályokat
- a digitális felületeken történő tartalommegosztás formai és etikai követelményeit: a közösségi média vizuális nyelvezetét, jellemző tartalomtípusait és ezek ritmikai, kompozíciós szabályait

- az analógkép-készítés technikáját és eszközeit
- az alapvető digitális képszerkesztő és videóvágó programokat
- a csoportmunkában való részvétel szerepeit és az együttműködés szabályait az audiovizuális alkotás során
- a munka- és balesetvédelmi szabályokat

Legyen képes:

- megfigyelni az alapvető fény-árnyék jelenségeket, és vizuális tapasztalatait alkalmazni
- képi gesztusokat, ábrákat, fotó- és filmalkotásokat tanári segítséggel elemezni
- az idő- és térbeli változást, mozgást, fejlődést, haladást képileg kifejezni
- egyszerű képregényvázlatot készíteni, mozgó-, mozgatható képeket, képsorozatokat előállítani
- fotogramok és/vagy különböző fotók felhasználásával montázsokat létrehozni
- storyboardot készíteni, képi ötleteit megvalósítani
- különböző műfajú fotókat, csendéletet, csoportképet, tájképet, városképet, életképet fotózni
- saját munkáit elemzően értékelni, rendezni, dokumentálni
- önálló nézőpontot kialakítani és következetesen alkalmazni
- egyszerűbb forgatási tervet készíteni, és annak alapján, segítséggel filmet forgatni
- a tanult, megismert képzőművészeti technikákat, módszereket saját munkáiban is alkalmazni
- kreatívan alkalmazni a digitális platformokat rövidfilmes, fotósorozatos vagy vizuális történetmesélő célokra
- a helyes munkamenet, a munka- és balesetvédelmi szabályok következetes betartására

A *fotó és film tanszak* művészeti alapvizsga követelménye

Az alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

- *Fotó és film* műhelygyakorlat
- Vizsgamunka: fotó/fotósorozat vagy kisfilm/filmetűd készítése a vizsgát megelőző félévben
- Bemutatás, prezentáció: maximum 15 perc

Az alapvizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező- és alkotóképessége. A koncepció, valamint a kész fotó/fotósorozat vagy kisfilm/filmetűd tükrözze a tanuló a fotó- és filmművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. Az elkészített mű mutassa be a tanuló fotó- és filmtechnikai jártasságát, tudását.

Az alapvizsga értékelése

A *fotó és film műhelygyakorlat* vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a választott témához és műfajhoz illeszkedő képi megfogalmazás, a gondolati tartalom és a kifejezési forma összhangja
- a választott téma egyéni értelmezése, eredeti látásmód, önálló vizuális gondolkodás megjelenése a kompozíciós alapelemek tudatos alkalmazása (nézőpont, ritmus, szimmetria, képi egyensúly)
- a képkivágás (plánok) és képalakító eljárások (fókusz, fény–árnyék, kontraszt, perspektíva) megfelelő használata
- a képek technikai kivitelezésének minősége (élesség, expozíció, képi szerkesztés, sorozatba rendezés, nyomat vagy digitális prezentáció igényessége)
- az elkészült munkák prezentációjának színvonala (a bemutatás módja, verbalitás, képelemzés, önreflexió)

TOVÁBBKÉPZŐ évfolyamok (T/7–10. évfolyamok)

Továbbképző 7. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

- A fényképezés és a mozgófilmkészítés történetének, műfajának, technikatörténetének megismertetése
- A vizuális alkotások történelmi, társadalmi és kulturális kontextusának megismertetése, az összefüggéseinek megértetése
- Az álló- és mozgókép létrehozásához az optikai és világítástechnikai ismeretek elmélyítése és gyakorlati alkalmazása
- A tanulók ösztönzése önálló technikai kísérletek tervezésére, kivitelezésére és dokumentálására
- Szinopszis írásának, a forgatókönyv felépítésének, használatának megismertetése
- A tartalom és a művészi kifejezés összefüggéseinek megértetése, tudatos használata
- A fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programok célirányos megismertetése és alkalmazási lehetőségének elsajátíttatása
- A tanult képzőművészeti technikák és kreatív módszerek beépítése az alkotómunkába
- Az utómunkálatok szakszerű megvalósítása
- A munkák webes megjelenítésének, etikai és szerzői jogi szabályainak megismertetése
- Az online térben a digitális platformok tudatos használatára való felkészítés, megismertetni azok működési elveit, a művészi igényű tartalomközlés lehetőségeit
- A munkafolyamat résztvevőivel való együttműködés fontosságának tudatosítása
- Alapismeretek elmélyítése, egyéni vizuális látásmód kibontása

Tananyag / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

- Képi és technikai ismeretek gyakorlati szintű rendszerezése, digitális platformok, jogi-etikai keretek
- Tudásszint: gyakorlati és megerősítő szint
- Álló- és mozgóképi ismeretek:
  - A fotográfia és a filmművészet technikatörténete – alapismeretek
  - A fényképezés technikái, a technikai fejlődés hatása a kifejezésmódra
  - Jelentős alkotók és művek (külföldi alkotók: Henri Cartier-Bresson, Man Ray, Cindy Sherman, Alfred Hitchcock, Andrej Tarkovszkij / magyar alkotók: Escher Károly, Munkácsi Márton, Zsigmond Vilmos, Jancsó Miklós)
- Fénytechnikai ismeretek:
  - A természetes és mesterséges fényforrások összehasonlítása
  - A fény iránya, színe, intenzitása – megvilágítás típusok (oldal-, ellen-, derítőfény)
  - Fényformálók: derítőlap, fólia, lámpaernyő, szűrő
  - Kontraszt, árnyékhasználat, hangulatvilágítás
  - Fénymérés
- Forgatókönyv- és filmszerkesztés:
  - Szinopszisírás: egyéni képi ötletek megfogalmazása rövid összefoglalóban
  - Forgatókönyv szerkezete: jelenetek tagolása, helyszín, cselekmény, dialógus, instrukciók
  - Snittek ritmusa: hosszúság, tempóváltások dramaturgiája
  - Jelenetfelépítési elvek: plánkombinációk, kameramozgások variálása, iránytartás, kontinuitás
- A tartalom és a művészi forma összefüggései:
  - Képi kifejezés és mondanivaló egységének elemzése
  - Témaválasztás, formai eszközhasználat (kompozíció, világítás, szín, ritmus)
  - Érzelmi hatás, képi szimbólumok, egyéni stílus kibontása
  - Műelemzések, inspirációs források, stílusjegyek felismerése és vizuális alkalmazása
  - Képi napló vagy tematikus fotósorozat készítése egyéni vizuális identitás kialakítására
  - A mobiltelefonos fényképezés és rövidfilmkészítés lehetőségei és korlátai
  - Saját nézőpont megfogalmazása fotóban és mozgóképen keresztül
- A digitális tér lehetőségei:
  - Művészi igényű rövid filmes vagy fotóalapú tartalmak készítése vertikális formátumban
  - A filmes kifejezésmódok (kompozíció, ritmus, montázs, hang) elemei rövid digitális formában
  - Saját identitás és üzenet vizuális úton való kifejezése, a „kattintásvadászat” helyett tartalmi érték képviselete (vizuális identitás, stílus kialakítása)

Feladatcsoportok / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

Portréfényképezés

- A portréfotózás gyakorlata különböző gyújtótávolságú objektív használatával
- A portré megvilágításának változatai (egylámpás, kétlámpás, háromlámpás megoldások)
- Önarckép- és szerepfotó-sorozat készítése
- Az elkészült fotókból sorozatok összeállítása
- Az elkészült képek digitális szerkesztése (Lightroom Mobile, Snapseed), sorozatok vizuális ritmusának tudatos megalkotása

Montázsgyakorlatok

- A jelenetek (snittek) jellegének és hosszának megválasztása
- Plánkapcsolások
- Számítógépes és telefonos applikációs vágóprogramok gyakorlati alkalmazása
- Videók vágása applikációkban: CapCut, VN Editor, Adobe Rush – feliratozás, effektek, szűrők tudatos használata

Rövidfilmkészítés

- Szinopszis elkészítése
- Forgatókönyv írása a szinopszis alapján
- Rövidfilm forgatása stábmunkában telefon, tablet használatával
- Tartalom adaptálása a platformra (cím, zene, hashtagek, függővégtelenség, cliffhanger)

Utómunkálatok

- A negatív, pozitív eljárásmódok, filmhívás, nagyítás
- Digitális utómunka
- A vágóprogramok alkalmazása
- Zenei részletek, hangeffektek alkalmazása
- Loop és újrahasználás (meglévő hangokra saját videó készítése művészi céllal)
- A filmek és videók exportálása különböző felületekre, minőség és méret optimalizálása (YouTube, TikTok, iskolai honlap)
- Értékelés és online-offline kiállítás/rendezvény megszervezése (Reels-vetítés, plakát, QR-kódos bemutató)

Követelmény / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikatörténetét
- a fotótörténet nagyobb korszakait
- a hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit
- a fotózás és filmezés technikai és alkotói folyamatát, a kamera működését
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényegkiemelés eszközeit

- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat, letölthető applikációkat
- a közösségi videós platformok (TikTok, Insta, YouTube Shorts) működésének alapelveit
- a filmkészítés elő- és utómunkálatait
- a fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályait
- a munkavédelmi előírásokat

Legyen képes:

- saját és mások által készített fotókat, filmeket értelmezni és elemezni
- mások tartalmait kritikusan és értőn értelmezni, véleményt megfogalmazni,
- spontán helyzeteket kreatív módon megörökíteni
- helyesen exponálni
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságát tudatosan alkalmazni
- a megtanult képzőművészeti technikákat és kreatív módszereket munkáiba beépíteni
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat és applikációkat alkalmazni
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel
- különbséget tenni személyes és nyilvános tartalom között, etikusan megjeleníteni másokat
- az elkészült alkotásait digitálisan dokumentálni és bemutatni (kiállítás, honlap)
- a baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat betartani

Továbbképző 8. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

- A fényképezés és a mozgófilmkészítés történetének, műfajának, technikatörténetének megismertetése a digitális korszakra fókuszálva
- Az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése
- A fotó- és filmkészítés alapvető etikai és jogi szabályainak megismertetése
- Az álló- és mozgókép létrehozásához szükséges optikai és világítástechnikai ismeretek bővítése
- A mozgóképi formanyelvek tudatos alkalmaztatása
- A mozgókép és fotó technikai alapjainak elmélyítése (kompozíció, aranymetszés, plánok, beállítások)
- A fotográfiák digitális módosítási lehetőségeinek, a műtermi felvételek és videóklip készítésének, az utómunkálatok módszereinek elsajátíttatása
- Az elkészült alkotások digitális dokumentálása és bemutatása (online-offline kiállítás, honlap)
- Az online térben való tudatos, etikus és biztonságos jelenlét gyakorlása (digitális lábnyom, személyes adatok védelme, hozzájárulás-kérés, tartalommegosztás felelőssége)
  A stábmunkában való aktív, kreatív részvétel fejlesztése
- Képszerkesztés, közösségi médiás tartalomkészítés

Tananyag / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

- Kifejezés, tervezés, digitális platformok, jogi-etikai keretek
- Tudásszint: alkalmazási szint
- Álló- és mozgóképi ismeretek:
  - A fotográfia és a filmművészet technikatörténete napjainkig
  - Néhány kortárs alkotóművész ismerete műveiken keresztül
  - Magyar alkotók a fotó- és filmművészetben
  - Egész- és félalakos felvételek szabályai, lehetőségei
  - Kompozíció és képszerkesztés (aranymetszés, fókusz, képi egyensúly)
  - Munka-, tűz- és balesetvédelmi szabályok
- A tartalom és a művészi forma összefüggései:
  - Rövidfilmes stábmunka: szerepkörök, felelősség, együttműködés
  - Alapvető vágási szabályok és ritmikai szerkesztés digitális platformon
  - Hanghasználat (zörej, zene, narráció szerepe a képi szerkesztésben)
- A digitális tér lehetőségei:
  - Egyszerű videóklip vagy tematikus rövidfilm készítése közösségi platformra
  - Digitális biztonság és tudatosság
  - Digitális technikai kivitelezés és platformismeret

Feladatcsoportok / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

Fotográfiák analóg és digitális módosítása

- Képsorok, képsorozatok készítése a tanult technikai lehetőségek felhasználásával
- A munkák átkomponálása, módosítása képszerkesztő program segítségével
- Analóg-digitális átdolgozás (kézzel készített elemek digitalizálása és beépítése)
- Fotográfiák analóg módosítása (kézzel retusált negatív, pozitív)

Műtermi felvételek

- Álló- és mozgófigurák megvilágítási módjai (főfény, derítőfények)
- Álló- és mozgófigurák fényelése különböző helyzetekben
- Eltérő hátterek alkalmazása, cseréje digitálisan
- Kísérletek a blue-/green-box technikával

Videóklip készítése

- A zenei anyag kiválasztása (szabadon választható jogtiszta zene)
- A zenei hangulatot kifejező tudatos és rögtönzött felvételek készítése
- Szokatlan nézőpontok és kameraállások, testkamera vagy kézből rögzített jelenetek alkalmazása, használata
- A leforgatott anyag utómunkálatai számítógépes, mobilos programok/applikációk segítségével

Értékelés és kiállításrendezés

- Digitális portfólió összeállítása (fotók, videók, storyboard)
- Zárt online vagy iskolai kiállítás megrendezése (iskolai rendezvényhez igazítva)
- Csoportos értékelés, önértékelés, prezentáció (szóbeli, vizuális, videós formában)

Követelmény / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a digitális korszak fotó- és filmtörténetét, technikatörténetét
- a hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit
- a fotózás és filmezés technikai és alkotófolyamatát a tervezéstől a megvalósításig
- a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektív kamerás felvételsorokat
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényegkiemelés, figyelemirányítás eszközeit
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat, digitális szoftvereket és applikációkat
- a filmkészítés elő- és utómunkálatainak szakaszait
- a kész munkák online megjelenítésének lehetőségeit, szabályait
- a fotó- és filmkészítés alapvető etikai, adatvédelmi és szerzői jogi szabályait
- a munkavédelmi szabályokat

Legyen képes:

- saját és mások által készített fotókat, filmeket értelmezni és elemezni
- spontán helyzeteket kreatív módon megragadni, dokumentálni, újraértelmezni
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságait tudatosan alkalmazni
- a megtanult képzőművészeti technikákat és kreatív módszereket munkáiba beépíteni
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó digitális programokat alkalmazni
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel
- az elkészült alkotásait dokumentálni, archiválni és bemutatni online és offline
- a munka-, tűz- és balesetvédelmi szabályokat betartani

Továbbképző 9. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

- A fotózás és mozgóképkészítés történetéről és műfaji rendszeréről való ismeretek elmélyítése
- A fotó- és filmalkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése, felismertetése
- A fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályainak, valamint a reklámetika megismertetése
- A reklámfotó, reklámfilm sajátosságainak megismertetése
- A fotóriport-készítés lehetőségeinek bemutatása, vizuális történetmesélés gyakoroltatása
- Jelenetsorok rendezésének, szerkesztésének és utóhangosításának elsajátíttatása
- Reklámfilm forgatásának gyakorlata stábmunkában

- Összetettebb tartalmak, szöveg-kép kapcsolatok, reklámetika elemzése (társadalmi célú vizuális tartalom, kampányterv)
- Tervezési képesség továbbfejlesztése, új ötletek, megoldások kipróbálása és alkalmazása
- A digitális felületek tudatos és kreatív használata a fotó- és filmalkotások bemutatására (Instagram, TikTok, YouTube Shorts, portfólióoldalak)
- A vizuális történetmesélés sajátosságainak megismertetése a rövid formátumú online tartalmakban (reels, stories, klipalapú narratíva)
- Mások és saját online tartalmainak kritikus értékelése (különbséget téve művészi kifejezés és öncélú jelenlét között)

Tananyag / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

- Kritikai szemlélet, digitális integráció
- Tudásszint: alkalmazási, reflektív szint
- Álló- és mozgóképi ismeretek:
  - Adott témához kapcsolódó rövid technikatörténet
  - Adott témához kapcsolódó külföldi és hazai alkotók a kortárs fotó- és filmművészetben
  - A kompozíciós szerkesztési elvek az álló- és mozgóképben
  - Kompozíciós sémák tudatos alkalmazása a képzőművészetből átvéve
  - A kép és a szöveg egymásra hatása, vizuális és verbális összehangolás
  - Tipográfia – szöveg és kép harmonikus elrendezése
  - Reklámetika – hitelesség, manipuláció, társadalmi felelősség
  - Digitális szerkesztőprogramok alkalmazása

Feladatcsoportok / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

Reklámfotó

- Koncepció, ötlet
- Tárgy és figura fotózása műtermi és természetes körülmények között
- A képek feldolgozása, szerkesztése, retusálása számítógépes programok segítségével
- Tipográfia gyakorlati alkalmazása
- Nyomdai vagy digitális megjelenítés tervezése (kiállítás, portfólió, digitális kampány)
- Fotóriport
- Tervezett vagy aktuális esemény dokumentálása
- A felvételek sorozatba rendezése, tematikus sorozatok összeállítása, narratív szerkesztés

Reklámfilm

- Témaválasztás
- Reklámozandó tárgyhoz kreatív történet megírása
- Storyboard készítése, látványtervezés
- A reklámfilm leforgatása stábmunkában, szerepek kipróbálása
- Számítógépes utómunka (vágás, hangeffektusok, zene, animációk)

Értékelés és kiállításrendezés (online, offline formában)

Követelmény / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikatörténetét
- a legújabb hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit
- a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektív kamerás felvételsorokat
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényegkiemelés eszközeit
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó digitális programokat
- a filmkészítés elő- és utómunkálatainak szakaszait
- kész munkák online megjelenítésének lehetőségeit, szabályait
- a fotó- és filmkészítés etikai, adatvédelmi és szerzői jogi szabályait
- a munkavédelmi, tűz- és balesetvédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- felismerni és megérteni a téma és tartalom, továbbá a társadalmi és a kulturális kapcsolatok összefüggéseit
- bonyolultabb folyamatot, jelenséget, szituációkat képsorokban, sorozatokban ábrázolni
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságának tudatos alkalmazására, vágóképek kiválasztására
- a fotózás során elsajátított képszerkesztési ismereteit alkalmazni
- storyboardot, forgatási vázlatot készíteni, egyszerű forgatókönyvet írni, hanganyaggal, felirattal ellátott filmet készíteni
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó digitális programokat alkalmazni
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel
- az elkészült alkotásait dokumentálni, archiválni és bemutatni (online, offline)
- a munka-, tűz- és balesetvédelmi szabályokat betartani

Továbbképző 10. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

- A fotó- és filmalkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése, elemzése
- Különböző megvilágítási módszerek kreatív kombinációjának megismertetése
- A fotózás során elsajátított képszerkesztési, képkivágási, nagyítási és egyéb digitális lehetőségek tudatos felhasználása
- A kameramozgások, képkivágások, trükkök alkalmazási lehetőségeinek elsajátíttatása a mondanivalónak megfelelően
- Tervezési képesség továbbfejlesztése, új ötletek, megoldások kipróbálása és alkalmazása
- Az utómunkálatok szakszerű megvalósítása

- Önálló vizuális brand építésének elsajátítása (alkotói identitás, következetes stílus, digitális portfólió kialakítása)
- A digitális felületek tudatos és kreatív módon való használata a fotó- és filmalkotások bemutatására (Instagram, TikTok, YouTube Shorts, portfólióoldalak)
- A közösségi médiában való tartalommegosztás szabályainak és etikai kérdéseinek megismerése (hozzájárulás, szerzői jog, arcképvédelem, #hashtagkultúra)
- A tudatos tervezésben és a gyakorlati munkában való aktív részvétel igényének kialakítása
- Önálló alkotás és vizuális portfólió készítése
- Felkészítés az elkészült alkotások kiállításra kész összeállítására és önálló online és offline bemutatására

Tananyag / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

- Önálló alkotás, vizsgamunka
- Tudásszint: önálló és reflektív alkotói szint
- Álló- és mozgóképi ismeretek:
  - Adott témához kapcsolódó külföldi és hazai alkotók a kortárs fotó- és filmművészetben
  - Fotó- és filmalkotások önálló értelmezése, elemzése, bemutatása
  - Különböző megvilágítási módszerek kombinációja, kreatív használata
  - Önálló fotó- és filmesszé/etűd tervezése, kivitelezése
  - A fényérték, mélységélesség fogalma, tudatos alkalmazása
  - A fotó- és filmalkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggései, elemzése
  - A fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályainak bemutatása
  - Különböző világítási technikák tudatos tervezése és vizuális koncepcióhoz igazítása
  - A fotózás során elsajátított képszerkesztési, képkivágási, nagyítási és egyéb lehetőségek tudatos felhasználása
  - A kameramozgások, képkivágások, trükkök alkalmazási lehetőségeinek elsajátítása a mondanivalónak megfelelően
  - Tervezési készség továbbfejlesztése, új ötletek, megoldások kipróbálása és alkalmazása
  - Az utómunkálatok szakszerű megvalósítása
  - A tudatos tervezésben és a gyakorlati munkában való aktív részvétel igényének kialakítása
  - Felkészítés az elkészült alkotások kiállításra kész összeállítására és önálló bemutatására
- A tartalom és a művészi forma összefüggései:
  - Önálló fotó- és filmesszé/etűd tervezése, kivitelezése
  - A tudatos tervezésben és a gyakorlati munkában való aktív részvétel igényének kialakítása
  - Felkészítés az elkészült alkotások kiállításra kész összeállítására és önálló bemutatására
  - Összetett filmes jelenetek önálló tervezése és forgatása különböző technikák kombinálásával (pl. green screen, stop motion, kézi kamera)

- A digitális tér lehetőségei:
  - Digitális portfólió összeállítása (fotó és film), célcsoporthoz igazított bemutatási módok alkalmazása
  - Részvétel digitális vagy fizikai kiállítás létrehozásában (kurátori szempontok alkalmazása, látogatói élmény tervezése)
  - Továbbtanulás vagy pályaorientáció szempontjából releváns technikai és koncepcionális tudás alkalmazása

Feladatcsoportok / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

Fotótörténet (esszé) fényképezése

- Előzetes tervezés, témaötletek, koncepció kidolgozása
- Megrendezett vagy spontán jelenetek fényképezése adott fénynél (direkt világítás, természetes fény)
- Felvételek készítése eltérő nézőpontokból, tudatos nézőpontválasztás különböző látószögű objektívekkel
- Történet 5-6 jellegzetes képre való redukálása a narratíva szerint
- Képsorozat szerkesztése, összeállítása

Videóklip forgatása

- A zenei anyag kiválasztása
- Forgatási ötletek összegyűjtése, képi világ meghatározása
- A forgatókönyv és/vagy storyboard elkészítése, látványterv
- Felvételezés többszörös forgatással, több helyszínen
- A klip végleges elkészítése vágással, ritmushoz illesztett képsorok, effektek, áttűnések, színkezelés, zene
- Vizsgamunka készítése, a klip dokumentálása rövid alkotói leírással

Értékelés és kiállításrendezés

- Az elkészült munkák önálló bemutatása, prezentáció
- Digitális vagy fizikai kiállítás előkészítése: válogatás, sorba rendezés, címadás, megjelenítés
- Részvétel a csoportos értékelésben: visszajelzés adása és fogadása
- Online portfólió vagy saját alkotói profil kialakítása a munkák publikálására

Követelmény / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit
- a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektív kamerás felvételsorokat
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényegkiemelés eszközeit
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó digitális programokat
- a filmkészítés elő- és utómunkálatait

- a fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályait
- a közösségi médiában való tartalommegosztás szabályait és etikai kérdéseit (hozzájárulás, szerzői jog, arcképvédelem, #hashtagkultúra)
- a munka-, tűz- és balesetvédelmi szabályokat

Legyen képes:

- megérteni a téma és tartalom, a társadalmi és a kulturális kapcsolatok összefüggéseit
- bonyolultabb folyamatot, jelenséget, szituációkat képsorokban, sorozatokban ábrázolni
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) tudatos alkalmazására
- a fotózás során elsajátított képszerkesztési, képkivágási, nagyítási lehetőségeket alkalmazni
- storyboardot, forgatási vázlatot, látványtervet készíteni, egyszerű forgatókönyvet írni, hanganyaggal ellátott filmet készíteni
- a kameramozgásokat, képkivágásokat, trükköket a mondanivalónak megfelelően alkalmazni
- a tudatos tervezésben és a gyakorlati munkában való aktív részvételre
- az alkotások kiállításra kész összeállítására és önálló online és offline bemutatására
- -udatos és kreatív módon használni digitális felületeket a fotó- és filmalkotásai bemutatására
- alkalmazni a közösségi médiában való tartalommegosztás szabályait és etikai kérdéseit
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó digitális programokat alkalmazni
- a munka-, tűz- és balesetvédelmi szabályokat betartani

Követelmény a továbbképző évfolyamok elvégzése után / *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy T/7–10. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikatörténetét
- a hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit
- a kamerák működését és professzionális kamerák alapvető felhasználási lehetőségeit
- a fotózás és filmezés analóg és digitális technikai és alkotófolyamatának szakaszait
- a filmkészítés elő- és utómunkálatainak fázisait
- a plánok, kameraállások és szubjektív kameramozgás szabályrendszerét
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényegkiemelés eszközeit
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó digitális programokat
- az online megosztás lehetőségeit, a webes és közösségi platformokon való
- tartalommegjelenítés szabályait (pl. Instagram, YouTube, portfólióoldalak)
- a fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályait és a digitális jogvédelmet
- a munka-, tűz- és balesetvédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- saját és mások által készített fotókat, filmeket, mozgóképes alkotásokat vizuálisan értelmezni és elemezni
- megérteni a téma és tartalom, a társadalmi és a kulturális kapcsolatok összefüggéseit

- bonyolultabb folyamatot, jelenséget, szituációkat képsorokban, sorozatokban ábrázolni
- spontán helyzeteket vagy konkrét eseményt kreatív módon megörökíteni
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságának tudatos alkalmazására, vágóképek kiválasztására
- storyboardot, forgatási vázlatot, látványtervet készíteni, egyszerű forgatókönyvet írni, hanganyaggal ellátott filmet készíteni
- a képzőművészeti látásmódot, kompozíciós megoldásokat és vizuális kultúrában szerzett ismereteit kreatívan integrálni
- a kameramozgásokat, képkivágásokat, trükköket a mondanivalónak megfelelően alkalmazni
- digitális és számítógépes programokkal tudatosan dolgozni (Lightroom, Photoshop, Premiere Pro, Canva, DaVinci)
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel film- és fotóprojektek tervezési és kivitelezési fázisaiban (rendezői, operatőri, vágói, világítási feladatok)
- az elkészült alkotásait önállóan dokumentálni és bemutatni (kiállítás, album, digitális portfólió)
- a munka-, tűz- és balesetvédelmi szabályokat betartani

A *fotó és film tanszak* művészeti záróvizsga követelménye

A záróvizsga részei

A záróvizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.
A gyakorlati záróvizsga tantárgya: *fotó és film műhelygyakorlat.*
A gyakorlati vizsga időtartama:

- koncepció / tervezés / előkészítés 45 perc
- fotó készítése 180 perc / vagy az utolsó félévben készült film bemutatása
- a szóbeli bemutató időtartama: maximum 15 perc

A záróvizsga tartalma

A vizsgafeladatot a fotó- vagy a filmművészet témakörében az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező- és alkotóképessége. A koncepció tükrözze a tanuló szakmai ismereteit, egyéni gondolatait, elemző, átíró-, képalkotó tervezőkészségét a fotó- és filmművészet esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A mű megoldása mutassa be a tanuló fotó- és filmtechnikai jártasságát, tudását, művészeti igényességét.

A záróvizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- a gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő-, átíró-, kifejezőkészség
- lényegkiemelés eszközeinek és módjainak ismerete
- a képkivágások és a képalakító lehetőségek alkalmazása

- kompozíciós rendszerek ismerete és alkalmazása
- a koncepció eredetisége, átgondoltsága
- a megvalósítás minősége
- a tanult ismeretek kreatív alkalmazása

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott vizsgatárgy technikájának bemutatása és elhelyezése az elméleti anyag ismeretében
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága
- a kommunikáció nyitottsága

Grafika és festészet tanszak

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy célja* a személyiség és a külvilág vizuális fókuszú megközelítése, érzékeny, nyitott és reflektív szemlélet kialakítása, a képi világ, a fantázia és a képi gondolkodás kibontakoztatása, valósággal való összekapcsolása szokatlan megközelítésű multidiszciplináris feladatsorok, projekttémák segítségével.

A *műhelygyakorlat feladata* olyan általános és speciális képességek, attitűdök fejlesztése, ismeretek átadása, melyek segítik a művészi igényű szakmai munkát és az önálló, kifejező alkotások létrehozását. A tantárgy feladata változatos, az intézményi sajátosságokhoz illeszkedő felfedező- és alkotófolyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló véleményalkotáshoz, alkotói-tervezői gondolkodásmód kibontakozásához, az önálló kreatív tevékenységekhez.

ALAPFOKÚ évfolyamok (A/4–6. évfolyam)

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- Az alkotómunkához szükséges tudatos és kísérletező eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vizuális kifejezés eszközeinek, lehetőségeinek felismerése és célszerű alkalmazása
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése
- Az önálló és koncentrált alkotói attitűd kialakítása

Tananyag / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- Grafika és festészeti ismeretek, technikai, műfaji sajátosságok (tus, pác, szén, kollázs, vegyes technika)
- A fény szerepe (fekete-fehér, sötét-világos, hideg-meleg kontraszt)
- Anyag- és nyomtatási kísérletek (faktúra, textúra, monotípia, magasnyomás)
- Képi kifejezőnyelv gazdagítása (kiemelés-elhagyás, redukálás, jelalkotás, léptékváltás, kontrasztok
- Műalkotások és nem vizuális ismeretek/tartalmak inspiratív használata
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Kifejezés – érzés, gondolat

- Ritmust kifejező vizuális lehetőségek (szabályosan, szabálytalanul visszatérő, ismétlődő váltakozás megjelenítése vonal, folt, jel variációkkal)
- Valós és kitalált karakterek, tulajdonságok megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (szén, tus, pác, kollázs)
- Érzések, gondolatok kifejezése képi elemek tudatos rendezésével, kompozíciójával

Szín – fény

- Játék a fénnyel, árnyékkal (lámpák, vetítők, természetes fény, ellenfény)
- A fény és a sötét által ihletett tartalmak (mítoszok, legendák, személyiségek, szituációk)
- A színek és hatásuk megfigyelése, megjelenítése eltérő fényviszonyoknál (hangulat, figyelemfelhívás)
- A fekete szín használata (fekete-fehér kontraszt, fekete tér, fekete tárgy)
- Szürkétől a feketéig – grafikában és festészetben
- Monokróm festés

Jel – kép – írás

- Egyedi jelek, monogramok (mondák, mesék, irodalmi művek szereplőinek)
- Betűkarakterek, embléma, piktogram tervezése (különböző cégeknek, ismert irodalmi alakok helyszíneinek, tevékenységeinek)
- A környezet látványából kiragadott részlet felnagyítása motívummá, mintává alakítása, felhasználása alkotásnál (rovarok, csigatészta, gemkapocs, magok, repedések)

Tér – játék – környezet

- A környezet tárgyainak átrendezésével nyitott és zárt terek létrehozása adott céllal (rejtőzködés, megfigyelés, pihenés, átjutás, barátkozás, megbeszélés)
- Rendhagyó térképek készítése (hang-, taktilis, hőtérképek, drón-, műholdfelvételek)
- Eltérő méretű, hangulatú, szerkezetű valós vagy elképzelt terek megjelenítése (grafika, festészet, kevert technika / üvegpalota, mosogatógép, mechanikus óra, tüdő belseje, labirintus, katedrális)

Képlabor – képalkotás – kísérletezés

- Felületképzési, nyomtatási kísérletek (faktúra, textúra nyomatok, magasnyomás, frottázs, kollázs)
- Felületkontrasztok létrehozása a grafika és festés eszközeivel (tus, pác, szén, olajpasztell, akvarell)
- Ösztönös és tudatos képalkotás (gesztusok, kiemelés-elhagyás, szabályosság-szabálytalanság)
- Különböző technikák vegyítése, kísérletezések (grafit, szén, akvarell, tus, talált anyagok/tárgyak, fotók)
- Illusztráció készítése (vers, történet, gondolat)

Inspiráció – reflexió – projektötletek

- Művek közelről, szubjektív érzések, gondolatok megfogalmazása
- Képzőművészeti alkotások szereplőinek, tárgyainak új kontextusba helyezése (kortárs képzőművészeti alkotások tárgyainak kapcsolata, kalandja ismert irodalmi szereplőkkel)
- Új ritmus és vizuális hangszer létrehozása adott célból (modern és kortárs képzőművészek, zeneszerzők közös akciója egy fontos cél érdekében)
- Az alvás és az álom biológiai jelentősége, szokatlan képisége (irodalmi hősök és szürrealista művészek különleges vállalkozásai, élményei)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a grafikai és festészeti alkotáshoz szükséges eszközrendszert
- a képzőművészet néhány jelentős hazai és külföldi képviselőjét
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit
- a balesetvédelmi teendőket

Legyen képes:

- munkájához vázlatokat, színvázlatokat készíteni
- vizuális megjelenítései során alkalmazni a fény és sötét kínálta kifejezési lehetőségeket
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal kísérletezni
- a feladatához kapcsolódóan beépíteni és továbbgondolni műalkotások és nem vizuális ismeretek elemeit, tartalmát
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban
- Az alkotófolyamat tervezési szakaszának tudatosítása, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése

Tananyag / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei
- A színperspektíva szerepe, a különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje
- Variációk, sorozatok készítése
- Nagyítások, méret- és léptékváltások, eltérő képkivágások hatásai
- A sablonnyomat, dombornyomat, a magasnyomás technikája (linómetszet)
- Egyszerű akció, performance létrehozása, új médiumok használata
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

Kifejezés – érzés, gondolat

- Karakterek vizuális megjelenítésének inspirálása játékokkal és akciókkal (képzőművészeti szereplők, mitikus hősök, valós szereplők)
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés eszközeivel
- Kontrasztokra épített kép, képtárgysorozatok, variációk létrehozása (fény, szín, forma, méret, felület és kompozíciós kontraszt / zene-hang, mozgás-tapintás, irodalom, képzőművészet inspiráció)
- Valós vagy kitalált történet feldolgozása képként, képsorozatként (sablonnyomat, dombornyomat, tus, tempera)

Szín – fény

- Eltérő fényerővel, irányból megvilágított tárgyak és terek megfigyelése, megjelenítése (grafikai, festészeti eszközök)
- Színes kompozíciók és variációk készítése a látvány inspiráló hatására
- A szín kifejezőereje, mélysége a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során, (színperspektíva, illúziókeltés lehetőségei)

Írás – kép

- Csomagolás, online felület, könyvborító, graffiti, plakát készítése szokatlan kérésre (művész, irodalmi, mitikus szereplő fiktív tevékenysége vállalkozása, terméke számára)
- Méret- és léptékváltások az üzenet, írás és kép szabad műfajú felhasználása során (mini és óriás felirat a tájban és épített környezetben – citromhéjon, hídfőn, járművön, közlekedési táblán, aszfalton, mezőn)

Tér – játék – környezet

- A közvetlen környezet tárgyainak, tárgykaraktereinek megfigyelése (tárgyátalakítások, -átfestések)
- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése, képi dokumentálása (fotó, film, rajz, történet)
- A látvány képi elemeinek átalakítása a fantázia segítségével (valós vagy ábrázolt – irodalmi mű, képzőművészeti látvány részleteinek szokatlan kiemelése, képkivágása, felnagyítása és meglepő helyszínre, szituációba helyezésük)

Képlabor – képalkotás – kísérletezés

- A magasnyomás (linómetszés) technikája, műfaji követelményei (anyag- és eszközhasználat)
- A tudatos tervezés lépései az egydúcos linómetszet készítése során
- Illusztráció készítése (egyedi, sokszorosítási technikákkal – valós vagy kitalált történethez)
- További variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével (performance, dramatikus játék – szöveges üzenetekkel, a hiánnyal, hétköznapi tárgyakkal)

Inspiráció – reflexió – projektötletek

- A feladatokhoz kapcsolódó képzőművészeti alkotások elemző megfigyelése (objektív tények és személyes érzések, gondolatok felismerése, szétválasztása)
- Kortárs alkotások által felvetett problémák vizuális feldolgozása (személyes, környezeti, társadalmi témák – örökölt öltözet, műanyagba tekert fák, szmogreduktor, leértékelt áruk – életek)
- Történet kitalálása műalkotások reprodukcióinak véletlenszerű összekapcsolásával, sorba rendezésével (képregény, film, performance)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét
- a különböző fény- és színviszonyok hatását
- a magasnyomás technikáját

Legyen képes:

- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni
- a fény–árnyék–szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- alkalmazni a léptékváltás és a képkivágások adta lehetőségeket
- megfogalmazni gondolatait saját és mások műveivel kapcsolatban
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése
- A kísérletező kedv, a döntésképesség és az alkotói attitűd fejlesztése
- Az érzékeny, nyitott és reflektív szemlélet fejlesztése

Tananyag / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A túlzás, fokozás szerepe, lehetőségei a képalkotásban
- Az átírás módjai, parafrázis
- A stílusjegyek felismerésének szempontjai
- Látványterv létrehozása
- Színes linómetszet létrehozása.
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Kifejezés – érzés – gondolat

- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak megjelenítése (változás, kapcsolat, hiány, ott hagytam, kulcs, hátizsák, cipő, kedvenc zene)
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása (dúc részletének felnagyítása)
- Saját, személyes kifejezőeszközök, módok megtalálása – felfedező kísérletezések

Szín – fény

- Túlzás, fokozás, egyensúlyvesztés megjelenítése (festés, vegyes technika, képtárgy, sorozat / zenei, irodalmi, természeti inspiráció)
- A színek felhasználása a sokszorosított grafikában (színes sokszorosítás, többdúcos linómetszet)

Jel – kép – írás

- Személyes üzenetek megjelenítésének lehetőségei üzenőfelületeken (test, tárgyak, táj, természet, online felületek, új médiumok, akciók)
- Fotókból képes, szöveges sorozatok összeállítása (eltérő képkapcsolási lehetőségek)

Tér – játék – környezet

- Valós vagy elképzelt szituációk számára téralakítás (átrendezés, tér-keresés, tér-tervezés / magány, dilemma, béke, kirekesztettség)
- Tér-tervek, tér-megjelenítések dekoratív vagy díszletjellegű megoldással (diorámák, festett dobozterek, nagyméretű képek, képtárgyak / irodalmi, valós vagy fiktív személyes történetekhez)

Képlabor – képalkotás

- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak összehasonlító vizsgálata, újragondolásuk (átfestés, beemelés, összekapcsolás, átírás, stílusjegyek átváltoztatása, variációk, parafrázis)
- Anyagok, technikák, megközelítések és stiláris jegyek a különböző korok alkotásain (ókori portréktól a szelfiig / tájak, épületek eltérő korokban)
- Személyes vizuális napló készítése (lelki tartalmak, történések és változások képes, szöveges rögzítése)

Inspiráció – reflexió – projektötletek

- A feladatokhoz, személyes témákhoz inspirációs alkotások választása, felhasználása
- Klasszikus és kortárs műalkotások összekapcsolása, köztük lévő összefüggés feltárása, együttes felhasználásuk az alkotás során (asszociatív, funkcionális, tematikus, érzelmi, gondolati, erkölcsi, filozófiai kapcsolatok)
- Hétköznapi tárgyak, jelenségek, személyes gondolatok beemelése a klasszikus és kortárs műalkotások által inspirált, azokat felhasználó történetek világába / a műalkotások szereplőinek, elemeinek összekapcsolása napjaink tárgyaival, jelenségeivel és a személyes gondolatokkal)

Vizsgamunka

- A megszerzett ismeretek, tapasztalatok felhasználásával, egyéni terv, elképzelés alapján kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és annak dokumentálása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a képzőművészet több jelentős hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóját
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket, technikákat, a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit
- a személyes gondolatok, üzenetek vizuális megjelenítésének lehetőségeit

Legyen képes:

- grafikai és festészeti tudását felhasználva önálló elképzelések alapján igényes alkotásokat készíteni
- munkáit koncepció mentén válogatni, kiegészíteni és bemutatni
- a műalkotás és a valós környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- meglátásait, gondolatait megfogalmazni alkotásokkal kapcsolatban
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet több jelentős klasszikus és kortárs alkotóját, jellemző alkotásaikat
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait, a tanult alkotói eljárásait
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit
- a legfontosabb balesetvédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- munkájához inspirációkat, motívumokat gyűjteni és vázlatokat, terveket készíteni
- a grafika és festészet tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra
- az egyedi és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására
- grafika és festészet elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások készítésére
- a tanult technikák sokszínű használatára, kísérletezésre
- átgondolt, következetes képi megjelenítésre
- meglátásainak, gondolatainak megfogalmazására alkotásokkal kapcsolatban
- balesetvédelmi szabályok betartására

A *grafika és festészet tanszak* művészeti alapvizsga követelménye

Az alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: *grafika és festészet műhelygyakorlat*

- grafika vagy kép, képsorozat, képtárgy készítése a vizsgát megelőző félévben
- a vizsgatárgy szóbeli bemutatása (téma, tervezés, technika, személyes gondolatok), maximum: 15 perc

Az alapvizsga tartalma
A választható vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező- és képalkotó képessége. A megvalósítás tükrözze a tanuló megszerzett ismereteit a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól. A létrehozott grafika, kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, szakmai tudását.

Az alapvizsga értékelése
A grafika és festészet műhelygyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének szempontjai:

- a gondolati tartalomnak megfelelő koncepció és tervezés
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő kifejezőképesség
- a téma ötletes feldolgozása, az alkotás egyedisége
- az elkészült alkotás/alkotások igényessége, összhatása
- a bemutatás tartalma, előadásmódja

TOVÁBBKÉPZŐ évfolyamok (T/7–10. évfolyam)

Továbbképző 7. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

- A látvány érzékeny megragadása
- A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása
- Az újrafogalmazás, átírás képességének, a rugalmas gondolkodásnak a fejlesztése
- A komplex szemléletű, konceptuális és kísérletező attitűd formálása
- A tervező- és alkotófolyamat dokumentálásának ösztönzése

Tananyag / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

- A képi kifejezőeszközök érzelmekre, figyelemre gyakorolt hatása
- A látvány átírásának lehetőségei – a magas- és mélynyomás összevetése
- A transzparencia fogalma és jelensége a művészetben
- Intermediális megközelítések, az akcióművészet és az installáció jellemzői
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

Látvány – megfigyelés – interpretáció

- Tárgyak, arcok egyedi jellemzőinek megjelenítése (tematikus alkotás, karaktergyűjtemény: arc, arcrészletek /azonos funkciójú tárgyak változatai – kilincsek, székek, hátizsákok)

- Megvilágítási helyzetek, fény-árnyék és színviszonyok érzelmi hatásának megfigyelése, tudatos alkalmazása
- Terek érzékelése, élménye (kinti/benti terek – fény, szín, érzelmi hatás – valóságban, műalkotáson, saját alkotáson)

Képi közlés – stílusjátékok

- Saját vagy képzőművészeti alkotás újrafogalmazása eltérő művészeti stílusokban
- Vázlatok, variációk és nagyméretű kompozíció készítése (többféle stílus vegyítése, fiktív kor stílusa)
- Valós környezet látványának, részleteinek felhasználása a képregény vagy storyboard műfajában

Képalkotás – technika és koncepció

- A magas- és mélynyomás jellemzői, összehasonlításuk egyszerű gyakorlatok segítségével
- Érzések kifejezése karcolva, absztrakt kompozíciók létrehozása (vers, zene, zaj, mozgás élményére)
- Klasszikus nyomatok egy-egy részletének kiemelése, újragondolása

Intermédia – kísérletek

- Hang- és tárgyinstalláció létrehozása személyes üzenetként (vers, szó, gondolat, zaj, zene, hétköznapi tárgyak)
- A transzparencia, a kölcsönös áthatások, áttetszőség játékos gyakorlati és konceptuális megközelítése
- Személyes, emberi problémák, témák megjelenítése kortárs művészeti eszközökkel (installáció, akció, performance, fotó-, film-, kinetikus és elektronikus művészet)
- A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása (rajz, fotó, film, feljegyzés)

Dizájn – funkció és esztétika

- Színek, formák figyelemfelkeltő és érzelmi hatását felhasználó tervezési feladat (képzelt márka, tartalom népszerűsítése, plakát, kiadvány)
- Saját képek, fotók átalakítása, újrafelhasználása az alkotás során (manuális, virtuális eszközökkel)
- Szavak, szövegek, idézetek beemelésével vizuális üzenet megjelenítése a szűkebb, tágabb környezetben (reklám, mém, poszt, street art, stencil, tetoválás, festmény, grafika)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a magas- és mélynyomás technikáját
- a kép és szöveg megjelenítésének különböző lehetőségeit

- a színek érzelmeket alakító hatását
- a kortárs vizuális művészet egyes műformáit

Legyen képes:
- festmények és sokszorosított grafikai lapok készítésére
- nyitott szemlélettel alkalmazni hagyományos és új médiumokat
- meghatározott üzenetek képi megjelenítésére
- a kép és szöveg tudatos alkalmazására
- alkotói folyamat dokumentálására
- alkotások elemzésére, átírására
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Továbbképző 8. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*
- A grafikai és festészeti kifejezőeszközök árnyalt használatának fejlesztése
- Önálló koncepciók, alkotói folyamatok megvalósításának elősegítése
- A vizuális gondolkodás ösztönzése, a problémamegoldó attitűd fejlesztése
- Az empatikus és reflektív szemlélet fejlesztése

Tananyag / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*
- A térbeliség, téri illúziókeltés lehetőségei (szín, árnyék, reflex, forma, vonal, arányok, perspektíva, nézőpont)
- A kiemelés, elhagyás szerepe, hatása
- A látvány értelmezésének, újraértelmezésének lehetősége
- Kortárs festészeti és grafikai törekvések
- Kapcsolódás a fotó-, a film- és az elektronikus művészetek kínálta vizuális világhoz
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

Látvány – megfigyelés – interpretáció
- A figura és környezet viszonyát érzékeltető ábrázolás a grafika és festészet eszközeivel (arányok, egyedi jellemzők, képnyelvi és tartalmi egymásra hatások)
- Táj, külső környezet látványának, hangulatának vizuális rögzítése (festés a szabadban, fotó, zaj- és hőtérkép)
- A térbeliség, a térillúzió létrehozása rajzi és festészeti eszközökkel (nézőpont, perspektíva, megvilágítás, szín, árnyék, reflex)

Képi közlés – stílusjátékok

- Játékos kísérletek a vizuális kontextussal (talált látványrészlet folytatása, kiegészítése, újrakomponálása)
- A látvány, kép, képtárgy átfogalmazása különböző művészeti korok felfogásában, stílusában vagy egyes mesterek sajátos vizuális nyelvén

Képalkotás – technika és koncepció

- A kiemelés, elhagyás, halványítás mint vizuális, grafikai kifejezőeszköz a gondolatok, koncepciók képi megformálására (jelentős, életbevágó, hiány, változás, mozgás, veszteség, eltűnő emlékek, tárgyak, idő)
- Különböző hangulatú, dinamikájú valós vagy fiktív terek megjelenítése (tér, ahol nem történik semmi, zajos, szomorú, hierarchikus, áttekinthetetlen tér)
- Történet, változás ábrázolása képsorozattal, képregényben (képzőművészeti, irodalmi, filmes művekből ismert karakterek változásai, szokatlan kalandjai napjaink jellemző tárgyaival és közegében)

Intermédia – kísérletek

- Talált vagy családi fotók, mozgóképek manipulálása, kombinálása új tartalmak közvetítése érdekében (filmnyelvi eszközök kísérletező alkalmazása, montázs, kollázs)
- A torzítás kínálta kortárs lehetőségek, határterületek felfedezése (fények, színek játéka, torzítása, szubjektív történet, idő, tér)
- Környezeti, társadalmi témák, problémák interdiszciplináris megközelítése, és reflektálás a kortárs művészet eszközeivel (installáció, akció, performance, fotó-, film-, kinetikus és elektronikus művészet)
- Koncepciók, munkafolyamatok dokumentálása (rajz, fotó, film, feljegyzések)

Dizájn – funkció és jelentés

- Csomagolás és webfelület-tervezési gyakorlatok formákra, karaktervilágra fókuszálva (fiktív termék: tárgy, étel, gondolat, app, tevékenység csomagolása, webes megjelenései)
- Térbeli kiáltvány, plakát, reklám készítése, tervezése (fiktív esemény, társadalmi, környezeti probléma)
- Az önkifejezés keretei, lehetőségei az alkalmazott művészetben
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet kifejezőeszközeit, tervezési feladatait, technikai fogásait
- a látvány átírásának, újrafogalmazásának lehetőségeit
- a koncepciók megfogalmazásának, megvalósításának folyamatát

Legyen képes:

- különböző anyagok, stílusjegyek használatával alkotásokat létrehozni
- térbeliség ábrázolására, a tér illúziójának megjelenítésére
- önálló, kísérletező tevékenységre a hagyományos és kortárs művészetek területein
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Továbbképző 9. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

- A grafikai és festészeti kifejezőeszközök tudatos, egyéni használatának fejlesztése
- Önálló koncepciójú alkotások, alkotássorozatok létrehozásának elősegítése
- Az egyéni meglátások, kísérleti törekvések és a tervezői gondolkodásmód bátorítása (hagyományos és kortárs művészet határterületein és a tervezés során)
- Empatikus, felelős, reflektív attitűd fejlesztése

Tananyag / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

- Belső változások, állapotok és karakterek megjelenítési lehetőségei
- Általános és egyedi jegyek, anatómiai törvényszerűségek
- Stíluskontraszt
- Látvány és tartalom átfogalmazása és átértelmezése a különböző műfajokban
- A vizuális kommunikáció nyelve
- Interaktív tér, mű kifejezési lehetőségei
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

Látvány – megfigyelés – interpretáció

- Arcok, figurák, karakterek megjelenítése eltérő szándékkal (tanulmány, alkalmazott és szabad alkotás, dokumentálás)
- Önarckép-, portrésorozat, a belső változások vizuális rögzítése (időbeli, érzelmi, pszichikai változások)
- Portrék, alakok eltérő korokban, környezetben, szituációkban (képes, rajzos gyűjtemény, elemzések)

Képi közlés – stílusjátékok

- Azonos téma eltérő képi megfogalmazásai (ellentétes, kontrasztos stílusú képek, grafikák)
- Egy választott stílus felhasználása aktuális üzenet vizuális közvetítésére
- Játék klasszikus és kortárs elemekkel (klasszikus mű üzenetének újraalkotása kortárs eszközökkel; kortárs figurák, elemek klasszikus művek terében)

Képalkotás – technika és koncepció

- Valós vagy fiktív, eltitkolt vagy háttérbe szorított történetek képi feldolgozása (személyes, társadalmi emlékezet, dokumentálás; fotó, film, grafika, festmény, kevert technikák)
- Korábbi saját alkotás egy jellegzetes elemének kiemelése és továbbgondolása új koncepció mentén
- A test a művészetben téma feldolgozása egyedi grafikai lapokon, képtárgyakon (a testre vetített vagy abból kiinduló vizuális történetek, anatómia, identitás, történelem, hierarchia, pszichológia, szociológia)

Intermédia – kísérletek

- Interaktív mű, tér kínálta lehetőségek felhasználása (kapcsolódás, megértés, identitás, tér, idő, magány, emlék, nyilvános és privát tér)
- Társadalmi vagy művészeti problémák, témák személyes és interdiszciplináris körüljárása, reflektív bemutatása a kortárs művészet eszközeivel
- A valóság színtereinek személyes, lírai vagy dokumentarista megközelítése (filmetűd, képlenyomatok, rögzített pillanatok, kísérletek: fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák)
- A kísérletek, a munka dokumentálása (rajz, fotó, film, feljegyzések)

Dizájn – funkció és stílus

- Grafikai arculattervek hangulathoz, illathoz, hangokhoz, ízekhez
- Látványtervek (napi hírmontázs újraértelmezésére, egy klasszikus és egy kortárs mű szereplőinek elképzelt közös történetéhez, két eltérő stílusú művész stílusában)
- Egyéni kifejezés és formanyelv a személyes és társadalmi üzenetek célba juttatásához
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a stílusok, stíluselemek tudatos használatának lehetőségeit
- a grafika és festészet műfajának autonóm és tervezői lehetőségeit
- a szabad alkotás és az alkalmazott művészet lehetőségeit, korlátait

Legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek tudatos alkalmazására
- adott koncepció mentén grafikai, festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására
- egyedi képi világgal bíró kortárs szemléletű alkotások létrehozására
- sajátos tematikájú látványtervet készíteni
- munkáinak dokumentálására és installálására
- saját és mások alkotásainak elemző vizsgálatára
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Továbbképző 10. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

- Vizuális kifejezőeszközök tudatos, egyedi használatának ösztönzése
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások alkalmazásának elősegítése
- Önálló, egyéni koncepciók létrehozásának, interdiszciplináris megvalósításának támogatása

Tananyag / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

- A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk
- A látvány átértelmezése a nézőpont, képkivágás, személyes látásmód segítségével
- A valós és virtuális tér törvényszerűségei, lehetőségei a vizuális kifejezésben
- A személyes vélemény, társadalmi és művészeti tartalmak megjelenítésének lehetőségei
- A személyesség kínálta lehetőségek
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

Látvány – megfigyelés – interpretáció

- Ugyanannak a látványnak eltérő fókuszú megközelítése, megjelenítése (eltérő nézőpont, képkivágás, idő, fény, lelkiállapot)
- Forma, szín és tér egymáshoz való viszonyának megjelenítési lehetőségei (a valóság kötöttsége és az alkotói szabadság)

Képi közlés – stílusjátékok

- Talált vagy örökölt képekből épített új vizuális történet megjelenítése (narratív montázs, storyboard, vizuális esszé, hagyományos és kortárs vizuális eszközök és felületek, egyéni stílus)
- Klasszikus vagy kortárs alkotások személyes feldolgozása (kiemelés, elhagyás, sajátos, személyes nézőpont)

Képalkotás – technika és koncepció

- Már létező valós vagy fiktív történet vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
- Saját koncepció megfogalmazása, alkotás, mű létrehozása (jövőkép, utópia, krízis, fiktív közösség)
- Tér és az idő értelmezése a személyes alkotás során (egy valóságos nap soha meg nem történő eseményei / absztrakt gondolati térkonstrukció belső, személyes nézőpontból)

Intermédia – kísérletek

- Saját személyes kísérlet (test, tér, technológia, gondolat; klasszikus ismeretek és kortárs eszközök, megközelítések összekapcsolása)
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák kortárs szemléletű közvetítése (idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)
- Olyan (valós vagy fiktív) csoportok, témák újszerű, vizuális reprezentációja, akik/amik ritkán jelennek meg a médiában, nyilvános felületeken
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Dizájn – funkció és üzenet

- Saját vélemény vizuális megfogalmazása társadalmi-szociális vagy környezetvédelmi témákkal kapcsolatban
- Saját munkák újrarendezése adott koncepciók mentén (fiktív történetbe ágyazva / egy képzeletbeli karakter mondanivalójának, üzenetének közvetítéséért)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a legjelentősebb vizuális, festészeti és grafikai törekvéseket, alkotásokat
- a grafika és festészet műfajának autonóm és tervezői lehetőségeit
- a kortárs vizuális művészet kínálta lehetőségeket

Legyen képes:

- alkalmazni a klasszikus és kortárs vizuális törekvések egyes eredményeit
- sokszorosított grafikai lapok és festészeti alkotások készítésére
- a műalkotás és környezet viszonyából fakadó ismeretek felhasználására
- munkáinak dokumentálására és installálására
- saját és mások alkotásainak elemző vizsgálatára
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a legjelentősebb klasszikus és kortárs hazai és nemzetközi vizuális, festészeti és grafikai törekvéseket és alkotásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és eszközök használatát
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait
- a kortárs vizuális művészet kínálta lehetőségeket
- a balesetvédelmi szabályokat és teendőket

A tanuló legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek tudatos alkalmazására
- önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotássorozatok létrehozására
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására
- műalkotás és környezet viszonyából fakadó ismeretek alkalmazására
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására
- munkáinak dokumentálására és installálására
- saját és mások alkotásainak elemző vizsgálatára
- a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására

A *grafika és festészet tanszak* művészeti záróvizsga követelménye

A záróvizsga részei

A záróvizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A záróvizsga tantárgya és időtartama: *grafika és festészet műhelygyakorlat*

- tervezés, koncepció: 45 perc
- alkotás *(a tanuló által választott technikával)*: 180 perc
- a szóbeli bemutató időtartama: maximum 15 perc

A záróvizsga tartalma

A választható grafikai vagy festészeti vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező-, illetve képalkotó képessége. A megvalósítás tükrözze a tanuló ismereteit a grafika vagy festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről. A létrehozott grafikai terv, kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló vizuális, grafikai, illetve festészeti jártasságát, tudását, művészeti igényességét.

A záróvizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:

- a gondolati tartalomnak megfelelő koncepció és tervezés
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő- és kifejezőkészség
- a használt vizuális technikák és eljárások alkalmazási szintje
- a téma ötletes feldolgozása, az alkotás egyedisége
- az elkészült munka összhangja
- a bemutatás tartalma, előadásmódja
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága

Környezet- és kézműveskultúra tanszak

KÖRNYEZET- ÉS KÉZMŰVESKULTÚRA MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy célja* a környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása, a szakirányú ismeretek átadása révén a környezettudatos magatartás, az igényes kézműves tárgyalkotás képességének megalapozása. Célja továbbá a feladattudatos, kitartó munkavégzés elsajátíttatása, melyek a tervezéstől a kivitelezésig biztosítják a meghatározott feladat elvégzését, a környezetharmonikus életvitel, az értékteremtés, értékmegőrzés igényének kialakítását.

A *műhelygyakorlat* tantárgy *feladata* a környezetkultúra széleskörű megismertetése, a kézműves tevékenységek szerepének feltárása a mindennapi életben. A hazai és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő alkotásain keresztül megismertetni a tanulókkal a tárgykultúra funkcionális területeit, a felhasználható anyagokat, az alkalmazott eszközöket, technikákat, az esztétikai törvényszerűségeket. Feladata emellett az ismeretek alkotó jellegű alkalmazásának elsajátíttatása, a múlt értékeinek a mai környezet- és tárgykultúrába való beépítési lehetőségeinek bemutatása.

A hagyományok megismertetésével népi és iparművészeti örökségünk megbecsülése, megszerettetése, a hovatartozás-tudat és a közösségi élmény mélyítése. Más korok és népek környezet- és tárgykultúrájának megismertetésével a látásmód szélesítése, az empátia és a tolerancia kialakítása. Ennek érdekében az oktatás a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve az alapfok és a továbbképző évfolyamain egyaránt hangsúlyosan alapoz a gyűjtőmunkára, a rekonstruálás és az átírás metodikájára. Az elsajátítandó elméleti és gyakorlati témakörök, tartalmak egymással szintézisben lévő rendszert alkotva jeleníthetők meg a tanítás folyamatában. Az élményszerű tapasztalatszerzés, az önművelés megalapozása érdekében javasolt könyvtár-, múzeum- és kiállításlátogatások beépítése a műhelymunkába.

A *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy* feladatcsoportjai párhuzamokat tartalmaznak a vizuális alkotógyakorlat, a *tanszaki műhelygyakorlat tantárgyak* egy-egy tananyagtartalmával és a *művészettörténet* témaköreivel, valamint kapcsolódási lehetőségeket kínálnak a társművészetek felé. A tantárgy alkalmat ad csoportos komplex művészeti környezetalakító projektek megvalósítására különböző anyagok és technikák alkalmazásával.

ALAPFOKÚ évfolyamok (A/4–6. évfolyamok)

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ területeinek bemutatása, a kézműves tevékenységek szerepének feltárása

- Irányított megfigyelések által élményszerű tapasztalatszerzés
- A környezet- és kézműves kultúra műhely és a műhelymunka megismertetése
- Projektmunkák során a tanulói közösség fejlesztése
- A tárgyalkotási technikák elsajátíttatásával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése
- A felhasználható anyagok, az alakításukhoz szükséges eszközök megismertetése
- A környezettudatosságra, fenntarthatóságra való figyelem felkeltése, az újrahasznosítható anyagok felhasználásának ösztönzése
- A munka- és balesetvédelmi szabályok megismertetése és betartatása

Tananyag / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- Környezet- és kézműveskultúra ismeretek:
  - Környezet és környezetkultúra, tárgy és tárgykultúra fogalmainak megismerése
  - Természetes és mesterséges környezet alkotó elemei
  - Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgyak szerepe
  - A természeti környezet és az épített környezet (település, lakóhely) megfigyelése
  - Tárgyelemzés alapvető szempontjainak megismerése
  - Az ősi, kézműves tárgyformálás jellemzői
  - A kézműves tárgyalkotás alapanyagai – a növényi részek, a textilek, a papír, az agyag alapvető tulajdonságai, alakításuk egyszerű technikái
  - A tárgyalkotás alapvető fázisai, a makettkészítés alapjai
  - Az ünnepekhez kapcsolódó tárgykészítési hagyományok, szokások
  - A környezet- és kézműveskultúra műhelymunkájának munka- és balesetvédelmi szabályai

Feladatcsoportok / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A környezet- és kézműveskultúra műhely

- A környezet- és kézműveskultúra műhely berendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje, alapvető magatartási és munkavédelmi szabályai

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai
- A tervezés lépései, a tárgyalkotás alapvető munkafázisai

A kézművesség anyagai, technikái

- A környezet anyagai, gyűjtés, újrahasznosítás
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- A növényi részekből készíthető tárgytípusok – egyszerű tárgyalkotási technikák
- Egyéni és csoportos alkotások, kompozíciók összeállítása az adott természeti környezetben (faágak, növények, növényi részek)

- Alapvető öltés- és fonástechnikák (szároltés, láncöltés, páros és páratlan ágszámú, lapos és domború fonások)
- Textilből készíthető egyszerű használati tárgyak köre
- Textilfestés nyomhagyási technikákkal, egyszerű használati tárgyak készítése az így létrehozott textilekből
- A papír tulajdonságai, sokfélesége és alkalmazása az alkotótevékenységben (hajtás, vágás, gyűrés, papírplasztikák, papírmasé)
- Az agyag tulajdonságai, felhasználása a tárgyalkotásban – a mintázás alapjai és eszközei
- Összhangban a természettel – törzsi kultúrák, természetközeli népek, népcsoportok tárgykultúrája példákkal
- Maszkok és egyszerű használati tárgyak készítése a megismert különböző anyagokkal és technikákkal

Lakóhely, lakókörnyezet

- Az épületek és a külső terek kapcsolata (parkok, udvarok, kertek, játszóterek)
- Tervezési feladatok színekkel és formákkal, síkban és térben (montázsok, kollázsok, makettek, talált tárgyak és újrahasznosított anyagok felhasználása)
- Az épített környezet megfigyelése, az épületek típusai
- A lakóépület alaprajza, felépítése, kreatív tervezési feladatok életkori sajátosságoknak megfelelően, változatos képzőművészeti technikákkal
- Tárgykészítés, környezetalakítás az ünnepekhez kapcsolódóan, a megismert anyagok felhasználásával
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra fő területeit, a tárgyalkotás szerepét
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit
- az anyag- és formaalakításuk egyszerű módjait
- a környezet- és kézműveskultúra műhely berendezését, munkarendjét
- a környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat munkavédelmi tudnivalóit
- a lakhelyhez és az ünnepekhez kapcsolódó környezet- és tárgykultúra alapvető sajátosságait

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- az anyagok élményszerű megtapasztalására
- a megismert eszközök szakszerű használatára, felhasználására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság megalapozása
- A fa, a fonható szálasanyagok, az agyag és a fémek szerepének megismertetése a tárgyalkotásban egyszerű technikák elsajátíttatásával
- Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek fejlesztése

Tananyag / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Környezet- és kézműveskultúra ismeretek
  - Környezetkultúra, tárgykultúra – az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevőinek megfigyelése
  - Vizuális jelek szerepe a lakókörnyezetben és az iskolában
  - Az ember és a tárgyak viszonya
  - Használati és dísztárgyak – a forma és funkció összefüggései
  - Tárgyalkotás munkafázisai a tervezéstől a kész tárgyig
  - Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon – a díszítés szerepe
  - Kézműves mesterségek – az agyag-, a famunkák, a fonható szálasanyagokból készült tárgyak, vesszőmunkák és a fémművesség alapjai
  - Népművészeti és iparművészeti példák megismerése – elemzés az adott technikák szerint
  - A tárgyalkotás anyagai, eszközei, eszközhasználat, munka- és balesetvédelmi előírások

Feladatcsoportok / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

Tárgyalkotási ismeretek

- A tárgyak formája és funkciója
- A tervezés lépései, fontosabb szempontjai – szerkezeti megoldások
- Az anyag- és technikaválasztás szempontjai
- Tárgyalkotási műveletek – előkészítő műveletek, tervezés, a tárgyformálás, összeállítás, díszítés és utómunkálatok

A kézművesség anyagai, technikái

Agyagművesség

- Az agyag felhasználási területei, jellegzetes tárgytípusai
- Az agyag tulajdonságai, formálhatósága, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- Az agyagmunka eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű agyag – tárgyalkotási és díszítési technikák (mintázás, felrakás, nyomhagyási technikák, rátét)

- Művészettörténeti és népművészeti példák tanulmányozása – őskori edények, ókori tárgyi emlékek, a magyar népi kerámiaedények jellegzetes típusai
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Faművesség, fonható szálasanyagok, vesszőmunkák

- A fa, a vessző és a fonható szálasanyagok alakíthatósága, felhasználási területei, jellegzetes tárgytípusai
- A megmunkálás eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Választott anyag egyszerű tárgyalkotási, összeállítási és díszítési technikái (sodrás, fonás, toldás, darabolás, vájás, csiszolás, kötözött, ragasztott formák, festés, pácolás, karcolás)
- Tárgyalkotás a választott anyag és technika alkalmazásával

Fémművesség

- A fémek felhasználási területei, jellegzetes tárgytípusai
- A fémművesek jellegzetes tárgyalkotási és díszítési technikái
- A fémek alapvető tulajdonságai, formálhatóságuk
- A fémműves munka eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák (darabolás, hajlítás, domborítás)
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Iskola és környezete

- Az iskolaépület külső, belső és tárgyi környezetének bemutatása vázlatokkal, fotókkal
- Térkép vagy makett készítése csoportmunkában az iskola épületéről, részeiről és közvetlen környezetéről
- Vizuális jelek szerepe a környezetünkben (piktogramok tervezése az iskola épületébe)

Lakhely, lakáskultúra, berendezés, személyes tárgyak

- A lakáskultúra elemei, összetevői, a lakberendezés legfontosabb szempontjai
- Használati és dísztárgyak, emléktárgyak (a forma és funkció összefüggései)
- Személyes tárgy tervezése és kivitelezése a megismert és választott anyagokból és újrahasznosítható anyagokból
- Népművészeti bútortípusok (hagyomány, forma és funkció)
- Népi bútorok díszítése – motívumok gyűjtése, rajzolása (minták és jelentésük)
- Életre kelt bútorok a lakásban – választható kreatív tervezési feladatok
- Különleges székek és asztalok – makettek összeállítása többféle anyaghasználattal
- Környezettervezés, makettkészítés, tárgyalkotás a megismert anyagok és technikák alkalmazásával
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- az agyag, a fa, a vessző, a fonható szálasanyagok és a fém felhasználási lehetőségeit
- az anyag- és formaalakításuk egyszerű módjait
- a tárgyalkotás fontosabb szempontjait, munkafolyamatát, munkavédelmi előírásait
- a lakáskultúra, a lakberendezés alapjait

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- az anyagok és technikák élményszerű megtapasztalására, alkalmazására
- a megismert eszközök megfelelő használatára és az önálló tárgyalkotásra
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság mélyítése
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek felfedezése
- A textil, a nemez, a bőr szerepének megismertetése a tárgyalkotásban
- Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek fejlesztése
- Tervezett, ütemezett munkafolyamattal a kitartó munkavégzés segítése
- Projektmunkák során a tanulói együttműködés erősítése
- A környezettudatosságra, fenntarthatóságra való nevelés, az újrahasznosítható anyagok felhasználásának ösztönzése
- A munka- és balesetvédelmi szabályok betartatása a műhelymunkában

Tananyag / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Környezet- és kézműveskultúra ismeretek:
  - Környezetkultúra, tárgykultúra – az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevői
  - A tárgyelemzés szempontjai –- művészettörténeti és népművészeti párhuzamok
  - Az újrahasznosítás lehetőségei
  - Kézműves mesterségek – a textil, nemez és bőrmunkák alapjai – egyszerű tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek
  - A tárgyalkotás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
  - A tárgyalkotás alapvető fázisai, munkafolyamat ütemezése
  - Az ember és környezete, mesterségek műhelyei
  - Ünnepi környezet alakítása, tervezése
  - Projektmunkák az iskolai és lakókörnyezetben

Feladatcsoportok / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Tárgyalkotási ismeretek

- A forma, funkció és a díszítés összefüggései
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technikaválasztás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései, az anyagok kombinálásának lehetőségei, kevert technikák alkalmazása
- Tárgyalkotási műveletek az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében, munkafolyamat ütemezése – előkészítő műveletek, tervezés, tárgyformálás, díszítés, összeállítás és utómunkálatok

A kézművesség anyagai, technikái

- Textilmunkák – a textil felhasználási területei
- A textilmunkák alapanyagai, tulajdonságaik, alakíthatóságuk
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A textilmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- A szabás alapvető ismeretei, egyszerű összeállítási módok
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák (varrás, fonástechnikák, a szövés alapjai, egyszerű öltéstípusok, hímzéstechnikák)
- Személyes tárgyak alkotása a tanult technikák alkalmazásával

Nemez

- A nemez felhasználási területei
- A gyapjú tulajdonságai, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A nemezkészítés anyagai, eszközei
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák
- Nemezelt kisebb használati tárgyak készítése, a tanult technikák alkalmazásával

Bőr

- A bőr felhasználási területei
- A bőr tulajdonságai, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A bőrmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák – fonástechnikák bőrszállal, díszítés nyomhagyással, domborítással és lyukasztással
- Egyszerű lyukasztott, fűzött összeállítások
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Újrahasznosítás

- Az újrahasznosítás fogalma, jelentősége a tárgykultúra területén
- Az anyagok gyűjtése, az újrahasznosítás lehetőségei

- Kreatív feladatok a megismert tárgytípusokhoz és anyagféleségekhez kapcsolódóan, újrahasznosítással
- Kuckó építése csoportmunkában az eddig megismert és újrahasznosított anyagok felhasználásával (papírdobozok, faágak, növényi részek, szálasanyagok, textilek)
- Térplasztikák, szobrok készítése projektmunkában különböző újrahasznosított anyagokból

Életmód

- A környezet, az életmód, a mesterségek és a tárgykultúra kapcsolata
- A munkakörnyezet jellemzői (környezettervezés munkatevékenységekkel kapcsolatban)
- Népi mesterségek és műhelyeik – lehetőségek szerint műhelylátogatás, múzeum, tájház, faluház látogatása a helyi lakókörnyezetben

Lakáskultúra – ünnepi alkalmak

- Az ünnepek megnyilvánulásai a környezetben, a tárgykultúrában
- A terítés kultúrája, a teríték elemei és a hozzájuk kapcsolódó szimbolikus értelmezések
- Használati és díszítő funkcióval rendelkező tárgyak, díszítési lehetőségek
- Ünnepi környezet alakítása, tervezése
- Ismert és új anyagok, technikák felhasználása az ünnepi alkalmak, a terítés kultúrájához kapcsolódó tárgyalkotásban

Vizsgamunka készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalkotás választott anyaggal és technikával
- Dokumentálás, értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a textil, a nemez, a bőr felhasználási területeit
- az anyag- és formaalakításuk egyszerű módjait, díszítési lehetőségeit
- a tárgyalkotás fontosabb szempontjait, munkafázisait
- az újrahasznosítás szerepét
- az önálló tapasztalatszerzés, információgyűjtés lehetőségeit
- a lakáskultúra alapjait, az ünnepek szerepét a környezet- és tárgykultúrában
- a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi előírásait

Legyen képes:

- pozitívan, nyitottan, konstruktívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez
- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására
- az anyagok élményszerű megtapasztalására
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- az önálló tárgyalkotásra

- egyszerű tárgyak készítése során az alkotómunka technológiai folyamatának meghatározására
- a tárgyakban rejlő esztétikum és a tárgyakkal kifejezhető jelentéstartalmak felfedezésére és megfogalmazására
- a hagyományos kézműves tárgyak szerepének felismerésére, átértelmezésére a mai igények alapján
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevőit, a környezetkultúra fő területeit
- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját, anyagfajtáit és díszítési lehetőségeit
- az alapanyagok felhasználási lehetőségeit, az anyag- és formaalakítás módjait
- a tárgyalkotás, az újrahasznosítás lehetőségeit, fontosabb szempontjait
- az önálló tapasztalatszerzés eszközrendszerét
- a környezetkultúra és kézművesség legfontosabb munkavédelmi előírásait

Legyen képes:

- konstruktívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez
- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására
- az anyagok élményszerű megtapasztalására
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- az önálló tárgyalkotásra, funkcionális vagy gondolati tartalmat kifejező termék létrehozására, munkafázisok meghatározására az alkotói folyamatban
- közös projektekben való együttműködésre
- tárgyelemzésre adott szempontok alapján – művészettörténeti és népművészeti párhuzamok felismerésére
- a tárgyakban rejlő esztétikum és a tárgyakkal kifejezhető jelentéstartalmak felfedezésére
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

A *Környezet- és kézműveskultúra tanszak* művészeti alapvizsga követelménye

Az alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat*

- tárgyalkotás választott anyaggal és technikával, a vizsgát megelőző félévben
- a vizsgatárgy tervezésének, elkészítési technikájának szóbeli beszámolója: maximum 15 perc

Az alapvizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező-, tárgyalkotó képessége. A tervezési feladat tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő képalkotó és tervezőkészségét, a környezet- és kézműves kultúra anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló technikai jártasságát, szakmai tudását.

Az alapvizsga értékelése
A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- a gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró-, tervező-, formaalkotó, felület- és díszítményalakító képesség
- környezet- és kézműveskultúra alapismeret
- anyag- és eszközhasználat
- az elkészített tárgy igényessége, összhatása
- a bemutatás tartalma, előadásmódja

TOVÁBBKÉPZŐ évfolyamok (T/7–10. évfolyamok)

Továbbképző 7. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása
- A hazai és az egyetemes tárgykultúra megismertetése jeles példákon keresztül
- A tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának bemutatása
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése a kultúra és a szórakozás témakörében
- A meghatározott célú feladatok, alkotómunka elvégzéséhez szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés megerősítése, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése

Tananyag / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

- Környezet- és kézműveskultúra ismeretek:
  - A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai
  - A tárgyalkotás és tárgyelemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek
  - Az ember és a tárgyak viszonya – a tárgyakkal közvetített jelentéstartalom
  - Egyedi tárgyak és a tömegtermékek tulajdonságai
  - A tárgyak használati és dísz funkciója

- A tárgyak dokumentációs funkciói
- Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték viszonya
- A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- A gyűjtőmunka módszerei – könyvtárak, múzeumok, tájházak, kiállítóterek látogatása
- Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei
- A tapasztalatok felhasználása az egyéni és közös alkotómunkában

Feladatcsoportok / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei
- Tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek, technikák, esztétikai követelmények
- A tervezés lépései, szempontjai – formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek
- A színek, formák, a fény és az árnyék kifejezőereje
- A forma, a funkció és a díszítés összhangja
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- Az anyagok kombinálásának lehetőségei, kevert technikák alkalmazása
- A technikák eszközigénye, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Sokszorosítás

- Sokszorosítás a tárgyalkotásban – jellegzetes anyagok és technikák (öntés, préselés és domborítás – gipsz, agyag, fém)
- Sokszorosítási technikák a díszítményalkotásban (metszetek, dúcok, nyomatok mintázófák, pecsételők)
- Pozitív és negatív formák
- Terülő- és sorminták kialakítása a választott tanult technikákkal (lakástextilek tervezése és készítése – forma- és színvariációk)
- Díszítő jellegű domborművek, plasztikák mintázása (plasztikai minőségek, geometrikus vagy természeti formákkal, formaredukcióval)

Színház

- Maszkok, álarcok, díszlet és jelmez – művészettörténeti példák megismerése
- Színháztörténeti és irodalomtörténeti érdekességek az európai művészetben
- A bábszínház világa (magyar bábkészítő mesterek munkái)
- Bábtípusok (sík- és térbeli bábok, ujjbábok, mozgatható végtagú bábok – marionett bábok, árnyjátékok)
- A bábkészítés anyagai, technikái
- Tárgyalkotás a színház témakörében választott anyagokkal és technikákkal

- Választott irodalmi vagy zenei mű feldolgozása alapján bábok készítése a tanult technikákkal (közös játék a bábokkal, rövid jelenetek előadása szituációk átírásával)
- Díszlet-dobozok készítése (színházi terek ábrázolása doboz-makettek készítésével)

Szórakozás

- Sport, játék, zene, tánc és helyszínei
- Mozgást kifejező alkotások anyagai, technikái, mozgássorozatok ábrázolása
- Sportesemények és kulturális, művészeti események tárgyainak elkészítése különböző kép- és tárgyalkotó technikákkal
- Sport, játék, tánc mozgásfázisainak bemutatása fotósorozattal
- Rövid tárgyanimációk készítése tárgyak mozgatásával, léptetésével
- Repülő, kreatív játékok tervezése és készítése – mozgásuk megfigyelése és ábrázolása (papírsárkányok, repülők, kitalált repülő tárgyak)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevőit
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában és saját életében
- a kézműves tárgyalkotás műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig
- a felhasznált anyagok fajtáit, tulajdonságait
- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát
- a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi előírásait
- a sport, a kultúra és a szórakozás témakörének kifejezési lehetőségeit az alkotómunkában

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására
- önálló tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig
- az anyagok, eszközök, technikák helyes megválasztására
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Továbbképző 8. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése, a tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának szemléltetése
- A hazai és az egyetemes tárgykultúra bemutatása jeles példákon keresztül

- A díszítőművészet jellemzőinek és tudatos alkalmazásának elsajátíttatása
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése az érzelem és egyéniség témakörében
- A meghatározott célú feladatok, az alkotómunkához szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek bővítése
- Az értékteremtés igényének erősítése, az esztétikai érzékenység fejlesztése, a művészeti önkifejezés eszköztárának és lehetőségeinek bővítése

Tananyag / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

- Környezet- és kézműves kultúra ismeretek:
  - A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai
  - A tárgyalkotás szempontjai, esztétikai értékek, minőség fokozása
  - Az ember és a tárgy kapcsolata – a személyes tárgyakkal közvetített jelentéstartalom
  - Érzelem és egyéniség kifejeződése a tárgy- és környezetkultúrában
  - A díszítőművészet és az iparművészet kölcsönhatása
  - A tárgyak funkciói – dokumentatív, használati és pszichológiai funkció, társadalmi-gazdasági jelző szerep
  - Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték – ajándéktárgyak, emléktárgyak
  - Egyedi tárgyak és a tömegtermelés – alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák, az önkifejezés lehetőségei
  - A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
  - Divattörténeti érdekességek kiemelése a művészettörténeti korszakokból
  - Viselet – öltözék és öltözékkiegészítők
  - Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben
  - Az önművelés, a gyűjtőmunka módszereinek bővítése

Feladatcsoportok / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
- Formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek, szimmetria, aszimmetria
- Színtani ismeretek. Színek, érzelmek és hangulatok
- Gyűjtőmunka
- Motívumalkotás, stilizálás, átírás. Motívumelemek, fő- és mellékmotívumok
- A kompozícióépítés elvei, szabályai
- A funkció, forma, díszítmény összhangja
- Modellezés

- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- Az anyag- és technikaválasztás szempontjai, társításuk, kombinálásuk lehetőségei
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Érzelem és egyéniség – személyes tárgyak

- Az érzelem és egyéniség kifejezésének lehetőségei a környezet- és tárgykultúrában
- Gyűjtőmunka és megfigyelések a lakókörnyezetben
- Tárgyalkotás, környezettervezés a témakörhöz kapcsolódóan
- Színek érzelmi hatása a lakáskultúrában – belső tér ábrázolása színvariációkkal, színkontrasztokkal, faktúrákkal

Díszítőművészet, motívumrendszer

- A díszítmények szerepe, jelentéstartalma, leggyakoribb szimbólumok a népművészetben
- Személyes tárgy alkotása a díszítőelemek tudatos alkalmazásával – választott anyaggal és technikával
- Mintatervezés és nagyítás népművészeti motívumok gyűjtése és átírása alapján (nagy méretű színes kompozíciók készítése csoportmunkában / rajzolás, festés, sablonok vágása, festékfújás papírra, falfelületre)

Személyes tárgyak – ajándékozás

- Az ajándékozás kultúrája – az ajándéktárgy és a csomagolás harmóniája
- A csomagolás és a díszítés lehetőségei – minták kialakítása sokszorosítással, tükrözéssel, forgatással – manuális vagy digitális eszközökkel
- Ajándékkészítés és csomagolás választott anyaggal, technikával

Öltözék

- Az öltözék összetevői – az öltözékkel közvetített jelentéstartalom
- Az öltözéktervezés alapjai – mintakészítés, modellezés
- Öltözék, öltözékkiegészítő vagy öltözékdarab készítése választott anyagok és technikák felhasználásával, kombinálásával, viseleti babákra vagy saját célra
- Fejfedő vagy kiegészítő kreatív tervezése és kivitelezése újrahasznosított anyagokból

Öltözékkiegészítők

- Az ékszerek típusai
- Az ékszerkészítés anyagai, technikái
- Ékszer, ékszerkollekció kreatív tervezése, választott anyagok és technikák szerint

Textil- és bőrművestechnikák

- Textilfestés újabb lehetőségei (textilnyomás, batikolás)
- Hímzés- és szövéstechnikák újabb lehetőségei
- Nemezelés – a nemez szabad felhasználása

- Összeállítási technikák – a gépi varrás alapjai
- A bőrvarrás és díszítés alapjai, eszközei és technikái
- Választott technikák alkalmazása a tárgyalkotásban
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, a díszítőművészet jellemzőit
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, saját életében
- a kézműves tárgyalkotó tevékenység tanult területeit, azok műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat
- a tárgykészítés komplex munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig
- a tervezés szempontjait, a funkció-forma-díszítés összhangját
- a hagyományos kézműves tárgyalkotás beépítésének lehetőségeit a mai tárgykultúrába
- a kézműves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait
- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát
- a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi előírásait
- az érzelem és egyéniség témakörének kifejezési lehetőségeit a kézműves alkotómunkában

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig
- az anyagok, eszközök, díszítő- és összeállító technikák helyes megválasztására
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek megértésére, tárgyak, díszítmények, technikák átírására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Továbbképző 9. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése
- A magyar népművészet és az iparművészet korszakainak, tárgyalkotási területeinek bemutatása kiemelt példákon keresztül
- A megismert témakörök beépítési lehetőségeinek felfedeztetése a mai környezet- és tárgykultúrába
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése – a kortárs művészet alapján
- A tudatos gyűjtőmunka, az átírás módszerének és alkalmazási lehetőségeinek bővítése

- Elméleti és gyakorlati ismeretek fejlesztése, egyéni és közös alkotómunka, közös komplex művészeti projektekben való konstruktív részvétel ösztönzése

Tananyag / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

- Környezet- és kézműveskultúra ismeretek:
  - A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai és díszítőművészete
  - A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő kézműves emlékei, a népművészet, népi iparművészet, iparművészet tárgyköréből
  - A gyűjtőmunka módszerei – az önművelés és az önkifejezés lehetőségei
  - A tárgyalkotás és tárgyelemzés szempontrendszere, esztétikai értékek, minőségek
  - Az ember és a tárgyak viszonya – a tárgyak információhordozó szerepe, jelentéstartalma
  - Alkalmazott, átalakított és alkotott tárgyak és az alkotó és befogadó ember viszonya
  - A műalkotás mint speciális tárgy, a műkereskedelem sajátosságai
  - A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
  - A tárgykultúra, a formatervezés, a technikai újítások művészeti példái a 19. század végén és a 20. század első felében
  - A tárgyrekonstrukció szerepe, szempontjai, folyamata és az átírás lehetőségei
  - A természeti környezet és az épített környezet aránya és értékei az eltérő településtípusokban – a városi környezet és a kisebb települések környezeti sajátosságai

Feladatcsoportok / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei
- Gyűjtőmunka, rekonstrukció, átírás népművészeti tárgy alapján választott anyagokkal és technikákkal
- A tervezési és kivitelezési folyamat lépései és dokumentálása
- A funkció, forma, díszítmény összefüggéseinek feltárása és megértése
- Makettkészítés, modellezés
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, felhasználhatóságuk
- Az anyag- és technikaválasztás összefüggései, társításuk, kombinációs lehetőségei (a 20. század művészettörténeti példái)
- A kézművesség eszközei, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Múlt, jelen és jövő

- Az idő múlása, változások folyamata, változásnyomok a településen
- Gyűjtőmunka és elsődleges vizuális megfigyelések a lakókörnyezetben

- Dokumentálás, fotósorozatok, rajzok, vázlatok készítése (a tapasztalatok felhasználása a témakörhöz kapcsolódó tárgyalkotásban, környezettervezésben)
- Vizuális és tárgyi jelek a településen (reklám, hirdetőtáblák, hirdetőoszlopok)
- A betű és a város – a város elemei (nagy méretű betűk készítése újrahasznosított dobozokból, különböző hajlítható anyagokból, majd a betűk, betűsorok, szavak megvilágítása – fény-árnyék viszonyok megváltoztatásával / közös térbeli betű-kompozíciók építése és fotósorozat készítése)
- A településeken és a települések közötti közlekedés megfigyelése és a tapasztalatok feldolgozása (utak hálózata, közlekedési eszközök, épületek, építmények megjelenítése síkban és térben – rajzokkal, makettekkel)

Népművészet

- A népművészet jellegzetes tárgytípusai, alapanyagok, motívum és színvilág
- Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása a népművészet egy-egy korszakához vagy tájegységéhez kapcsolódóan
- Hagyományos funkciók, formák, díszítmények és technikák (átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai környezet- és tárgykultúra választott területeire)

Iparművészet

- Az iparművészet műfajai, kiemelkedő emlékei, klasszikus és kortárs magyar alkotói
- Tárgyrekonstrukció, tárgyalkotás egy választott művészeti korszakhoz vagy egy választott művészi kézműves területhez kapcsolódóan
- Tárgytípus, technika, díszítmény (átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai igényekhez igazodva)
- Modern tárgyak az előző művészeti korokban (kreatív tervezési feladatok időutazással)

Fotó, animáció és mozgóképtörténet

- Fotó- és filmtörténeti érdekes tárgyak, eszközök megismerése (forgó csoda, bűvös korong, élőforgató, praxinoszkóp)
- Optikai eszközök, játékok készítése (pörgetős füzetek, camera obscura, anamorfózis hengerek, rajzok)
- Animációs kísérletek (közös tárgyanimációk készítése belső és külső térben)
- Kortárs kiállítások látogatása – lehetőség szerint
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevőit
- a lakókörnyezet és az ember kölcsönhatását
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, saját életében

- a megismert kézműves tárgyalkotó tevékenységek műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig
- a tervezés szempontjait, a funkció-forma-díszítés összhangját
- a tárgyalkotásban alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási lehetőségeit
- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát és a munkavédelmi előírásokat

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig és technikák rekonstruálására
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek feltárására
- közös környezetátalakító projektekben való konstruktív részvételre, együttműködésre
- a munka- és balesetvédelmi szabályok következetes betartására

Továbbképző 10. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése
- A népi iparművészet, a modern és a kortárs művészet jeles példáinak, valamint a környezet- és tárgykultúra modern törekvéseinek bemutatása
- A megismert témakörök beépítési lehetőségeinek felfedeztetése a mai környezet- és tárgykultúrába
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalkotási technikáinak, a kortárs művészet eszköztárának megismertetése
- A gyűjtőmunka és a dokumentálás alapjainak, módszereinek bővítése
- Önálló egyéni és közös alkotómunkára és kortárs kiállítások látogatására való ösztönzés

Tananyag / *környezet- és kézművekultúra műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

- Környezet- és kézműveskultúra ismeretek:
  - A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő alkotásai a modern és kortárs művészetben
  - A gyűjtőmunka módszerei / az önművelés és az önkifejezés lehetőségeinek bővítése
  - A modern tárgy- és környezetkultúra jellegzetességei (kísérletezések, új törekvések)
  - A kortárs tárgyelemzés megközelítési szempontjai
  - Újrahasznosítás lehetőségei napjainkban
  - Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák
  - Értékmegőrzés, értékteremtés, művészeti alkotás

- Nemzeti sajátosságok a környezet- és tárgykultúrában, a kézművesség értékközvetítő, értékátadó szerepe
- A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei – eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Dokumentálás, tárgyak installálása, kiállításrendezés
- A tapasztalatok felhasználása az egyéni alkotómunkában

Feladatcsoportok / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, a kézművestechnikák újabb lehetőségei
- Gyűjtőmunka, rekonstrukció, átírás
- A dizájn, az ergonómia, a funkcionalizmus szempontjai
- Funkció-forma, anyag-szerkezet, arány-kompozíció, színdinamika, stílus
- Makettkészítés, modellezés újrahasznosítható anyagokkal
- Az anyagok tulajdonságai (alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk és társításuk)
- A kézműves technikák eszközigénye, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Múlt, jelen és jövő

- Modern művészet, kortárs művészeti ismeretek (a 20. század második felének művészete, magyarországi művészek alkotásainak megismerése)
- A hagyományos tárgyalkotás sajátosságainak, szimbólumainak megjelenése a modern művészetben
- A tárgyalkotás és tárgyfelhasználás modern művészi értelmezései
- Az alkalmazott művészetek új útjai
- Tárgyalkotási kísérletek egyénileg és közösen – valamely 20. századi neoavantgárd irányzat jegyében (kinetikus és mobil művészet, koncept art, minimal art, land art, mail art, pop art)
- Újrahasznosított anyagokkal sík- és térbeli kompozíciók, térplasztikák létrehozása az épített vagy természeti környezetben

Formatervezés

- A formatervezés sajátosságai
- Modern funkcionalizmus, ergonómia
- Formatervezés a környezet- és tárgykultúra ismert és új területein (lakáskultúra, közlekedés, kommunikáció, műszaki cikkek, csomagolás)
- Modellezések a formatervezés témaköréhez kapcsolódóan, választott anyagokkal és technikákkal

A környezet- és tárgykultúra / jelen és jövő

- Az ember és a technika
- A dizájn szerepe – a fogyasztói kultúra alakulása
- Újrahasznosítás, transzformáció
- Környezettudatosság – a környezetalakítás modern törekvései
- Jövőkép a környezet- és tárgykultúrában
- Ember–tevékenység–környezet kapcsolata, környezetalakítási, környezettervezési, tárgyalkotási gyakorlatok – közösségi formában
- Iskolai- és lakókörnyezet-átalakító projektek (térkonstrukciók, mobil szobrok, installációk építése az iskola belső tereibe)
- Iskolai közösségi terek kreatív bútorainak tervezése

A környezet- és tárgykultúra / a közösség

- A közösség szerepe a lakókörnyezet alakításában
- A közösségi élmény a projektekben, a közös alkotótevékenységben
- A lakókörnyezet felfedezése a művészet eszközeivel
- A közösségalapú településfejlesztés, az összefogás lehetőségei a helyi közösségekben
- Kulturális programok látogatása, kortárs kiállítások és műterem-látogatások az adott lehetőségek szerint
- Műhely- és műterem-látogatások a lakókörnyezetben élő kézműveseknél, mesteremberekнél, művészeknél (a generációk közötti együttműködés és empátia erősítése)

Dokumentáció és prezentáció

- A dokumentálás szerepe
- Az alkotások és munkafolyamatok dokumentációja, technikai, digitális dokumentáció
- A fényképezés – tárgy- és műtárgyfotó jellemzői (fények, világítás, nézőpont)
- Személyes mappa, portfolió összeállítása
- Kiállításrendezés – szempontok, anyagválogatás, rendszerezés, kellékek, eszközök

Rendszerezés

- A környezet- és kézműveskultúra műhelymunka elméleti és gyakorlati anyagának rendszerezése
- A tárgyalkotás területeiről tanultak rendszerezése
- Az anyagokról tanultak rendszerezése
- A technikákról tanultak rendszerezése
- Az esztétikai értékekről tanultak rendszerezése
- A környezetalakításról, tárgyalkotásról tanultak rendszerezése

Vizsgamunka készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalkotás választott anyaggal és technikával
- Dokumentálás, értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevőit
- a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait
- a tárgyak helyét, szerepét a mai tárgykultúrában és saját életében
- a megismert kézműves tárgyalkotó tevékenységek műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit
- a tárgykészítés komplex munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig
- a tervezés szempontjait, a funkció-forma-díszítés összhangját
- a kézműves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetőségeit
- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát
- a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi szabályait
- a modern művészet törekvéseit a környezet- és tárgykultúra területén
- kézműves tárgyalkotó tevékenységek lehetőségeit a mai környezet- és tárgykultúrában

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, a környezet- és tárgykultúra tudatos alakítására
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig
- munkájában a funkció-forma-díszítés összhangjának megteremtésére
- az anyagok, eszközök, díszítő- és összeállító technikák helyes alkalmazására
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására
- a társművészetek, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után / *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevőit
- a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, saját életében
- a kézműves tárgyalkotó tevékenység területeit, műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit

- a kézművességben alkalmazható anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetőségeit
- a tárgyalkotás eszközeit, azok szakszerű használatát
- a tárgykészítés komplex munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig
- a tervezés szempontjait, a funkció-forma-díszítés összhangját
- a magyar népi kézművesség legjelentősebb emlékeit
- más korok és népek legjellemzőbb kézműves emlékeit
- a modern, kortárs művészet legjellemzőbb alkotásait, magyarországi vonatkozásait
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat
- a hagyományos kézműves tárgyalkotó tevékenységek lehetőségeit a mai környezet- és tárgykultúrában
- a környezettudatos, fenntartható életmód alapvető szabályait
- a környezet- és kézműves kultúra műhely munkavédelmi előírásait

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, a környezet- és tárgykultúra tudatos alakítására
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig
- munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére
- az anyagok, eszközök, díszítő- és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására
- a társművészetek, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

A *környezet- és kézműveskultúra tanszak* művészeti záróvizsga követelménye

A záróvizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: *környezet- és kézműveskultúra műhelygyakorlat*
A gyakorlati vizsga időtartama:

- tervezési feladat: 45 perc
- tárgyalkotás: 180 perc
- a szóbeli bemutató időtartama: maximum 15 perc

A záróvizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező- és tárgyalkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló látványértelmező, gondolati

tartalomnak megfelelő elemző, átíró-, képalkotó, tervezőkészségét, a környezet- és kézműves kultúra anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló technikai jártasságát, mesterségbeli tudását, művészeti igényességét.

A záróvizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- a gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró-, kifejezőkészség
- problémamegoldó tárgytervezői viszonyulás
- a terv tartalmi és formai megoldása
- a környezet- és kézműves kultúra ismeretek gyakorlati alkalmazása
- anyag- és eszközhasználat
- a forma és díszítmény összhangja, a vizsgamunka összhatása, esztétikuma

A szóbeli bemutató értékelése

- a vizsgatárgy technikájának bemutatása és elhelyezése a követelményekben, meghatározott elméleti tananyag ismeretében
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága

Szobrászat és kerámia tanszak

SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy célja* az általános és szakirányú vizuális műveltség megalapozása, fejlesztése, az elméleti és gyakorlati ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót téri konstrukciók, szobrászati és kerámia tervek, alkotások létrehozására. Célja továbbá olyan fejlett formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, technikai tudás átadása és igényesség kialakítása, amely felkészít az önálló alkotómunkára, az igényes tárgyalkotásra.

A *műhelygyakorlat feladata* a szobrászat és kerámia műfaji sajátosságainak megismertetése, téri alakzatok, plasztikák készítéséhez, tárgyalkotáshoz szükséges anyag- és eszközismeret, eszközhasználat átadása, munkaszervező készségek, képességek kialakítása. A tantárgy feladata továbbá a témák, témacsoportok sokoldalú feldolgozása, a kreatív feladatmegoldások ösztönzése a tervtől a kész munkáig. A klasszikus szobrászat és kerámia formai megoldásainak és az azoktól való elszakadás lehetőségeinek bemutatása. A tárgyformálás hagyományos és új anyagainak, technológiai eljárásoknak, kivitelezési módoknak, valamint a szobrász és kerámia műhely felszerelésének megismertetése.

ALAPFOKÚ évfolyamok (A/4–6. évfolyamok)

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- A szobrászati érdeklődés, a kerámiakészítés iránti nyitottság kialakítása
- Az életkornak megfelelő szakmai gyakorlati ismeretek, tapasztalatok megalapozása
- Téri alakzatok, térkonstrukciók egyéni és közös alkotásának felfedezése
- Az alapvető szobrászati és kerámia anyagok, technikák megismertetése
- A formaalkotási gyakorlathoz szükséges készségek kialakítása
- A balesetmentes műhelymunka szabályainak megismertetése

Tananyag / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- Szobrászat és kerámia ismeretek:
  - A feladatok során felmerülő, plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszkedő ismeretek
  - a művészettörténet nagy korszakaiból
  - Az agyag legfontosabb jellemzői, kezelése, alakítási lehetőségei
  - A téri konstrukciók építésének lehetőségei, eszközei, anyagai
  - Egyszerű kerámiatárgyak, -edények készítésének fázisai (formaadás, engóbozás)
  - Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Ismerkedés a szobrász- és kerámiaműhellyel

- A szerszámok bemutatása, kipróbálása – mintázófa és szobrászgyűrű készítése
- Az alapanyagok összehasonlítása (agyag, gyurma, plasztilin, gipsz, karton, papírmasé)
- Egyszerű organikus formák mintázása, faragása különféle anyagokból

Pozitív-negatív formák

- Geometrikus formák összeállítása (hungarocell, ytong, karton / rések, kivágások, áttörések – külső és belső tér)
- Vázak, szerkezetek építése (felhasználható talált, gyűjtött anyagok, kapcsolódási lehetőségek, ragasztók, kötözők / hidak, mászókák)

Felületalakítás

- Faktúragyűjtés apró természeti formákról (nyomatok, egyedi minták készítése)
- Termések, tárgyak lenyomata agyagban, megőrzésük terrakottában, gipszben (pecsétek)
- Masszagyúrás, lapsodrás, szögletes és kerek síkfelület tagolása (nyomhagyás, festés)
- Ritmusgyakorlatok – kerámiaékszer-készítés (felfűzhető gömbölyű és hosszúkás formák)

Mintázási gyakorlatok

- Gyakorlatok az arányérzék fejlesztésére: alapformák, rész-egész viszonya (kis ház – nagy figura / nagy edény kis füllel és megfordítva)
- Formaelemzések – természeti és mesterséges tárgyak (kavics, termés / botmixer, vasaló)
- Relief készítése / pozitív-negatív formák (meseváros / reggelizőasztal / plüssfigurák)

Állatábrázolás

- Állatrajzolás (állatkerti, vadasparki látogatás – vetített képes előadás képei)
- Állatfigurák mintázása (leegyszerűsítés, kifejező mozdulatok, tömbszerűség)
- Kicsinyítés-nagyítás (nagy állatok kicsiben – aprók nagyban / közeli-távoli megjelenítés)
- Relief és plasztika készítése (azonos állatfigurákkal)
- Anyagválasztás / agyag, fa, gipsz, papírmasé (azonos figura – többféle anyagból)
- Stilizált állatfigura készítése – gipszforma levétel – sokszorosítás formába préseléssel
- Terrakotta égetés

Edénykészítés

- Marokedény készítése, díszítése nyomhagyással (múzeumi tárgymásolat és saját edény)
- Szabadformálású felrakott edények készítése (szabálytalan forma)
- Kézi korongon történő edényfelrakás (hengeres, öblös tárgy)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- a térformálás lehetőségeit, anyagait, technikáit
- az egyszerű edénykészítés módjait
- a baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat

Legyen képes:

- alkalmazni az elsajátított térformáló és tárgykészítési technikákat
- figurák megjelenítésére különböző anyagokból
- egyszerű kézzel formált és felrakott edényeket készíteni és díszíteni
- életkorának megfelelő szinten megjeleníteni elképzeléseit agyagban és más anyagok felhasználásával
- a balesetvédelmi szabályok alkalmazására

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A feladatok során feldolgozott, kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető konstrukciós, mintázási és kerámiaedény-készítési technikák alkalmazása

- A megismert téralakító, tárgyalkotó eljárások gyakorlása, fejlesztése
- Plasztilinnel, gipsszel, agyaggal és más anyagokkal való bánásmód elsajátíttatása
- Felkészülés az egyszerűbb feladatok önálló megoldására

Tananyag / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Szobrászat és kerámia ismeretek:
  - A feldolgozott plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek
  - Térkonstrukciók, relief és körplasztika
  - Geometrikus formák építése, összeállítása
  - Tárgykészítés korongozással és lapból való építéssel
  - A gipsz mint segédanyag és mint végleges anyag
  - A máz mint védőréteg és díszítő-, színezőanyag
  - Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

Ismerkedés a szobrászat és a kerámiázás során használt anyagokkal, technikákkal

- Pénzérmék, plakettek mintázása (rendhagyó megjelenés – kitalált szigetek fizetőeszközei)
- Agyagba, gipszlapba való karcolás, felületképzés (ősi motívumok, ékírás)
- Gipsz pozitív öntése, retusálása / Gipszformalevétel – préselés – terrakottaégetés

Az építészet és a társművészetek kapcsolata

- Térhálók létrehozása kisebb és nagyobb léptékben (rendhagyó pókhálók, behálózott terek / dobozon belül cérnákkal, szívószállal – valós belső terekben fonalakkal, papírgurigákkal)
- Dobozterek alakítása (elképzelt városok teremtése csoportmunkában – papírdobozokból, hullámkartonok hajtogatásával, kivágással, kisebb-nagyobb formák összeépítésével)
- Horizontális és vertikális térformák építése (drótból, hurkapálcikából, modell-lécből / világítótornyok, díjak, térbútorok – térszervező, hangulatfestő objektumok makettjei)

Felületalakítás

- Nyomhagyásos gyakorlatok síkfelületen (eszközlenyomatok, kimetszés, karcolás)
- Síkfelület tagolása engóbbal (csíkozás, pöttyözés, fröcskölés, festés ecsettel, írókázás)
- Agyagkaparó, simító kéziszerszámok készítése

Edénykészítés

- Síklapokból készített egyszerű fedeles tárgy készítése, díszítése a ritmusgyakorlatok alkalmazásával
- Különböző rendeltetésű, méretű és formájú szögletes edények díszítése (geometrikus díszítmények, betűk, számok festése, bekarcolása)
- Formára vagy formába rakott intarziaedény (színezett anyagok felhasználásával)
- Korongozás – egyszerű alapformák, azok díszítése karcolással

Műterem- és gyárlátogatás (riportfilmek, ismeretterjesztő filmek megnézése)

- Szobrászművész, keramikusművész munka közben
- Látogatás kerámia- vagy porcelángyárban (gipszműhely, nyersgyártó-formázó műhely, festőműhelyek, különböző hőfokon üzemeltetett kemencék és a kész termékek)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- a tér- és formaképzés lehetőségeit, kivitelezési módjait különböző anyagokból a lapokból épített és korongozott edények készítési módjait
- a balesetvédelmi szabályokat

Legyen képes:

- konstruálni, mintázni és formázni plasztilinnel, gipsszel, agyaggal vagy egyéb anyagokkal
- a megismert modellező, lapból építés és korongolás tárgyalakítási eljárások birtokában ép, stabil tárgyat létrehozni
- minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítésére
- egyszerűbb feladatok önálló megoldására
- a balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó újabb művészettörténeti példák megismertetése
- A különböző funkciójú és méretű konstrukciós elképzelések megvalósításának segítése
- Különböző kerámiatárgy-készítési technikák megismertetése és gyakoroltatása
- Az önálló megoldási készség kialakítása, különböző plasztikai feladatok végigvitelével (különféle anyagokból konstruált téri formák, dombormű, körplasztika)
- A kerámiatárgy-készítés alapfogásainak elsajátíttatása, kisebb hengeres formák korongozásának megtanítása és gyakoroltatása
- Az edényformálás, a tetők, fülek, kiöntők elkészítésének, ragasztásának elsajátítása
- A mázak használatában való jártasság kialakítása

Tananyag / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Szobrászat és kerámia ismeretek:
  - Az elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek
  - Továbbtanulási lehetőségek (nyílt nap / látogatás művészeti középiskolákban)
  - Térkompozíciós elvek
  - Figurális ábrázolás

- A kerámiaedény-formálás és plasztikus díszítésének különböző technikái
- Alacsony- és magastüzű kerámiamasszák, mázak
- Oxidáló és redukáló égetés – kemencetípusok
- Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Térkompozíció

- Az anyagok egymást erősítő hatásának, kifejezőerejének tudatos felhasználása
- Kemény és lágy anyagok felhasználásával különféle nagyságú téri alakzatok létrehozása (kapu, titkos búvóhely, cicajátszótér, találkozási pont / drót, papír, karton, textil, fonal és faelemek összeépítésével)
- Funkcióval rendelkező térformák, pihenőpadok, tornyok, hidak építése (drótból, hurkapálcikából, modell-lécből, kartonból)
- Nagyobb méretű téri forma makettjének felrakása samottos agyagból (virágláda, utcabútor, kút)

Állatkoponya mintázás

- A formai egyszerűsítés lehetőségei
- Mintázás agyagból, terrakotta égetés
- Faragás gipszből vagy Ytong téglából

Emberi figura

- Múzeumi anyaggyűjtés (idolok, egyiptomi szolgaszobrok, kockaszobrok)
- Stilizált figurák, kisplasztikák készítése mintázással, papírmaséból (tömbösítés, eltúlzott arányok, színezés, díszítés mintákkal)

Korongozás

- Anyaggyűjtés (edényformák rajzolása, díszítmények másolása, elemzése)
- Hengeres formák korongolása, a forma tagolása engóbbal (egyszerű edényformák különféle peremmegoldással)
- Fedő kialakítása / fenékszög esztergálása
- Fülezés, fülhúzás – fogók felragasztása

Mázas edények

- Mázazási, kemencerakási gyakorlatok
- Az égetési folyamatok figyelemmel kísérése
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- a téri alakzatok létrehozásának lehetőségeit
- az alapszintű kerámiatárgy-készítési technikákat
- a baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat

Legyen képes:

- önállóan megoldani különböző plasztikai feladatokat (dombormű, körplasztika)
- kisebb hengeres formát korongozni
- edényeket formálni, összeállítani, mázakat használni
- a balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a szobrászat- és a kerámiatörténet fontosabb állomásait, eredményeit
- a kiemelkedő jelentőségű műveket, alkotásokat, és azok készítőit
- a téri alakzatok, a szobor- és kerámiakészítés alapjait, a felhasznált anyagok tulajdonságait, felhasználási területét, a készítés technikáját
- a forma és díszítmény összhangjára vonatkozó esztétikai követelményeket
- a balesetvédelmi szabályokat és a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- az anyagismeret birtokában a célnak legmegfelelőbb eljárást alkalmazni
- életkorának megfelelően tapasztalatait, ismereteit beépíteni az alkotás folyamatába
- a tárgyalkotás folyamatában a forma és díszítmény összhangját megteremteni
- a tárgyakat, az anyag-funkció-forma szempontjai szerint értelmezni
- domborművet és kisplasztikát mintázni, faragni, építeni, térkonstrukciót készíteni
- különféle egyszerű kerámiaedény-készítési technikákat alkalmazni
- az elképzeléseit, a kreatív feladatokat a tervtől a kész munkáig igényesen megoldani
- saját munkáit elemző módon értékelni, rendszerezni, dokumentálni
- a helyes munkamenetet, munkavédelmi szabályokat következetesen betartani

A *Szobrászat és kerámia tanszak* művészeti alapvizsga követelménye

Az alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat*

- kerámiatárgy vagy plasztika készítése a vizsgát megelőző félévben
- a vizsgatárgy tervezésének, elkészítési technikájának szóbeli beszámolója: maximum 15 perc

Az alapvizsga tartalma

A szabadon választható szobrászati vagy kerámia vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező-, plasztikai alkotóképessége. A terv tükrözze a tanulónak a téralakítás, a szobrászat, illetve a kerámiaművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati-, illetve kerámiatechnikai jártasságát, tudását.

Az alapvizsga értékelése

- önálló tervezési, plasztikai, tárgyformáló készség
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság
- a szobrászati / kerámiatechnikák ismerete, gyakorlati alkalmazása
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, technika és kifejezésmód használata
- az elkészült munka funkcionális-formai-technikai összhangja

TOVÁBBKÉPZŐ évfolyamok (T/7–10. évfolyamok)

Továbbképző 7. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti, kortárs példák megismertetése
- A különböző térformáló és tárgyalkotó eljárások megismertetése és gyakorlása
- Vázlat- és tervkészítés folyamatának elsajátíttatása
- Elemekből felépülő, különböző léptékű téri formák létrehozása
- Felrakással vagy korongolással történő öblös kerámiatárgy készítése
- Az egyszerű gipszforma készítéséhez és sokszorosításához szükséges tudás elsajátítása

Tananyag / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

- Szobrászat és kerámia ismeretek:
  - Könyvtári és múzeumi anyaggyűjtés – a vázlatkönyv szerepe
  - Az elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek
  - Realisztikus és absztrakt formálás
  - A fény-árnyék szerepe a plasztikában
  - A ritmus szerepe a szobrászat és kerámia területén (sokalakos kompozíciók, csempe, relief)
  - A szín szerepe, jelentősége a szobrászatban és kerámiában

- A térkompozíció fogalma, törvényszerűségei
- A díszítmények alakulása a különböző stíluskorszakokban
- A monogram, a címer sajátosságai / a jel fogalma
- Az agyag tulajdonságai és felhasználhatósága
- A sokszorosított kerámiatárgy készítésének munkafolyamata – agyaggyúrás, formaadási eljárások, szárítás, mázazás, égetés rendje, égetési alapismeretek
- Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

Szobrászat-kerámia gyakorlatok

- Formaalakító természeti erők megfigyelése, rajzi leképzése, anyagkísérletek
- Szerkezetek, funkcionális makettek építése (drót, drótháló, papír, fapálcika)
- Monogram plasztika készítése (híresség monogramjai a betűk egyedi megjelenítésével, felnagyításával / négyzet alakú hullámkartonból kivágva – térbe állítva)
- Préselés agyagból – gipszformába, terrakotta formába
- Engóbozás, mázazás, égetés

Csempék a különböző kultúrákban

- Gyűjtőmunka – különféle művészettörténeti korokból való falicsempék és padlólapok másolása
- Minták átmásolása, felvitele a gipszlapra
- Negatív vésés, pozitív gipszöntés – mindkét modell beformázása
- Sokszorosítás préseléssel (hátoldal kialakítása) mintaképzés a csempék elforgatásával
- Zsengélő és mázas égetés

Nagyítás

- Vízkoptatta kavicsok, kövek gyűjtése – felnagyításával, átformálásával agyagszobrok készítése (egyedileg épített, felrakott formák)
- Színezés engóbbal és mázakkal, terrakotta és mázas égetés
- Felnagyított természeti formák újraalkotása (drót, drótháló, papír, papírmasé)

Szabad és kötött formálás összekapcsolása

- Anyaggyűjtés rajzban, tárgytervezés, vázlatolás
- Figurális díszítmény alkalmazása korongolt és felrakott edény részeként
- Segédformák használata, egyedi formarészletek kialakítása
- Üregelt plasztika készítése (ülő, tömbös figurák, kockaszobrok készítése)

Tárgyelemzés

- Az elkészült csempék elemzése, az összerakás lehetőségeinek vizsgálata
- A funkció, forma, anyag és díszítmény értelmezése a figurális díszítésű edényeken
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- a használat során megismert különböző anyagok tulajdonságait, felhasználhatóságát, formálási korlátait
- a természeti formák inspirációs lehetőségeit
- a figurális és plasztikus díszítmények elkészítési módjait
- a mintatervezés, sorolás lehetőségeit
- a műhelymunkához kapcsolódó baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat

Legyen képes:

- alkalmazni alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat
- rajzi gyűjtés nyomán tervet, vázlatot készíteni
- felrakással vagy korongolással öblös tárgyat (tárgyakat) készíteni
- agyagedényeken plasztikus, figurális elemeket alkalmazni
- sorolható mintát tervezni
- gipszformát készíteni és préseléssel tárgyakat sokszorosítani
- betartani a műhelymunkában a baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat

Továbbképző 8. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Formatanulmányokon keresztül az arányok, formák, felületek tudatos alkalmazása
- A különböző funkcionális kerámiatárgy-készítési technikák megismerése és gyakorlása
- A kerámia további sokszorosító eljárásainak megismerése
- A plasztikus díszítési módok bővítése
- A tárgykészítés során az eltérő mintaszervezési megoldások megismerése

Tananyag / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

- Szobrászat és kerámia ismeretek:
  - Az elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek
  - A stilizálás és kompozíció kapcsolata és törvényszerűségei / a jel fogalma
  - Az emberi lépték / terek – arányok
  - Az emberi test arányai, formái és vázszerkezete
  - Az állatok tömeg- és testarányai, jellemző mozgásuk
  - Padlólapok és kályhaszemek / stilizált termés – gyümölcs formájú edények
  - Különféle kerámiamázazási eljárások – máz alatti, máz feletti festés, sgrafitto
  - Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

Szobrászati és kerámia gyakorlatok

Természeti formák rajzolása, mintázása

- Gyümölcsök, termések tanulmányrajza, szerkezeti rajza
- Termések formai elemzése, stilizálása
- A felnagyított formák megmintázása agyagból
- A mintázott forma kiüregelése

Edények formálása

- Termés- és gyümölcsformák felhasználásával funkcionális edények tervezése, elkészítése
- A természeti formatanulmányok alapján sokszorosításra alkalmas modell készítése
- Présforma és/vagy öntőforma készítése
- Préselés, öntés, zsengélés és (mázas) égetés

Gipsznegatív készítése különböző mintázott formákról

- A modell formájától függő egyszerű darabforma, repesztett forma készítése

Kályhacsempe

- Anyaggyűjtés (régi és mai példák) – kályhacsempék tervezése
- Festett/mázazott kályhacsempe készítése
- Minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítése és használata

Plasztikus díszítés

- Anyaggyűjtés – növényi motívumok stilizálása
- Növényi ornamentika tervezése adott kerek vagy ovális formákra
- Állatalakok, emberi figurák megjelenítése adott szögletes formákon

Tárgyelemzés

- A tananyaghoz kapcsolódó minták, plasztika, téri konstrukció elemzése
- Saját tárgyak és egyedi kerámiaedény-formák elemzése internetes források alapján
- Az ízléses tárgyalkotás kritériumainak meghatározása a korszakok és a műfajok függvényében
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- a plasztika vagy kerámiatárgy-készítés alapvető technológiai eljárásait
- a plasztikus díszítés stiláris és technikai követelményeit
- a műhelymunka baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályait

Legyen képes:

- klasszikus és kortárs műalkotások értő elemzésére
- a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló, tudatos alkalmazására
- a stilizálás érdekében a látványrajzok egyszerűsítésére
- sokszorosító formák készítésére
- a műhelymunka baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályait betartani

Továbbképző 9. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismerése
- A tanult művészeti kifejezőeszközök önálló, tudatos alkalmazása
- Az edények funkcionális követelményeinek elemzése
- Az emberi lépték és arány összefüggéseinek vizsgálata
- Életnagyságú test- vagy arcrészlet tanulmányozása, megformálása
- Képi-formai redukció és írott szöveg alkalmazása

Tananyag / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

- Szobrászat és kerámia ismeretek:
  - A plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek
  - Koponya és csontváz elemzése
  - A kerámiaedények formai, funkcionális és technikai követelményei
  - Természetes formák és mesterséges szerkezetek viszonya

Feladatcsoportok / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

Stilizálás, deformálás

- Mozdulatrajzok ruhás alakról – vázlatok, tanulmányrajzok
- Kis méretű figura – agyagvázlatok stilizálása, arányainak megváltoztatása

Az emberi lépték

- Gipsznegatív készítése testrészletekről – arcról, kézről
- Az arányösszefüggések vizsgálata
- Koponya rajzolása, a forma és szerkezet értelmezése
- Emberi, állati koponya mintázása életnagyságban
- A szobor üregelése vagy gipszbe öntése

Portrémintázás

- Vázra épített portré mintázása agyagból
- A kiüregelt, kiszáradt agyagfej kiégetése

Edénycsalád

- Több elemből álló kerámia használatitárgy-együttes tervezése, elkészítése
- Különböző és ismétlődő formai részletmegoldások a tárgyegyüttes elemein

Felületalakítási gyakorlatok

- Anyaggyűjtés, díszítménymásolás, elemzés
- Tervezés anyagban – adott felület szabad, illetve kötött rendszerű plasztikus tagolása
- Pozitív és negatív viszonylatok kihasználása

Egyedi relief

- Redukált képi megjelenítése és írott szöveg együttes alkalmazása
- Lapos vagy magas plasztikájú dombormű tervezése és készítése megadott helyszínre

Tárgyelemzés

- A tananyaghoz kapcsolódó szobor és/vagy kerámiatárgy elemzése csoportmunkában
- A forma, szerkezet, valamint a funkció és díszítmény megjelenési formáinak vizsgálata
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti és egyes kortárs példákat
- az emberi fej és test fontosabb arányviszonyait, a megformálás módját
- a műhelymunka baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályait

Legyen képes:

- a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló, tudatos alkalmazására
- az emberi test arányait követő, anyagszerű megformálásra
- a kívánt stílusnak, funkciónak megfelelő kerámiatárgy-együttes létrehozására
- organikus formák redukált, jelzésszerű megjelenítésére
- műalkotások értő elemzésére
- a műhelymunka baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályait betartani

Továbbképző 10. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- A tanult művészeti kifejezőeszközök önálló, tudatos alkalmazása
- Az alapvető technológiai és szaktörténeti tudnivalók megismertetése
- Az alapvető tervezési ismeretek és kerámiatárgy-készítési technikák elsajátítása
- Az építészeti elemek szobrászati díszítésének és törvényszerűségeinek megismertetése
- A mintázásban való jártasság fejlesztése
- A használati funkcióval rendelkező kerámiatárgy-tervezés gyakorlása

Tananyag / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

- Szobrászat és kerámia ismeretek:
  - Az emberi alak megjelenítése a különböző kultúrákban
  - A figura és környezet vizsgálata az arányok és a plasztikai megformálás szempontjából
  - A kisplasztika és a köztéri alkotás követelményei
  - Az épített tér és a szobor kapcsolata
  - Kőedény- és porcelángyárak / ismeretterjesztő film és albumok
  - Kortárs kerámia – dizájn és egyedi kerámia alkotások
  - Sorozatgyártással készült edények elemzése forma, anyag, szerkezet szempontjai szerint
  - A kerámiaedény díszítésének tradicionális lehetőségei és kísérleti megoldásai
  - Az elektromos, gáz-, fa- és olajtüzelésű kemencék alkalmazási területe
  - A redukciós égetés különböző formái
  - Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

Portrémintázás

- Rajzi előtanulmányok – fejrajz – ókori római portrészobor rajzolása
- Vázkészítés, mintázófa, mintázó gyűrű készítése
- Mintázás élő modellről a karakterjegyek kiemelésével

Szobrászati díszek készítése építészeti elemekhez

- Ornamentika rajzolása és mintázása (másolat)

Figura mintázása agyagból

- Krokizás modell után – mozdulatvázlatok
- Alakrajz modell után – monokróm és színes tanulmányok
- Vázkészítés drótból, vasból, fából
- Mintázás agyagból
- Gipszformavétel szilikon betéttel – gipszpozitív öntése gipszből
- Váz- és térkonstrukció készítés vas, fa, drót felhasználásával
- Figura mintázása kicsinyített méretben / tömeg – szerkezet, téri viszonyok

Edényrészek kialakítása

- Értelmező tervrajzok készítése (kiöntőedény, kanna, fedeles edények)
- Préselt fül készítése kétfeles forma segítségével
- Korongozott csőr összeépítése az edénytesttel, a fül felragasztása

Díszítményvariációs gyakorlat

- Azonos formájú és méretű korongozott tárgysorozat díszítési variációi
- Szögletes kerámiaedény és díszítménye

- Különböző rendeltetésű és formájú, egymással harmonizáló szögletesedény-együttes kialakítása, díszítése
- Korongozott edény és díszítménye
- Különböző profilú korongolt tálféleségek készítése, díszítése festéssel, mázazással
- Az anyaggyűjtés alapján – kompozíciós sémák, díszítőmódok rajzos elemzése

Tárgyegyüttes készítése

- Kerámia használati edények tervei, látványszerű megjelenítése (rajzban vagy 3D programmal)
- Harmonikus kerámiadísztárgy-együttes tervezése, elkészítése
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- a szobrászat és a kerámia klasszikus műfajait, formálási módjait
- a kerámiatervek rajzos vagy 3D programmal készíthető változatait
- a használati funkcióra tervezett tárgyak formai követelményeit
- az építészeti elemek plasztikus díszítésének törvényszerűségeit
- a műhelymunka baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályait

Legyen képes:

- a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló, tudatos alkalmazására
- gyakorlottan alkalmazni az elsajátított tárgykészítési technikákat
- a műalkotások és tervezett tárgyak értő elemzésére
- rendelkezzen alapvető tárgytervezési, tárgyalkotói ismeretekkel
- a műhelymunka baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályait betartani

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szobor- és kerámiakészítés anyagait, azok tulajdonságait és felhasználási területét
- a szobrász- és kerámiaműhely berendezéseit, felszerelését, az anyagok előírásszerű kezelését
- a szobrászat és kerámiaművészet klasszikus műfajait, történetük fontosabb állomásait
- az egyes tárgytípusok formái és rendeltetése közötti összefüggéseket
- a forma és díszítmény összhangjának jelentőségét, az ízléses megoldások kritériumait
- a műalkotás és a környezet összefüggéseit a megformált tárgy és enteriőr viszonylatában
- a baleset-, egészség-, környezet- és munkavédelmi teendőket

Legyen képes:

- a szobrászat és kerámia kifejezőeszközeinek önálló, tudatos alkalmazására
- az alkotások és tárgyak elemzésére rendeltetés, forma és díszítmény szempontja szerint

- a szobrászat és kerámia hagyományos anyagainak használatára
- a szobrászat és kerámia segédanyagainak (gipsz, plasztilin, szilikon) alkalmazására
- a kerámia és szobrászati műveletekhez szükséges kéziszerszámok és gépek használatára
- a feladatnak megfelelő váz- és tartószerkezet, segédforma előállítására
- látványjellegű és formaértelmező műhelyrajz, terv megjelenítésére
- a szakmai ismeretek birtokában a terv megvalósítására
- a természeti és mesterséges formák megmintázására, átírására, felhasználására
- domborművek és kisplasztikák mintázására, faragására, térkonstrukciók építésére
- különféle, épülethez kapcsolódó kerámiák készítésére
- különféle edénykészítési technikák alkalmazására
- az alkotás céljának és eredményének összevetésére
- biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására

A *szobrászat és kerámia tanszak* záróvizsga-követelménye

A záróvizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: *szobrászat és kerámia műhelygyakorlat*

A gyakorlati vizsga időtartama:

- tervezés: 45 perc
- tárgyalkotás: 180 perc
- a szóbeli vizsga időtartama: maximum 15 perc

A gyakorlati vizsga tartalma

A szabadon választható szobrászat vagy kerámia vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező vagy plasztikai alkotó-, konstruáló készsége. A terv tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő elemző-, átíró-, formaértelmező készségét, a szobrászat vagy a kerámia anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati vagy kerámia technikákban elért jártasságát, tudását, alkotói igényességét.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, absztraháló kifejező- készség és ízlés
- a funkcionális vagy elvárások teljesítésében megnyilvánuló tervezői kreativitás, egyediség
- plasztikai tárgyformáló, kivitelező készség – technikai, kivitelezői minőség
- formatani jártasság, a formai egyensúly, arányok, a kompozíció törvényeinek ismerete
- a mű és környezet összefüggéseinek ismerete, az elkészült munka összhangja

- felületkezelési eljárások ismerete, alkalmazása
- díszítési eljárások ismerete, alkalmazása

A szóbeli vizsga értékelése
- a művészettörténeti háttéranyag tanszaki munkához kapcsolódó ismerete
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága

Textil- és bőrműves tanszak

TEXTIL- ÉS BŐRMŰVES MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy célja* megismertetni a textil- és bőrművesség azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, értékmegőrzésre nevelés, az esztétikai érzékenység, a textil- és bőrműves műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A *műhelygyakorlat feladata* irányított tárgyelemzéseken, tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet- és tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése és árnyaltabbá tétele. Feladata megismertetni a tanulót a textil- és bőrművesség történetével, sajátos kifejezőeszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A textil- és a bőr felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos és új anyagaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a környezettudatos szemlélet támogatása, művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

ALAPFOKÚ évfolyamok (A/4–6. évfolyamok)

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*
- A textil- és bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Az életkornak megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása
- A textil- és bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak, valamint a textil és a bőr
- felhasználhatóságának megismertetése
- A textil- és bőrműves tárgyalkotáshoz szükséges eszközismeret, tárgytervezési és kivitelezési ismeretek fejlesztése
- A tárgyalkotás során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése

- Az igényes alkotómunkához szükséges tervező-, eszközhasználó, anyagformáló, tárgyalkotó készségek, képességek kialakítása
- A textil- és bőrműves műhely, valamint a műhelymunka rendjének megismertetése

Tananyag / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- Textil- és bőrműves ismeretek:
  - A textil és a bőr a tárgyi környezetben, a tárgyak funkciója
  - A textil- és bőrműves műhely berendezése, eszközei
  - A textil és a bőr anyagtípusai, felhasználásuk fő területei
  - A textil- és bőrművességhez kapcsolódó eszközök, szerszámok ismerete, helyes használata
  - Eszközhasználati és munkavédelmi előírások
  - A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései
  - A felhasznált anyagok tulajdonságai, rendszerezés alapanyag, előállítás, felhasználás szerint
  - Felületképzés – díszítés és mintaképzés
  - Rezerválási technikák (batik)
  - A fonás és csomózás
  - A varrás felhasználási területei

Feladatcsoportok / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Textil- és bőrműves műhely

- A textil- és bőrműves műhely berendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje
- A műhelymunka alapvető munkavédelmi szabályai

Textil és bőr alapismeretek

- A tárgyi környezet, a környezet anyagai
- A textilből és bőrből készült tárgyak sajátosságai
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A tárgyalkotás alapvető fázisai
- A textil és bőr szerepe a tárgykultúrában

Kreatív feladatok

- Felületminőségek
- Színvariációk – a színek kifejezőereje
- Az anyagtársítás lehetőségei

Díszítményalkotás

- Egyszerű díszítőtechnikák textil- és bőrtárgyakon

- A díszítmény tervezésének alapjai
- Nyomhagyás különböző anyagokkal, eszközökkel
- Nyomtatás egyszerű eszközökkel
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása a tárgyalkotásban

Fonatok

- Fonásra alkalmas anyagok
- Fonások különböző anyagokkal, páros és páratlan ágszámmal
- Lapos és gömbölyű fonások
- A fonatok felhasználása

A varrás alapjai

- A varrás jelentősége, sajátosságai
- A varrás alapvető eszközei, technikája
- Egyszerű alapöltések
- A tervezés és a szabás alaplépései

A batikolás alapjai

- A batik. A batiktechnika sajátosságai, eszközei
- A kötözött batik módszerei
- A tanult technika alkalmazása az alkotás során

A bőrművesség alapjai

- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A bőr szabása, darabolása
- Egyszerű bőrintarzia
- A szíjkészítés alapjai, fűzések egyszerű formái
- Egyszerű összeerősítési technikák – fűzés, lyukasztás
- A poncolás – poncolásra alkalmas anyagok, eszközök
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

A nemezelés alapjai

- A nemez anyaga – történetének érdekességei
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- Egyszerű nemez tárgyak készítése – plasztikus formák (labda, zsinór)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség alapvető műfaji sajátosságait
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, alapvető tulajdonságait
- a tárgyalkotás munkafázisait
- az anyag- és formaalakítás egyszerű módjait
- a mintaképzés, felületalakítás egyszerűbb lehetőségeit
- egyszerűbb textil- és bőrtárgy készítésének műveleteit
- a műhely berendezését, munkarendjét
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- életkorának megfelelő szinten anyag, eszköz és technika megválasztására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Általános és szakirányú műveltség megalapozása
- A textil- és bőrmegmunkálási, -alakítási műveletek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése
- A textil- és bőrművesség hagyományos anyagainak, az anyagok tulajdonságainak, alkalmazott eszközeinek bemutatása

Tananyag / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Textil- és bőrműves ismeretek:
  - A textil- és bőrművesség tárgykultúrája, műfaji sajátosságai
  - A gyapjú és a bőr tulajdonságai, alakíthatósága, felhasználásuk újabb lehetőségei
  - A rátétes díszítmények
  - Gyűjtőmunka, motívumképzés, egyszerűsítés, átírás, kompozíciós lehetőségek
  - A tervezés szempontjai
  - A szövés – a viaszbatik – a nemezelés
  - Az adott technikák megjelenése a népművészetben és az iparművészetben
  - A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában
  - Eszköz- és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A textil és a bőr, tárgyalkotási ismeretek

- A textil- és bőrműves tárgyak funkciói
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technikaválasztás szempontjai és összefüggései
- A forma és díszítmény kapcsolata

Díszítőtechnikák, a rátétek

- Rátétes díszítmények – rátéttípusok, a rátétkészítés módjai
- A mintaképzés lehetőségei (sorminta, terülőminta)
- Rátétes díszítések textilre, bőrre egyszerű tárgyakon

Varrási technikák

- A varrás sajátosságai az alapanyag–funkció viszonylatában
- A varrást előkészítő műveletek
- A textil és a bőr varrásának azonosságai és különbözőségei
- A tanult technikák alkalmazása egyszerű, varrott használati tárgyakon

Kreatív kísérletek az anyaggal

- A felületminőségek változtatása – kompozíciós lehetőségek
- Színvariációk – a színek hangulati hatása
- Anyagtársítás létrehozása (bőr, nemez, szőttes)

A szövés alapjai

- A szőttesek felhasználási területei
- A szövés történeti érdekességei
- A szövés alapvető műveletei a felvetéstől az összeállításig
- Az egyvetélős mintázás – a csíkritmusok
- A szőttesek tervezése – az alapanyag, mintakincs, funkció összefüggései
- Egyszerű, szövött használati tárgyak – a szövés utómunkálatai
- Egyszerű szövőeszköz használata (madzagszövő, karmantyúszövő, gyöngyszövő)

Batikolás, a viaszbatik

- A batiktechnika műfaji sajátosságai
- A batikolás történeti érdekességei
- A viaszolt batik technikája
- Egyedi tárgyak tervezése, a tanult technikák alkalmazása textilen és bőrön

Egyszerű bőrműves technikák, összeállítás-típusok

- A bőrvarrás eszközei
- A bőrvarrás alapjai, technikái – a szíjgyártóvarrás és a szűcshímzés
- Egyszerű bőrműves összeállító technikák, szélek eldolgozása
- Egyszerű záródástípusok, bőrkellékek
- Rátétdíszítés, a tanultak alkalmazása egyszerű bőrtárgyakon

A nemezelés technikái

- A nemezművészet kezdetektől napjainkig
- A nemezelés műfaji sajátosságai
- A gyapjú alakíthatósága
- Nemezelt használati tárgyak (tarsoly, papucs)
- A nemezelés újabb lehetőségei (kőnemez, tűnemez)
- A megismert technikák alkalmazása az alkotás során
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás munkafázisait a tervezéstől a kivitelezésig
- az anyag- és formaalakítás megismert módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- a nemezelés újabb technikáit
- a szövés alaptechnikáit
- a forma és díszítmény összhangját
- egyes díszítőtechnikák alkalmazási lehetőségeit
- az iparművészet és népművészet kiemelkedő textil- és bőrműves példáit
- a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit

Legyen képes:

- a megszerzett textil- és bőrműves alapismeretek gyakorlati alkalmazására
- egyszerű textil- és bőrmegmunkálási, -alakítási műveletekre
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására
- az önálló tárgyalkotásra
- a munkavédelmi előírások betartására

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Az általános és szakirányú műveltség fejlesztése
- Az esztétikai érzékenység, a kitartó munkavégzés kialakítása

- A textil- és bőrműves tárgyak tervezéséhez, kivitelezéséhez szükséges újabb ismeretek elsajátíttatása
- Az alkotómunkához szükséges, korosztálynak megfelelő eszközhasználó, tárgyalkotó, díszítő készségek, képességek fejlesztése
- Az önálló alkotómunka képességének kialakítása
- Az alkotómunka dokumentálási módszereinek elsajátíttatása

Tananyag / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Textil- és bőrműves ismeretek:
  - A textil- és bőrművesség tárgyainak esztétikai értéke, minősége
  - A tárgy- és díszítményalkotás újabb lehetőségei
  - A tárgyalkotás anyagai, újabb eszközei
  - A plasztika
  - A domborítás
  - A festés – a színek szerepe, a színhasználat üzenetértéke
  - A gyapjúszövés – a festékes szőttesek
  - Az önálló tárgyalkotás elvei
  - A dokumentálás
  - Kreatív anyaghasználat
  - Tárgyelemzések – a tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában
  - Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Textil- és bőrplasztikák

- A plasztika fogalma
- Plasztikus tárgyak, díszítmények
- A plasztikus alkotások sajátosságai, technikája
- Textil- vagy bőrplasztika
- A tanult technika alkalmazása a tárgyalkotásban

Díszítőtechnikák, a festés

- A környezetünk tárgyainak díszítése festéssel
- Festés, színkeverés – a festékek alapanyagai, festőnövények
- Színtani alapok – a színek szerepe, a színhasználat üzenetértéke, jelentősége
- Textil és bőr festése
- Tárgyalkotás a tanult díszítőtechnikák alkalmazásával

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. Újszerű esztétikai minőségek
- Színvariációk – színek, érzelmek, hangulatok
- Anyagtársítás létrehozása (egymással össze nem illő, vagy egymás hatását erősítő anyagokból tárgy, tárgycsoport készítése / talált tárgyak beépítése a kompozícióba)

Varrás, öltéstípusok

- Egyszerű hímzéstechnikák, alapvető öltéstípusok (száröltés, láncöltés, keresztöltés, huroköltés)
- A motívumképzés elvei a technika függvényében
- Használati tárgyak tervezése, készítése az öltéstípusok alkalmazásával

Szövési technikák, a festékes szőttesek

- A festékes szőttesek sajátosságai, eredetük
- A festékes szőttesek szín- és motívumvilága
- Alapkompozíciók – tervezés
- A szövőszék részei – a szövés technikája a felvetéstől a leszedésig
- Befejező műveletek – a szövés utómunkálatai
- A tanult technika alkalmazása tárgyalakításkor

Batikolás, színvariációk

- A tanult batiktechnikák ötvözési lehetőségei textilen és bőrön
- Színkihagyás, több szín alkalmazása
- A színtartósság növelése
- A rezerválás különféle lehetőségei
- A mintaképzés módjai festéssel
- Tárgykészítés a tanult batikolási technikák alkalmazásával

Bőrműves technikák, domborítás

- A domborított díszítmények különféle tárgytípusokon
- A domborítás anyagai, eszközei, munkafolyamata
- A domborítás lehetőségei (alátétes, zsinóros)
- A díszítményalakítás szempontjai a technika függvényében
- Könyvtörténeti érdekességek, a könyvborítók díszítésmódjai
- Tárgyalakítás domborított technikával

A nemezelés újabb technikái

- A gyapjú festése
- Festett gyapjú alkalmazása tárgyalkotás során
- Díszítmények nemezből (zsinóros, rátétes, applikált)
- A nemez szerepe a modern tárgykultúrában

- Az eddig megismert nemezelési eljárások alkalmazása projektekben
- Anyagtársítási lehetőségek a nemezmunkákban

Vizsgamunka készítése

- Egyéni tárgyalkotás választott anyaggal és technikával, dokumentálás

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a textil és a bőr tulajdonságait
- a tárgykészítés munkafolyamatait, módszereit
- az anyag- és formaalakítás módjait, díszítési lehetőségeit
- a plasztika, a dombormű fogalmát, készítésének módjait
- a szövés technikáit
- a festés technikáit, a színek szerepét
- a hagyományos tárgykészítést a textil- és bőrművesség példái alapján
- a modern tárgykészítés lehetőségeit
- az anyagtársítás lehetőségeit
- az önálló alkotómunka folyamatát
- a szakszerű anyag- és eszközhasználat követelményeit
- legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz, technikai módszerek megválasztására
- textil- és bőrmegmunkálási, -alakítási műveletek elvégzésére
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a textil és a bőr fontosabb felhasználási területeit
- a textilből és bőrből készíthető tárgyak körét
- az alkalmazott anyagok alapvető tulajdonságait, a kéziszerszámok használatát
- a tervezés és a kivitelezés fő folyamatait, a pontos vágás és ragasztás alapjait
- az egyszerű kézi varrott összeerősítéseket textilen, vékony bőrön
- az egyszerű hímző öltések készítését
- a rátétes díszítést
- az egyszerű nyomhagyási technikákat, a festést, batikolást

- a fonatok készítését
- a nemezelés, a szövés és az egyszerű textiltechnikák alapjait
- a bőrdomborítást
- a szíjkészítés alapjait, fűzések egyszerű formáit
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:
- önálló tárgyalkotásra
- véleményalkotásra, tárgyelemzésre
- az eszközök rendeltetésszerű használatára
- alkalmazni az elsajátított ismereteket, technikákat az alkotás folyamatában
- a helyes munkamenet betartására
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel
- a munkavédelmi szabályok következetes betartására

A *textil- és bőrműves tanszak* művészeti alapvizsga követelménye

Az alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: *textil- és bőrműves műhelygyakorlat*
- textil- vagy bőrtárgykészítés a vizsgát megelőző félévben
- a vizsgatárgy tervezésének, elkészítési technikájának szóbeli beszámolója: maximum 15 perc

Az alapvizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező-, tárgyalkotó képessége. A tervezési feladat tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő képalkotó és tervezőkészségét, a textil- és bőrművesség anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló technikai jártasságát, szakmai tudását.

Az alapvizsga értékelése

A textil- és bőrműves műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:
- a gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró-, tervező-, formaalkotó, felület- és díszítményalakító képesség
- textil- és bőrműves alapismeret
- anyag- és eszközhasználat
- az elkészített tárgy igényessége, összhatása
- a bemutatás tartalma, előadásmódja

TOVÁBBKÉPZŐ évfolyamok (T/7–10. évfolyamok)

Továbbképző 7. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

- Az általános és szakirányú műveltség fejlesztése, olyan elméleti és gyakorlati ismeretek átadása, melyek felkészítik a tanulót a művészeti alkotómunkára, képessé teszik textil- és bőrműves alkotások tervezésére, létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag-, eszköz- és technikaválasztásra
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység fejlesztése
- A tanuló felkészítése az önálló alkotómunkára
- A balesetmentes munkavégzés képességének elsajátíttatása

Tananyag / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

- Textil- és bőrműves ismeretek
- A tárgyalkotás és -elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek
- A pásztorművészet jellemző tárgyai, forma- és motívumkincse
- A szíjgyártók munkája
- A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom – a tárgyak használati funkciója
- Különböző díszítési, összeerősítési technikák (fűzéstechnikák, öltésfajták)
- Kézi és gépi varrási ismeretek
- A varrógép – munkavédelmi szabályok
- A kárpitszövés, műfaji sajátosságok
- Anyagtársítások – tervezési és kivitelezési ismeretek az elsajátított technikák függvényében
- Szabásminta, modellezés
- Az adott technikák megjelenése a népművészetben, iparművészetben
- Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása a tárgyalkotásban

Feladatcsoportok / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

A textil és bőr, anyagtársítás

- Textúrák, faktúrák textil- és bőr anyagokon
- Az alapanyag, a forma és a funkció összefüggései
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyaghasználat és a technikaválasztás elvei
- Az anyagtársítások – a textil és a bőr együttes használata
- Anyagtársítási variációk tárgyegyüttesek darabjain
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása

Kreatív kísérletek az anyaggal

- A felületminőségek változtatása a díszítmény viszonylatában
- Színvariációk – hagyományos formák, újszerű színhasználat
- Anyagtársítás – régi formák, mai funkciók / átírási gyakorlatok

A varrás, a gépi varrás alapjai

- A varrás sajátosságai, jelentősége
- A varrógép – gépi öltéstípusok (fércelő, szegő, hímző öltések)
- A tervezés – a szabásminta és a modellezés
- A forma, a funkció és az alapanyag összefüggései
- Összeerősítési technikák
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Újabb bőrművestechnikák

- A pásztorművészet – tárgytípusok, motívumkincs, technikák
- A szálvágás és a vékonyítás
- Felhasználható anyagok, szükséges eszközök
- Összeállító és díszítő fűzéstechnikák
- A szíjgyártás – tárgytípusok, jellegzetes technikák
- Egyszerűbb szíjgyártó technikák – a sallangfűzés alapjai
- Tárgyalkotás az elsajátított ismeretek felhasználásával

A szövés, a kárpitszövés alapjai

- Érdekességek a kárpitszövés történetéből – kárpitszövés a textilművészetben
- A kárpitszövés műfaji sajátosságai, eszközei, alaptechnikája
- A szövés előkészítése (tervezés, felvetés, vetülék, rendezés, előszövés)
- A szövés utómunkálatai
- Tárgyalkotás tanult technikával

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy T/7. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség sajátosságait, szerepét a mindennapokban
- a textil- és bőrművesség kifejezőeszközeit
- a tervezéshez és kivitelezéshez szükséges eszközrendszert
- az átírás formai követelményeit
- a díszítmény szerepét, a motívumalkotás alapjait
- a kézi és gépi varrás műveleteit
- a pásztorművészet sajátosságait
- a különböző fűzéstechnikákat, a szíjgyártás alapjait

- a kárpitszövés műfaji sajátosságait, alaptechnikáit
- a legfontosabb munkavédelmi követelményeket

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteit a textil- és bőrműves alkotómunkájába beépíteni
- a feladatához kapcsolódóan textil- és bőrműves tárgyterveket készíteni
- munkáiban az alapanyag, forma, funkció, valamint a forma és díszítmény összhangjának megteremtésére
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására
- az önálló alkotómunkára, igényes munkavégzésre
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Továbbképző 8. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

- Az általános és szakirányú műveltség fejlesztése
- Mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, textil- és bőrműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag-, eszköz- és technikaválasztásra
- A tárgytervezés, az alapanyag, forma, funkció, valamint a forma és díszítmény összhangjának megteremtéséhez szükséges készségek és képességek elsajátíttatása
- A manuális és konstruáló képességek fejlesztése
- Az értékteremtés igényének, valamint a korosztályának megfelelő önálló alkotómunka képességének kialakítása
- A textil- és bőrművességhez kapcsolódó baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályok gyakorlati alkalmazásának elsajátíttatása

Tananyag / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

- Textil- és bőrműves ismeretek:
  - Viselettörténeti alapismeretek – viseletkészítő mesterségek
  - Öltözet, öltözetkiegészítők
  - A tárgyalkotás és -elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek
  - A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom
  - A csomózott szőnyegek műfaji sajátosságai
  - A csomózás technikája
  - A tárgyak használhatósága, a praktikum
  - A művészi átírás lehetőségei
  - Az adott technikák megjelenése a népművészetben, az iparművészetben
  - Mai textil- és bőrművesség művészeti törekvései
  - Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása a tárgyalkotásban

- A tanult technikák önálló alkalmazása
- Munkavédelmi és eszközhasználati ismeretek

Feladatcsoportok / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy T/8. évfolyam*

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek – a tanult technikák ötvözése
- Színvariációk – a színek jellemábrázoló szerepe
- Anyagtársítás

A varrás, az átalakítás

- A kézi és gépi varrás műfaji sajátosságai
- A varrott textíliák a hagyományos és mai tárgykultúrában
- A forma–funkció törvényszerűségei
- A forma–funkció átírása – funkcióváltás
- Eredeti tartalom – újszerű gondolatiság, stílusváltás
- Kortalan textil- és bőrműves tárgyak
- Az átalakítás műfaji sajátosságai
- Tárgyalakítás, átalakítás a tanult technikák alkalmazásával

A viselet, a ruházat

- Viselettörténeti érdekességek
- Viseletkészítő mesterségek
- Honfoglalás kori viseletek
- Az öltözet összetevői – a ruházat
- Jellegzetes díszítőtechnikák
- A népviselet hagyományainak megjelenési lehetőségei a modern öltözködési kultúrában
- Ruházattervezési alapismeretek – mintakészítés, modellezés
- Egyszerű ruházati darabok készítése textil és bőr felhasználásával, kombinálásával

Újabb textil- és bőrműves technikák

- Textil- és bőrműves öltözetdarabok
- Más korok és népek öltözetei – történelmi érdekességek
- Lábbeli típusok
- A fejviselet típusai
- Szerkezetek, modellezések
- Összeállítási és díszítési technikák megválasztása az öltözetdarabok függvényében
- Alapvető hímzésfajták (vászon- és szűcshímzés)
- A jelmeztervezés műfaji sajátosságai
- A textil és a bőr kifejezőereje, anyagkapcsolatok
- Tárgytervezés, tárgyalakítás a tanult technikákkal

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy T/9. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a divat fogalmát
- a divattervezés alapjait
- a foltvarrás alapjait
- az öltözetkiegészítők készítési lehetőségeit
- a jelmeztervezés alapjait
- a textil és bőr felhasználhatóságát egyedi tárgyak készítésekor
- az átírás jellemzőit
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályokat

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket textil- és bőrműves alkotómunkájába beépíteni
- munkáiban az alapanyag, forma, funkció, díszítmény összhangját megteremteni
- tervszerű, igényes, önálló alkotómunkára
- balesetmentes munkavégzésre

Továbbképző 10. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

- Az általános és szakirányú műveltség mélyítése
- A művészi alkotómunka és az igényes tárgyalkotás képességének fejlesztése
- Mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót igényes tervek, textil- és bőrműves alkotások létrehozására
- A tervezési, tárgykészítési technikák szakszerű alkalmazásának fejlesztése
- Az önálló alkotómunkához való képesség fejlesztése
- A dokumentálás lehetőségeinek megismertetése
- A korosztálynak megfelelő baleset- és környezetvédelmi ismeretek elsajátíttatása

Tananyag / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

- Textil- és bőrműves ismeretek
- A textil- és bőrművesség tárgykultúrája
- A lakáskultúra
- A textil és a bőr megjelenése a lakáskultúrában
- Berendezési tárgyak, lakástextilek
- Tárgyelemzések – formavariációk, technikai megoldások, díszítmények
- Különleges tárgyak, többfunkciós textilek
- A kreatív anyag- és eszközhasználati ismeretek

- Az alkotómunka bemutatása, dokumentálása
- Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben és a közvetlen környezetben
- A hagyományok korszerű alkalmazásának lehetőségei
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
- A textil- és bőrműves műhelymunka elméleti és gyakorlati anyagának rendszerezése

Feladatcsoportok / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek, anyagmanipulációk
- Színvariációk – egyedi színhasználat
- Anyagtársítás – időtálló textil- és bőrtárgyak

Lakáskultúra

- Az épített környezet vizsgálata – a lakhelyek típusai, alaprajz, beosztás
- A lakáskultúra történeti érdekességei
- Az egyéniség kifejeződése a lakáskultúrában
- Textil- és bőrtárgyak a lakásban
- Lakástextilek tervezése

Tértextilek és díszletek

- A tértextilek sajátosságai, jellemzői
- Kortárs textilművészet és díszlettervezés jellemző példái, alkotók és műveik
- Új technikai eszközök és társműfajok (festészet, grafika, szobrászat) alkalmazása
- Színpadkép tervezése az elsajátított ismeretekkel (látványrajz, makett, digitális látványterv)

A modern bőrművesség

- Bőr a kortárs művészetben és a mai tárgykultúrában (berendezési tárgyak, bőrplasztikák, dizájn tárgyak)
- Újszerű formák, technikák, díszítmények
- Makett- és modellkészítés
- Tárgytervezés, tárgyalakítás a bőr igényes, szabad felhasználásával

Egyedi tárgyak, öltözetek, öltözékkiegészítők

- Alternatív szemléletmódok, egyedi stílusok
- Az egyéniség kifejezése az alkotás során
- Tervezés, tárgyalakítás a tanult ismeretek igényes felhasználásával

Vizsgamunka készítése

- A tanult textil- és bőrműves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával, tárgyalkotó szándék szerinti igényes tárgy készítése, a vizsga követelményeinek megfelelően – munkafázisok dokumentálásával

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy T/10. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség műfaji sajátosságait a lakáskultúra témakörében
- a textil- és bőrművesség kifejezőeszközeit, eszközrendszerét
- az alkotáshoz szükséges tervezési, kivitelezési követelményeket
- a tanult eljárások önálló alkalmazását
- a hagyományok megőrzésének lehetőségeit
- az egyéniség megjelenítését az alkotásban
- munkavédelmi előírásokat

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket a textil- és bőrműves alkotómunkájába beépíteni
- feladatához kapcsolódóan szakszerű, igényes terveket készíteni
- a forma–díszítmény, az alapanyag-forma-funkció összefüggéseinek alkalmazására
- az önálló, igényes munkavégzésre
- alkotásainak igényes dokumentálására és bemutatására
- balesetmentes munkavégzésre

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség történeti alakulásának legjelentősebb korszakait, tárgyi emlékeit, műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit
- az anyagok eredetét, feldolgozási módjait, fajtáit, tulajdonságait
- az eszközök, szerszámok típusait, helyes használatukat
- a tárgykészítés munkafolyamatait
- a tervezés szempontjait, folyamatát, a mintakészítést
- az ornamentikaképzés, kompozícióépítés követelményeit
- a szabás módjait, szempontjait
- az előkészítő folyamatokat
- az összeállítás módjait
- a díszítési módokat, technikákat
- a varrás, hímzés fajtáit, a nemezelést, a festést, a szövési technikákat
- a rátétek alkalmazását, a domborítást, a poncolást, a fűzött technikákat és az egyéb tanult textil- és bőrművestechnikákat
- a műhelymunka eszközhasználati, munka- és balesetvédelmi tudnivalóit

Legyen képes:

- gondolatait, elképzeléseit alkotó módon tárgyi formában megjeleníteni
- a megszerzett ismereteket saját munkájába konstruktív módon beépíteni
- munkájában a funkció–forma–díszítés harmóniáját megteremteni
- az elsajátított munkafolyamatok igényes elvégzésére, esztétikus termékek létrehozására
- az anyagok díszítő- és összeállító technikáinak helyes megválasztására
- a textil, a bőr és más anyagok egymással való kombinálására
- a hagyományos művészeti értékeket napjaink követelményeihez igazítani
- alkotások elemzésére, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására
- a munka- és balesetvédelmi előírások betartására

A *textil- és bőrműves tanszak* művészeti záróvizsga követelménye

A záróvizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: *textil- és bőrműves műhelygyakorlat*
A gyakorlati vizsga időtartama:

- tervezési feladat: 45 perc
- tárgyalkotás: 180 perc
- a szóbeli bemutató időtartama: maximum 15 perc

A záróvizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező- és tárgyalkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló látványértelmező, gondolati tartalomnak megfelelő elemző-, átíró-, képalkotó, tervezőkészségét, a textil- és bőrművesség anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló technikai jártasságát, mesterségbeli tudását, művészeti igényességét.

A záróvizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- a gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró-, kifejezőkészség
- problémamegoldó és tárgytervező képesség
- a terv tartalmi és formai megoldása
- a textil- és bőrműves ismeretek gyakorlati alkalmazása
- anyag- és eszközhasználat
- a forma és díszítmény összhangja, a vizsgamunka összhatása, esztétikuma

A szóbeli bemutató értékelése

- a vizsgatárgy technikájának bemutatása és elhelyezése a követelményekben meghatározott elméleti tananyag ismeretében
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága

Választható tantárgyak

MŰVÉSZETTÖRTÉNET TANTÁRGY

A *művészettörténet tantárgy célja* a tanuló érdeklődésének felkeltése és nyitottá tétele a műalkotások által nyújtott tartalmak és vizuális élmény befogadására. A tanuló kifejezőképességének fejlesztése az egyéni és közös műelemzéseken át és az egyes korok legfontosabb jellemzőinek megismerésén keresztül. Célja továbbá a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás elősegítése, műalkotások megismertetése és az új ismeretek beépítése a tanuló munkájába.

A *tantárgy feladata* a művészet társadalomban betöltött szerepének bemutatása, az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek összehasonlítása. Feladata a kortárs művészet bemutatása, a művészeti ágak kapcsolatának érzékeltetése. Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása. Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség mélyítése.

A témakörök bevezetésekor a tanulók megismerkednek az adott korszak szellemi, történelmi és társadalmi hátterével, és a művészettörténet jelentős alkotóinak alkotásaival az őskortól napjainkig.

A *művészettörténet tantárgy* oktatása szorosan kötődik az alapfokú művészeti képzés programjához, a vizuális alkotógyakorlattal, valamint a műhelygyakorlatok tananyagtartalmával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor kapcsolatot keres a társművészetek felé.

A tantárgy tanítása szabadon választható, de tartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy nevelési-oktatási folyamatába.

ALAPFOKÚ évfolyamok (A/3–6. évfolyamok)

Alapfok 3. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *művészettörténet választható tantárgy A/3. évfolyam*

- A tanuló érdeklődésének felkeltése a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására
- Közösen végzett műelemzéseken keresztül a művészet korszakaira jellemző legfontosabb stílusjegyek megismertetése

Tananyag / *művészettörténet választható tantárgy A/3. évfolyam*

- Bevezetés:
  - A művészettörténet alapfogalmai – a művészet vizuális nyelve
  - A művészettörténet kapcsolata és szerepe a tudományok között
  - A képző- és iparművészet területei, műfajai, jellemzői, kölcsönhatásaik
- Őskor – a művészetek kezdetei:
  - Barlang- és sziklarajzok, barlangfestmények
  - Használati és kultikus tárgyak, idolok
- Az ókori Mezopotámia művészete:
  - Sumerok, akkádok, babiloniak, asszírok, perzsák építészete és szobrászata
- Az ókori Egyiptom művészete:
  - Az egyiptomi kultúra jellemzői, legfontosabb korszakai
  - Az egyiptomi falfestészet, szobrászat és tárgykultúra legjellemzőbb példái
- Az Európán kívüli ősi kultúrák művészete:
  - A Kínai Birodalom művészete (edények, plasztikák, tájképfestészet, kalligráfia)
  - Japán művészete (teaszertartás, virágrendezés, tusfestészet)
  - India művészete (textilkultúra)
  - Afrika művészete (afrikai maszkok, plasztika)
  - Prekolumbián művészet (közép- és dél-amerikai indián építészet és szobrászat)
- Kréta és Mükéné művészete:
  - A minószi kultúra (építészet, festészet, plasztika)
- Az ókori görög művészet:
  - Hitvilág és mitológia
  - Az építészet jellemzői (oszloprendek, épülettípusok példákkal)
  - A szobrászat korszakai és jellemzői
  - Festészet, vázafestészet típusai

Követelmény / *művészettörténet választható tantárgy A/3. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit
- a tanult művészeti korok legjellemzőbb alkotásait

Legyen képes:

- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére
- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére
- a tanult korszakok és kultúrák legjellemzőbb műtárgyainak rövid szóbeli elemzésére

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *művészettörténet választható tantárgy A/4. évfolyam*

- A tanuló szóbeli kifejezőképességének fejlesztése a műelemzéseken keresztül
- A tanuló ismerje meg az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozása által az anyagok, műfajok, technikák és eljárások alapfogalmait

Tananyag / *művészettörténet választható tantárgy A/4. évfolyam*

- Etruszk és ókori római művészet:
  - Új építészeti vívmányok, szerkezetek, épülettípusok
  - Az ókori római szobrászat és a falfestmények jellegzetességei
- Ókeresztény és bizánci művészet:
  - Ókeresztény és a bizánci építészet legfőbb jellemzői, sajátosságai
  - Ókeresztény szimbólumok
  - A mozaikművészet és az ikonfestészet
- A népvándorlás korának művészete:
  - A nomád népek és a honfoglaló magyarok tárgykultúrája
- A román kor művészete:
  - Az egyházi építészet jellemzői
  - Épületszobrászat és a festészet műfajai (freskók és kódexek)
- A gótika művészete:
  - Gótikus építészet – gótikus katedrálisok szerkezete
  - Üvegablakok, gótikus szobrászat, szárnyas oltárok

Követelmény / *művészettörténet választható tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit, alapfogalmakat
- az ókori római kortól a gótikáig a stílusok magyarországi vonatkozásait, megjelenési formáit

Legyen képes:

- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi és térbeli áttekintésére
- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek és technikák felismerésére
- a megismert alapvető művészeti anyagok és eljárások megnevezésére

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *művészettörténet választható tantárgy A/5. évfolyam*

- Az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek szóbeli bemutatása
  A tanuló figyelmének felkeltése a korábbi művészettörténeti korok hatására a későbbi korszakokban

Tananyag / *művészettörténet választható tantárgy A/5. évfolyam*

- A reneszánsz művészet:
  - Reneszánsz művészet általános jellemzői és korszakai (művészet és humanizmus, az antik görög–római kultúra hatása, polihisztorok kora, művészet és természettudományok viszonya, mecénások szerepe)
  - Itáliai reneszánsz építészet, szobrászat és festészet legkiemelkedőbb művészei és legfontosabb műveik
  - Északi reneszánsz művészet példái
  - Magyarországi reneszánsz emlékek
- A barokk és a rokokó művészete:
  - Egyházi és világi barokk építészet
  - A barokk szobrászat és festészet jellemzői, kiemelkedő alkotói és műveik
  - A holland festészet új műfajai példákkal
  - Magyarországi barokk és rokokó művészet jellegzetes művei
- Művészet a 19. században:
  - A klasszicizmus építészetének, szobrászatának és festészetének áttekintése magyarországi példákkal
  - A romantika művészetének jellemzői és sokszínűsége (romantika a művészeti ágakban, képzőművészetben, irodalomban, zenében, a romantika építészete, historizmus, történelmi festészet, eklektika, akadémizmus)
  - Realizmus (portré- és tájképfestészet)

Követelmény / *művészettörténet választható tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait
- a reneszánsztól a realizmusig terjedő korszakok változásainak jellemző törvényszerűségeit

Legyen képes:

- a megismert művészettörténeti korok, korszakok, stílusok időrendi áttekintésére
- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra, stílusokra jellemző stílusjegyek felismerésére és szóbeli bemutatására

- műalkotásokat szóban és írásban elemezni tartalmi és formai szempontokból

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *művészettörténet választható tantárgy A/6. évfolyam*

- A tanuló szóbeli kifejező- és érvelési képességének fejlesztése
- A műelemzések során a stílusok és stílusirányzatok jellemzőinek és kölcsönhatásainak kiemelése
- A 20. század művészi és társadalmi problémáinak, kérdésfelvetéseinek megértetésére való törekvés az avantgárd stílusirányzatok egy-egy jellemző műalkotásának kiemelésével, közös elemzésével

Tananyag / *művészettörténet választható tantárgy A/6. évfolyam*

- Az impresszionizmus és posztimpresszionizmus:
  - Impresszionizmus (festők és műveik)
  - Posztimpresszionizmus (festők és műveik)
- Szecesszió:
  - A századforduló építészete, képző- és iparművészete
- A 20. század első felének avantgárd irányzatai:
  - Fauvizmus (a modern francia festészet kolorista irányzata)
  - Kubizmus (a látvány felbontása mértani formákra)
  - Futurizmus (mozgás, dinamizmus)
  - Expresszionizmus (kifejező forma- és színhasználat)
  - Dadaizmus (a tagadás művészete)
  - Szürrealizmus (álom és képzelettársítás)
  - Konstruktivizmus (geometrikus kompozíciók síkban és térben)
- Ipari formatervezés / dizájn:
  - Bauhaus története és tevékenysége
  - A kreatív tervezési folyamat fázisai
  - Forma és funkció egysége
- Vizsgadolgozat készítése:
  - Műalkotásokkal, rajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény / *művészettörténet választható tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti stílusok és stílusirányzatok főbb stílusjegyeit, jellemzőit
- a 19. század vége és 20. század első felének legmeghatározóbb alkotóit és legjellemzőbb alkotásait
- az egyes stílusirányzatok jellemző technikáit és kifejezési módjait

Legyen képes:

- a megismert művészettörténeti stílusirányzatok összehasonlítására és kölcsönhatásainak kiemelésére
- befogadni a modern művészet kísérletező jelenségeit
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós formai és színtani vázlatokban

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendjét
- a művészettörténeti korok, korszakok, stílusok és stílusirányzatok főbb stílusjegyeit és legkiemelkedőbb alkotóit, alkotásait
- a műalkotások elemzésének szempontrendszerét

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korok felismerésére a jellemző stílusjegyek alapján
- műalkotásokat elemezni a megismert műelemzési szempontok szerint
- művészeti, esztétikai élmények felidézésére szóban, írásban és kompozíciós formai és színtani vázlatokban

A *művészettörténet tantárgy* művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli és szóbeli vizsgarész tantárgya: *művészettörténet*

- Írásbeli vizsgarész – műelemző dolgozat írása a vizsgát megelőző félévben
- Szóbeli vizsgarész – műelemző dolgozat témájának és készítési folyamatának szóbeli bemutatása
- A szóbeli vizsga időtartama maximum: 15 perc

Az alapvizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsgarész tartalma

Az írásbeli vizsgarész választható témaköreit és terjedelmét az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli műelemző dolgozatból mérhető legyen a tanuló művészettörténeti ismerete, az építészetről, grafikáról, festészetről, szobrászatról, tárgykultúráról, és azok műfajairól megszerzett tudása, ismeretszerző igénye.

Az alapvizsga értékelése

Az írásbeli vizsgarész értékelése

- a témaválasztás rövid indoklása
- befogadó-, megfigyelő-, eligazodókészség

- adatgyűjtés
- műelemző készség
- műfaj- és stílusismeret
- műtárgyismeret
- fogalomismeret
- források, képek, illusztrációk

A szóbeli vizsgarész értékelése
- a témaválasztás rövid, tömör meghatározása
- az írásbeli dolgozat készítési folyamatának ütemezése és bemutatása
- fogalomhasználat
- kifejező- és érvelési képesség, kommunikáció

TOVÁBBKÉPZŐ évfolyamok (T/7–10. évfolyamok)

Továbbképző 7. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *művészettörténet választható tantárgy T/7. évfolyam*
- A már megismert művészettörténeti korok, stílusok és stílusirányzatok új összefüggésbe helyezése, formanyelvük és stílusjegyeik vizsgálata
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása
- Műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a különböző kultúrák és a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása

Tananyag / *művészettörténet választható tantárgy T/7. évfolyam*
- Természetközeli népek, népcsoportok művészete egykor és ma:
  - Afrika, Ausztrália, Óceánia, Amazónia törzsi művészete
  - Észak-, Közép- és Dél-Amerika indián kultúrái
  - Hitvilág, stílusok, szertartások, testfestés, tetoválás
- A természetközeli népek, népcsoportok kultúrájának hatása a művészetre:
  - A 20. századi izmusok és az ősművészet kapcsolata
  - A természetközeli népek kultúrájának hatása napjaink művészetére
- Népművészet:
  - A népművészet fogalma, megközelítése
  - A népi építészet háztípusai, felhasznált anyagai
  - Hagyomány, életmód, szokások, ünnepek, zene, tánc, viselet, tárgykultúra
  - Skanzenek Magyarországon
  - Fenntarthatóság, újrahasznosítás, életmód és a népművészet hagyományai napjainkban

- A városi folklór:
  - Az ipari forradalom és a fogyasztói társadalom hatása a népművészetre
  - Új életforma, új anyagok, új műfajok a városi folklórban
  - Graffitik, utcai művészet
  - A szubkultúrák művészete
- Műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresése, kiállítások látogatása *(javasolt tantárgyi órák összevonásával)*:
  - Tárlatlátogatások a lakókörnyezeten belül és kívül a lehetőségekhez mérten
  - Helyi művészek, alkotóközösségek felkeresése, műhely- és műterem-látogatások
  - Művészeti ágak kapcsolatainak felfedezése, összművészeti kulturális programok látogatása, egyéni és csoportos elemzése

Követelmény / *művészettörténet választható tantárgy T/7. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- tárgy- és környezetkultúra alkotásait – a tanult különböző természetközeli népek, népcsoportok tárgykultúrájának jellemző példáit
- a közvetlen lakókörnyezetében található múzeumokat, gyűjteményeket, kiállítótereket

Legyen képes:

- feltárni a különböző művészeti jelenségek, összefüggések mögött húzódó kapcsolatrendszereket
- különböző tárlatok látogatása alapján egyéni meglátásait mások számára is egyértelműen megfogalmazni

Továbbképző 8. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *művészettörténet választható tantárgy T/8. évfolyam*

- A már megismert művészettörténeti, művészeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek vizsgálata és összehasonlító elemzések végzése
- Az antik görög–római művészet a későbbi európai kultúrára gyakorolt hatásának megismertetése
- Műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség mélyítése

Tananyag / *művészettörténet választható tantárgy T/8. évfolyam*

- Az ókori görög–római művészet hatása a későbbi korok művészetére:
  - Építészeti újítások, oszloprendek
  - Emberábrázolás az antik görög–római szobrászatban
  - Ókori festészeti stílusok és technikák

- Reneszánsz – az antikvitás újjászületése:
  - Antik eszmények, formák és kánonok
  - Az antik filozófia újjászületése
  - Művészet és humanizmus
  - A reneszánsz perspektíva
  - Reneszánsz műemlékek, tárgyi emlékek Magyarországon
- Barokk művészet térhódítása Európában:
  - Egyházi barokk kifejezőeszközök előzményei, jellemzői és hatása a későbbi korok művészetére
  - Világi építészet épületei Európában – kastélyok és paloták
  - Magyarországi barokk műemlékek és a lakókörnyezet barokk emlékeinek megismerése
- Klasszicizmus alapjai, jellemzői és hatása:
  - Antik művészet formanyelvének hatása a klasszicizmus művészetére
  - Magyarországi klasszicista építészet, szobrászat és festészet művei
  - Gyűjtemények, múzeumok
  - Az antikvitás hatása a hétköznapok tárgykultúrájában
  - Az antik hagyományok hatása a 20. századi művészetre
  - Az antik kultúra hatása napjainkban

Követelmény / *művészettörténet választható tantárgy T/8. évfolyam*

A tanuló ismerje:
- az antik görög–római művészet hatását a későbbi európai kultúrára
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok legfontosabb alkotóit és alkotásait
- szűkebb környezetének műemlékeit, múzeumait, gyűjteményeit

Legyen képes:
- összefüggések megértésére a különböző korok és a műalkotások kapcsolatában
- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével

Továbbképző 9. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *művészettörténet választható tantárgy T/9. évfolyam*
- A művészettörténet és a vallástörténet kapcsolatának feltárása
- A műalkotásokban megjelenő vallási szimbólumok értelmezése

Tananyag / *művészettörténet választható tantárgy T/9. évfolyam*
- Ókori kultúrák vallásai és hatásaik a művészetre:
  - Ókori Egyiptom halotti kultusza
  - Mezopotámia szakrális épületei és szobrai
  - Ókori görög–római mitológia

- Európán kívüli világvallások hatásai a művészetre:
  - Az iszlám művészete
  - A buddhizmus és a művészet
  - A hinduizmus és a művészet
  - A zsidó hiedelemvilág, életmód, kultúra és művészet
- Európa művészete:
  - A kereszténység kialakulása – az ókeresztény szimbólumok
  - Keresztény művészet a középkorban
  - Reneszánsz művészet és humanizmus
  - Reformáció és ellenreformáció hatása a művészetre
  - A felvilágosodás eszmerendszere
  - 20. század ideológiái

Követelmény / *művészettörténet választható tantárgy T/9. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a főbb vallásokat a művészettörténet szempontjából
- a kereszténység történetét, szimbólumait, helyét, szerepét az európai kultúrában

Legyen képes:

- tájékozódni a vallástörténet és a művészettörténet nagy korszakaiban
- önálló, alkotó szellemű elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével

Továbbképző 10. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *művészettörténet választható tantárgy T/10. évfolyam*

- A 19–20. századi művészet összefüggéseinek értelmezése
  Az avantgárd, a neoavantgárd és a posztmodern tendenciák áttekintése, jellemzői és céljai, kiemelt kortárs művészek és alkotások megismerése
- Művészet és kommunikáció, alkotó és befogadó viszonyrendszerének értelmezése
- Magyarországi kortárs művészek alkotásainak megismerése, egyéni és közös elemzése

Tananyag / művészettörténet választható tantárgy T/10. évfolyam

- Realizmustól az impresszionizmusig:
  - A plein air festészet jellemzői, festészeti technikái
- Az impresszionizmustól a posztimpresszionizmusig:
  - Impresszionizmus (pillanatnyi benyomás)
  - Pointillizmus (optikai színkeverés)
  - Posztimpresszionizmus (a modernizmus előfutárai)
  - Az építészet és az ipari forradalom kölcsönhatása

  - A hagyományos historizáló építészet és az új utakat kereső modern építészeti megoldások
- A szecesszió jellemzői, összművészeti stílusjegyei:
  - A szecessziós építészet magyarországi mesterei és a legismertebb épületei
  - A szecesszió és az alkalmazott művészetek, az iparművészeti alkotások és technikák jellemzői
- A fotó és film kialakulása és hatása a képzőművészetre:
  - Fotó- és filmtörténeti áttekintés választott/kiemelt példák alapján
- Kreatív tárgytervezés / ipari formatervezés / dizájn:
  - Bauhaus története, tevékenysége és hatása
  - A kreatív tervezési munkafolyamat fázisai
  - Forma és funkció összhangja
- A 20. század első felének avantgárd irányzatai és összefüggéseik:
  - Avantgárd mozgalmak jellemzői és céljai kiemelt művészek és alkotások alapján
- A 20. század második felének képzőművészeti irányzatai:
  - Absztrakt expresszionizmus jellemzői és hatása a későbbi művekre (lírai absztrakció, gesztusfestészet)
  - Neoavantgárd művészet 1945-től az 1980-as évekig
  - Pop art és rokonjelenségei (pop art jellemzői és hatása, újrealizmus, hiperrealizmus)
  - Tudományos és technicista irányzatok (op-art, kinetikus és mobil művészet)
  - Konceptuális művészet (koncept art, minimal art, arte povera, land art)
  - Fluxus (mail art)
  - Eseményművészetek / event (akció, happening, performansz, body art)
- Posztmodern tendenciák az 1980-as évektől napjainkig:
  - Újvad festészet / Heftige Malerei, transzavantgárd
  - Graffiti alkotások a városi környezetben, utcai művészet és a közönség szerepe
  - Magánmitológiák, magyarországi művészek – művészeti életutak
  - Kortárs művek elemzése, megközelítési szempontok bővítése
  - Intermediális művészet napjaink kortárs művészetében
  - Művészet és kommunikáció, alkotó és befogadó viszonyrendszere
  - Magyarországi kortárs művészek alkotásainak megismerése, a választott művek egyéni és közös értelmezése
- Vizsgadolgozat készítése:
  - Műalkotásokkal, rajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás források megjelölésével, digitális prezentáció összeállítása

Követelmény / *művészettörténet választható tantárgy T/10. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a 19–20. századi művészet stílusait, stílusirányzatait, összefüggéseit
- a magyarországi kortárs művészet legmeghatározóbb példáit

Legyen képes:

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző kortárs művészeti példák, műalkotások segítségével
- önálló, alkotó szellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korok, stílusok és stílusirányzatok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és a legjellemzőbb alkotások tükrében
- a műelemzés szempontrendszerét
- a lakókörnyezetében lévő állandó és időszakos kiállítóhelyeket, gyűjteményeket, múzeumokat

A tanuló legyen képes:

- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban, stílusaiban, a 20. század stílusirányzataiban és napjaink kortárs művészetében
- felismerni koronként a jellemző alkotásokat, stílusjegyeket
- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában
- művészeti, esztétikai élmények felidézésére szóban, írásban és kompozíciós formai és színtani vázlatokban – egyéni és csoportmunkában
- önálló, alkotói szellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére és elfogadására

A *művészettörténet tantárgy* művészeti záróvizsga követelményei

A záróvizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli és szóbeli vizsgarész tantárgya: *művészettörténet*

- Írásbeli vizsgarész – műelemző dolgozat írása a vizsgát megelőző félévben.
- Szóbeli vizsgarész – műelemző dolgozat témájának és készítési folyamatának szóbeli bemutatása digitális prezentációval.
- A szóbeli vizsga időtartama maximum 15 perc.

A záróvizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsgarész tartalma

Az írásbeli vizsgarész választható témaköreit és terjedelmét az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli műelemző dolgozatból mérhető legyen a tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, elemző-, összehasonlító képessége az építészetről, grafikáról, festészetről, szobrászatról, tárgykultúráról, és azok műfajairól megszerzett tudása, ismeretszerző igénye.

A záróvizsga értékelése

Az írásbeli vizsgarész értékelése

- adott témakörön belül egyéni témaválasztás
- befogadó-, megfigyelő-, eligazodókészség
- adatgyűjtés
- műelemző készség
- műfaj- és stílusismeret
- műtárgyismeret
- fogalomismeret
- összehasonlító készség
- források, képek, illusztrációk

A szóbeli vizsgarész értékelése

- témaválasztás indoklása
- az írásbeli dolgozat készítési folyamatának ütemezése és bemutatása digitális prezentációval
- fogalomhasználat
- kifejező- és érvelési képesség, kommunikációs készség

Választható tantárgyak

NÉPI JÁTÉKOK TANTÁRGY

A népművészet műfaj *népi játékok tantárgya* az óratervtáblázatban szerepeltetett példa a kiegészítő tantárgy felvételének lehetőségére, amelyet a Képző- és iparművészet ágon az Előképző 1–2. és az Alapképző 1–2. évfolyamon, az iskolai lehetőségektől függően választhatnak a tanulók.

A Képzőművészet műfaj tanulói számára a *népi játék tantárgy* nem jár vizsgakötelezettséggel.

A választható tantárgyi program a népművészet műfaj főtárgy leírásának Előképző 1–2. és Alapképző 1–2. évfolyamával azonos.

Az alapfokú művészeti iskoláknak – a népi játékok tantárgyhoz hasonlóan – a heti maximális órakeret figyelembevételével lehetőségük van más művészeti tantárgy felvételére a választható tantárgyak körébe, illetve a csoportlétszámok függvényében biztosíthatják egyes tanulók részvételét a választott tantárgy foglalkozásain.

III. RÉSZ

B) NÉPMŰVÉSZET MŰFAJ

A népművészet oktatásának célrendszere és funkciói

A *népművészet oktatásának célja,* hogy a hagyományos motívumkincset felhasználó játékok segítségével elősegítse a képi memória fejlődését, a tanulók személyiségfejlődését, biztosítsa a tehetséggondozás lehetőségét. Fontos cél, hogy a népművészeti tevékenységekkel a tanuló identitástudata, ökologikus gondolkodása, esztétikai érzéke erősödjék. Ugyanakkor cél az is, hogy a tanulók kézügyessége, tervező-, anyag-, és eszközhasználati készsége fejlődjék, melyet felerősít a foglalkozásokhoz kötődő erős érzelmi motiváció és közösségtudat.

A *népművészet oktatásának feladata,* hogy megismertesse a tanulókat a hagyományos kézműves kultúránkkal, hogy a fiatalok – különösen a kezdetekben – játékos módon, élményekkel teli foglalkozásokon ismerjék meg a környezetünkben lévő természetes anyagokat, a természet körforgásához, a naptári ünnepekhez, a család ünnepeihez köthető tárgyak készítését, az ünnepek hagyományait, valamint azt a képi, vizuális kultúrát, mely a népi kézművességhez köthető. Feladata még, hogy a hagyományos kézműves kultúránk megismertetésével a múlt értékeit megszerettesse és mai kornak megfelelő formában tovább éltesse. (A helyi tantervben ajánlott a helyi hagyományok sajátosságainak megjelenítése.)

A program integrált óraszervezési lehetőséget biztosít arra, hogy a főtárgy órakeretéhez közvetlenül kapcsolódhasson valamely kötelező tantárgy tananyagának feldolgozása. A tanuló mindkét tantárgyból osztályzatot kap, és a helyi tantervben rögzített feladatok szerint tehet művészeti alapvizsgát és művészeti záróvizsgát.

A népművészet oktatás jellemzői

- *Tevékenységközpontúság* – a tanulók a tananyagtartalmakat tapasztalati módon, különböző népi kézműves tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját.
- *Feladattudatosság* – egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését.
- *Alkotói magatartás* – amelyben fontos szerepet kap a hagyományos kultúra ismeretére alapozott kreativitás, a feladatok megvalósításának képessége a tervezéstől a feladat megoldásáig.

- *Folyamatszerűség* az egyes feladatok végigvitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben.
- *Interaktivitás és együttműködés,* mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt, segíti az alkotó közösségek létrejöttét.
- *A tanulók önkifejezési készségének kialakítása* és mélyítése a személyre szabott feladatokkal.
- *A szociális érzékenység és empátia*, az éntudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.
- *Az életkori sajátosságok figyelembevétele – a tanulók játékos formában való, fokozatos bevonása* a különféle kézműves mesterségek világába.

Kiemelt kompetenciák a népművészet-oktatásban

A kiemelt kompetenciaterületek a népművészeti alkotótevékenység által a hagyományok tiszteletét, a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik. Olyan tulajdonság-együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a problémafelismerést, a problémamegoldást.

Bemeneti kompetenciák

- Iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

- A hagyományos kultúra napjainkban való befogadása, megélése
- Vizuális gondolkodás és kifejezőkészség
- Tervezési készség
- Alkotói magatartás
- Kreativitás
- Manuális és digitális eszközhasználati készség
- Anyaghasználati készség
- Az esztétikum iránti igény
- Tudatos környezetformálás igénye
- Biztonságos munkavégzés képessége

Személyes és társas kompetenciák

- Nyitottság
- Fejlődőképesség
- Önállóság
- Türelmes, kitartó munkavégzés
- Munkafolyamatok elsajátítása a tervezéstől a megvalósításig
- Motiválhatóság

- Empatikus készség
- Együttműködési készség

Módszerkompetenciák

- Problémafelismerés, problémamegoldás
- Figyelem-összpontosítás
- Gyakorlatias feladatértelmezés
- Ismeretek helyén való alkalmazása
- Ötletgazdagság
- Módszeres munkavégzés

A népművészet műfaj képzési szerkezete

TANSZAKOK

- Faműves tanszak
- Fazekas tanszak
- Népi bőrműves tanszak
- Népi textilműves (szövés, hímzés, nemezkészítő) tanszak
- Szálasanyag (csuhé, gyékény, vessző, szalma) tárgykészítő tanszak
- Népi kézműves tanszak

Az előképző és az alapfok tantárgyi felépítése

Főtárgyak

- az előképző 1–2. évfolyam és az alapfok 1–2–3. évfolyamán: *népi játékok*

Tanszakok főtárgyai az alapfok 4–6. évfolyamán:

- faműves alkotógyakorlat
- fazekas alkotógyakorlat
- népi bőrműves alkotógyakorlat
- népi textilműves alkotógyakorlat
- szálasanyag tárgykészítő alkotógyakorlat
- népi kézműves alkotógyakorlat

Kötelező tantárgy

- az alapfok 1–2–3. évfolyamán: népművészeti vizuális alapismeretek

Tanszakok kötelező tantárgyai az alapfok 4–5–6. évfolyamán:

- faműves műhelygyakorlat
- fazekas műhelygyakorlat
- népi bőrműves műhelygyakorlat
- népi textilműves műhelygyakorlat
- szálasanyag tárgykészítő műhelygyakorlat
- népi kézműves műhelygyakorlat

Választható tantárgy az alapfok 4–5–6. évfolyamán: *néprajz*

A NÉPMŰVÉSZET MŰFAJ TANTÁRGYAI

A *népi játékok tantárgy* az előképző két évfolyamának, valamint az alapfok 1–3. évfolyamának komplex népművészeti tantárgya. Sokszínű alkotójátékra ad lehetőséget. A legkülönfélébb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermeki kreativitás kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását, valamint a mesterségek különféle hagyományos technikai ismereteinek gyakorlati megismertetésére szolgál.

A *népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy* a hagyományos motívumkincs képi ábrázolásának játékos elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Megalapozza a népi kézműves mesterségek magas esztétikai igényű szakmai tevékenységét.

A tanszaki alkotógyakorlatok tantárgyai – faműves alkotógyakorlat; fazekas alkotógyakorlat; népi bőrműves alkotógyakorlat; népi textilműves alkotógyakorlat; szálasanyag tárgykészítő alkotógyakorlat; *népi kézműves alkotógyakorlat* – lehetővé teszik a különféle mesterségekhez tartozó néprajzi alapismeretek elsajátítását, a forma- és díszítményvilág, valamint ezek összefüggéseinek, törvényszerűségeinek megismerését, új tárgy tervezését, alkotását egy-egy táji kultúrában.

A *tanszaki műhelygyakorlat tantárgyak – a faműves műhelygyakorlat; fazekas műhelygyakorlat; népi bőrműves műhelygyakorlat; népi textilműves műhelygyakorlat; szálasanyag tárgykészítő műhelygyakorlat; népi kézműves műhelygyakorlat* – lehetővé teszik az adott mesterség technikáinak, jellemző díszítésmódjának elsajátítását használati tárgyak elkészítésével, az életkori sajátosságnak megfelelően. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ. Feladata a forma–díszítmény–funkció hármasának adott mesterségen belüli megismertetése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása változatos, kreatív, játékos feladatsorokon keresztül.

A program lehetőséget ad arra, hogy a helyi tájegységi sajátosságok is bekerülhessenek a helyi tananyagba. A *néprajz tantárgy* segít belehelyezni a tanult szakmai ismereteket az általános néprajzi alapismeretek keretébe. Megismerteti a tanulókat a hagyományos paraszti életformával, életmóddal, a történeti, táji specifikumokkal, a folklórral.

ÓRATERV

A) NÉPMŰVÉSZET MŰFAJ

Évfolyamok		Előképző (E)		Alapfok évfolyamok (A)					
		(1.)	(2.)	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főtárgyak	*népi játékok*	*2–4*	*2–4*	*2*	*2*	*2*			
	tanszaki alkotógyakorlatok						*2*	*2*	*2*
Kötelező tárgyak	*népművészeti vizuális alapismeretek*			*2*	*2*	*2*			
	tanszaki műhelygyakorlat						*2*	*2*	*2*
Választható tantárgy	*néprajz*			*(1–2)*	*(1–2)*	*(1–2)*	*(1–2)*	*(1–2)*	*(1–2)*
Összes óra:		*(2–4)*	*(2–4)*	*(4–6)*	*(4–6)*	*(4–6)*	*(4–6)*	*(4–6)*	*(4–6)*

A képzés évfolyamainak száma: 8 évfolyam (2 előképző + 6 alapfok évfolyam)
Az összes óra rovatában az első szám a heti minimális óraszámot jelöli, a második szám a szakmai program megvalósítása során az egyéni, páros, kis és nagy csoportos tehetséggondozás számára is időkeretet biztosít.
Az összevont osztályok működéséből következően, valamint az integrált óraszervezés lehetőségét figyelembe véve a tanéven belül a tantárgyi óraszámok átcsoportosíthatók.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A népművészet műfaj művészeti alapvizsga vizsgatantárgyai

A művészeti alapvizsga követelményeit az egyes tantárgyi programok záró szakasza tartalmazza.

A művészeti alapvizsga vizsgatantárgyai

1. népművészeti vizuális alapismeretek
2. tanszaki műhelygyakorlat (a tanszaknak megfelelően)
   - faműves műhelygyakorlat
   - fazekas műhelygyakorlat
   - népi bőrműves műhelygyakorlat
   - népi textilműves műhelygyakorlat
   - szálasanyag tárgykészítő műhelygyakorlat
   - népi kézműves műhelygyakorlat

A fentieken felül szabadon választható vizsgatantárgy

- néprajz

Népművészet műfaj tantárgyai

NÉPI JÁTÉKOK TANTÁRGY

Az népi játékok tantárgy célja az előképző és az alapfok első három évfolyamán a befogadókészség fejlesztése, magyar népi motívumok, vizuális memóriába való bevésődésének elősegítése különféle játékeszközök segítségével. A népművészettel való ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az tantárgy feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Népi játékok tantárgy – ELŐKÉPZŐ évfolyamok (E/1–2. évfolyamok)

Előképző 1. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi játékok tantárgy E/1. évfolyam*

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése, óvása
- Az évkör ünnepeinek megismertetése

- A hagyományok élményszerű megismertetése
- A kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A népi kismesterségek megismerése, lehetőség szerint minél több kipróbálása
- A tárgyalkotás során felhasznált anyagok és eszközök megismertetése
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása
- A személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása
- Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése

Tananyag / *népi játékok tantárgy E/1. évfolyam*

- A népművészeti vizuális elemek, kifejezési eszközök – a helyi sajátosságokra figyelemmel.
- Az év ünnepköréhez igazodva a népi kismesterségek különböző ágazatai – az életkori sajátosságoknak és fejlettségi szinteknek megfelelően
- A természetes anyagok alakításának különféle módozatai
- A különféle tanult motívumkincs használata
- A különféle játéktípusok sajátosságai
- Kézműves technikák
- Különféle témacsoportok játékeszközökkel való feldolgozása
- Népművészeti hagyományok, az év ünnepei

Feladatcsoportok / népi játékok tantárgy E/1. évfolyam

Mesterségek és motívumok

- A fafaragás motívumkincseinek felhasználásával játékos formában ismerkedés az alapanyaggal és a mesterséggel (memóriajátékok – fafaragások motívumkincseivel / árnyjáték – széktámlák, pad háttámlák mintáival / viaszkarcolás – lopótökre karcolt minták és pásztorbotok mintáival / pecsétkészítés – pad háttámlák mintáival)
- A hímzésminták motívumkincseinek felhasználásával játékos formában való ismerkedés az alapanyaggal és a mesterséggel (szűrminták, hímzésminták és rátétes minták segítségével / csipkeszurka – hímzések motívumaival képeslapok, különféle ajándékkártyák készítése)
- A fazekasság motívumkincseinek felhasználásával játékos formában való ismerkedés az alapanyaggal és a mesterséggel (miskakancsók és emberalakos butellák)

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
- Népi játékokkal, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése

Anyagok

- A népi kismesterségek különböző anyagainak megismerése az évkör ünnepeihez igazítva
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal (kötözések, sodrások, fonások, szövések, gyúrások, karcolások)
- Nemez – ismerkedés az őshonos emlősállatokkal (juhok, marhák, lovak, kecskék – szőrlabda készítése)
- Szálasanyagok (csutkajátékok, gyékénymadár, vesszőparipa, virágfüzér)
- Textil (különféle fonatok, zsinórok körmönfonással, bojtok készítése, levendulazsák hímzéssel)
- Agyag (egyszerű marokedények, növényi lenyomatok készítése)
- Bőr (különféle fonások kipróbálása)

Méretek és arányok

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb)

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- A színek keverésének megfigyelése az alkotófoglalkozások, a nemezelés, szövés feladatain keresztül

Folklór (mondókák, dalok, mesék, benti és kinti játékok az év ünnepeihez kapcsolódóan)

Előképző 2. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi játékok tantárgy E/2. évfolyam*

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése, óvása
- A természet körforgásának megismertetése, az évszakok váltakozása
- A hagyományok élményszerű megismertetése
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A tárgyalkotás során felhasznált anyagok és eszközök megismertetése
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó kreatív munkára és gondolkodásra késztetés
- A népművészet egyes ágainak (pl. fafaragás, hímzés, fazekasság) játékeszközökön keresztüli megismertetése
- Egyszerű szabályos, szabálytalan formák megismertetése
- Ábrák, egyszerű rajzok megértetése
- Térbeli viszonylatok, irányok érzékelése

Tananyag / *népi játékok tantárgy E/2. évfolyam*

- A népművészeti vizuális elemek, kifejezési eszközök – a helyi sajátosságok kiemelésével.
- A természet körforgásához igazodva a népi kismesterségek különböző ágazatai – az életkori sajátosságoknak és fejlettségi szinteknek megfelelően
- A természetes anyagok alakításának különféle módozatai – a különféle tanult motívumkincs használata
- A különféle játéktípusok sajátosságai
- Különféle témacsoportok játékeszközökkel való feldolgozása
- Népművészeti hagyományok a természet körforgásához igazítva
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *népi játékok tantárgy E/2. évfolyam*

Mesterségek és motívumok

- A fafaragás motívumkincseinek felhasználása (játékos formában történő alkotás)
- A hímzésminták motívumkincseinek felhasználásával játékos formában történő alkotás (kicsinyítések, nagyítások, koordináta-rendszerben való tájékozódás, pecsételések – hímzések motívumaival csomagolópapír készítése)
- A fazekasság motívumkincsei (a fazekas termékek formavilága – „Rakd össze!" – rész-egész játék különféle tájegységek tányérdarabjainak, motívumainak felhasználásával)
- A zsinórminták mintakincsei (írás-előkészítő feladatlapok zsinórmintákkal – „Folytasd a sort!", „Kövesd a vonalat!", „Haladj két vonal között!")

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
- Népi játékokkal, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
- A természet körforgásának, népi időjárási jóslatok megfigyelése, tapasztalatszerzés

Anyagok

- A népi kismesterségek különböző anyagainak megismerése a természet körforgásához igazítva
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal (kötözések, sodrások, fonások, szövések, gyúrások, karcolások)
- Nemez (egyszerű színes nemezgolyók készítése a szőrlabda módszerével)
- Szálasanyagok (az egyes évszakokban fellelhető anyagok használata az életkori sajátosságok figyelembevételével)
- Textil (különféle fonatok, zsinórok körmönfonással, bojtok készítése, levendulazsák hímzéssel)
- Agyag (egyszerű marokedények, növényi lenyomatok készítése)
- Bőr (különféle fonások kipróbálása)

Méretek és arányok

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb)

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent) – zárt és nyitott terek

Idő élmények

- Az idő múlása és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- A színek keverésének megfigyelése az alkotófoglalkozások, a nemezelés, szövés feladatain keresztül

Folklór (mondókák, dalok, mesék, benti és kinti játékok az év körforgásához kapcsolódóan)

Népi játékok tantárgy – ALAPFOK (1–3. évfolyamok)

Alapfok 1. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi játékok tantárgy A/1. évfolyam*

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése, óvása
- Az évkör ünnepeinek megismertetése,
- A hagyományok élményszerű megismertetése
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A népi kismesterségek megismerése, lehetőség szerint minél több kipróbálása
- A tárgyalkotás során felhasznált anyagok és eszközök megismertetése
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása
- A személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása – kreatív munkára és gondolkodásra nevelés
- A népművészet egyes ágainak (pl. fafaragás, hímzés, fazekasság) játékeszközökön keresztüli megismertetése
- A néprajzi ismeretek tevékenységekhez kötött aktív beépítése

Tananyag / *népi játékok tantárgy A/1. évfolyam*

- A népművészeti vizuális elemek, kifejezési eszközök – a helyi sajátosságok figyelembevételével.
- Az év ünnepköréhez, hagyományaihoz, népművészetéhez igazodó népi kismesterségek különböző. ágazatai (az életkori sajátosságoknak és fejlettségi szinteknek megfelelően).
- A természetes anyagok alakításának különféle módozata.i
- A különféle tanult motívumkincs használata.
- A különféle játéktípusok sajátosságai.
- Kézműves technikák.
- Különféle témacsoportok játékeszközökkel való feldolgozása.
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok.

Feladatcsoportok / *népi játékok tantárgy A/1. évfolyam*

Mesterségek és motívumok

- A fafaragás motívumkincse (árnyjáték – széldeszkák mintáival, kollázs készítése mángorlók mintáinak felhasználásával)
- A hímzésminták motívumkincsei (tervezési gyakorlatok keresztszemes mintákkal)
- A népviseletek mintái, motívumai (lapozgató készítése választott tájegység férfi, női viseletének felhasználásával, öltöztetőbaba készítése tájegység férfi, női viseletének felhasználásával)

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
- Népi játékokkal, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése

Anyagok

- A népi kismesterségek különböző anyagainak megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával az évkör és a család ünnepeihez igazítva
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal: kötözések, sodrások, fonások, szövések, gyúrások, karcolások
- Nemez (egyszerű tárgyak készítése – nemezelődés)
- Szálasanyagok (fonott, kötözött, sodort tárgyak készítése)
- Textil (különféle fonatok, zsinórok körmönfonással, bojtok készítése, baba varrása)
- Agyag (marokedények, felrakásos technikák kipróbálása, nyomhagyások)
- Bőr (karkötő készítése poncolással)
- Fa (egyszerű karcolások)

Méretek és arányok

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb)

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent) – zárt és nyitott terek

Mese és valóság

- A mesebeli világok, történések síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- A színek keverésének megfigyelése az alkotófoglalkozások, a nemezelés, szövés feladatain keresztül

Folklór (mondókák, dalok, mesék, benti és kinti játékok az évkör hagyományaihoz kapcsolódóan)

Követelmény / *népi játékok tantárgy A/1. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a tanult motívumkincseket a felismerés szintjén
- a tanult játékszabályokat, variációs lehetőségeket
- a témákhoz kapcsolódó alapvető formákat
- az évkör szokásait
- a tanult népi játékok szövegeit, a játékok menetét
- a különféle motívumokat, tudja megkülönböztetni helyi sajátosságait
- az alkalmazott anyagok megmunkálási lehetőségeit
- az egyszerű technikai fogásokat
- az elkészített tárgyak rendeltetésszerű használati módját
- a baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- egyszerű tárgyak mintaadás utáni elkészítésére
- a műveleti sorrendek követésére, s azok betartására
- a játékszabályok betartására, a kooperatív munkára
- segíteni társait, munkacsoportját a tevékenységekben
- a célszerű és takarékos anyaghasználatra
- a látható és az elképzelt világ megjelenítésére
- a tanult népi játékok szövegeinek megjegyzésére, ~~s~~ a játékmenet követésére
- a tanév során alkalmazott alapvető kifejezőeszközök használatára
- a baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés / *népi játékok tantárgy A/1. évfolyam*
Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a játékeszközökön szereplő mintakincseket
- bekapcsolódik-e az általa nem ismert, nem megszokott játéktípusok kipróbálásába
- képes-e a játékszabályok betartására, új szabály alkotására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e minta alapján a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai

Alapfok 2. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi játékok tantárgy A/2. évfolyam*

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése
- Identitásfejlesztés a családi ünnepek, a ház és a környezete megismertetésén keresztül
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A népi kismesterségek megismerése, lehetőség szerint minél több kipróbálására ösztönzés
- A tárgyalkotás során felhasznált anyagok és eszközök megismertetése
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása
- A személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása – kreatív munkára és gondolkodásra nevelés
- A népművészet egyes ágainak játékeszközökön keresztüli megismertetése
- A néprajzi ismeretek tevékenységekhez kötött aktív beépítése

Tananyag / *népi játékok tantárgy A/2. évfolyam*

- A népművészeti vizuális elemek, kifejezési eszközök – a helyi sajátosságok figyelembevételével
- A családi ünnepek kulturális hagyományaihoz, népművészetéhez igazodva a népi kismesterségek. különböző ágazatai, az életkori sajátosságoknak és fejlettségi szinteknek megfelelően
- A természetes anyagok alakításának különféle módozatai
- A különféle tanult motívumok használata
- A különféle játéktípusok sajátosságainak ismerete
- Kézművestechnikák

- Különféle témacsoportok játékeszközökkel való feldolgozása
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *népi játékok tantárgy A/2. évfolyam*

Házoromzatok, építészeti elemek mintakincse

- „Házépítés" elemekből – a különféle tájegységek jellegzetes építészeti jegyeinek, kiemelt részleteinek – tető, ablak, kémény – felhasználásával
- Térképjáték – irányok és útvonalak – téri orientációt és téri tájékozódást fejlesztő játék épületek felhasználásával

Hímzésminták motívumkincsei

- A bútorfestés mintakincse
- A bőrművesség díszítő motívumai

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
- Népi játékokkal, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése

Anyagok

- A népi kismesterségek különböző anyagainak megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával a család ünnepeinek hagyományaihoz igazítva
- Felületképzési játékok (síkban és plasztikában változatos anyagokkal – kötözések, sodrások, fonások, szövések, gyúrások, karcolások)
- Nemez (egyszerű tárgyak készítése – nemezelődés)
- Szálasanyagok (fonott, kötözött, sodort ajándéktárgyak készítése)
- Textil (különféle fonatok, zsinórok, bojtok készítése, baba varrása)
- Agyag (marokedények, felrakásos technikák kipróbálása, nyomhagyások)
- Bőr (karkötő készítése poncolással)
- Fa (egyszerű karcolások, vésések)

Méretek és arányok

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb)

Mese és valóság

- A mesebeli világok, történések síkban és plasztikában

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- A színek keverésének megfigyelése az alkotófoglalkozások, a nemezelés, szövés feladatain keresztül

Folklór (népi játékok, mondókák, dalok, mesék, benti és kinti játékok a családi ünnepekhez kapcsolódóan)

Követelmény / *népi játékok tantárgy A/2. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a tanult motívumkincseket – felismerés szintjén
- a tanult játékszabályokat, variációs lehetőségeket
- a témákhoz kapcsolódó alapvető formákat
- a család fontosabb ünnepeit, szokásait
- a ház és környezetének fontosabb elemeit
- a tanult népi játékok szövegeit, a játékok menetét
- az alkalmazott anyagok megmunkálási lehetőségeit
- az egyszerű technikai fogásokat
- az elkészített tárgyak rendeltetésszerű használati módját
- a baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- felismerés szintjén megkülönböztetni a különféle építészeti elemeket
- a különféle tanult motívumokat megkülönböztetni a helyi sajátosságoktól
- a játékok során megismert motívumok felismerésére
- egyszerű tárgyak minta utáni elkészítésére
- a műveleti sorrendek követésére, betartására
- a játékszabályok betartására, a kooperatív munkára
- segíteni társait, munkacsoportját a tevékenységekben
- a technikai gondolkodásra
- a célszerű és takarékos anyaghasználatra
- a látható és az elképzelt világ megjelenítésére
- térbeli helyzetek ábrázolására
- a formák síkbeli reprodukciójára
- a tanult népi játékok szövegeinek megjegyzésére, a játékmenet reprodukálására
- a tanév során alkalmazott alapvető kifejezőeszközök használatára
- a baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés / *népi játékok tantárgy A/2. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a játékeszközökön szereplő mintákat
- bekapcsolódik-e az általa nem ismert, nem megszokott játéktípusok kipróbálásába
- képes-e a játékszabályok betartására, új szabály alkotására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e minta alapján a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására

- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- van-e konstruáló képessége
- tud-e ábrát, magyarázó rajzot, információs jeleket olvasni
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Alapfok 3. évfolyam

A *népi játékok tantárgy célja* az alapfok előző két évfolyamán tanultak magasabb szakmai szintre emelése. Az elsődleges *feladata* a szakágban használatos alapvető kéziszerszámok, eszközök szakszerű használatának elsajátíttatása. Az előző években, főként a tanár által előkészített, kiszabott, esetlegesen előjelölt vagy lyukasztott alkatrészek, alapanyagok helyett a 3. évfolyamon már az előkészítés is a tanuló munkája (például a szálak szabása, az alkatrészek szabásmintája és a szabásminta alapján kiszabott bőrdarabok, a lyukasztások, metszések, illesztőpontok egyénileg történő kimérése, jelölése, kivitelezése **/** bármely anyaggal való alkotás vagy feladatmegoldás során fejlesztendő a következő szerszámok használata: szabászkés, olló, árak, tűk, kalapács, lyukasztók, vonalzó, körző).

Fejlesztési feladatok / *népi játékok tantárgy A/3. évfolyam*

- A népművészeti tárgyak, az alkalmas népi használati tárgyak utánzó és újraalkotó elsajátításának képességei
- A néprajzi ismeretek alkotótevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése
- Identitásfejlesztés – a családi ünnepek, a ház és a környezete megismertetésén keresztül
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A népi kismesterségek megismerése, lehetőség szerint minél több kipróbálására ösztönzés
- A tárgyalkotás során felhasznált anyagok és eszközök megismertetése
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása
- A személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása – kreatív munkára és gondolkodásra nevelés
- A népművészet egyes ágainak játékeszközökön keresztüli megismertetése
- A néprajzi ismeretek tevékenységekhez kötött aktív beépítése

Tananyag / *népi játékok tantárgy A/3. évfolyam*

- A népművészeti vizuális elemek, kifejezési eszközök – a helyi sajátosságok figyelembevételével
- A családi ünnepek hagyományaihoz, népművészetéhez igazodva a népi kismesterségek különböző ágazatainak kipróbálása az életkori sajátosságoknak és fejlettségi szinteknek megfelelően

- A természetes anyagok alakításának különféle módozatai
- A különféle tanult motívumkincs használatában jártasság
- A különféle játéktípusok sajátosságainak ismerete
- Kézműves és képzőművészeti technikák ismerete
- Különféle témacsoportok játékeszközökkel való feldolgozása.
- Népi kézművesség alapok – ismeretek
- Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek
- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Különféle népi kézműves technikák
- Néprajzi ismeretek
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *népi játékok tantárgy A/3. évfolyam*

Környezetábrázolás – kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet irányított megfigyelése
- A természet törvényeinek, jelenségeinek összegyűjtése, lejegyzése
- Növények és állatok minél pontosabb megfigyelése, magyarázó rajz készítése
- A látványból és jelenségből kiinduló egyszerűsítések (redukálások)
- A szerkezetből kiinduló egyszerűsítések (redukálások)
- A szín- és anyagválasztás szerepe

Mintakincs

- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása
- Ornamentika rajzolása természeti motívumok felhasználásával
- Díszítőelemek szimmetrikus-aszimmetrikus, pozitív-negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák egyszerűsítése, stilizálása, szín- és formavariációk létrehozása

Népművészeti motívumok új kontextusba helyezése (kreatív tervezés)

- „Legyél te is tervező!” – csomagolópapír tervezése, kivitelezése stencilezéssel – hímzésminták felhasználásával
- Könyvborító, lemezborító készítése szitázással, papírdúccal – szűrrátétek motívumaival
- Épületek „életre keltése” a magyar hagyomány jellegzetes épületelemeinek felhasználásával
- Múlt és jelen találkozása – papírszínház készítése – falusi életképekkel
- Mából a múltba – „Öltözz át!” – mai fotók felhasználásával, átalakításával falusi képek készítése

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
- Népi játékokkal, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése

Anyagok

- A népi kismesterségek különböző anyagainak megismerése, élményszerű tapasztalatok szerzése

Nemez

- Mosatlan, mosott és fésült gyapjú tapintása különböző fajtájú juhokról
- Játék, felismerés bekötött szemmel
- Egyszerű nemezgyűrű készítése kézben, egy tincs gyapjúból
- Végtelenített nemezzsinór készítése
- Ügyességi, finommotorikus kézmozgást, térlátást és koncentrációt fejlesztő játékok a nemezzsinórral (átbújtatós, mondókás, „macskabölcső")
- Egyszerű ujjbáb vagy babasapka készítése két-három ujjra tekert gyapjúból
- Játékok hagyományos síkformák, nemezdíszítő motívumok felhasználásával
- Ujjbáb készítése sablonra, mesefeldolgozás az ujjbábok segítségével

Szálasanyagok

- Csuhéból: hármas fonás, sodrás tanulása (karkötő, csillag), csomózós technikával tojásos kosár készítése, hármas fonat készítése, összevarrása alátétnek, kosárnak
- Gyékényből: fonott állatok, emberalakok, adventi díszek
- Ismerkedés a gyékényszövéssel (alátét)
- Szalmából: páros, páratlan fonások, aratási jelvény készítése
- Vesszőből: gazdasági udvar modelljének készítése falapra
- Vesszőoldalú csűrrel, szalmatetővel, vesszővel kerített kúttal, fonott kötözött állatokkal (közös munka, többféle anyag, technika)

Textil (szövés)

- Fonatok – körmönfonással, 3-5-7-9 szállal, egyszerű fonalcserékkel és összetett fonalcserékkel
- Fonatok – fonással, 3-5-7-9 és több szállal, „vászonkötéssel" és „sávolykötéssel"
- Vetülék nélküli szövés
- Kisebb tárgyak – telefontartó, bábfigurák – szövése széklábon
- Fonaljátékok – pomponok, bojtok
- „Májusi" kerekező
- Szalagszövés szádfával, bojtnyüstökkel

Textil(hímzés)

- különféle zacskók – láncöltéssel és/vagy keresztszemmel
- babavarrás hímzett (bújtatások) ruhakészítéssel
- bábok varrása (Lakatos Lilla könyve alapján)

Agyag / fazekasság

- Marokedényből figurák (edényformákból kialakítható állatalakok)
- Almasütő (2 db marokedényből, együtt kipróbálni – illatok és ízek)
- Fantáziát mozgató természeti formákból mintázás (különböző termésekből kisplasztika)
- Edényalátét (hurkákból vagy lapból kivágva)
- Mézeskalácsformák (együtt sütni, enni)
- Állatok: különböző állatfigurák és környezetük (baromfiudvar, állatkert)
- Gyertyatartó, mécses (gyertyát önteni bele)
- Karácsonyfadíszek
- Fűszertartó (különböző méret, forma)

Bőr / a bőrművességhez kapcsolódó foglalkozások

- A bőrtípusok, bőrfajták megismertetése (szőrös bőrök, állatfajonkénti eltérések, cserzéstípusok, textúrák, kikészítési módok, szín)
- Érzékszervi vizsgálatok – látás, tapintás (szembekötős, felismerős játékok)
- A kalapálás örömei: poncolt, áttört felületű tárgyak készítése poncoló vasakkal, díszlyukasztókkal – az áttört felületek alá más felületű vagy színű bőr helyezésével (ékszerek, könyvjelzők, könyv, füzetborító)
- Játék a textúrákkal, színekkel (szabás és illesztés gyakorlása, ragasztott technikával)
- Kísérletezés a különböző ívek, vágott szélek összeillesztéséből keletkező formákkal
- a bőr varrása alapjainak megismerése

Fa / a faművességhez kapcsolódó foglalkozások

- Fűzfából kígyó készítése
- Cifrabot fűzfából, kéreg kimetszéssel mintázva
- Gémeskút keskeny deszkából, fűzfa ágasfából, dióból
- Kanászostor (akác-, cseresznye vagy somfabot, vékonyabb kötél)
- Kocsi szekér léc deszka hengeres rúdfa kerék
- Farepülő
- Krumplipuska bodzafából
- Vízipuska bodzafából (dugófa, mogyoró és kóc)
- Nyílpuska fűz- vagy orgonaágból
- Fűzfasíp fűzfából kéreghúzással (tavaszi időben)
- Kopogó (orgona, villáság, lécdarab)
- Zúgattyú (léc, mogyoróág, madzag)

Méretek és arányok

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb)

Mese és valóság

- A mesebeli világok, történések síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- A színkeverés megfigyelése az alkotófoglalkozások, a nemezelés, szövés feladatain keresztül

Folklór: népi játékok, mondókák, dalok, mesék, benti és kinti játékok a családi ünnepekhez kapcsolódóan, kitekintve a körülöttünk élő népek hagyományaira.

Követelmény / *népi játékok tantárgy A/3. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, -feldolgozásra
- a látvány és jelenségek értelmezésére
- vázlatok készítésére, átírásra
- ügyelni a tárgyak kidolgozottságára, technikai következetességére

Értékelés / *népi játékok tantárgy A/3. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- a képes-e a tananyagban szereplő anyagokat megmunkálni
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- rendeltetésszerűen használja-e az eszközöket
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- tud-e milliméter pontossággal mérni
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák
- megjelennek-e a karakterek
- ismeri-e a különféle mesterségbeli technikákat, amelyeket a képzés során el kellett sajátítani

NÉPMŰVÉSZETI VIZUÁLIS ALAPISMERETEK TANTÁRGY

ALAPFOK (1–3. évfolyamok)

A népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy magában foglalja azoknak a képességeknek a fejlesztését, amelyek kizárólag tevékenységekben formálódnak ki, ebből következően csak tevékenységekben fejleszthetők. A terület tevékenység-központúságából adódóan a feladatok fő profilja a személyes alkotás. A gyermek az alkotáson keresztül alkotja meg önmagát, ezért a készség és képességfejlesztés egyúttal személyiségformálás is.

A tevékenységek megválasztásakor törekedni kell a komplexitásra, hogy egyszerre több készséget igényeljenek és fejlesszenek, egyszerre több és több irányba ható képességeket bontakoztassanak ki.

Alapfok 1. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy A/1. évfolyam*

- Az esztétikai-művészeti élményeket kínáló, néprajzi ismereteket nyújtó források megismerése, használatuk szokásai és képességei
- Egyszerűbb képi elemekből összeállt jelentések felfogásának és létrehozásának képessége
- A funkció kiolvasása a környezet, a tárgyak formáiból, jól funkcionáló formák létrehozása
- A fantáziavilág képeinek megjelenítési készsége, az egyéni megoldások ösztönzése
- A tárgyforma és a díszítmény jelentéseinek, szimbólumainak olvasása, ezek kreatív alkalmazása a saját közlésekben
- Az alkotótevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép- és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végigvitelével
- A figyelmes, kitartó munkavégzés fejlesztése

Tananyag / *népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy A/1. évfolyam*

- Vizuális alkotógyakorlat – ismeretek
- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Kézműves és népművészeti technikák
- A mese mint téma segítségével a vizuális és konstruáló képességek fejlesztése
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy A/1. évfolyam*

Mesék, kalandos történetek (elsősorban népmesék, mondák)

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások, történetmesélések

Színes világok megelevenítése

- A kedvenc népmese feldolgozása színes kompozícióban (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

- A szereplők megjelenítése – mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból)

Megszemélyesítés

- Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
- Álarcok, maszkok készítése (papír, agyag)

Mesék birodalma

- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újrateremtése
- Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök

- Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
- Az adott népmeséhez, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- A gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás

- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló, guggoló, több-kevesebb figura, árnyképek)
- Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése papírtépéssel
- Emberi figurák és állatfigurák mintázása – különféle mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai, saját jel kitalálása
- Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- Fonások színes fonalakkal, zsinórokkal
- Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
- Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)

Időkerék – évszakváltások

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- A természet körforgása
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

- Ősz – ismerkedés az alapanyagokkal a betakarítás kapcsán (főleg gyapjú és kender), ujjbábok készítése nemezből, gyékényből fonott madár, kötözött báb, kákatutaj, békaszék, bőr fonatok lehetőségei, ékszerek
- Tél – mézeskalácsformák rajzolása, tervezése, csuhéból angyal, csillag, diófejű, levendulazsák testű baba, bőrfűzések lehetőségei, élfűzések
- Tavasz – fűzfasíp, nádsíp, fatutaj, gúzskarika, karikakapdosó fűzvesszőből, májusi kerekező (12 gyerek együtt fonja), egyéb fonatok, szalagok, bőrfűzéssel, fonással összeállított egyszerű tárgyak (pl. zacskó)
- Nyár **–** közös mesetakaró készítése nemezből, szövés a szabadban növényekkel, poncolással csipkézéssel, díszlyukasztóval készíthető tárgyak. (pl. kulcstartó, karkötő)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy A/1. évfolyam*

A tanuló ismerje:
- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető ábrázolási technikákat
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:
- motívumgyűjtésre, alkotó módon történő feldolgozására
- vázlatok készítésére
- vizuális eszköztárának folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére

Értékelés / *népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy A/1. évfolyam*
Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:
- felismeri-e a tanult témákhoz kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- ismeri-e az alapvető ábrázolási technikákat, kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

Alapfok 2. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy A/2. évfolyam*
Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönzés, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül

- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotófolyamatokba való bevonásával, egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése
- A tanuló érdeklődésének felkeltése, a kitartó munkavégzés képességének fejlesztése

Tananyag / *népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy A/2. évfolyam*

- Vizuális alkotógyakorlat – ismeretek:
  - Ábrázolás és tárgyalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotófolyamatokba illesztve
  - A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata
  - Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei
  - A formák, színek használatában való jártasság
  - Kézműves és képzőművészeti technikák
  - Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása
  - A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
  - Népművészeti hagyományok, az év ünnepei
  - Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy A/2. évfolyam*

A színek érzelmi ereje

- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban, lírai hangulat- és érzelemközvetítő feladatok, színvázlatok
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)
- Színritmus-kifejezések, nonfiguratív színhangulat-kereső kísérletek, játékos kompozíciók, meseszőnyeg tervezése

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Kedvenc állatok – állatfigurák és figurális dombormű mintázása, a figurák karakterének, fő arányainak visszaadása, részletgazdag felületalakítás
- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, agyagplasztikák, figurák készítése egy tömbből és összeépítéssel)

Szabadon formálható anyag

- Ünnepek régen és ma, változások az ünnepi szokások körében
- Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Pásztorünnepek: csutkajátékok, egyszerű csutkababók, fonatok, zsinórok körmönfonással, bőrfonatok (3-4 szálas fonás), karkötők
- Adventi díszekhez szalagszövés, füzér készítése termésekkel, gyönggyel, adventi koszorú, gyertyamártás
- Karácsony: csillagkészítés, gyöngyékszerek, dióból bölcső pólyással, nemezjáték, ajándék készítése csipkézőkkel, díszlyukasztókkal (karácsonyfadísz, könyvjelző)
- Farsang: maszkok készítése többféle növény és termés felhasználásával, fonaljátékok, bojtok, hangkeltő, télűző egy közös vagy több kisebb dob készítése
- Húsvét: tojásfestés, berzselés
- Pünkösd: nemezvirágok készítése, hajkoszorú készítése, gyékényfonatba virágok tűzése
- A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései, összeállítási és díszítési technikák

Tér és idő feldolgozása

- Eseménynaptár – képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
- A mi városunk – nagy méretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A magyar népművészet mintakincse – motívumgyűjtés
- Fonások színes fonalakkal, zsinórokkal
- Növények stilizált megjelenítése (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé/lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
- Pecsét faragása, idolok, amulettek készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata

- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal

Megszemélyesítés

- Én és a külvilág – önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Az önismeret útjai – az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése

- Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásolatok segítségével)
- Alakoskodások – szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy A/2. évfolyam*

A tanuló ismerje:
- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető ábrázolási technikákat
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:
- motívumgyűjtésre, -feldolgozásra
- vázlatok készítésére
- vizuális eszköztárának folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére

Értékelés / *népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy A/2. évfolyam*
Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:
- felismeri-e a tanult témákhoz kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- ismeri-e az alapvető ábrázolási technikákat, kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat

Alapfok 3. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy A/3. évfolyam*
- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül
- A szemlélődő, beleérző érzékenység fejlesztése szép és csúnya, jó és rossz megkülönböztetésében
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása

Tananyag / *népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy A/3. évfolyam*

- Vizuális alkotógyakorlat – ismeretek:
  - Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek
  - A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
  - Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
  - Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok / népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy A/3. évfolyam

A színek érzelmi ereje

- Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, táncra, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban
- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok – képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Tér és idő feldolgozása

- Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése
- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával
- A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép

- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
- Az elvonatkoztatás útja és célja – anyaggyűjtés

Szabadon formálható anyag

- Agyagplasztikák készítése, díszítésük földfestékkel, bekarcolt mintákkal
- Állatábrázolás emlékképek vagy közvetlen látvány alapján – tömeg, arányok, mozgás

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy A/3. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető síkábrázolási technikákat – plasztikus megoldásokat
- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, -feldolgozásra
- a látvány és jelenségek értelmezésére
- vázlatok készítésére, átírásra
- vizuális eszköztárának folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására
- ügyelni a képek és a tárgyak kidolgozottságára, technikai következetességére

Értékelés / *népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy A/3. évfolyam*
Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a tanult témákhoz kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- ismeri-e az alapvető ábrázolási technikákat, plasztikus megoldásokat, kézműves fogásokat
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására, rendeltetésszerű használatára
- vannak-e egyéni elgondolásai, képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

Faműves tanszak
(fa, fakéreg, szaru, csont megmunkálása)

FAMŰVES ALKOTÓGYAKORLAT TANTÁRGY

A faműves alkotógyakorlat tantárgy célja megismertetni a faművesség azon elméleti tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek elmélyítése, fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók tervszerűen tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket. Ezek mellett cél a rendszerben való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése.

A faműves alkotógyakorlat tantárgy feladata a faművességhez köthető technikák, tevékenységek legátfogóbb elméleti ismereteinek átadása. Megismertetni a tárgyalkotási folyamatok elméletét, néprajzi hátterét, rendszereit. Irányított tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a harmonikus környezet- és tárgykultúra iránti igényt. Elősegíteni az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítését. Feladata megismertetni a tanulót a népművészeti faművesség történetével, sajátos kifejezőeszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A tantárgy tevékenységei során a tanuló megismerkedik a fa, csont, szaru hagyományos felhasználási területeivel, technikáival, tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *faműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A kézműves kultúra, ezen belül a fatárgyak szerepe, felhasználhatósága a mindennapi környezetben
- A különböző, fából, szaruból, csontból készült használati tárgyak rendeltetésének megismertetése
- A felhasználásra kerülő alap- és segédanyagok, beszerzési lehetőségei, tulajdonságuk szerinti alkalmazásuk ismertetése
- A különböző alapanyagokból készült munkák tervezési, kivitelezési ismereteinek fejlesztése

Tananyag / *faműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A fa, szaru, csont felhasználásának fő területei, funkcionális szerepük
- Tárgykészítés a népi kultúrában és a mai életünkben
- A különböző alapanyagok lelőhelyei a természetben – eszközök, szerszámok
- A különböző anyagokból készült tárgyak mérete, forma-funkció-díszítés arányának összefüggései

Feladatcsoportok / *faműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Faműves műhely berendezése, felszerelése, a munka rendje
Famegmunkálási alapismeretek

- A faanyag, szaru, csont előfordulása a természetben
- A fából, szaruból, csontból készült tárgyak sajátosságai, szerepük a tárgykultúrában
- A különböző fából, szaruból, csontból készült tárgyféleségek összehasonlítása
- Alapvető eszközök, szerszámok, segédanyagok

Fából, szaruból, csontból készült alkotások munkafolyamatának alapjai

- A tervezés lépései
- A tárgyalkotás fázisai, lépései

Követelmény / *faműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a műhely berendezését
- a legfontosabb eszközöket, szerszámokat
- munka- és balesetvédelmi előírásokat

A tanuló ismerje a fából, szaruból, csontból készíthető alkotások

- fő területeit
- a hagyományban és a mai életünkben betöltött szerepüket
- előfordulásukat a természetben

- sajátosságaikat, a méret-forma-funkció-díszítés összefüggéseit
- a tervezés folyamatát

Legyen képes a megszerzett ismeretek birtokában:
- a fából, szaruból, csontból készült tárgyak sajátosságainak, arányainak meghatározására
- a tervezés folyamatának alkalmazására
- balesetmentes munkavégzésre

Értékelés / *faműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*
Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:
- a tananyagban szereplő anyagokat (fa, szaru, csont) képes-e megmunkálni
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására, rendeltetésszerű használatára
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- tud-e milliméter pontossággal mérni
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák
- ismeri-e a különféle mesterségbeli technikákat, amelyeket a képzés során el kellett sajátítani

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *faműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*
- A fa, szaru, csont általános, és az egyes alapanyagok kultúrában betöltött szerepének ismertetése
- Elméleti tudnivalók megismertetésével ösztönzés az igényes, kreatív, sokoldalú alkotómunkára
- Hagyományos technikák, formák, eszközök, anyagok bemutatása
- A tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A tervezés ismereteinek fejlesztése
- Alapvető munka- és balesetvédelem megismertetése

Tananyag / *faműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*
- A magyar hagyományban található fa, szaru, csont felhasználásával foglalkozó tájegységek, falvak, központok
- Paraszt és pásztor specialisták szerepe – a fa, szaru, csont a háziiparban napjainkig
- Hagyományos népi fajátékok, lakáskultúra bútorai, gazdasági eszközei, pásztorkodás eszközei, anyagai, technikái
- A hagyományból kiinduló tervezés

Feladatcsoportok / *faműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A tárgyalakítás elméleti ismeretei
- A tervezés szempontjai
- Az anyag és technikák választásának összefüggései
- Forma, funkció, díszítmény összehangolása

Követelmény / *faműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a Kárpát-medencében található fa, szaru, csont felhasználásával foglalkozó tájegységeket
- a fa, szaru, csont felhasználási területeit
- a hagyományos népi fajátékokat, lakáskultúra bútorait, pásztorkodás eszközeit, anyagait,
- a tervezés szempontjait

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására
- az ismeretek birtokában igényes, kreatív, pontos munkára
- balesetmentes munkavégzésre

Értékelés / *faműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- a tananyagban szereplő anyagokat (fa, szaru, csont) képes-e megmunkálni korosztályának megfelelően
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- van-e konstruáló képessége
- tud-e milliméter pontossággal mérni, dolgozni
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák
- ismeri-e a mesterségbeli technikákat, amelyeket a képzés során el kellett sajátítani
- ismeri-e a hagyományos faművesség felhasználási területeit, a tájegységi specialitásokat

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *faműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Általános és szakirányú műveltség kialakítása
- A népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet fából, szaruból, csontból készült alkotásainak megismertetése

- Környezettudatos gondolkodás, esztétikai érzék fejlesztése
- Tervezési készség fejlesztése

Tananyag / *faműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Tervezési feladatok, rajzi ábrázolások
- Az ismeretek dokumentálása

Feladatcsoportok / *faműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Könyvtárhasználat, tárlat- vagy múzeumlátogatás

- A gyűjtött motívumok feldolgozása, dokumentálása

Követelmények / *faműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a fa-, szaru-, csontalkotások előfordulásának földrajzi meghatározottságát
- a népművészet és a népi iparművészet fából, szaruból, csontból készült alkotásait, használati, esztétikai értékeit
- az ismeretek birtokában a mai kornak megfelelő tárgyféleségek tervezési szempontjait
- a népi faművesség lényegét
- az asztalos, a bognár és kádár mesterség főbb jellemzőit
- a paraszti gazdálkodás főbb faeszközeit
- busójárást mint népszokást és kellékeit
- népi építészet főbb jellemzőit

Legyen képes:

- az ismeretek birtokában önállóan tervezni
- balesetmentes munkavégzésre
- deszkából kivágott hiányzó részek összeforgatásából formák megjelenítésére
- fa álarc elkészítésére
- ivócsanak és sótartó tál készítésére vájó szerszámokkal
- egyéb pásztormunka: tükrös, borotvatok, gyújtótartó, ivótülök elkészítésére a pásztorművészet technikai eljárásaival
- domború faragású bot készítésére

Értékelés / *faműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- a tananyagban szereplő anyagokat képes-e megmunkálni korosztályának megfelelő módon
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai

- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- van-e konstruáló képessége
- tud-e milliméter pontossággal mérni
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák
- ismeri-e a különféle mesterségbeli technikákat, amelyeket a képzés során el kellett sajátítani
- képes-e a tananyagban szereplő tárgyakat elkészíteni

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a Kárpát-medencében található fa, szaru, csont felhasználásával foglalkozó tájegységeket
- a fa, szaru, csont felhasználási területeit
- a hagyományos népi fajátékokat, a lakáskultúra bútorait, gazdasági eszközeit, a pásztorkodás eszközeit, anyagait, technikáit
- a tervezés szempontjait
- a fa-, szaru-, csontalkotások előfordulásának földrajzi meghatározottságát
- a népművészet és népi iparművészet fából, szaruból, csontból készült alkotásait, használati, esztétikai értékeit
- az ismeretek birtokában a mai kornak megfelelő tárgyféleségek tervezési szempontjait

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- az ismeretek birtokában igényes, kreatív, pontos munkára
- balesetmentes munkavégzésre
- deszkából kivágott hiányzó részek összeforgatásából formák megjelenítésére
- fa álarc elkészítésére
- ivócsanak és sótartó tál készítésére vájó szerszámokkal
- egyéb pásztormunka: tükrös, borotvatok, gyújtótartó, ivótülök elkészítésére a pásztorművészet technikai eljárásaival
- domborúfaragású bot készítésére

FAMŰVES MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A faműves műhelygyakorlat tantárgy célja megismertetni a faművesség azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, -megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, faműves műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A *faműves műhelygyakorlat tantárgy feladata* a faművességhez köthető technikák, kézműves tevékenységek legátfogóbb ismereteinek átadása. Megismertetni a tárgyalkotási folyamatok elméletét, néprajzi hátterét, rendszereit. Irányított tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a tanulók harmonikus környezet- és tárgykultúra iránti igényét – elérni az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítését, árnyaltabbá tételét. Feladata továbbá a vizuális alkotógyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a faművesség történetével, sajátos kifejezőeszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A fa, csont, szaru megmunkálásának hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

ALAPFOK (4–6. évfolyamok)

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *faműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- Az egyszerű technikák elsajátításával a manuális készségek és képességek fejlesztése
- Az alapanyagok kiválasztásától, feldolgozásától a termék elkészítéséig tartó munkafolyamatok ismertetése
- A fa, szaru, csont alapanyagú termékek feldolgozási, technológiai, kivitelezési folyamatainak megismertetése

Tananyag / *faműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- Élményszerű tapasztalatszerzés a fa, szaru, csont, és más természetben található anyagokról
- A fa, szaru, csont előkészítése, rendszerezése az alapanyagok tulajdonságai szerint
- Az alapanyagok megmunkálási technikái – gépi, kézi; faragás, karcolozás
- A tárgykészítés munkafolyamatának lépései, a mesterség szerszámai és használatuk

Feladatcsoportok / *faműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Faműves műhely

- Berendezése, anyag-előkészítési, -feldolgozási eszközei, szerszámai, használatuk
- Munka- és balesetvédelem

Fa, fakéreg, szaru, csont megmunkálási alapismeretek

- Az alapanyagok tulajdonságainak, különbözőségeinek megtapasztalása tapintással
- A fa, szaru, csont előkészítése munkára
- Darabolás, válogatás, megmunkálás, felületkezelés

Fából, fakéregből, szaruból, csontból készült alkotások munkafolyamatának alapjai

- Különféle funkciójú tárgyakhoz megfelelő anyag kiválasztás bútor, kis használati tárgy (puha-, keményfa)
- Szaru, csontforma, méret, szín szerinti alkalmazása, tisztítás, alakítás
- Gépi, kézi megmunkálás – fűrész, gyalu, vésők használata
- Díszítőmotívumok elkészítése választott technikával
- Befejező művelet, felületkezelés – olaj, viasz – polírozás

Követelmény / *faműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a műhely berendezését
- rendeltetésszerűen használni a tárgykészítés eszközeit, szerszámait, a fából, szaruból, csontból készült alkotások alapvető műfaji sajátosságait, technikáit
- az alapanyagok tulajdonságait, előkészítésüket munkára
- a megmunkálás szerszámainak használatát
- a tárgyalkotás munkafolyamatait
- a felületalakítás technikai lehetőségeit
- a munkavédelmi és balesetvédelmi előírásokat

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök és szerszámok rendeltetésszerű használatára
- az anyag és a technika módszereinek kiválasztására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés / *faműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e, meg tudja-e nevezni a tanult alapanyagokat
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *faműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A különböző fából, szaruból, csontból készíthető műveletek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése
- Alapvető munka- és balesetvédelem

Tananyag / *faműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A különböző fa, szaru, csont alakíthatósága, felhasználási területei
- Az alapanyagok kiválasztásától, feldolgozásától a termék elkészítéséig tartó munkafolyamatok
- Az egyes alapanyagok felhasználásának módszerei:
  - szerkezet készítése, csapolások, fakötések
  - boronaépítésű épület, szerkezet
  - szaru feldolgozása, formálás, alakítás, díszítés
  - csont feldolgozása, alakítás, díszítés
  - biztonságos eszköz- és szerszámhasználat

Feladatcsoportok / *faműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- a tárgyalakítás gyakorlati ismeretei
- boronaépítésű épület/szerkezet/makett elkészítése
- ivótülök készítése karcolt díszítési módszerrel
- csont fűszertartó vésett díszítéssel
- befejező műveletek, felületkezelés

Követelmény / *faműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- az anyag és technikák választásának összefüggéseit
- az alapanyagok felhasználásának módszereit, munkafolyamatait
- a szerszámok biztonságos használatát

Legyen képes:

- boronaépítésű épület/makett kialakítására
- csont fűszertartó készítésére
- befejező műveletek elvégzésére
- az ismeretek birtokában igényes, kreatív munkára
- rendeltetésszerűen és biztonságosan használni a szerszámokat, eszközöket

Értékelés / *faműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a tanult alapanyagokat
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására

- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *faműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Újabb technikák bemutatásával készség- és képességfejlesztés
- Önálló alkotómunkára ösztönzés
- Az önkifejezés lehetőségeire tanítás kortárs és a hagyományban alkotó népművészek példáján

Tananyag / *faműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A népművészeti és népi iparművészeti alkotások tanulmányozása – tapasztalatokon alapuló tárgykészítés
- A fa, szaru, csont felhasználásának újabb módszerei, lépései
- A tartalomnak (elkészítendő tárgynak) megfelelő anyaghasználat
- Megfelelő eszköz- és szerszámhasználat
- Kreatív forma- és mintázatalakítás
- Alapvető munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *faműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Tapasztalatokból építkező tárgyalkotás
- A kreatív munka lehetőségei: kísérletek az anyagokkal, színekkel, formákkal / az anyagtársítások és mintázatok lehetőségei
- Fából: térbeli formák kialakítása, pad, asztal, láda, fajátszók, tornác, házoromdísz, kapu
- Szaruból: hangkeltő eszköz, kürt, ivótülök, fűszertartó, ékszer
- Csontból: tároló, csat, ékszer

Követelmények / *faműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a fából, szaruból, csontból készíthető tárgyak munkafolyamatait, formai, megmunkálási, mintázási, feldolgozási módjait
- az előképeken, tapasztalatokon alapuló tárgykészítés módjait
- a mai kornak megfelelő tárgykészítés lehetőségeit, és a mai környezetünkbe illesztését

Legyen képes:

- az eddigi tapasztalatokból építkező tárgyalkotás módszereinek alkalmazására
- megfelelő anyag-, eszköz- és szerszámhasználatra
- fából, szaruból, csontból készíthető tárgyak megmunkálására, díszítésére, formaalakítására, harmonikus feldolgozására

- korának megfelelő önálló, kitartó munkára
- az alapvető munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés / *faműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*
Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:
- felismeri-e a tanult alapanyagokat
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, a technikai következetességre

A *faműves tanszak* művészeti alapvizsga vizsgakövetelményei

Az alapvizsga részei
Az alapvizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:
- Fatárgykészítő műhelygyakorlat: 180 perc
- rajzi, tervezési feladat: 30 perc
- tárgykészítés: 150 perc

Az alapvizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalkotó képessége, tárgy- és környezetkultúra iránti érzékenysége. A terv tükrözze a tanuló tartalomnak megfelelő konstruáló, formatervező készségét, a fatárgykészítés műfajáról, esztétikájáról, hagyományairól megszerzett ismereteit. A tárgyalkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló fatárgykészítés során megszerzett technikai jártasságát, szakmai tudását.

Az alapvizsga értékelése
A fatárgykészítő műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének szempontjai:
- faműves-alapismeret
- tárgytervező képesség
- formaalkotó és díszítményképző készség
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság
- a tervezéshez szükséges magyarázó-közlő rajz szintje, a terv egyedisége

- a megfelelő faműves műveletek, munkafolyamatok kiválasztása
- a faműves technikák műfaji sajátosságainak megfelelő alkalmazása
- a forma és a díszítmény összhangja, a vizsgamunka összhatása
- kommunikációs készség

Fazekas tanszak

FAZEKAS ALKOTÓGYAKORLAT TANTÁRGY

A *fazekas alkotógyakorlat tantárgy célja* megismertetni a fazekasság azon elméleti tudnivalóit, amelyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek elmélyítése, fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók tervszerűen tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket. Ezek mellett cél a rendszerben való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése.

A *fazekas alkotógyakorlat tantárgy feladata* a fazekassághoz köthető technikák, tevékenységek alapvető elméleti ismereteinek átadása, a tárgyalkotási folyamatok elméletének, néprajzi hátterének megismertetése. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a tanulók harmonikus környezet- és tárgykultúra iránti igényét – elérni az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítését, árnyaltabbá tételét. Feladata megismertetni a tanulót a fazekasság történetével, kifejezőeszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. Az agyag hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A tantárgy tevékenységei során a tanuló megismerkedik a felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival.

Alapfok (A/4. évfolyam)

Fejlesztési feladatok / *fazekas alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A kézműves kultúra, a műhely és a műhelymunka megismertetése
- A tárgyalkotás során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése
- A fazekasság hagyományainak élményszerű megismertetése
- A felhasználható anyagok és az alakításukhoz szükséges eszközök megismertetése
- A kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása

Tananyag / *fazekas alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- Tárgy és tárgykultúra
- Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgyak szerepe
- Népi fazekasság

- A tárgyalkotás eszközei – fazekas szerszámok
- A műhelymunka rendje, alapvető magatartási és munkavédelmi szabályai

Feladatcsoportok / *fazekas alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Szabadon formálható anyag – primitív technikák

- Marokedény
- Felrakásos technika: gyűrűkből, hurkákból
- Sípkészítés technikája

Minta, jel, jelkép – a felület alakítása

- Megőrzött nyomok az agyaglapon
- Pecsétek: monogram, saját jel
- Növényi lenyomatok, termések
- Természetben található díszítőeszközök

Alapismeretek

- A fazekas tárgyalkotás sajátosságai
- A tervezés lépései
- Formák kifejezőereje
- A tárgyalkotás alapvető fázisai
- A tárgyak harmóniája, esztétikája

A fazekasság anyagai, technikái

- A környezet anyagai
- Az agyag tulajdonságai – alakíthatóság, formálhatóság
- Az agyagból készíthető tárgyak köre
- Ősi, kézműves tárgyformálás – primitív technikák
- Az agyag tulajdonságai

Követelmény / *fazekas alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, motívumokat
- a fazekasság primitív technikáit
- egyszerű díszítési technikákat
- az agyag alapvető tulajdonságait

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, -feldolgozásra
- tervek készítésére

Év végi összefoglaló – az egész évben elkészített tárgyak kiállításon való bemutatása

Értékelés / *fazekas alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*
Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- az agyagot képes-e megmunkálni a tananyagban szereplő technikákkal, díszítési módokkal
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fazekas alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönzés
- Gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldására segítése
- A csoportos és egyéni alkotótevékenység formáinak megismertetése
- A tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása
- A fazekas szerszámok biztonságos használata

Tananyag / *fazekas alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A Kárpát-medence fazekasságának története:
  - Legfontosabb fazekas központjaink a XIX. században
  - A fazekasság gyártási folyamata
  - Edénykészítés korong nélkül:
    - préselés szakajtóba
    - formába nyomva – lapokból
    - formára, kifeszített textilre
    - kivéséssel, kivájással
  - Ritka díszítőtechnikák: kavicsolás, cirkozás, fésűs technika, papírsablon
  - Gyűjtőmunka, tervezés
  - Az égetés: kemencék típusai
  - Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *fazekas alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Edénykészítés korong nélkül
- Az edények díszítése ritka díszítőtechnikákkal

Követelmény / *fazekas alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a legfontosabb fazekas központjainkat
- a fazekasság gyártási folyamatait
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó csoportos kreatív folyamat részeit
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- motívumok gyűjtésére, feldolgozására, vázlatok készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- csoportban együtt gondolkodni és alkotni
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés / *fazekas alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- az agyagot képes-e megmunkálni a tananyagban szereplő technikákkal, díszítési módokkal (korong nélküli edénykészítés, préselés, lapedény készítése, formába, formára applikált edények készítése, vájt edénykészítés)
- ismeri-e a legfontosabb fazekas központokat
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fazekas alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönzése
- A csoportos és egyéni alkotótevékenység formáinak megismertetése
- A tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése

Tananyag / *fazekas alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A tájegységekre jellemző stílusjegyek és technikák
- Fazekastermékek csoportosítása használatuk szerint
- A formák, színek tudatos használata
- Fazekaskorongok típusai
- Fazekaskorong használata
- Edénykészítés lapokból
- Kályhacsempék fajtái

- Rátétes díszítmény tájegységenként
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *fazekas alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Látogatás helytörténeti múzeumba: fazekas tárgyak formáinak, motívumainak gyűjtése
- Lapedények: mézeskalácsformák, sütőedények, tintatartó tervezése
- Kályhacsempe, formába nyomva
- A rátétes díszítés technikái

Követelmény / *fazekas alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a tájegységekre jellemző stílusjegyeket és technikákat
- a fazekaskorong működési elvét

Legyen képes:

- lapokból különböző edényeket tervezni
- egyszerű kályhacsempét tervezni
- rátétes díszítést tervezni
- korongon dolgozni
- motívumgyűjtésre, -feldolgozásra, vázlatok készítésére, önálló tervezésre, kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés / *fazekas alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- az agyagot képes-e megmunkálni a megismert technikákkal, díszítési módokkal (fazekaskorongon dolgozni, rátétes díszítményt alkalmazni)
- ismeri-e a fazekas termékeket funkciók szerint
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a Kárpát-medence fontosabb fazekas központjait
- fazekas termékek csoportosítását használatuk szerint

- a formák, színek, díszítmények tudatos használatát
- az agyag megmunkálásának, díszítésének technikáit

Legyen képes:

- ősi, kézműves tárgyformálásra, primitív technikák alkalmazására
- motívumok gyűjtésére, feldolgozására, vázlatok készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- tárgyak tervezésére
- lapokból különböző edényeket készíteni
- egyszerű kályhacsempét tervezni
- rátétes díszítést tervezni
- korongon dolgozni

ALAPFOK (A/4–6. évfolyamok)

FAZEKAS MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *fazekas műhelygyakorlat tantárgy célja* megismertetni a fazekasság azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre való igény kialakítása.

A *fazekas műhelygyakorlat tantárgy feladata* a fazekassághoz köthető technikák, kézműves tevékenységek legátfogóbb ismereteinek átadása. Megismertetni a tárgyalkotási folyamatok elméletét, néprajzi hátterét, rendszereit. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a tanulók harmonikus környezet- és tárgykultúra iránti igényét – elérni az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítését, árnyaltabbá tételét. Feladata továbbá a vizuális alkotógyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a fazekasság történetével, esztétikai törvényszerűségeivel, a fazekas tárgykészítés hagyományos tárgykultúrájával, a tárgyformálás táji specifikus technikáival. A tantárgy tevékenységei során a tanuló megismerkedik az agyag, a felhasznált anyagok tulajdonságaival, a díszítésekkel, az alkalmazott eszközök típusaival.

Alapfok (A/4. évfolyam)

Fejlesztési feladatok / *fazekas műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A kézműves tevékenységek szerepének feltárása
- A fazekasság hagyományainak megismertetése

- A kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása

Tananyag / *fazekas műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- Élményszerű tapasztalatszerzés: a plasztikus agyag
- Agyag a természetben
- A tárgyak szerepe
- Az agyagból készült tárgyak helye életünkben
- Ősi technikák
- Természetben található díszítőeszközök
- Díszítőtechnikák
- A fazekasműhely berendezései
- A műhelymunka rendje: magatartási és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *fazekas műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Szabadon formálható anyag: ősi technikák

- Marokedény készítése, díszítése növényi nyomatokkal
- Felrakásos technikával edény készítése
- Sípkészítés

Minta, jel, jelkép – a felület alakítása

- Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel), terrakotta kép készítése
- Pecsétek faragása, monogram, saját jel készítése agyagból
- Növényi lenyomatok, termésekkel nyomatok készítése
- Természetben található díszítőeszközök gyűjtése, kísérletek

Alapismeretek

- A fazekasság anyagai, technikái
- Az agyag tulajdonságai: a plasztikusság tapasztalása különböző agyagokkal
- Az agyag előkészítése gyúrással
- Egyszerű (primitív) technikákkal tárgykészítés

Követelmények / *fazekas műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- az agyag tulajdonságait
- az ősi technikákat
- a díszítőeszközöket

Legyen képes:

- díszítőtechnikákat alkalmazni
- tervek készítésére

- a munkák kidolgozottságára
- a technikai következetességre

Év végi összefoglaló: az egész évben elkészített tárgyak kiállításon való bemutatása

Értékelés / *fazekas műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*
Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:
- ismeri-e a tanult agyagmegmunkálási technikákat, technikai fogásokat
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fazekas műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*
- A csoportos és egyéni alkotótevékenység formáinak megismertetése
- Ösztönzés igényes munkára
- Egyszerű technikák elsajátítása korong nélkül
- A manuális készségek fejlesztése
- A fazekas szerszámok biztonságos használata

Tananyag / *fazekas műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*
- Élményszerű tapasztalatszerzés.
- Edénykészítés korong nélkül: préselés formába/formára nyomással, lapokból, kivéséses technikákkal.
- Ritka, de egyszerű díszítőtechnikák alkalmazása: cirkozás, fésűs technika, papírsablon használata.

Feladatcsoportok / *fazekas műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*
- Fazekasműhely berendezéseinek helye, funkciói
- Agyag előkészítése
- Fantáziára épülő feladatok: „Mit látsz benne?” – agyagszobor készítése természetes anyagokkal kiegészítve
- Edénykészítés korong nélkül
- Az elkészített edények díszítése egyszerű díszítőtechnikákkal
- Csoportos munkában több részes falikép készítése

Követelmény / *fazekas műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a fazekasműhely berendezéseit
- a korong nélküli edénykészítés technikáit
- a ritka díszítőtechnikákat
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- korong nélkül edényt készíteni
- használni a ritka díszítési eljárásokat
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

Év végi összefoglaló: az egész évben elkészített tárgyak kiállításon való bemutatása

Értékelés / *fazekas műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tanult agyagmegmunkálási technikákat, technikai fogásokat
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *fazekas műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Az agyag előkészítésétől a tárgy elkészítéséig megismertetni a munkafolyamatokkal
- Motívumgyűjtés, a vázlatkészítés és kompozíciós ismereteinek alkalmazása
- Gondolatok, tervek képi vagy plasztikai megoldásának segítése
- Önálló eszközhasználat

Tananyag / *fazekas műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A formák, színek tudatos használata:
  - Ismerkedés a fazekaskoronggal – macskatányér korongozása
  - Edénykészítés lapokból: fali sótartó készítése
  - Kályhacsempe készítése nyújtással, döngöléssel
  - Kályhacsempe díszítése rátéttel
  - Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok
  - Fazekaskorong kipróbálása
  - Lapból épített edények készítése: mézeskalácsformák, sütőedények, tintatartó

Követelmény / *fazekas műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a fazekaskorong működési elvét
- a kályhacsempék típusait
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- lapokból különböző edényeket készíteni
- egyszerű kályhacsempét készíteni nyújtással és döngöléssel
- alkalmazni a rátétes díszítést
- a baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés / *fazekas műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tanult agyagmegmunkálási technikákat, technikai fogásokat
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a Kárpát-medence fontosabb fazekas központjait
- a tájegységekre jellemző stílusjegyeket és technikákat
- a fazekas termékek csoportosítását használatuk szerint
- a formák, színek, díszítmények tudatos használatát
- az agyag megmunkálásának, díszítésének technikáit

A tanuló legyen képes:

- ősi, kézműves tárgyformálásra
- motívumok gyűjtésére, feldolgozására, vázlatok készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- agyaglapokból különböző edényeket tervezni
- egyszerű kályhacsempét tervezni
- rátétes díszítést tervezni

- korongon dolgozni
- tárgyak tervezésére

A *fazekas tanszak* művészeti alapvizsga követelményei

Az alapvizsga részei
Az alapvizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.
Az alapvizsga tantárgya és időtartama: *fazekas műhelygyakorlat*
Gyakorlati munka:
- vizsgamunka bemutatása: maximum 15 perc
- helyszíni feladat megoldása: 180 perc

Az alapvizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező-, alkotó-, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a fazekas alkotógyakorlatok során megszerzett tudását a fazekasság anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

Az alapvizsga értékelése
A fazekas gyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének általános szempontjai:
- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata
- az elkészült munka egyedisége, összhangja

Népi bőrműves tanszak

NÉPI BŐRMŰVES ALKOTÓGYAKORLAT TANTÁRGY

A *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy célja* megismertetni a népi bőrművesség azon elméleti tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek elmélyítése, fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók érzékenyen, tervszerűen tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket. Ezek mellett cél a rendszerben való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése.

A *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy feladata* a bőrművességhez köthető technikák, tevékenységek alapvető elméleti ismereteinek átadása, a tárgyalkotási folyamatok elméletének, néprajzi hátterének, rendszereinek megismertetése. Irányított tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a tanulók harmonikus környezet- és tárgykultúra iránti igényét – elérni az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítését, árnyaltabbá tételét. Feladata megismertetni a tanulót a bőrművesség kifejezőeszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel, a bőr hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás anyagaival, technikáival. A tantárgyi tevékenységek során a tanuló megismerkedik a felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközökkel.

ALAPFOK (A/4–6. évfolyam)

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak, valamint a bőr felhasználhatóságának megismertetése
- A bőrműves tárgyalkotáshoz szükséges eszközismeret, tárgytervezési és kivitelezési ismeretek fejlesztése
- Az életkornak megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása
- A bőrműves műhely, valamint a műhelymunka rendjének megismertetése

Tananyag / *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A bőr a tárgyi környezetben, a tárgyak funkciója:
  - A bőrműves műhely berendezése, eszközei
  - A bőr felépítése, biológiája, topográfiája
  - A bőr típusai, felhasználásuk fő területei
  - A bőrművességhez kapcsolódó eszközök, szerszámok
  - A bőrművességben felhasznált anyagok, tulajdonságai, rendszerezése, előállítása
  - A tartalom és a forma kapcsolata
  - A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései
  - Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
  - A bőr felhasználásának történeti áttekintése
  - A varrás jelentősége, sajátosságai
  - A tervezés és a szabás alaplépései

Feladatcsoportok / *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A bőr tulajdonságai
- Egyszerű díszítőtechnikák
- A tervezés alapjai

Követelmény / *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- bőrművesség alapvető sajátosságait
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, alapvető tulajdonságait
- a tárgyalkotás munkafázisait
- az anyag- és formaalakítás egyszerű módjai
- egyszerűbb bőrtárgy készítésének műveleteit

A tanuló legyen képes:

- bőr alapanyagokból kézműves tárgyformálásra, díszítésre
- motívumok gyűjtésére, feldolgozására, vázlatok készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- használati és dísztárgyak tervezésére

Értékelés / *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- a bőrt képes-e megmunkálni a tananyagban szereplő technikákkal
- ismeri-e a bőrök fajtáit, tulajdonságait, díszítőtechnikáit
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző díszítési eljárások

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Általános és szakirányú műveltség megalapozása
- A bőrmegmunkálási, -alakítási műveletek ismertetése
- A bőrművesség hagyományos anyagainak ismertetése
- Az anyagok tulajdonságainak ismertetése

Tananyag / *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A bőrműves ismeretek:
  - A bőrművesség tárgykultúrája, műfaji sajátosságai
  - A bőr felhasználásának lehetőségei
  - A rátétes díszítmények változatai a tárgytípusok tükrében
  - Gyűjtőmunka, motívumképzés, egyszerűsítés, átírás
  - Kompozíciós lehetőségek
  - A tervezés szempontjainak ismerete, elmélyítése

- Az adott témakör megjelenése a népművészetben
- A bőrműves tárgyak funkciói
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technikaválasztás szempontjai, összefüggései
- A forma és díszítmény összefüggései
- Egyszerű díszítőtechnikák a bőrművességben
- Rátétes díszítmények, rátéttípusok, a rátétkészítés módjai
- A motívumalakítás lehetőségei
- A kompozícióépítés lehetőségei
- A varrást előkészítő műveletek
- Egyszerű összeállítás-típusok
- A bőrvarrás alapjai, eszközei, technikái
- Egyszerű bőrműves összeállító technikák, széleldolgozások
- Egyszerű záródástípusok (csont- és szarugombok, bőrgombok, bújtatók, fülek)

Feladatcsoportok / *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Bőrműves szakmai ismeretek
- A népművészet motívumai, azok átírása

Követelmény / *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a tárgyalkotás munkafázisait a tervezéstől a kivitelezésig
- a bőr felhasználási területeit
- az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- a funkció, forma, díszítmény összhangját
- a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit

Értékelés / *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma és díszítmény összefüggéseit
- ismeri-e a bőrrátétes díszítés technikáit
- ismeri-e a bőr összedolgozásának egyszerű technikáit
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése
- Az esztétikai érzékenység kialakítása
- A bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése
- Az önálló munka képességének kialakítása
- Az alkotómunka dokumentálási módszereinek elsajátíttatása

Tananyag / *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A tárgy- és díszítményalkotás újabb lehetőségei
- A tárgyalkotás anyagai, újabb eszközei, a plasztika
- Az önálló tárgyalkotás elvei
- Tárgyelemzések
- Mintagyűjtés
- A domborított díszítmények különféle tárgytípusokon
- A domborítás anyagai, eszközei
- A domborítás lehetőségei (alátétes, zsinóros, préselt, dúcba nyomott)
- A domborítás munkafolyamatai
- A díszítményalakítás szempontjai a technika függvényében
- Szerkezet- és összeállítás-típusok
- Tárgyalkotás a tanult díszítőtechnikák alkalmazásával
- A festés – a festékek alapanyagai, festőnövények, pácok
- A bőr festése

Feladatcsoportok / *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Bőrműves szakmai ismeretek

- A bőrművesség mintakincse
- A tárgytervezés alapjai, funkcionális tárgyak tervezése, tárgyelemzés

Követelmény / *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a bőr tulajdonságait
- a tárgykészítés munkafolyamatait, módszereit
- az anyag- és formaalakítás módjait, díszítési lehetőségeit
- a domborítás fogalmát, készítésének módjait
- a festés technikáit, a színek szerepét
- a hagyományos tárgykészítés folyamatait a bőrművesség példái alapján

- az önálló alkotómunka törvényszerűségeit
- a szakszerű anyag- és eszközhasználat követelményeit
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:
- alkalmazni a tárgyalkotás dokumentálásának lehetőségeit
- életkorának megfelelő szinten elkészíteni és rendszerezni saját mintagyűjteményét
- összefüggően, szakszerűen beszélni szakmai ismereteiről
- önállóan tervezni
- az általa elképzelt vagy kiválasztott színt kikeverni

Értékelés / *népi bőrműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*
Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:
- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma és díszítmény összefüggéseit
- ismeri-e a domborításos díszítés technikáit
- ismeri-e a bőr festésének egyszerű technikáit
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- a bőr fontosabb felhasználási területeit
- a bőrből készíthető tárgyak körét
- a bőrművesség tárgykörének néprajzi vonatkozásait
- az alkalmazott anyagok alapvető tulajdonságait, a kéziszerszámok használatát
- a tervezés és a kivitelezés fő folyamatait, a pontos vágás és ragasztás elméleti alapjait
- az egyszerű kézi varrott összeerősítéseket
- a rátétes díszítés fajtáit, különbségeit
- az egyszerű nyomhagyási technikákat, a festést, csontozást, metszést, poncolást
- a szíjkészítés alapjait, a fűzések egyszerű formáit
- a bőrdomborítás módjait, technikai megoldásait
- a baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- véleményalkotásra, tárgyelemzésre
- az eszközök rendeltetésszerű használatára
- az elsajátított ismereteket, technikákat az alkotás folyamatába beilleszteni
- a helyes munkamenet megtervezésére
- a tárgyalkotás szakszerű dokumentálására
- a teljes körű tárgytervezésre (forma, szín, minta, záródás)

ALAPFOK (4–6. évfolyam)

NÉPI BŐRMŰVES MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy célja* megismertetni a bőrművesség azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, -megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, bőrműves műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy feladata* a bőrművességhez köthető technikák, kézműves tevékenységek legátfogóbb ismereteinek átadása. Megismertetni a tárgyalkotási folyamatok elméletét, néprajzi hátterét, rendszereit. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a tanulók harmonikus környezet- és tárgykultúra iránti igényét, elérni az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítését. Feladata továbbá a vizuális alkotógyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a bőrművesség történetével, sajátos kifejezőeszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel, a bőr hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos anyagaival, technikáival.

A tantárgy tevékenységei során a tanuló megismerkedik a felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak, valamint a bőr felhasználhatóságának megismertetése
- A bőrműves tárgyalkotáshoz szükséges eszközismeret, tárgytervezési és kivitelezési ismeretek fejlesztése
- Az életkornak megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása

- A tárgyalkotás során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése
- A bőrműves műhely, valamint a műhelymunka rendjének megismertetése

Tananyag / *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- Népi bőrművesismeretek:
  - A bőr a tárgyi környezetben, a tárgyak funkciója
  - A bőrműves műhely berendezése, eszközei
  - A bőr típusai, felhasználásuk fő területei
  - A bőrművességhez kapcsolódó eszközök, szerszámok
  - A bőrművességben felhasznált anyagok, ezek tulajdonságai, rendszerezése előállítás, felhasználás szerint
  - A fonás, fűzés technikái, változatai
  - A varrás felhasználási területei
  - Az alkalmazott eszközök ismerete, helyes használata
  - A tartalom és a forma kapcsolata
  - A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései

Feladatcsoportok / *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A bőrműves műhely

- A bőrműves műhely berendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje

Bőr alapismeretek

- A bőr felhasználásának történeti áttekintése
- A bőrből készült tárgyak sajátosságai
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A tárgyalkotás alapvető fázisai
- A bőr szerepe a tárgykultúrában

A díszítményalkotás alapjai

- Különböző díszítőtechnikák bőrtárgyakon
- A díszítmény tervezésének alapjai
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása a tárgyalkotásban

A varrás alapjai

- A varrás jelentősége, sajátosságai
- A varrás alapvető eszközei, technikája
- Egyszerű alapöltések
- A tervezés és a szabás alaplépései

A fonatok

- Fonásra alkalmas anyagok
- Egyszerű fonástechnikák
- Fonások különböző anyagokkal, páros és páratlan ágszámmal
- Lapos és gömbölyű fonások
- Fonás egyszerű eszközökkel
- A fonatok felhasználása

A bőrművesség alapjai

- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A bőr szabása, darabolása
- A szíjkészítés alapjai, fűzések egyszerű formái
- Egyszerű összeerősítési technikák: fűzés, lyukasztás
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Követelmény / *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a bőrművesség alapvető sajátosságait
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, alapvető tulajdonságait
- a tárgyalkotás munkafázisait
- az anyag- és formaalakítás egyszerű módjait
- a mintaképzés, felületalakítás egyszerűbb lehetőségeit
- egyszerűbb bőrtárgy készítésének műveleteit
- a műhely berendezését, munkarendjét

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- életkorának megfelelő szinten anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés / *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a különféle bőrtípusokat
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat, szerszámokat
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Általános és szakirányú műveltség megalapozása, valamint olyan elméleti és gyakorlati tudnivalók megismertetése, melyek képessé teszik korosztályának megfelelő igényes, kreatív alkotómunkára
- A bőrmegmunkálási, -alakítási műveletek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése
- A bőrművesség hagyományos anyagainak, az anyagok tulajdonságainak, alkalmazott eszközeinek bemutatása
- A bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Alapvető munka- és balesetvédelmi előírások megismertetése

Tananyag / *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A bőrművesismeretek:

- A bőrművesség tárgykultúrája, műfaji sajátosságai
- A bőr tulajdonságai, alakíthatósága, felhasználásának lehetőségei
- A rátétes díszítmények
- Gyűjtőmunka, motívumképzés, egyszerűsítés, átírás
- Kompozíciós lehetőségek
- A tervezés szempontjainak ismerete, elmélyítése
- Eszköz- és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A bőr, tárgyalkotási ismeretek

- A bőrműves tárgyak funkciói
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technikaválasztás szempontjai
- Az anyagválasztás és a technika összefüggései
- A forma és díszítmény összefüggései

Díszítőtechnikák, a rátétek

- Egyszerű díszítőtechnikák a bőrművességben
- Rátétes díszítmények, rátéttípusok, a rátétkészítés módjai
- A motívumalakítás lehetőségei
- Rátétes díszítések egyszerű tárgyakon

Varrási technikák

- A varrás sajátosságai alapanyag és funkció viszonylatában
- A varrást előkészítő műveletek
- Tervezési feladatok

- A bőr rátétvarrásának technikái
- A tanult technikák alkalmazása egyszerű, varrott használati tárgyakon

Egyszerű bőrműves technikák, összeállítás-típusok

- A bőrvarrás eszközei
- A bőrvarrás alapjai, technikái
- A szíjgyártóvarrás és a rátétvarrás technikája, lehetőségei
- Egyszerű bőrműves összeállító technikák, széleldolgozások
- Rátétdíszítés, a tanultak alkalmazása egyszerű bőrtárgyakon

Követelmény / *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a tárgyalkotás munkafázisait a tervezéstől a kivitelezésig
- a bőr felhasználási területeit
- az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- a forma, díszítmény összhangját
- egyes díszítőtechnikák alkalmazási lehetőségeit
- az iparművészet és népművészet kiemelkedő bőrműves példáit

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- bőrmegmunkálási, -alakítási műveletekre
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására
- a bőrműves alapismeretek gyakorlati alkalmazására
- a tárgyakban lévő esztétikum felfedezésére
- az önálló tárgyalkotásra
- a munkavédelmi előírások betartására

Értékelés / *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- tudja-e a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- ismeri-e az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- ismeri-e a forma, díszítmény összhangját
- ismeri-e a díszítőtechnikák alkalmazási lehetőségeit
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése

- Az esztétikai érzékenység, a kitartó munkavégzés kialakítása
- A bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése
- A bőrműves tárgyak tervezéséhez, kivitelezéséhez szükséges újabb ismeretek elsajátíttatása
- Az alkotómunkához szükséges, korosztálynak megfelelő eszközhasználó, tárgyalkotó, díszítő készségek, képességek fejlesztése
- Az önálló alkotómunka képességének kialakítása
- Az alkotómunka dokumentálási módszereinek elsajátíttatása
- Alapvető munkavédelmi ismeretek megalapozása

Tananyag / *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Bőrművesismeretek
- A bőrművesség tárgyainak esztétikai értéke, minősége
- A domborítás
- A festés
- Az önálló tárgyalkotás elvei
- Kreatív anyaghasználat
- Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában
- Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok / *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Bőrműves díszítőtechnikák, a domborítás, festés

- A környezetünk tárgyainak díszítése
- A festés
- A festékek alapanyagai
- Festőnövények, pácok
- Az alapanyag, funkció, díszítmény összefüggései
- A bőr festése
- Kompozíció
- A domborított díszítmények különféle tárgytípusokon
- A domborítás anyagai, eszközei, munkafolyamatai
- A domborítás lehetőségei (alátétes, zsinóros, préselt, dúcba nyomott)
- A díszítményalakítás szempontjai a technika függvényében
- A domborítás megjelenése különböző tárgytípusokon
- Szerkezet- és összeállítástípusok
- Tárgyalkotás a tanult díszítőtechnikák alkalmazásával

A varrás, öltéstípusok

- Különböző öltéstípusok. Vonalas technikák (szároltés, láncöltés, keresztöltés, huroköltés)
- Egyszerű hímzéstechnikák, alapvető hímzéselemek
- A motívumképzés elvei a technika függvényében
- Használati tárgyak tervezése, készítése az öltéstípusok alkalmazásával

Vizsgamunka készítése

- Egyéni tárgyalkotás választott anyaggal és technikával, dokumentálás

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény / *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a bőr tulajdonságait
- a tárgykészítés munkafolyamatait, módszereit
- az anyag- és formaalakítás módjait, díszítési lehetőségeit
- a domborítás fogalmát, készítésének módjait
- a festés technikáit, a színek szerepét
- a hagyományos tárgykészítést a bőrművesség példái alapján
- az önálló alkotómunka törvényszerűségeit
- a szakszerű anyag- és eszközhasználat követelményeit
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz, technikai módszerek megválasztására
- bőrmegmunkálási, -alakítási műveletek elvégzésére
- gondolatainak tárgyiasult formában való megvalósítására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés / *népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- tudja-e a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- ismeri-e az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- ismeri-e a forma, díszítmény összhangját
- ismeri-e a díszítőtechnikák alkalmazási lehetőségeit
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására

- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a bőr fontosabb felhasználási területeit
- a bőrből készíthető tárgyak körét
- az alkalmazott anyagok alapvető tulajdonságait, a kéziszerszámok használatát
- a tervezés és a kivitelezés fő folyamatait, a pontos vágás és ragasztás alapjait
- az egyszerű kézi varrott összeerősítéseket vékonybőrön
- az egyszerű hímző öltések készítését
- a rátétes díszítést
- az egyszerű nyomhagyási technikákat, a festést, csontozást, metszést
- a fonatok készítését
- a szíjkészítés alapjait, fűzések egyszerű formáit
- a bőrdomborítás módjait, technikai megoldásait
- a baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

A tanuló legyen képes:

- önálló tárgyalkotásra
- véleményalkotásra, tárgyelemzésre
- az eszközök rendeltetésszerű használatára
- az elsajátított ismereteket, technikákat az alkotás folyamatában alkalmazni
- a helyes munkamenet betartására
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel
- a munkavédelmi szabályok következetes betartására

A *Népi bőrműves tanszak* alapfokú művészeti vizsgakövetelményei

Az alapvizsga részei

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: 180 perc

Népi bőrműves műhelygyakorlat

- az elkészített, kiállított tárgy, tárgycsoport bemutatása: maximum 15 perc
- tervezés: 40 perc
- tárgykészítés: 140 perc

Az alapvizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező-, tárgyalkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkciónak, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a bőrművesség alapanyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló népi bőrművességben való technikai jártasságát, tudását.

Az alapvizsga értékelése

A vizsga értékelésének szempontjai:

- tárgytervező képesség, formaalakító készség, kifejezőkészség
- esztétikumra való törekvés – a vizsgamunka összhangja
- anyag- és eszközhasználat
- népi bőrműves alapismeretek – műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása
- pontosság, precizitás a kivitelezésben

Népi kézműves tanszak

NÉPI KÉZMŰVES ALKOTÓGYAKORLAT TANTÁRGY

A *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy célja* megismertetni a népi kézműves tanszak elméleti, gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók a tárgyak funkciója szerint tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket.

A *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy feladata* a textil (szövés, hímzés, nemez) és bőr, az agyag és fa, valamint a szálasanyag megmunkálásához köthető technikák elméleti ismereteinek átadása. Megismertetni a tárgyalkotási folyamatok elméletét, néprajzi hátterét, rendszereit. Tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a tanulók harmonikus környezet- és a tárgykultúra iránti igényét, elérni az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítését, árnyaltabbá tételét. Feladata megismertetni a tanulót a fa, agyag, bőr, szálasanyag és a textil alapanyagokból készített tárgyak történetével, sajátos kifejezőeszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel, a felsorolt alapanyagok hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A tantárgy tevékenységei során a tanuló megismerkedik a felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival.

Az alapfok 4-5-6. évfolyamán megtanulható tanszakokból összeállított tanszak, melynél évente más-más mesterséggel ismerkednek a diákok.

Alapfok 4. évfolyamon textil és népi bőrműveséggel, alapfok 5. évfolyamon faműveséggel és fazekassággal, alapfok 6. évfolyamon a szálasanyagokkal.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A kézműves kultúra, ezen belül a *szövés, hímzés, nemezkészítés és népi bőrművesség* hagyományában betöltött szerepének és felhasználhatóságának megismertetése
- A különböző alapanyagú használati tárgyak rendeltetésének megismertetése
- A felhasználásra kerülő alap- és segédanyagok termesztési, beszerzési lehetőségei, tulajdonságuk szerinti alkalmazásuk ismertetése
- A különböző alapanyagokból készült munkákhoz szükséges eszközismeret, tárgytervezési és kivitelezési ismeretek fejlesztése

Tananyag / *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései
- A különböző alapanyagok lelőhelyei a természetben
- Eszközök, szerszámok
- A különböző anyagokból készült tárgyak mérete, forma, funkció arányának összefüggései
- Munka- és balesetvédelmi ismeretek
- Textil:
  - A szövött, nemezelt, hímzett tárgyak szerepe a hagyományban és napjainkban
  - A fonás
  - A varrás felhasználási területei
  - A varrás alapvető eszközei, technikája, egyszerű alapöltések
  - A gyapjú tulajdonságai, alakíthatósága
  - Nemezlabda, ékszerek, zsinórok készítése
  - A szövés legegyszerűbb technikáinak és eszközeinek megismerése, használata
- Népi bőrműves:
  - A bőr típusai, felhasználásuk fő területei
  - A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései
  - A varrás jelentősége, sajátosságai
  - A tervezés és a szabás alaplépése

Feladatcsoportok / *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A kézművesműhely berendezése, felszerelése
- A munka rendje
- Munka- és balesetvédelmi ismeretek

Alapismeretek

- Textiles alapanyagok rendszerezése sajátosságaik alapján
- Különböző textiles technikák megismerése, kipróbálása, együttes alkalmazása
- Az önálló tárgyalkotás elvei

Textil

- A gyapjú mint alapanyag, fajtái
- Egyszerű nemezkészítési és díszítési technikák
- Egyszerű nemeztárgyak készítése: térbeli formák (labda, zsinór, ékszerek, játékok)
- A szövéshez szükséges legegyszerűbb eszközök (szádfa, szövőkeret) megismerése
- A szövés alapanyagainak megismerése, sajátosságaik

Népi bőrműves

- Fonások bőrszállal
- A varrást előkészítő műveletek
- Egyszerű összeállítás-típusok
- A bőrvarrás alapjai, eszközei, technikái
- Egyszerű bőrműves összeállító technikák, széleldolgozások

Követelmény / *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a kézművesműhely berendezését
- a legfontosabb eszközöket, szerszámokat
- a munka- és balesetvédelmi előírásokat
- a textil és bőr alapanyagokból készíthető alkotások:
  - fő területeit, a hagyományban
  - előfordulásukat a természetben, tulajdonságait
  - sajátosságaikat, a méret, forma, funkció összefüggéseit
- a tervezés folyamatát
- a szövés, a nemezkészítés és a hímzés alapvető műfaji sajátosságait
- egyszerűbb szövött, nemezelt és hímzett tárgy készítésének műveleteit
- a funkció, forma, díszítmény összhangját
- a domborítás fogalmát, készítésének módjait
- a bőrrátétes díszítés technikáit
- a bőr összedolgozásának egyszerű technikáit
- a bőrvarrás alapjait (kéttűs varrás)

Legyen képes:

- a tervezés folyamatának alkalmazására az alkotás során
- a megszerzett ismeretek birtokában a munka- és balesetvédelem betartására

Értékelés / *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a szövés egyszerű technikáit, eszközeit
- ismeri-e a hímzés legegyszerűbb típusait
- ismeri-e a gyapjúval kapcsolatos alapvető ismereteket, annak megmunkálási módjait
- ismeri-e a domborításos díszítés technikáit
- ismeri-e a bőrrel való fonástípusokat
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák
- az év során készült tárgyakból készült kiállításon ezt megmutatni képes

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A kézműves kultúra, ezen belül a *faművesség és fazekasság* hagyományában betöltött szerepének és felhasználhatóságának megismertetése
- A különböző alapanyagú használati tárgyak rendeltetésének megismertetése
- A felhasználásra kerülő alap- és segédanyagok termesztési, beszerzési lehetőségei, tulajdonságuk szerinti alkalmazásuk ismertetése
- A különböző alapanyagokból készült munkák tervezési, kivitelezési ismereteinek fejlesztése

Tananyag / *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései.
- A különböző alapanyagok lelőhelyei a természetben.
- Eszközök, szerszámok.
- A különböző anyagokból készült tárgyak mérete, forma, funkció arányának összefüggései.
- Munka- és balesetvédelmi ismeretek.
- Faművesség:
  - A fa, szaru, csont felhasználásának fő területei, funkcionális szerepük
  - A különböző alapanyagok lelőhelyei a természetben – eszközök, szerszámok
  - A különböző anyagokból készült tárgyak mérete, forma, funkció, díszítés arányának összefüggései
- Fazekasság:
  - Edénykészítés korong nélkül
  - Fazekas termékek csoportosítása használatuk szerint

- A formák, színek tudatos használata
- Fazekaskorong használata

Feladatcsoportok / *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

Alapismeretek

- A kézművesműhely berendezése, felszerelése
- A munka rendje
- Munka- és balesetvédelmi ismeretek

Faművesség

- A faanyag, szaru, csont előfordulása a természetben
- A fából, szaruból, csontból készült tárgyak sajátosságai, szerepük a tárgykultúrába

Fazekasság

- Szabadon formálható anyag: primitív technikák (marokedény, felrakásos technika: gyűrűkből, hurkákból, sípkészítés technikája)

Követelmény / *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a kézművesműhely berendezését
- a legfontosabb eszközöket, szerszámokat
- a munka- és balesetvédelmi előírásokat
- a fa, szaru, csont felhasználási területeit
- az asztalos, a bognár és kádár mesterség főbb jellemzőit
- a paraszti gazdálkodás főbb faeszközeit
- busójárást mint népszokást és kellékeit
- ivócsanak, sótartó tál készítését vájó szerszámokkal, egyéb pásztormunkákat
- egyszerűbb agyagból kialakítható tárgyak készítésének műveleteit
- a fazekaskorong működési elvét

Értékelés / *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- tud-e milliméter pontossággal mérni
- a tananyagban szereplő anyagokat (fa, szaru, csont) képes-e megmunkálni korosztályának megfelelően
- az agyagot képes-e megmunkálni a megismert technikákkal
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Az év során készült tárgyakból készült kiállításon ezt megmutatni képes

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A kézműves kultúra, ezen belül a szálasanyagok (vessző, csuhé, gyékény, szalma) hagyományban betöltött szerepének és felhasználhatóságának megismertetése
- A felhasználásra kerülő alap- és segédanyagok termesztési, beszerzési lehetőségei, tulajdonságuk szerinti alkalmazásuk ismertetése

Tananyag / *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A gyékény, csuhé, vessző és szalma felhasználásának fő területei, funkcionális szerepük
- A különböző alapanyagok lelőhelyei a természetben
- Eszközök, szerszámok
- A különböző anyagokból készült tárgyak mérete, forma, funkció arányának összefüggései
- Munka- és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A szálasanyag műhely berendezése, felszerelése

- A munka rendje
- Munka- és balesetvédelmi ismeretek

Szálasanyag-alapismeretek

- A szálasanyagok előfordulása a természetben
- A szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságai, szerepük a tárgykultúrában
- A különböző szálasanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítása
- Alapvető eszközök, szerszámok, segédanyagok
- Forma funkció, díszítmény összehangolása

Követelmények / *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a műhely berendezését
- a legfontosabb eszközöket, szerszámokat
- a munka- és balesetvédelmi előírásokat
- a szálasanyagokból készíthető alkotások:
  - fő területeit, a hagyományban és a mai életünkben betöltött szerepüket
  - előfordulásukat a természetben
- a népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet szálasanyagból készült alkotásait, használati, esztétikai értékeit
- az ismeretek birtokában a mai kornak megfelelő tárgyféleségek tervezési szempontjait

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek birtokában a munka- és balesetvédelem betartására
- szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságainak, arányainak meghatározására
- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- az ismeretek birtokában igényes, kreatív munkára
- a munka- és balesetvédelem betartására

Értékelés / *népi kézműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a szálasanyagok előfordulásait a természetben
- ismeri-e a szálasanyagok felhasználási területeit
- ismeri-e a tanult hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- ismeri-e a szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a különböző szálasanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- rendeltetésszerűen használja-e az eszközöket
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Követelmény az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szövés egyszerű technikáit, eszközeit
- a hímzés legegyszerűbb típusait
- a gyapjúval kapcsolatos alapvető ismereteket, annak megmunkálási módjait
- az alapanyagokat (fa, szaru, csont), legyen képes megmunkálni korosztályának megfelelően
- egyszerűbb agyagból kialakítható tárgyak készítésének műveleteit
- a fazekaskorong működési elvét
  - a textil és bőr alapanyagokból készíthető alkotások:
  - fő területeit, a hagyományban
  - előfordulásukat a természetben, tulajdonságait
  - sajátosságaikat, a méret, forma, funkció összefüggéseit
- a szálasanyagokból készíthető alkotások fő területeit, hagyományban és a mai életünkben betöltött szerepüket
- a szálasanyagok előfordulását a természetben
- sajátosságaikat, a méret, forma, funkció összefüggéseit
- a szálasanyagok felhasználási területeit
- a tervezés szempontjait, folyamatát

Legyen képes:

- a különféle alapanyagok megmunkálására korosztályának megfelelően
- önálló munkavégzésre

- az eszközök biztonságos használatára
- megszerzett ismeretek alkalmazására

ALAPFOK 4–6. évfolyam

NÉPI KÉZMŰVES MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy célja* megismertetni a mesterség által felhasznált természetes alapanyagok elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, a megőrzésre nevelés, az esztétikai érzékenység, a hímzés, varrás, nemezelés, bőrművesség, fazekasság, faművesség és a szálasanyagok megmunkálása iránti nyitottság kialakítása.

A *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy feladata* a hímzés, varrás, nemezelés, bőrművesség, fazekasság, faművesség és a szálasanyagok megmunkálásához köthető technikák ismereteinek átadása. A megismert technikák, tárgyalkotási folyamatok gyakorlatias, készségszintű elsajátításának elősegítése. Tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet- és tárgykultúra iránti igény kialakítása. Feladata továbbá a vizuális alkotógyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a mesterségek alapanyagaival, sajátos kifejezőeszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A természetben található anyagok hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A tantárgy tevékenységei során a tanuló megismerkedik a felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- a *szövés, hímzés, nemezkészítés és népi bőrművesség* hagyományában az egyszerűbb technikák elsajátítása
- Az egyszerű technikák elsajátításával a manuális készségek és képességek fejlesztése
- Az alapanyagok kiválasztásától, feldolgozásától a termék elkészítéséig tartó munkafolyamatok ismertetése

Tananyag / *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A tárgykészítés munkafolyamata.
- A mesterség szerszámai és helyes használatuk.
- Munka- és balesetvédelem.

- Textil:
  - A szövés legegyszerűbb technikáinak és eszközeinek megismerése, használata
  - A varrást előkészítő műveletek
  - Alap öltéstechnikák begyakorlása (azsúr, subrika, keresztszem, laposöltés, láncöltés, szároltés)
  - Nemezlabda, egyszerűbb formára készülő nemeztárgyak készítése (kisebb nemeztok, tarsoly)
- Népi bőrművesség:
  - A bőr tulajdonságai, alakíthatósága, felhasználásának lehetőségei
  - A fonás, fűzés technikái, változatai
  - A varrás felhasználási területei
  - Az alkalmazott eszközök ismerete, helyes használata
  - A rátétes díszítmények
  - A domborítás

Feladatcsoportok / *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A műhely

- A műhely berendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje

Textil

- Természetes és mesterséges textil-szálasanyagok rendszerezése, megismerése, csoportosítása sajátosságaik alapján
- Fonal előkészítése, -felvetés, szövés, mintázás (karmantyú, szövőkeret, szövőszék)
- Befejezési műveletek
- Festett gyapjú alkalmazása tárgyalkotás során
- Díszítmények a nemeztárgyakon (előnemezből kivágott minták alkalmazása nemezpárnán)
- Zsákok, tarsolyok tervezése, megvalósítása különféle minőségű alapanyagok, hímzőfonalak felhasználásával

Népi bőrművesség

- Egyszerű díszítőtechnikák
- A díszítmény tervezésének alapjai
- A varrás jelentősége, sajátosságai
- Egyszerű alapöltések
- Egyszerű fonástechnikák
- Fonások különböző anyagokkal, páros és páratlan ágszámmal – lapos és gömbölyű fonások
- A bőr szabása, darabolása
- A szíjkészítés alapjai, fűzések egyszerű formái

- Egyszerű összeerősítési technikák: fűzés, lyukasztás
- Rátétes díszítések egyszerű tárgyakon

Követelmény / *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a műhely berendezését
- rendeltetésszerűen használni a tárgykészítés eszközeit, szerszámait
- a munkavédelmi és balesetvédelmi előírásokat
- a gyapjúból, bőrből készíthető alkotásokat
- az alapanyagok tulajdonságait, előkészítésüket munkára
- a tárgyalkotás munkafolyamatait
- a felületalakítás technikai lehetőségeit

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök és szerszámok rendeltetésszerű használatára
- az anyag és technika módszereinek kiválasztására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés / *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a gyapjúból, bőrből készült, hímzett tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- rendeltetésszerűen használja-e az eszközöket
- vannak-e egyéni elgondolásai
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Az egyszerű technikák elsajátításával a manuális készségek és képességek fejlesztése
- A *faművesség és fazekasság* tárgykörébe tartozó alapanyagok kiválasztásától, feldolgozásától a termék elkészítéséig tartó munkafolyamatok ismertetése
- A fa, szaru, csont alapanyagú termékek feldolgozási, technológiai, kivitelezési folyamatainak megismertetése
- Egyszerű technikák elsajátítása korong nélkül és korongon

Tananyag / *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Az alapanyagok megmunkálási technikái – gépi, kézi, faragás, karcolozás ismeretek alkalmazása
- Szerkezet készítése, csapolások, fakötések
- Szaru feldolgozása, formálás, alakítás, díszítés
- Csont feldolgozása, alakítás, díszítés
- Edénykészítés korong nélkül: préselés formába/formára nyomással, lapokból és kivéséses technikákkal
- Ismerkedés a fazekaskoronggal – macskatányér korongozása
- Edénykészítés lapokból: fali sótartó készítése

Feladatcsoportok / *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Darabolás, válogatás, megmunkálás, felületkezelés
- Ivótülök, csont fűszertartó készítése – karcolt díszítési módszerrel
- Fából: térbeli formák kialakítása, pad, asztal, láda, fajátszók, tornác, házoromdísz, kapu
- Az agyag előkészítése gyúrással
- Marokedény készítése, díszítése növényi nyomatokkal
- Felrakásos technikával edény készítése
- Sípkészítés

Követelmény / *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- az anyag és technikák választásának összefüggéseit
- az alapanyagok felhasználásának a módszereit, munkafolyamatait
- a szerszámok biztonságos használatát
- a munka- és balesetvédelem szabályait
- a műhely berendezéseit
- a fából, szaruból, csontból készült alkotások alapvető műfaji sajátosságait, technikáit
- a fazekaskorong működési elvét
- a korong nélküli edénykészítés technikáit

Legyen képes:

- csont fűszertartó készítésére
- befejező műveletek elvégzésére
- fából, fakéregből, szaruból, csontból készíthető tárgyak megmunkálására, díszítésére, formaalakítására, harmonikus feldolgozására
- korong nélkül edényt készíteni
- lapokból különböző edényeket készíteni
- rendeltetésszerűen és biztonságosan használni a szerszámokat, eszközöket

Értékelés / *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a tanult alapanyagokat
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Újabb technikák bemutatásával készség- és képességfejlesztés szálasanyag témakörben

- Önálló alkotómunkára ösztönzés
- Az önkifejezés lehetőségeire tanítás kortárs és a hagyományban alkotó népművészek példáján

Tananyag / *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A népművészeti és népi iparművészeti alkotások tanulmányozása – tapasztalatokon alapuló tárgykészítés
- A szálasanyagok felhasználásának újabb módszerei, lépései
- A tartalomnak (elkészítendő tárgynak) megfelelő anyaghasználat
- Megfelelő eszköz- és szerszámhasználat
- Kreatív forma- és mintázatalakítás
- Alapvető munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Tapasztalatokból építkező tárgyalkotás
- A kreatív munka lehetőségei: kísérletek az anyagokkal, színekkel, formákkal
- Az anyagtársítások és mintázatok lehetőségei
- Csuhéból: térbeli formák kialakítása, üvegre, kaptafára kötéssel, sodrással – mintázás a tárgyon belül
- Gyékényből: fonással készíthető kosár készítése formára zsinórtechnikával – mintázás lehetőségei
- Szalmából: lapos fonatokból építkező, varrott kosár készítése – mintázás lehetőségei
- Vesszőből: marokkosár, fali tartó vagy madáretető – formai, szegési, mintázási lehetőségek

Követelmények / *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a szálasanyagokból készíthető tárgyak munkafolyamatait, formai, mintázási, eldolgozási módjait
- előképeken, tapasztalatokon alapuló tárgykészítés módjait
- ismerje a mai kornak megfelelő tárgykészítés lehetőségeit, és a mai környezetünkbe illesztését

Legyen képes:

- az eddigi tapasztalatokból építkező tárgyalkotás módszereinek alkalmazására
- megfelelő anyag-, eszköz- és szerszámhasználatra
- mintaképzési, formaalakítási, szegési ismeretek harmonikus feldolgozására
- korának megfelelő önálló, kitartó munkára
- az alapvető munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés / *népi kézműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a szálasanyagok előfordulásának földrajzi meghatározását
- ismeri-e a népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet szálasanyagból készült alkotásait – használati, esztétikai értékeit
- ismeri-e a mai kornak megfelelő tárgyféleségek tervezési szempontjait
- ismeri-e a szálasanyagok felhasználási területeit
- ismeri-e a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a különböző szálasanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Követelmény az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szövés egyszerű technikáit, eszközeit
- a hímzés legegyszerűbb típusait
- a gyapjúval kapcsolatos alapvető ismereteket, annak megmunkálási módjait
- az alapanyagokat (fa, szaru, csont), legyen képes megmunkálni korosztályának megfelelően

- az egyszerűbb agyagból kialakítható tárgyak készítésének műveleteit
- a fazekaskorong működési elvét
- a textil és bőr alapanyagokból készíthető alkotások:
  - fő területeit, a hagyományban
  - előfordulásukat a természetben, tulajdonságait
  - sajátosságaikat, a méret, forma, funkció összefüggéseit
- a szálasanyagokból készíthető alkotások fő területeit, hagyományban és a mai életünkben betöltött szerepüket
- a szálasanyagok előfordulását a természetben
- sajátosságaikat, a méret, forma, funkció összefüggéseit
- a szálasanyagok felhasználási területeit
- a tervezés szempontjait, folyamatát

Legyen képes:
- a különféle alapanyagok megmunkálására korosztályának megfelelően
- önálló munkavégzésre
- az eszközök biztonságos használatára
- megszerzett ismeretek alkalmazására

A *Népi kézműves tanszak* művészeti alapvizsga követelményei

Az alapvizsga részei
Az alapvizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama: 180 perc
Népi kézműves műhelygyakorlat
- tervezés: 30 perc
- tárgykészítés: 150 perc

Az alapvizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező-, alkotó-, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a népi kézműves alkotógyakorlatok során megszerzett tudását a különböző alapanyagokról, a műfaji sajátosságaikról, esztétikai törvényszerűségeikről. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását. A vizsgamunka egy tárgyegyüttes, mely valamennyi mesterségből egy-egy tárgyat bemutat.

Az alapvizsga értékelése
A népi kézműves gyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének általános szempontjai:
- esztétikai érzékenység, népművészeti ismeretek jelenléte
- tervezési, tárgyformáló készség
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése

- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika használata
- az elkészült munka összhangja

Népi textilműves (szövés, hímzés, nemezművesség) tanszak

NÉPI TEXTILMŰVES ALKOTÓGYAKORLAT TANTÁRGY

A *népi textilműves alkotógyakorlat tantárgy célja* megismertetni a szövés, hímzés, nemezelés elméleti tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók tervszerűen tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket. Ezek mellett cél a rendszerben való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése.

Az *népi textilműves alkotógyakorlat tantárgy feladata* a textilművesség megmunkálásához köthető technikák legátfogóbb elméleti ismereteinek átadása. Megismertetni a tárgyalkotási folyamatok elméletét, néprajzi hátterét, rendszereit. Irányított tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a tanulók harmonikus környezet- és tárgykultúra iránti igényét, elérni az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítését. Feladata megismertetni a tanulót a textilművesség alapanyagaiból készített tárgyak történetével, sajátos kifejezőeszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A szőttes, hímző kultúra, valamint a nemezművesség hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A tantárgy tevékenységei során a tanuló megismerkedik a felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival.

Alapfok (A/4. évfolyam)

Fejlesztési feladatok / *népi textilműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A szövés, a nemezkészítés és a hímzés hagyományainak élményszerű megismertetése
- A szövet, a nemez és a hímzett kelme szerepe, felhasználása a hagyományban és mai életünkben
- Az irányított, közös alkotás általi élményszerű tapasztalatszerzés
- A szövés, nemezkészítés és hímzés eszközeivel történő tárgytervezés, alkotás, és ennek során a kreatív és manuális képességek fejlesztése
- A felhasznált természetes alapanyagok, a szövés, nemezkészítés, hímzés eszközeinek megismertetése
- Az életkornak megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása
- A kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A textiles műhely és a műhelymunka rendjének megismertetése

Tananyag / *népi textilműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- Népi textilműves-ismeretek:
  - A szövött, nemezelt, hímzett tárgyak szerepe a hagyományban és napjainkban
  - A textilműves műhely berendezése, eszközei
  - A textil anyagtípusai, felhasználásuk fő területei
  - A szövéshez, nemezkészítéshez, hímzéshez használt eszközök, szerszámok
  - Az alapanyagok tulajdonságai, rendszerezés, alapanyag előállítása felhasználás szerint
  - A fonás
  - A varrás felhasználási területei
  - Az alkalmazott eszközök ismerete, helyes használata
  - A tartalom és a forma kapcsolata
  - A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései
  - Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok / *népi textilműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A textiles, szövő, hímző és nemezkészítő műhely berendezése

- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje
- A műhelymunka alapvető munkavédelmi szabályai

A textil alapismeretek

- A tárgyi környezet, a környezet anyagai
- A textilből készült tárgyak sajátosságai
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A tárgyalkotás alapvető fázisai
- A kelme szerepe a tárgykultúrában
- Egyszerű nemeztárgyak, játékok, ékszerek készítése

A díszítményalkotás alapjai

- Egyszerű díszítőtechnikák
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása a tárgyalkotásban

A szövés elméleti alapjai

- A szövés alapelvének megismerése
- A szövéshez szükséges legegyszerűbb eszközök (szádfa, szövőkeret) megismerése
- A szövés alapanyagainak megismerése, sajátosságaik
- A szövött textilek felhasználási területei, funkciója
- A szövött textilek mintázási lehetőségeinek megismerése, tervezési feladatok

A nemezkészítés elméleti alapjai, nemeztárgyak tervezése

- A gyapjú mint alapanyag, fajtái
- Őshonos magyar juhfajták
- Legendák a nemez születéséről
- A nemezelés műfaji sajátosságai

A hímzés elméleti alapjai

- A legfontosabb magyar táji hímzéskultúra megismertetése
- A hímzések előfordulási területei a paraszti háztartásban
- Régi és új stílus
- A mintaelhelyezés szabályai
- Mai alkalmazási lehetőségek
- Régi és mai alapanyagok

Alapismeretek

- Textiles alapanyagok megismerése, csoportosítása
- A textilek történetének legfontosabb mozzanatai
- Különböző textilestechnikák megismerése, összehasonlítása, együttes alkalmazása: Munkafolyamat – gyűjtés – tervezés – szakmai rajz – kivitelezés (fonal-előkészítés, -felvetés, szövés, befejezés műveletei)

Követelmény / *népi textilműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a szövés, a nemezkészítés és a hímzés alapvető műfaji sajátosságait
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, alapvető tulajdonságait
- a tárgyalkotás munkafázisait
- az anyag- és formaalakítás egyszerű módjait
- a mintaképzés, felületalakítás egyszerűbb lehetőségeit
- az egyszerűbb szövött, nemezelt és hímzett tárgy készítésének műveleteit
- a műhely berendezését, munkarendjét
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- életkorának megfelelő szinten anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés / *népi textilműves alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*
Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a szőtt, nemezelt, hímzett tárgyak szerepét a múltban
- ismer-e a régi és új stílus stílusjegyeit
- ismeri-e a különféle textil alapanyagokat
- ismeri-e megmunkálásuk tananyagban rögzített egyszerű technikáit
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására, rendeltetésszerű használatára

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi textilműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*
Tervezés síkban és térben

- A saját tervek kivitelezésének képessége
- Önálló és csoportos alkotótevékenység képességének kialakítása
- A nemezkészítés, szövés, hímzés műveleteinek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése

Tananyag / *népi textilműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Népi textilműves-ismeretek:
  - A textilművesség tárgykultúrája, műfaji sajátosságai
  - A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom
  - A gyapjú tulajdonságai, alakíthatósága, felhasználásuk újabb lehetőségei
  - A rátétes és zsinórdíszítmények
  - A tervezés szempontjai a szövés, nemezművészet és a hímzés területén
  - A hímzőkultúra hazai táji sajátosságai
  - Gyűjtőmunka, motívumképzés, egyszerűsítés, átírás
  - Kompozíciós lehetőségek
- Szövő-alapismeretek:
  - Összetettebb tervezési feladatok a szövött textilekhez (szövött tárgyak tervezése)
  - A textiles alapanyagok előállításának megismerése
  - A szövéshez szükséges bonyolultabb szövőeszközök (szálváltós szövőkeret, kártyák) megismerése
  - Színek, motívumok, technikák összefüggései
  - Ismerkedés a magyar textiles hagyományokkal
  - A legalapvetőbb munka- és balesetvédelmi szabályok megismerése

Feladatcsoportok / *népi textilműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A textiltárgyalkotási ismeretek

- A textiltárgyak funkciói
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technikaválasztás szempontjai, összefüggései
- A forma és díszítmény összefüggései

Díszítőtechnikák

- Egyszerű díszítőtechnikák a nemezművességben
- Zsinórdíszítések a magyar népművészetben, viseletben

Tárgytervezési ismeretek

- A motívumalakítás lehetőségei
- A kompozícióépítés lehetőségei

A szövés alapjai

- A szőttesek felhasználási területei
- A szövés alkotóelemei
- A szövés alapvető műveletei a felvetéstől az összeállításig
- Az egyvetélős mintázás – a csíkritmusok
- A szőttesek tervezése
- Az alapanyag, a mintakincs és a funkció összefüggései a tervezésben
- Egyszerű, szövött használati tárgyak
- A szövés utómunkálatai
- Egyszerű szövőeszköz használata (madzagszövő, karmantyúszövő, gyöngyszövő)

A nemezkészítés elméleti alapjai, nemeztárgyak tervezése

- A nemezművészet kezdetektől napjainkig
- A nemezkészítés műfaji sajátosságai
- A gyapjú alakíthatósága
- Nemezminták tervezése (magyar zsinórmotívumok, bőrrátétek, hímzésminták felhasználásával)

A hímzés elméleti alapjai, hímzett tárgyak tervezése

- A hímzés típusa, alapanyaga, funkciója közötti összefüggésrendszer
- A hímzés alapvető folyamatai – a minták kiválasztása, az alapanyag megválasztása, az alapanyagra történő ráhelyezés és kikészítés
- A szabadrajzú és szálszámolásos minták (komádi, szentistváni vizitke, palóc keresztszemes) alkalmazása mai funkcionális darabokon
- A tárgyak tervezése
- Az alapanyag, a mintakincs és a funkció összefüggései a tervezésben

- Egyszerű, hímzett használati tárgyak
- A hímzett textilek utómunkálatai

Értékelés / *népi textilműves alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*
Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:
- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma, díszítmény, alapanyag összefüggéseit
- ismeri-e a szövés egyszerű technikáit, eszközeit
- ismeri-e a hímzés legegyszerűbb típusait
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- képes-e az önálló munkára
- van-e konstruáló képessége

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi textilműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*
- A textilműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése
- Az esztétikai érzékenység, a kitartó munkavégzés kialakítása
- A textilműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése
- A textil tárgyak tervezéséhez, kivitelezéséhez szükséges újabb ismeretek elsajátíttatása
- Az alkotómunkához szükséges, korosztálynak megfelelő eszközhasználó, tárgyalkotó, díszítőkészségek, képességek fejlesztése
- Az önálló alkotómunka képességének kialakítása
- Az alkotómunka dokumentálási módszereinek elsajátíttatása
- Alapvető munkavédelmi ismeretek megalapozása

Tananyag / *népi textilműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*
- Textilműves-ismeretek:
  - A szövött, nemezből készült és hímzett tárgyak esztétikai értéke, minősége
  - A tárgy- és díszítményalkotás újabb lehetőségei
  - A tárgyalkotás anyagai, újabb eszközei – kreatív anyaghasználat
  - A színek szerepe, a színhasználat üzenetértéke
  - A gyapjúszövés
  - A festékes szőttesek
  - Az önálló tárgyalkotás elvei
  - A dokumentálás
  - Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában
  - Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok / *népi textilműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Szövési technikák, a festékes

- A szövés újabb eszközei, a szövőszék részei
- A festékes szőttesek sajátosságai
- A festékes szőttesek színei
- Alapkompozíciók
- Tervezés
- A szövés technikája a felvetéstől a leszedésig
- Befejező műveletek, a szövés utómunkálatai
- A tanult technika alkalmazása tárgyalakításkor

A nemezkészítés elméleti alapjai, nemeztárgyak tervezése

- A nemez szerepe a nagyállattartó, vándorló pásztornépek kultúrájában
- Tervezés síkfelületre ókori és nomád nemeztakarók alapján
- A nemez szerepe a mai tárgykultúrában

A hímzés táji variánsai, technikák, stílusok, ornamentikák

- Az ornamentika, a kompozíciós szerkezet változásai korban – tájegységenként
- Régi és új stílus a hímzés területén
- A Kárpát-medence főbb hímzéstípusai

Értékelés / *népi textilműves alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a nemez szerepét a nagyállattartó, vándorló pásztornépek kultúrájában
- tud-e tervezni síkfelületre ókori és nomád nemeztakarók alapján
- ismeri-e a nemez szerepét a mai tárgykultúrában
- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma, díszítmény, alapanyag összefüggéseit
- ismeri-e a szövőszék felépítését, működését
- ismeri-e a festékes szőttesek színeit, készítésük technikáit
- ismeri-e a hímzés legegyszerűbb típusait
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Követelmény az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szövés, nemezkészítés, hímzés területén a tervezés szempontjait, a gyapjú tulajdonságait, megmunkálásának különféle fajtáit
- a szövés területén csíkritmusok, festékesek szövését, az eldolgozás módjait
- a nemezelés területén a nemezekre jellemző díszítmények alkalmazását
- a hímzés területén az alapanyag, funkció megválasztását, egyszerű szabadrajzú és szálszámolásos technikájú hímzések elkészítését

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- életkorának megfelelő technikák alkalmazására

NÉPI TEXTILMŰVES MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy célja* megismertetni a hagyományos kelmék elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat a hagyományokra alapozott önálló tárgyalkotásra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, -megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, a textil műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A *műhelygyakorlat feladata* tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, viselet- és tárgykultúra iránti igény kialakítása, az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése. Feladata továbbá a vizuális alkotógyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a textil történetével, sajátos kifejezőeszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A tantárgy tevékenységei során a tanuló megismerkedik a textil felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos és új anyagaival, az anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival, működésével.

ALAPFOK (4–6. évfolyam)

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- Az életkornak megfelelő gyakorlati ismeretek megismerése, a manuális készségek fejlesztése
  - A kivitelezés fázisainak megismerése, megfelelő alkalmazása
- A legalapvetőbb munka- és balesetvédelmi szabályok megismerése, betartása

Tananyag / *népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A szövés legegyszerűbb technikáinak és eszközeinek megismerése, használata
- A szövés alapanyagainak megismerése, helyes alkalmazása
- A szövött textilek mintázásának helyes alkalmazása
- Munka- és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Alapismeretek

- Textilanyagok megismerése, csoportosítása, sajátosságaik megismerése tapasztalati úton
- Különböző textiles technikák megismerése, kipróbálása, együttes alkalmazása

A varrás alapjai

- A varrás jelentősége, sajátosságai
- A varrás alapvető eszközei, technikája
- Egyszerű alapöltések
- A tervezés és a szabás alaplépései

A fonatok

- Fonásra alkalmas anyagok
- Egyszerű fonástechnikák
- Fonások különböző anyagokkal, páros és páratlan ágszámmal
- Lapos és gömbölyű fonások
- A fonatok felhasználása

Nemezkészítés gyakorlat

- A tárgyalkotás alapvető lépései
- Egyszerű nemezkészítési és díszítési technikák
- Egyszerű nemeztárgyak készítése: térbeli formák (labda, zsinór, ékszerek, játékok)

A szövés munkafolyamata

- A kivitelezés munkafolyamatainak helyes alkalmazása:
- Fonal-előkészítés, -felvetés
- Szövés, mintázás
- Befejezési műveletek

A hímzés munkafolyamata

- A kivitelezés munkafolyamatainak helyes alkalmazása:
  - mintagyűjtés, a minta elhelyezése a textilre
  - alapanyagválasztás a felhasznált mintakincs és az elkészítendő tárgy függvényében
  - öltéstechnikák gyakorlása (láncöltés, laposöltés, szároltés, keresztszem, azsúrok)
  - befejezési műveletek

Követelmény / *népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a szövés, nemezelés, hímzés alapanyagait, megkülönböztetésük módját (tapintás, szaglás, égetés)
- a szövés, nemezelés, hímzés alapvető eszközeit és használatukat
- a műhely berendezését és rendjét

A tanuló legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök és szerszámok rendeltetésszerű használatára
- az alapanyag és technika kiválasztására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés / *népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a szőtt, nemezelt, hímzett tárgyak szerepét a múltban
- ismeri-e a régi és új stílus stílusjegyeit
- ismeri-e a különféle textil alapanyagokat
- ismeri-e megmunkálásuk tananyagban rögzített egyszerű technikáit
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- rendeltetésszerűen használja-e az eszközöket

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Az életkornak megfelelő gyakorlati fogások megismerése, a manuális készségek fejlesztése
- A kivitelezés fázisainak megismerése, megfelelő alkalmazása
- A legalapvetőbb munka- és balesetvédelmi szabályok megismerése, betartása

Tananyag / *népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- Szövés:
  - A szövés bonyolultabb technikáinak és eszközeinek megismerése, használata
  - A szövés alapanyagainak megismerése, helyes alkalmazása
  - A bonyolultabb szövőeszközzel előállítható szövött textilek mintázásának helyes alkalmazása
- Varrási technikák:
  - A varrás sajátosságai az alapanyag és funkció viszonylatában
  - A varrást előkészítő műveletek

  - Tervezési feladatok
  - A tanult technikák alkalmazása egyszerű, varrott használati tárgyakon
- Nemezkészítés gyakorlat:
  - Nemezlabda készítése hagyományos írott tojás motívumainak felhasználásával
  - Egyszerűbb formára készülő nemeztárgyak, kisebb nemeztok, -tarsoly, -papucs
  - A megismert technikák alkalmazása az alkotás során

Feladatcsoportok / *népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A szövőműhely berendezése, a szövőeszközök elemeinek megismerése
- Az eddig megismert eszközök helyes használata
- Alapismeretek
  - Textiles alapanyagok rendszerezése sajátosságaik alapján
  - Különböző textiles technikák megismerése, kipróbálása, együttes alkalmazása
- Munkafolyamat
- A bonyolultabb szövőeszközzel történő kivitelezés munkafolyamatainak helyes alkalmazása:
  - Fonal-előkészítés
  - Felvetés
  - Szövés, mintázás
  - Befejezési műveletek

Követelmény / *népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a tárgyalkotás munkafázisait a tervezéstől a kivitelezésig
- a textil újabb felhasználási területeit
- az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- a nemezkészítés alaptechnikáit
- a szövés alaptechnikáit
- a hímzés alaptechnikáit
- a forma és a díszítmény összhangját
- egyes díszítőtechnikák alkalmazási lehetőségeit
- a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- textilmegmunkálási, alakítási műveletekre
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására
- a textilműves alapismeretek gyakorlati alkalmazására
- a tárgyakban lévő esztétikum felfedezésére

- az önálló tárgyalkotásra
- a munkavédelmi előírások betartására

Értékelés / *népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*
Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:
- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma, díszítmény, alapanyag összefüggéseit
- ismeri-e a szövés egyszerű technikáit, eszközeit
- ismeri-e a hímzés legegyszerűbb típusait
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*
Az életkornak megfelelő gyakorlati ismeretek megismerése, a manuális készségek fejlesztése
- A vízszintes szövéssíkú, kétnyüstös szövőszéken való kivitelezés fázisainak megismerése, megfelelő alkalmazása

Tananyag / *népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*
- A vízszintes szövéssíkú, kétnyüstös szövőszék megismerése, használata:
  - A természetes és mesterséges textil-szálasanyagok helyes alkalmazása
  - A vízszintes szövéssíkú, kétnyüstös szövőszéken előállítható szövött textilek kivitelezésének és mintázásának megismerése, helyes alkalmazása
  - A magyar textiles hagyományok hétköznapi és ünnepi, reprezentatív tárgyainak megismerése, újraalkotása

Feladatcsoportok / *népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A szövőműhely berendezése, az eddig megismert szövőeszközök és elemeinek megismerése
- A megismert eszközök helyes használata
- Alapismeretek
  - Természetes és mesterséges textil-szálasanyagok rendszerezése, megismerése, csoportosítása sajátosságaik alapján
  - Különböző textiles technikák együttes alkalmazása
- Munkafolyamat
- A vízszintes szövéssíkú, kétnyüstös szövőszéken történő kivitelezés munkafolyamatainak helyes alkalmazása:
  - Fonal-előkészítés

  - Felvetés, szövés, mintázás
- Befejezési műveletek

Nemezkészítés gyakorlat

- Festett gyapjú alkalmazása tárgyalkotás során
- Díszítmények a nemeztárgyakon (előnemezből kivágott minták alkalmazása nemezpárnán és -tarsolyon)
- Az eddig megismert nemezkészítési eljárások alkalmazása csoportmunkában. Egy népmese hatására hagyományos mintaelemekből tervezett, kis méretű nemeztakaró közös elkészítése

Hímzés gyakorlat

- Zsákok, tarsolyok, viseleti darabok, viseletkiegészítők tervezése, megvalósítása különféle minőségű alapanyagok, hímzőfonalak felhasználásával
- A felhasznált mintakincs, a tervezett funkció és az alapanyagok összefüggései
- Alap öltéstechnikák begyakorlása (azsúr, subrika, keresztszem, laposöltés, láncöltés, szároltés)

Követelmény / *népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a természetes és mesterséges textil-szálasanyagokat és megkülönböztetésük módját (tapintás, szaglás, égetés)
- a szövés minden eddig megismert, egyszerű és bonyolultabb eszközeit és használatukat

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök és szerszámok rendeltetésszerű használatára
- az alapanyag és technika kiválasztására

Értékelés / *népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a nemez szerepét a nagyállattartó, vándorló pásztornépek kultúrájában
- tud-e tervezni síkfelületre ókori és mai nomád nemeztakarók alapján
- ismeri-e a nemez szerepét a mai tárgykultúrában
- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma, díszítmény, alapanyag összefüggéseit
- ismeri-e a szövőszék felépítését, működését
- ismeri-e a festékes szőttesek színeit, készítésük technikáit
- ismeri-e a hímzés legegyszerűbb típusait
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- rendeltetésszerűen használja-e az eszközöket
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára

- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Követelmény az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szövés, nemezkészítés, hímzés területén a tervezés szempontjait, a gyapjú tulajdonságait, megmunkálásának különféle fajtáit
- a szövés területén csíkritmusok, festékesek szövését, az eldolgozás módjait
- a nemezelés területén a nemezekre jellemző díszítmények alkalmazását
- a hímzés területén az alapanyag, funkció megválasztását, egyszerű szabadrajzú és szálszámolásos technikájú hímzések elkészítését

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- életkorának megfelelő technikák alkalmazására

A *népi textilműves (szövés, hímzés, nemezművesség) tanszak* művészeti alapvizsga követelményei

Az alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama: 180 perc
Népi textilműves műhelygyakorlat

- tervezés: 40 perc
- tárgykészítés: 140 perc

Az alapvizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező-, tárgyalkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkciónak, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a textilművesség és a bőrművesség alapanyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló textilművességben való technikai jártasságát, tudását.

Az alapvizsga értékelése

Értékelési szempontok:

- kifejezőkészség, tárgytervező képesség
- formaalakító készség
- kísérletező kedv és kreativitás megléte
- anyag- és eszközhasználat

- textilműves alapismeretek
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása
- az elkészült alkotás összhangja

Szálasanyag (csuhé-, gyékény-, vessző-, szalmatárgykészítő) tanszak

SZÁLASANYAGTÁRGY-KÉSZÍTŐ ALKOTÓGYAKORLAT TANTÁRGY

A *szálasanyagtárgy-készítő alkotógyakorlat tantárgy célja* megismertetni a csuhé, szalma, gyékény, vesszőfonás elméleti tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek elmélyítése, fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók tervszerűen tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket. Ezek mellett cél a rendszerben való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése.

A *szálasanyag szalmatárgykészítő alkotógyakorlat tantárgy feladata* a szálasanyagok megmunkálásához köthető technikák legátfogóbb elméleti ismereteinek átadása. Megismertetni a tárgyalkotási folyamatok elméletét, néprajzi hátterét, rendszereit. Irányított tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a tanulók harmonikus környezet- és tárgykultúra iránti igényét, elérni az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítését. Feladata megismertetni a tanulót a szálasanyagokból készített tárgyak történetével, sajátos kifejezőeszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel, a csuhé, szalma, gyékény, vessző, egyéb vízparti növények hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A tantárgy tevékenységei során a tanuló megismerkedik a felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival.

Alapfok (A/4. évfolyam)

Fejlesztési feladatok / *szálasanyagtárgy-készítő alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A kézműves kultúra, ezen belül a szálasanyagok hagyományban betöltött szerepének és felhasználhatóságának megismertetése
- A különböző alapanyagú használati tárgyak rendeltetésének megismertetése
- A felhasználásra kerülő alap- és segédanyagok termesztési, beszerzési lehetőségei, tulajdonságuk szerinti alkalmazásuk ismertetése
- A különböző szálasanyagokból készült munkák tervezési, kivitelezési ismereteinek fejlesztése

Tananyag / *szálasanyagtárgy-készítő alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- A gyékény, csuhé, vessző és szalma felhasználásának fő területei, és funkcionális szerepük:
  - Tárgykészítés a múltban, a valamikori háziiparban és a mai életünkben
  - A különböző alapanyagok lelőhelyei a természetben
  - Eszközök, szerszámok
  - A különböző anyagokból készült tárgyak mérete, forma, funkció arányának összefüggései
  - Munka- és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *szálasanyagtárgy-készítő alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A szálasanyagműhely berendezése, felszerelése

- A munka rendje
- Munka- és balesetvédelmi ismeretek

Szálasanyag-alapismeretek

- A szálasanyagok előfordulása a természetben
- A szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságai, szerepük a tárgykultúrában
- A különböző szálasanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítása
- Alapvető eszközök, szerszámok, segédanyagok

A szálasanyagokból készült alkotások munkafolyamatának alapjai

- A tervezés lépései
- A tárgyalkotás fázisai, lépései

Követelmény / *szálasanyagtárgy-készítő alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a műhely berendezését
- a legfontosabb eszközöket, szerszámokat
- a munka- és balesetvédelmi előírásokat
- a szálasanyagokból készíthető alkotások:
  - fő területeit, a hagyományban és a mai életünkben betöltött szerepüket
  - előfordulásukat a természetben
  - sajátosságaikat, a méret, forma, funkció összefüggéseit
- a tervezés folyamatát

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek birtokában a munka- és balesetvédelem betartására szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságainak, arányainak meghatározására
- a tervezés folyamatának alkalmazására

Értékelés / *szálasanyagtárgy-készítő alkotógyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*
Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a különféle szálasanyagok előfordulását a természetben
- ismeri-e a szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a különböző szálasanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *szálasanyagtárgy-készítő alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*
A szálasanyagok általános és az egyes alapanyagok a kultúrában betöltött szerepének megismertetése.
Elméleti tudnivalók megismertetésével ösztönzés az igényes, kreatív alkotómunkára

- Hagyományos technikák, formák, eszközök, anyagok bemutatása
- A tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A tervezés ismereteinek fejlesztése
- Alapvető munka- és balesetvédelem megismertetése

Tananyag / *szálasanyagtárgy-készítő alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

- A Kárpát-medencében található szálasanyaggal foglalkozó falvak, központok:
  - Paraszt specialisták szerepe
  - Szálasanyagok a háziiparban
  - Hagyományos fonott tárgyféleségek anyagai, technikái
  - A hagyományból kiinduló tervezés
  - Munka- és balesetvédelem

Feladatcsoportok / *szálasanyagtárgy-készítő alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tárgyalakítás elméleti ismeretei

- A tervezés szempontjai
- Az anyag és technikák választásának összefüggései
- Forma, funkció, díszítmény összehangolása

Követelmény / *szálasanyagtárgy-készítő alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a Kárpát-medencében szálasanyaggal foglalkozó falvakat, központokat
- a szálasanyagok felhasználási területeit
- a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- a tervezés szempontjait

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására
- az ismeretek birtokában igényes, kreatív munkára
- a munka- és balesetvédelem betartására

Értékelés / *szálasanyagtárgy-készítő alkotógyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a Kárpát-medencében szálasanyaggal foglalkozó falvakat, központokat
- ismeri-e a szálasanyagok felhasználási területeit
- ismeri-e a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a különböző szálasanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *szálasanyagtárgy-készítő alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Általános és szakirányú műveltség kialakítása

- A népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet szálasanyag alkotásainak megismertetése
- Környezettudatos gondolkodás, esztétikai érzék fejlesztése
- Tervezési készség fejlesztése

Tananyag / *szálasanyag tárgykészítő alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- A szálasanyagok és a belőlük készíthető alkotások természetföldrajzi meghatározottsága:
  - Motívumgyűjtés: a szálasanyagból készíthető népművészeti előképek és mai alkotások ismerete
  - Tervezési feladatok, rajzi ábrázolások
  - Az ismeretek dokumentálása

Feladatcsoportok / *szálasanyagtárgy-készítő alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Motívumok, technikák, előképek gyűjtése, tanulmányozása

- Könyvtárhasználat, tárlat- vagy múzeumlátogatás
- A gyűjtött motívumok feldolgozása, dokumentálása
- Az ismeretek összehangolása, tervezés

Követelmények / *szálasanyagtárgy-készítő alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a szálasanyagok előfordulásának földrajzi meghatározottságát
- a népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet szálasanyagból készült alkotásait, használati, esztétikai értékeit
- az ismeretek birtokában a mai kornak megfelelő tárgyféleségek tervezési szempontjait

Legyen képes:

- gyűjtőmunkára az adott témában
- a gyűjtés feldolgozására, dokumentálására
- az ismeretek birtokában önállóan tervezni

Értékelés / *szálasanyagtárgy-készítő alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- képes-e a szálasanyagok előfordulásának földrajzi meghatározására
- ismeri-e a népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet szálasanyagból készült alkotásait, használati, esztétikai értékeit
- ismeri-e a mai kornak megfelelő tárgyféleségek tervezési szempontjait
- ismeri-e a szálasanyagok felhasználási területeit
- ismeri-e a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- ismeri-e a szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a különböző szálasanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- rendeltetésszerűen használja-e az eszközöket
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Követelmény az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szálasanyagokból készíthető alkotások fő területeit, hagyományban és a mai életünkben betöltött szerepüket
- a szálasanyagok előfordulását a természetben
- sajátosságaikat, a méret, forma, funkció összefüggéseit
- a Kárpát-medencében szálasanyaggal foglalkozó falvakat, központokat
- a szálasanyagok felhasználási területeit

- a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- a tervezés szempontjait, folyamatát

Legyen képes:
- a különféle szálasanyagok megmunkálására korosztályának megfelelően
- önálló munkavégzésre
- az eszközök biztonságos használatára
- gyűjtés feldolgozására, dokumentálására

ALAPFOK 4–6. évfolyam

SZÁLASANYAGTÁRGY-KÉSZÍTŐ MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *szálasanyag- (csuhé-, gyékény-, vessző-, szalma-) tárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy célja* megismertetni a mesterség által felhasznált természetes alapanyagok elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, -megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, szálasanyagok megmunkálása műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A *szálasanyag- (csuhé-, gyékény-, vessző-, szalma-) tárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy feladata* a szálas anyagok megmunkálásához köthető technikák, kézműves tevékenységek legátfogóbb ismereteinek átadása. A megismert technikák, tárgyalkotási folyamatok gyakorlatias, készségszintű elsajátításának elősegítése. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése. Feladata továbbá a vizuális alkotógyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a mesterség történetével, sajátos kifejezőeszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A természetben található szálasanyagok hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A tantárgy tevékenységei során a tanuló megismerkedik a felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *szálasanyagtárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*
- Az egyszerű technikák elsajátításával a manuális készségek és képességek fejlesztése
- Az alapanyagok kiválasztásától, feldolgozásától a termék elkészítéséig tartó munkafolyamatok ismertetése

- A csuhé, gyékény, vessző, szalma alapanyagú termékek feldolgozási, technológiai, kivitelezési folyamatainak megismertetése

Tananyag / *szálasanyagtárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

- Élményszerű tapasztalatszerzés a természetben található anyagokról
- A fonható növények előkészítése munkára, rendszerezése az alapanyagok tulajdonságai szerint
- Az alapanyagok technikái – fonás, sodrás, pödrés ismerete, alkalmazása
- A tárgykészítés munkafolyamata
- A mesterség szerszámai és helyes használatuk
- Munka- és balesetvédelem

Feladatcsoportok / *szálasanyagtárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A szálasanyag műhely

- Berendezése, anyag-előkészítési, -feldolgozási eszközei, szerszámai, használatuk
- Munka- és balesetvédelem

Szálasanyag alapismeretek

- Az alapanyagok tulajdonságainak, különbözőségeinek megtapasztalása tapintással
- - A csuhé, gyékény, vessző, szalma előkészítése munkára (bontás, válogatás, áztatás)

A szálasanyagokból készült alkotások munkafolyamatának alapjai

- A különböző tárgyakhoz a megfelelő fonható szálasanyagok előkészítése
- Egyszerű technikákkal tárgykészítés
- A csuhé áztatása, hasítása, toldása
- Hármas fonással készíthető alkotások (alátétek, napszimbólum)
- A gyékény előkészítése: áztatás, darabolás
- Négyzetes fonással készíthető tárgyak (alátét, napraforgó)
- A szalma előkészítése: áztatás, toldás
- Lapos fonások készítése 3, 4, 5 szálból
- A vessző előkészítése: áztatás, toldás (szappantartó, alátét)
- Befejező műveletek, szegések, eldolgozások, felületkezelés

Követelmény / *szálasanyagtárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a műhely berendezését
- rendeltetésszerűen használni a tárgykészítés eszközeit, szerszámait
- a munkavédelmi és balesetvédelmi előírásokat
- a szálasanyagokból készíthető alkotásokat
- alapvető műfaji sajátosságait, technikáit

- az alapanyagok tulajdonságait, előkészítésüket munkára
- a megmunkálás szerszámainak használatát
- a tárgyalkotás munkafolyamatait
- a felületalakítás technikai lehetőségeit

Legyen képes:
- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök és szerszámok rendeltetésszerű használatára
- az anyag és a technika módszereinek kiválasztására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés / *szálasanyagtárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy A/4. évfolyam*
Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:
- ismeri-e a különféle szálasanyagok előfordulását a természetben
- ismeri-e a szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a különböző szálasanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- rendeltetésszerűen használja-e az eszközöket

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *szálasanyagtárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*
- A különböző szálasanyagokkal készíthető műveletek elvégzéséhez szükségek képességek fejlesztése
- A tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Gyakorlati tudnivalók megismertetésével ösztönzés a kreatív munkára
- Alapvető munka- és balesetvédelem

Tananyag / *szálasanyagtárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*
- A különböző szálasanyagok alakíthatósága, felhasználási területei
- Az alapanyagok kiválasztásától, feldolgozásától a termék elkészítéséig tartó munkafolyamatok
- Az egyes alapanyagok felhasználásának módszerei
- A csuhéfonás módszerei
- A gyékényfonás módszerei
- A vesszőfonás módszerei
- A szalmafonás módszerei
- Eszköz- és szerszámhasználat
- Munka- és balesetvédelem

Feladatcsoportok / *szálasanyagtárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tárgyalakítás gyakorlati ismeretei

- A csuhé előkészítése sodráshoz, tárgykészítés sodrással faformára (lábas alávaló)
- A gyékény előkészítése szövéshez, szövés rámán (kanalas)
- A szalma előkészítése fonáshoz (aratódísz, borona készítése)
- A vessző előkészítése fonáshoz (fonás falapra, polc, fali tartó)
- Befejező műveletek

Követelmény / *szálasanyagtárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- az anyag és a technikák választásának összefüggéseit
- az alapanyagok felhasználásának módszereit, munkafolyamatait
- a szerszámok biztonságos használatát
- a munka- és balesetvédelem szabályait

Legyen képes:

- a csuhé, a gyékény, a szalma és a vessző fonásának, sodrásának, szövésének, az anyag-előkészítési és -feldolgozási módszereinek alkalmazására
- az ismeretek birtokában igényes, kreatív munkára
- rendeltetésszerűen és biztonságosan használni a szerszámokat, eszközöket

Értékelés / *szálasanya tárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy A/5. évfolyam*

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a Kárpát-medencében szálasanyaggal foglalkozó falvakat, központokat
- ismeri-e a szálasanyagok felhasználási területeit
- ismeri-e a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- ismeri-e a szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a különböző szálasanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *szálasanyagtárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Újabb technikák bemutatásával készség- és képességfejlesztés
- Önálló alkotómunkára ösztönzés
- Az önkifejezés lehetőségeire tanítás kortárs és a hagyományban alkotó népművészek példáján

Tananyag / *szálasanyag (csuhé, gyékény, vessző, szalma) műhelygyakorlat A/6. évfolyam*

- Tárgykészítés a népművészeti és népi iparművészeti alkotások tanulmányozása alapján
- A szálasanyagok felhasználásának újabb módszerei, lépései
- Az elkészítendő tárgynak megfelelő anyaghasználat
- Megfelelő eszköz- és szerszámhasználat
- Kreatív forma- és mintázatalakítás
- Alapvető munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok / *szálasanyagtárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

- Tapasztalatokból építkező tárgyalkotás
- A kreatív munka lehetőségei: kísérletek az anyagokkal, színekkel, formákkal
- Az anyagtársítások és mintázatok lehetőségei
- Csuhéból: térbeli formák kialakítása, üvegre, kaptafára kötéssel, sodrással – mintázás a tárgyon belül
- Gyékényből: fonással készíthető kosár készítése formára zsinórtechnikával – mintázás lehetőségei
- Szalmából: lapos fonatokból építkező varrott kosár készítése – mintázás lehetőségei
- Vesszőből: marokkosár, fali tartó vagy madáretető – formai, szegési, mintázási lehetőségek

Követelmények / *szálasanyagtárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a szálasanyagokból készíthető tárgyak munkafolyamatait, formai, mintázási, eldolgozási módjait
- a mai kornak megfelelő tárgykészítés lehetőségeit, és a mai környezetünkbe illesztését

Legyen képes:

- a hagyományokból építkező tárgyalkotás módszereinek alkalmazására
- megfelelő anyag-, eszköz- és szerszámhasználatra
- mintaképzési, formaalakítási, szegési ismeretek harmonikus feldolgozására

- korának megfelelő önálló, kitartó munkára
- a munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés / *szálasanyagtárgy-készítő műhelygyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*
Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- képes-e a szálasanyagok előfordulásának földrajzi meghatározására
- ismeri-e a népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet szálasanyagból készült alkotásait, használati, esztétikai értékeit
- ismeri-e a mai kornak megfelelő tárgyféleségek tervezési szempontjait
- ismeri-e a szálasanyagok felhasználási területeit
- ismeri-e a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a különböző szálasanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Követelmények az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szálasanyagokból készíthető alkotások fő területeit, hagyományban és a mai életünkben betöltött szerepüket
- a szálasanyagok előfordulását a természetben
- sajátosságaikat, a méret, forma, funkció összefüggéseit
- a Kárpát-medencében szálasanyaggal foglalkozó falvakat, központokat
- a szálasanyagok felhasználási területeit
- a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- a tervezés szempontjait, folyamatát

Legyen képes:

- a különféle szálasanyagok megmunkálására korosztályának megfelelően
- önálló munkavégzésre
- az eszközök biztonságos használatára
- gyűjtés feldolgozására, dokumentálására

A *Szálasanyag (csuhé-, gyékény-, vessző-, szalmatárgykészítő) tanszak* művészeti alapvizsga követelményei

Az alapvizsga részei
Az alapvizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama: 180 perc
Szálasanyagtárgy-készítő műhelygyakorlat

- tervezés: 30 perc
- tárgykészítés: 150 perc

Az alapvizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező-, alkotó-, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a szálasanyag alkotógyakorlatok során megszerzett tudását a különböző szálasanyagokról, a műfaji sajátosságaikról, esztétikai törvényszerűségeikről. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

Az alapvizsga értékelése
A szálasanyag gyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, népművészeti ismeretek jelenléte
- tervezési, tárgyformáló készség
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika használata
- az elkészült munka egyedisége, összhangja

Választható tantárgy

NÉPRAJZ TANTÁRGY

A *néprajz tantárgy célja* a hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének megismertetése, a hagyomány értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

A *tantárgy feladata* a tantárgy iránti nyitottság kialakítása, az általános néprajzi, népművészeti ismeretek átadása. Feladata emellett a hagyományos népi kultúra és értékrendszer bemutatásával a mindennapi élet kérdéseire, problémáira való válaszkeresés, a közösségi érzés

mélyítése, az egyén helyének, szerepének tudatosítása, a hovatartozás-tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése, értelmi és érzelmi ráhatással a személyiség fejlesztése, az esztétikai, etikai élmény, az ítélőképesség, az empátia és a tolerancia mélyítése.

A *néprajz tantárgy* oktatása szorosan kötődik a népművészeti képzés programjához, a népművészeti vizuális alapismeretekkel és a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket. A néprajz tantárgy tanítása szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

ALAPFOK (1–6. évfolyamok)

Alapfok 1. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *néprajz tantárgy A/1. évfolyam*

- Az évkör hétköznapi és ünnepi szokásainak megismerése, a kiemelt időszakok és jeles napjaik sorra vétele alkalmával
- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával a tantárgy iránti nyitottság kialakítása
- A tananyag elsajátíttatása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, a közösségi érzés kialakítása, mélyítése

Tananyag / *néprajz tantárgy A/1. évfolyam*

- A jeles napok jellemző szokásai és szokáscselekvései:
  - Archív fotók és filmek a témával kapcsolatban
  - A jeles napokhoz kapcsolódó népköltészeti és népzenei alkotások, néptánc

Feladatcsoportok / *néprajz tantárgy A/1. évfolyam*

Az ősz jeles napjai
Szeptember:

- 29. Szent Mihály-nap: a gazdasági év fordulója – az állatok behajtásának és a pásztorok elszámolásának ideje, mulatságok, Szent Mihály legendája

Október:

- 20. Vendel-nap: a jószágtartó gazdák és pásztorok védőszentje – vásár
- 26. Dömötör-nap: a juhászok patrónusa – pásztorok elszámolása, mulatságok – dömötörözés

November:

- 1. Mindenszentek napja: sírok megtisztítása, feldíszítése, gyertyagyújtás a halottaknak
- 11. Márton-nap: Szent Márton legendája – lakomák az egész évi bőség érdekében
- 25. Katalin-nap: időjárásjóslás – közmondások az időjárással kapcsolatban
- 30. András-nap: férjjósló rítusok – a disznóölés kezdete

A tél jeles napjai

December: adventi időszak jeles napjai:

- 4. Borbála-nap: dologtiltó nap, férjjóslás – Borbála-ág
- 6. Szent Miklós napja: Szent Miklós története – Miklós-napi alakoskodás – Láncos Miklós
- 13. Luca-nap: termékenységvarázslás, szerelem-, férj-, időjóslás – női munkák tilalma – Luca-napi kotyolás – Luca széke
- 24. Karácsony böjtje: karácsonyi asztal, éjféli mise
- Karácsonyi köszöntő szokások: kántálás, regölés, betlehemezés
- 25. Karácsony napja: munkatilalom, a család ünnepe
- 26. István-nap: regölés
- 28. Aprószentek napja: vesszőzés
- 31. Szilveszter: zajongás, gonoszűzés – nyájfordítás – haláljóslás

Január:

- 1. Évkezdet: jósló és varázsló eljárások az időjárással, a terméssel és az állatszaporulattal kapcsolatban. Újévköszöntés
- 6. Vízkereszt, háromkirályok napja: víz és házszentelés – háromkirályjárás
- 22. Vince-nap: a szőlőtermés jóslása – közmondások az időjárással kapcsolatban
- 26. Pál-nap: Szent Pál legendája – pálfordulás – időjóslás – közmondások az időjárással kapcsolatban

Február:

- 2. Gyertyaszentelő Boldogasszony napja: gyertyaszentelés – a szentelt gyertya felhasználása az év során
- 3. Balázs-nap: balázsolás – balázsjárás
- 19. Zsuzsanna-nap: a tavasz kezdetének megjósolása
- 24. Mátyás-nap: jóslás az időjárásra és a termésre – közmondás az időjárással kapcsolatban
- Farsangi időszak: köszöntők, dramatikus játékok, táncmulatságok, vénlánycsúfolás
- Farsangfarka napjai

A tavasz jeles napjai

Március:

- 12. Gergely-nap: Szent Gergely legendája – gergelyjárás
- 18., 19., 21. Sándor, József, Benedek: időjárási regula – időjóslás

Április:

- Nagyböjt időszaka: hamvazószerdától húsvétvasárnapig – étkezési, szórakozási tilalom – böjti játékok
- Virágvasárnap: barkaszentelés, kiszejárás, villőzés
- Nagyhét: nagycsütörtök, kereplés – nagypéntek, böjt – nagyszombat, nagytakarítás, patkányűzés, jószágfürösztés

- Húsvétvasárnap: ételszentelés, határjárás
- Húsvéthétfő: locsolkodás, tojásjátékok
- 24. Szent György-nap: a tavasz első napja – az állatok egészségét biztosító rítusok – harmatszedés

Május:

- 1. Májusfaállítás, udvarló szokások
- 12., 13., 14. Szervác, Pongrác, Bonifác: fagyosszentek – időjárási regula
- 25. Orbán-nap: körmenetek a szőlőben felállított Orbán-szoborhoz a jó termésért
- Pünkösd: a húsvétot követő ötvenedik nap – pünkösdi királyválasztás – pünkösdi királynéjárás, pünkösdölés, táncmulatságok – párválasztó, udvarló szokások
- Úr napja: pünkösd utáni második csütörtök – körmenetek, virágsátrak

A nyár jeles napjai

Június:

- 8. Medárd napja: időjóslás
- 24. Keresztelő Szent János vagy Szent Iván napja: tűzgyújtás, tűzugrás
- 29. Péter és Pál napja: az aratás kezdete

Július:

- 2. Sarlós Boldogasszony napja: aratáshoz fűződő szokások
- 26. Anna-nap: kender, bab, hagyma betakarításának kezdete – asszonyi dologtiltó nap – kedvelt névünnep

Követelmény / *néprajz tantárgy A/1. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- az évkör kiemelkedő jeles napjait
- a jeles napokhoz kötődő hétköznapi és ünnepi szokásokat

Legyen képes:

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz

Értékelés / *néprajz tantárgy A/1. évfolyam*

Folyamatos szóbeli, írásbeli számonkérés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e az évkör ünnepeit, jeles napjait
- tud-e a jeles napokhoz köthető éneket, szokásjátékot előadni, csoportban vagy egyénileg
- részt vesz-e közösségi alkalmakon ezekben a játékokban

Alapfok 2. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *néprajz tantárgy A/2. évfolyam*

A hagyományok feleleventésével, bemutatásával a tantárgy iránti nyitottság kialakítása

- A tananyag elsajátíttatása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, a közösségi érzés kialakítása, erősítése

Tananyag / *néprajz tantárgy A/2. évfolyam*

- Az emberi életút fordulóihoz kapcsolódó ünnepek megismerése:
  - A hagyományos családmodell megismerése
  - A nagycsalád és a rokonság
  - Hagyományos férfi és női szerepek
  - A gyermekek helye a családban
  - Látogatás egy helyi néprajzi múzeumba

Feladatcsoportok / *néprajz tantárgy A/2. évfolyam*

Az életút fordulói

- A születéshez és a keresztelőhöz kapcsolódó szokáscselekvések
- A házasságkötéshez és a lakodalomhoz kapcsolódó szokáscselekvések
- A halálhoz és a temetéshez kapcsolódó szokáscselekvések

A hagyományos családmodell

- A nagycsalád felépítése, a rokonság szerepe

Férfi- és női munkák a családban. A gyermekek helye

- Férfimunkák: a gazdálkodás irányítása, mezei munka, állatgondozás
- Női munkák: ház körüli teendők, főzés, tejfeldolgozás, ruházat előállítása, rendben tartása, takarítás, aprójószág ellátása, gyermeknevelés
- Gyermekek belenevelődése a munkákba, gyermeki munkák

Követelmény / *néprajz tantárgy A/2. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- az életút fordulóihoz kötődő fontosabb szokásokat
- a hagyományos családmodell jellegzetességeit

Legyen képes:

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz

Értékelés / *néprajz tantárgy A/2. évfolyam*

Folyamatos szóbeli, írásbeli számonkérés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e az emberi élet fordulóihoz köthető szokásokat
- tud-e ezekhez a jeles napokhoz köthető éneket, szokásjátékot előadni, csoportban vagy egyénileg
- részt vesz-e közösségi alkalmakon ezekben a játékokban

Alapfok 3. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *néprajz tantárgy A/3. évfolyam*

- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése
- A kézműves tevékenységek megismertetésével a népi kézműves mesterségek iránti érdeklődés kialakítása

Tananyag / *néprajz tantárgy A/3. évfolyam*

- A kézműves tevékenységek keretei
- Az önellátás – házimunka, a háziipar, a céhek és az iparosok
- A textilkészítés ágai
- Bőrkikészítő és -feldolgozó mesterségek
- A fazekasság
- Fafeldolgozó mesterségek
- A fonható szálasanyagok feldolgozása
- Látogatás egy helyi néprajzi

Feladatcsoportok / *néprajz tantárgy A/3. évfolyam*

A kézműves tevékenységek keretei

- Az önellátás és a házimunka tárgykészítő tevékenységei:
- A kenderfeldolgozás, a fonalkészítés és a szövés folyamata
- A ruházat darabjainak elkészítése
- Egyszerű fa háztartási eszközök készítése
- A háztartás és a gazdaság tárgyaink javítása, karbantartása
- Vesszőből, gyékényből, szalmából tárolók készítése
- Egy-egy vidék jellemző háziiparos központjai

A textilkészítés ágai (a helyi sajátosságoknak megfelelően választható feladat)

- A kender és a len feldolgozása
- Fonás és szövés
- Vászon és gyapjú szőttesek
- Hímzés

- Szűrszabó és a gubás mesterség
- Kalaposok
- A kékfestés

Bőrkikészítő és -feldolgozó mesterségek (a helyi sajátosságoknak megfelelően választható feladat)

- Tímár
- Varga
- Csizmadia
- Szűcs
- Szíjgyártó
- Nyerges

A fazekasság (a helyi sajátosságoknak megfelelően választható feladat)

- Fazekasok, korsósok, tálasok
- Kiemelkedő fazekas központok a Kárpát-medencében

Fafeldolgozó mesterségek (a helyi sajátosságoknak megfelelően választható feladat)

- Az önellátás és a háziipar keretében dolgozó mesterek és tárgyaik: kéregedények, faszerszámok, zsindely, teknő
- Kádár, bodnár, pintér
- Bognár
- Ácsok
- Asztalosok

A fonható szálasanyagok feldolgozása (a helyi sajátosságoknak megfelelően választható feladat)

- Kaskötők, kosárfonók
- A nád felhasználása
- Gyékénykötés, gyékényszövés
- Csuhéfonás
- Szalmafonás

Követelmény / *néprajz tantárgy A/3. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a kézműves tevékenységekkel foglalkozó mesterségeket
- a mesterek által készített főbb tárgytípusokat

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására

Értékelés / *néprajz tantárgy A/3. évfolyam*
Folyamatos szóbeli, írásbeli számonkérés, amelynek szempontjai:

- tudja-e a különbséget az önellátás, a házimunka és a kismesterségek között
- ismeri-e a kézműves tevékenységgel foglalkozó népi mesterségeket a felhasznált alapanyagok szerint
- ismeri-e a háziipar és a természeti környezet összefüggéseit

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *néprajz tantárgy A/4. évfolyam*
A magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése

Tananyag / *néprajz tantárgy A/4. évfolyam*

- A folklór – szellemi műveltség a népi kultúrában:
  - Népköltészet / népzene / néptánc
  - Paraszti világkép: néphit, népi tudás
  - Népi vallásosság

Feladatcsoportok / *néprajz tantárgy A/4. évfolyam*

A folklór fogalma, területei
Népköltészet

- A népköltészeti alkotások sajátosságai
- Népköltési műfajok: mágikus és szokásköltészet, népdal, ballada, mese, monda

Népzene

- Régi és új stílusú népdalok
- Népzenei dialektusok
- Hangszeres népzene

Néptánc

- Régi stílusú tánctípusok
- Új stílusú tánctípusok
- Táncalkalmak

Paraszti világkép: néphit, népi tudás

- Mágikus, mitikus világkép
- Hiedelem, a hiedelemvilág szereplői
- Mágikus eljárások, szövegek, tárgyak

Népi vallásosság

- Búcsú, búcsújáró helyek

Követelmény / *néprajz tantárgy A/4. évfolyam*

A tanuló:

- ismerje a szellemi kultúra területeit
- tudjon példát az egyes népköltési műfajokra, a régi és új stílusú népdalokra
- ismerjen néhány tánctípust
- ismerje a mágikus, mitikus világkép elemeit

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására
- a megismert népi hagyományokat és saját tapasztalatait összehasonlítani

Értékelés / *néprajz tantárgy A/4. évfolyam*

Folyamatos szóbeli, írásbeli és gyakorlati számonkérés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a folklór különféle területeit
- tud-e példát mondani a folklór (népköltészet, népzene, néptánc, paraszti világkép – néphit, népi tudás, népi vallásosság) különféle területeiről
- ismeri-e a népköltészeti alkotások sajátosságait
- tud-e régi és új stílusú népdalokat felsorolni, elénekelni
- vannak-e ismeretei a hagyományos táncalkalmakról
- ismeri-e a tánctípusokat

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *néprajz tantárgy A/5. évfolyam*

A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése

- A Kárpát-medence tájegységeinek, népcsoportjainak megismerése
- A hagyományok és a közösség működésének példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése

Tananyag / *néprajz tantárgy A/5. évfolyam*

- A Kárpát-medence táji tagolódása:
  - A tájegység, a népcsoport, a nemzetiség fogalma
  - A Dunántúl és a Felföld tájegységei és népcsoportjai, kiemelve a saját tájegység ismereteit

Feladatcsoportok / *néprajz tantárgy A/5. évfolyam*

A Dunántúl

- Őrség, Göcsej, Bakony, Balaton-felvidék, Somogy, Sárköz, Ormánság, Kisalföld, Hanság, Rábaköz, Szigetköz, Csallóköz, Mátyusföld, magyarországi németek
- A tájegységek elhelyezkedése, történeti kialakulása, népessége

- A tájegységek néprajzi jellegzetességei:
- Település- és háztípus – lakáskultúra
- Gazdálkodás: földművelés, állattartás
- Táplálkozás
- Viselet
- Népművészet: fafaragás, fazekasság, szövés, hímzés, bőrmunkák, pásztormunkák

A Felföld

- A palóc népcsoport, Zobor-vidék, Gömör, matyók
- A tájegységek és népcsoportok elhelyezkedése, történeti kialakulása, népessége
- A tájegységek és népcsoportok néprajzi jellegzetességei:
  - Település- és háztípus
  - Lakáskultúra
  - Gazdálkodás: földművelés, állattartás
  - Táplálkozás
  - Viselet
  - Népművészet: fafaragás, fazekasság, szövés, hímzés, bőrmunkák, pásztormunkák

Követelmény / *néprajz tantárgy A/5. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- a Dunántúl és a Felföld jellegzetes tájegységeit és néprajzi csoportjait
- néprajzi jellegzetességüket

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására
- a természet és a népi kultúra közti összefüggések felismerésére
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni

Értékelés / *néprajz tantárgy A/5. évfolyam*

Folyamatos szóbeli, írásbeli és gyakorlati számonkérés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a Dunántúl és a Felföld néprajzi csoportjait
- ismeri-e elhelyezkedésüket, történeti kialakulását, népességének jellemzőit
- ismeri-e a tájegységek és népcsoportok néprajzi jellegzetességét a település-, háztípus, lakáskultúra, gazdálkodás, táplálkozás, viselet, kézműves hagyományok, folklór szempontjából

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok / *néprajz tantárgy A/6. évfolyam*

A Kárpát-medence tájegységeinek, népcsoportjainak megismerése

- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése
- A hagyományok és a közösség működésének példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése

Tananyag / *néprajz tantárgy A/6. évfolyam*

- A Kárpát-medence, táji tagolódása
- A tájegység, a népcsoport, a nemzetiség és az etnikai kisebbség fogalma
- Az Alföld és Erdély tájegységei és népcsoportjai, kiemelve a saját tájegység ismereteit
- A magyarországi cigányság története

Feladatcsoportok / *néprajz tantárgy A/6. évfolyam*

Az Alföld

- Kiváltságos népcsoportok: jászok, kunok, hajdúk
- Jelentős mezővárosok: Debrecen, Kecskemét, Nagykőrös, Cegléd
- Árterek, mocsaras, vízjárta területek: Nyírség, Bodrogköz, Sárrét, Bácska, Bánát
- A tájegységek és népcsoportok elhelyezkedése, történeti kialakulása, népessége
- A tájegységek és népcsoportok néprajzi jellegzetessége:
  - Település- és háztípus,
  - Lakáskultúra
  - Gazdálkodás: földművelés, állattartás, táplálkozás
  - Viselet
  - Népművészet: fafaragás, fazekasság, szövés, hímzés, bőrmunkák, pásztormunkák

Erdély

- Partium, Kalotaszeg, Torockó, Mezőség, Székelyföld, Gyergyó, Kászon, Barcaság, Gyimes, Moldva, Bukovina
- A tájegységek és népcsoportok elhelyezkedése, történeti kialakulása, népessége
- A tájegységek és népcsoportok néprajzi jellegzetessége:
  - Település- és háztípus – lakáskultúra
  - Gazdálkodás: földművelés, állattartás, táplálkozás
  - Viselet
  - Népművészet: fafaragás, fazekasság, szövés, hímzés, bőrmunkák, pásztormunkák

Vizsgamunka készítése

- Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka

Követelmény / *néprajz tantárgy A/6. évfolyam*

A tanuló ismerje:

- az Alföld és Erdély jellegzetes tájegységeit és néprajzi csoportjait
- néprajzi jellegzetességüket
- a magyarországi német és szlovák nemzetiség történetét

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására
- a természet és a népi kultúra közti összefüggések felismerésére
- a megismert népi hagyományok, a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni

Értékelés / *néprajz tantárgy A/6. évfolyam*

Folyamatos szóbeli, írásbeli és gyakorlati számonkérés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e az Alföld és Erdély néprajzi csoportjait
- ismeri-e elhelyezkedésüket, történeti kialakulását, népességének jellemzőit
- ismeri-e a tájegységek és népcsoportok néprajzi jellegzetességét a település-, háztípus, lakáskultúra, gazdálkodás, táplálkozás, viselet, kézművesség, folklór szempontjából

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a néprajz, a népi kultúra fogalmát, területeit
- az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét
- a szellemi kultúra területeit, a népszokások, a népi hitvilág, a népköltészet alapjait
- a természet és az életmód alapvető összefüggéseit
- a tárgyalkotás szerepét, területeit

A tanuló legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére
- a megismert népi hagyományok, a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni

A *néprajz tantárgy* művészeti alapvizsga követelményei

Az alapvizsga részei: A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama:

- *Néprajz* – a vizsgát megelőző félévben készült vizsgaanyag bemutatása, maximum: 15 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

- *Néprajz* – maximum: 15 perc

Az alapvizsga tartalma

A néprajz írásbeli vizsga tartalma:

Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka és annak bemutatása. A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában szerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját. A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapfokú művészeti vizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri az évkör kiemelkedő jeles napjait és a jeles napokhoz kötődő hétköznapi és ünnepi szokásokat
- az emberi életúthoz kötődő szokásokat
- a kézműves tevékenységek megjelenési formáit
- ismeri a folklórjelenségeket
- ismeri a Kárpát-medence tájegységeit és népcsoportjait

Az alapvizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelési szempontjai:

- megfigyelő-, értelmező készség
- összehasonlító, összegző készség
- feladatmegoldó készség
- tárgyismeret és tárgyelemző készség
- helyes fogalomhasználat

A szóbeli vizsga értékelési szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szabatossága, pontossága

AJÁNLOTT TANANYAG A NÉPMŰVÉSZET MŰFAJ TANTÁRGYAIHOZ – ÉVFOLYAMBONTÁS NÉLKÜL

- Magyar Néprajzi Lexikon. www.mek.oszk.hu/02100/02115/html
- Magyar néprajz nyolc kötetben. www.mek.oszk.hu/02100/02152/html
- Balassa Iván – Ortutay Gyula: Magyar néprajz. Corvina Kiadó, Budapest, 1979
- Bihari Anna – Pócs Éva: Képes magyar néprajz. Corvina Kiadó, Budapest, 1985
- Fél Edit – Hofer Tamás – K. Csilléry Klára: A magyar népművészet. Corvina Kiadó, Budapest, 1969
- Kósa László – Filep Antal: A magyar nép táji-történeti tagolódása. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1978
- Kósa László – Szemerkényi Ágnes: Apáról fiúra. Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, Budapest, 1973
- Sándor Ildikó – Benedek Krisztina: Néprajz, néphagyomány. Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 2010
- dr. Sándor Ildikó: A néprajz és a népművészet alapjai. Nemzeti Munkaügyi Hivatal, Budapest, 2014